Anja van den Broek
Tessa Termorshuizen
Eline Luyten
Carly van Mensvoort

Implementatiemonitor Nationaal Programma Onderwijs

Zesde meting in het funderend onderwijs

ResearchNed

November 2024

Implementatiemonitor Nationaal Programma Onderwijs
Zesde meting in het funderend onderwijs

Anja van den Broek, Tessa Termorshuizen, Eline Luyten, Carly van Mensvoort
November 2024

‘

© 2024 ResearchNed Nijmegen in opdracht van het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap.

Alle rechten voorbehouden. Het is niet geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in publicaties zonder nauwkeurige bronvermelding. ResearchNed werkt conform de kwaliteitsnormen NEN-EN-ISO 9001:2015 voor kwaliteitsmanagementsystemen, NEN-ISO 20252:2019 voor markt-, opinie- en maatschappelijk onderzoek en NEN-ISO 27001:2017 voor informatiebeveiliging

Inhoudsopgave

0 Managementsamenvatting 1

0.1 Het Nationaal Programma Onderwijs in het funderend onderwijs 1

0.2 De gemeenten en het NP Onderwijs 3

0.3 Geleerde lessen NP Onderwijs: opbrengsten, tevredenheid, succesfactoren en knelpunten 4

1 Inleiding 5

1.1 Nationaal Programma Onderwijs 5

1.2 Monitoringprogramma NP Onderwijs 6

1.3 Vraagstelling 6

1.4 Onderzoeksopzet 7

1.4.1 Overzicht meetmomenten implementatiemonitor 7

1.4.2 Benadering van de respondenten 8

1.4.3 Responsverantwoording en dataverwerking 9

1.5 Leeswijzer 10

2 Primair onderwijs 11

2.1 Inleiding 11

2.2 Terugblik op 2023-2024 12

2.3 Vooruitblik naar 2024-2025 18

2.4 Bereikte resultaten, borging en geleerde lessen 19

2.5 De reikwijdte van de uitvoering van het NP Onderwijs in het primair onderwijs 29

2.6 Conclusies NP Onderwijs in het primair onderwijs 32

3 Voortgezet onderwijs 35

3.1 Inleiding 35

3.2 Terugblik op 2023-2024 36

3.3 Vooruitblik naar 2024-2025 42

3.4 Bereikte resultaten, borging en geleerde lessen 43

3.5 De reikwijdte van de uitvoering van het NP Onderwijs in het voortgezet onderwijs 55

3.6 Conclusies NP Onderwijs in het voortgezet onderwijs 58

4 (Voortgezet) speciaal onderwijs 61

4.1 Inleiding 61

4.2 Terugblik op 2023-2024 62

4.3 Vooruitblik naar 2024-2025 67

4.4 Bereikte resultaten, borging en geleerde lessen 68

4.5 De reikwijdte van de uitvoering van het NP onderwijs in het (voortgezet) speciaal onderwijs 77

4.6 Conclusies NP Onderwijs in het (voortgezet) speciaal onderwijs 78

5 Gemeenten en het Nationaal Programma Onderwijs 81

5.1 Inleiding 81

5.2 Terugblik op 2023-2024 81

5.3 Vooruitblik naar 2024-2025 86

5.4 Bereikte resultaten, borging en geleerde lessen 87

5.5 Conclusies NP Onderwijs in gemeenten 94

6 NP Onderwijs in Caribisch Nederland 96

6.1 Scholen in Caribisch Nederland 96
6.2 Kenmerken van de scholen 96
6.3 Uitvoering van het NP Onderwijs 96
6.4 Conclusies NP Onderwijs in Caribisch Nederland 98

Bijlagen 99

Typering van de respons 99
Tabellen samenhang ontwikkelingen en NP Onderwijs: basisonderwijs 106
Tabellen samenhang ontwikkelingen en NP Onderwijs: (voortgezet) speciaal onderwijs 109
Tabellen samenhang ontwikkelingen en NP Onderwijs: voortgezet onderwijs 112
Eerder verschenen rapporten in deze reeks 116

0 Managementsamenvatting

0.1 Het Nationaal Programma Onderwijs in het funderend onderwijs

Het onderzoek in het funderend onderwijs

In augustus en september 2024 zijn alle schoolvestigingen binnen het primair onderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs uitgenodigd om deel te nemen aan een uitgebreide vragenlijst. Deze vragenlijst richtte zich zowel op een evaluatie van het voorgaande schooljaar als op verwachtingen voor het huidige schooljaar. Specifieke aandacht ging uit naar drie jaar Nationaal Programma Onderwijs (NP Onderwijs). Hierbij werden thema's zoals duurzame borging, resultaten van inspanningen, tevredenheid met de behaalde resultaten en het programma als geheel belicht. Daarnaast werd gevraagd naar de leerervaringen die scholen en teams hebben opgedaan tijdens de uitvoering van het NP Onderwijs. In totaal respondeerden 3.901 schoolleiders (47%) en zijn vragenlijsten van 4.316 personeelsleden verwerkt.

Terugblik op 2023-2024

Allereerst is aandacht besteed aan een terugblik naar het voorafgaande schooljaar. Scholen hebben in 2021-2022 en 2022-2023 het grootste deel van het budget besteed. In 2023-2024 werd gemiddeld 21-24 procent van het budget gebruikt, met een restant van 11-13 procent voor 2024-2025. De belangrijkste knelpunten bij het uitvoeren van de plannen waren lerarentekorten, uitval van personeel en een hoge werkdruk. Scholen richtten zich vooral op het verbeteren van het welbevinden van leerlingen, wat als meest effectieve interventie wordt beschouwd. Zowel schoolleiders als personeel ervoeren voordelen van de middelen, zoals meer professionalisering, meer werkplezier en betere inzet van teamleden, hoewel sommige respondenten ook een verhoogde werkdruk rapporteerden. Externe partijen werden door de meerderheid van de scholen ingezet, vooral voor professionalisering van personeel, en schoolleiders waren hierover overwegend tevreden. Over het algemeen kijken scholen positief terug op de resultaten van de plannen en interventies. In het **primair onderwijs** levert vooral in kleinere groepen lesgeven veel verbeteringen op, met positieve effecten op welbevinden, taal en rekenen. In het **voortgezet onderwijs** is er vooral een focus op welbevinden, met duidelijke positieve resultaten bij leerlingen. Ook in het **speciaal onderwijs** (vso/so) worden verbeteringen gerapporteerd op het gebied van welbevinden van leerlingen. Andere doelgebieden zoals taal en executieve vaardigheden laten ook vaak verbetering zien.

Vooruitblik naar 2024-2025

Zes van de tien scholen heeft nog middelen beschikbaar om te besteden in het huidige schooljaar. De vooruitblik op 2024-2025 laat zien dat dat scholen in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs vooral blijven inzetten op onderwijsassistenten/instructeurs, instructie in kleine groepen, klassenverkleining en het welbevinden van leerlingen. Scholen zonder resterend budget geven aan dat ze interventies deels hebben afgerond, maar sommige kunnen deze niet voortzetten vanwege gebrek aan middelen. Dit heeft vooral impact op het inhuren van tijdelijk personeel en het vrijroosteren van vast personeel. Scholen die wel budget hebben, passen hun plannen vaak aan bij het resterende budget of hun behoeften. Evaluatie en borging van afgeronde interventies is voor velen een belangrijke prioriteit. Over het algemeen worden bij alle schooltypen de resterende middelen strategisch ingezet voor de grootste uitdagingen en behoeften van het laatste jaar. Nagenoeg alle scholen besteden op verschillende manieren aandacht aan een vorm van duurzame borging van de inspanningen. Dit gebeurt door interventies, zoals sociaal-emotionele ondersteuning en een betere onderwijsinzet, structureel in te bedden (door middelen structureel vrij te maken of gebruik te maken van andere subsidieregelingen) en personeel te scholen.

Zorgen over de gevolgen van de coronapandemie

Hoewel zorgen over de impact in het **basisonderwijs** iets afnemen, blijven executieve vaardigheden een aandachtspunt. Kwetsbare groepen, zoals leerlingen met een taalachterstand of leerlingen uit lagere sociaaleconomische milieus vragen extra aandacht. In het **voortgezet onderwijs** blijven de effecten van de pandemie voelbaar, met de meeste zorgen over motivatie (vmbo/havo) en welzijn (praktijkonderwijs/vwo). Leerlingen met een kwetsbare psychische gezondheid vormen de belangrijkste aandachtsgroep. In het **speciaal onderwijs (vso/so)** richten de zorgen zich ook vooral op het welzijn van leerlingen, met daarnaast een stijgende aandacht voor taal en Nederlands in het voortgezet speciaal onderwijs.

Gepercipieerde resultaten van het NP Onderwijs

De perceptie van schoolleiders en personeel over drie jaar Nationaal Programma Onderwijs (NP Onderwijs) toont een overwegend positief beeld. De effecten van de interventies worden door scholen gevolgd via leerlingvolgsystemen, vragenlijsten en gesprekken. Uit deze evaluaties blijkt dat zowel schoolleiders als personeel verbeteringen bij leerlingen waarnemen, al zijn schoolleiders daar over het algemeen optimistischer dan personeel. In het *primair onderwijs* rapporteert meer dan de helft van de schoolleiders en personeelsleden vooruitgang op gebieden zoals leerprestaties, welbevinden, motivatie en executieve vaardigheden. Slechts een klein percentage (minder dan 5%) constateert een achteruitgang. In het *voortgezet onderwijs* ligt de nadruk van de verbeteringen vooral op het welbevinden van leerlingen. Ook in het *speciaal onderwijs* (so/vso) worden positieve veranderingen gemeld, ook met welbevinden als meest genoemde verbeterpunt, gevolgd door motivatie, taalvaardigheid en andere leerdoelen. Over het algemeen schrijven scholen verbeteringen toe aan de interventies die zijn uitgevoerd in het kader van het NP Onderwijs. Daarentegen worden zelden verslechteringen aan het programma gekoppeld, wat wijst op een waardering voor de bijdrage van het NP Onderwijs aan het welzijn en de ontwikkeling van leerlingen.

Geleerde lessen

In alle onderwijssectoren (primair, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs) zijn schoolleiders en personeel overwegend (zeer) tevreden met de uitvoering en resultaten van het NP Onderwijs. De samenwerking met gemeenten wordt soms als een verbeterpunt genoemd, vooral door schoolleiders. Op diverse onderdelen heeft men ook als schoolorganisatie lessen geleerd van het NP Onderwijs. Deze hadden betrekking op: heldere doelen leren stellen (36%), ontwikkelen van differentiatievaardigheden (62%), ervaringen die betrekking hebben op beter samenwerken en schoolklimaat (50%), zicht op welzijn van leerlingen en personeel (50%) en beter inzicht in effectieve processen (57%).

Reikwijdte van de inzet van middelen uit het NP Onderwijs

Een aanvullende analyse laat zien hoe breed scholen hun middelen uit het NP Onderwijs hebben ingezet en of deze reikwijdte samenhangt met tevredenheid en behaalde resultaten. Binnen de drie onderwijssectoren is gekeken naar de inzet op verschillende doelgebieden, met name in relatie tot de effectiviteit en borging van interventies. Vooral in het *primair onderwijs* bood deze analyse waardevolle inzichten: 30 procent van de scholen richtte zich op slechts één of twee doelgebieden, 30 procent koos voor enkele doelgebieden en 43 procent zette de middelen in op een breed scala aan doelgebieden. Een brede aanpak, waarbij op veel verschillende doelgebieden werd ingezet, blijkt samen te hangen met een hogere tevredenheid over de behaalde resultaten en een intensievere monitoring van deze resultaten. Basisscholen met een brede scope borgen bovendien vaker hun resultaten door interventies structureel op te nemen in de begroting en reguliere werkwijzen. Daarnaast rapporteerden zij meer leerervaringen als schoolorganisatie. Ook in het voortgezet onderwijs was een brede inzet (29%) op een aantal onderdelen gekoppeld aan positieve uitkomsten, al was het verschil met een smalle focus (25%) minder uitgesproken dan in het basisonderwijs. In het (voortgezet) speciaal onderwijs zijn verschillen tussen een brede en smalle inzet minder duidelijk.

0.2 De gemeenten en het NP Onderwijs

Terugblik op 2023-2024

Uit een enquête onder 231 gemeenten blijkt dat het grootste deel van het budget voor het Nationaal Programma Onderwijs in het tweede en derde jaar is besteed, met een restant van 22% van het budget voor het studiejaar 2024-2025. In 2023-2024 heeft 94% van de gemeenten middelen ingezet; driekwart voerde de plannen uit zoals gepland. Tekorten aan onderwijspersoneel en gemeentelijke capaciteit vormden de grootste belemmeringen. Gemeenten besteedden de middelen vooral aan maatregelen op het gebied van zorg en welzijn (schoolmaatschappelijk werk, extra jeugdhulp), gevolgd door bovenschoolse activiteiten (sport, cultuur, weerbaarheid) en voorschoolse ondersteuning (begeleiding en toeleiding). Minder middelen gingen naar thuiszitters. Bijna alle gemeenten richten zich op het basisonderwijs, driekwart ook op voortgezet onderwijs. Specifieke doelgroepen, zoals leerlingen met welzijnsproblemen, kregen extra aandacht. Gemeenten werkten veel samen met partijen als jongerenwerk, kinderopvang en bibliotheken en waren hier tevreden over.

Vooruitblik naar 2024-2025

Van de 200 gemeenten die nog middelen over hebben voor 2024-2025 zet de helft de ingezette maatregelen ongewijzigd voort. Een derde van de gemeenten is voornemens om aanpassingen door te voeren vanwege nieuwe inzichten, andere wensen van stakeholders of een onverwacht verloop van het proces.

Zorgen over de gevolgen van de coronapandemie

Zeventig procent van de gemeenten, vooral in stedelijke gebieden, maakt zich nog steeds zorgen over de nasleep van de coronapandemie. Zij noemen kwetsbare leerlingen, zoals thuiszitters, leerlingen met multiproblematiek, laag welzijn, psychische problemen of leerlingen die leven in armoede. Ook worden nieuwkomers en kinderen in de voorschoolse periode als extra kwetsbaar gezien. Meer dan de helft van de gemeenten wil na het einde van het NP Onderwijs maatregelen voortzetten. Hierbij gaat het vooral om zorg- en welzijnsactiviteiten, verlengde leertijd om sociaal-emotionele achterstanden in te halen, en taal- en leesbevordering. Daarnaast blijven veel gemeenten samenwerken met andere partijen.

Gepercipieerde resultaten van het NP Onderwijs

Ruim de helft van de gemeenten beschikt over gegevens om effecten van de maatregelen te volgen, vooral gebaseerd op informatie van uitvoerders, schoolleiders en samenwerkingspartners. Bijna alle gemeenten hebben middelen ingezet voor het verbeteren van welbevinden, de helft ook voor taalactiviteiten en motivatie. Een derde van de gemeenten, die zich de afgelopen drie jaar hebben gericht op welbevinden of motivatie, rapporteert verbetering. Een groot deel van deze gemeenten koppelt deze verbeteringen aan het NP Onderwijs. Voor andere doelgebieden kunnen gemeenten concrete resultaten moeilijker benoemen. Ondanks uitdagingen die er nog bestaan, is driekwart van de gemeenten (zeer) tevreden over de behaalde resultaten. Ook over de samenwerking met scholen zijn acht van de tien gemeenten meer dan tevreden.

Geleerde lessen

Gemeenten hebben drie belangrijke lessen geleerd uit het NP Onderwijs. Allereerst het belang van samenwerking. Het programma heeft lokale en regionale samenwerking met scholen en andere stakeholders versterkt, wat als zeer waardevol wordt gezien. Dit vraagt om voortzetting en uitbreiding, ondanks dat het op sommige plekken traag op gang kwam en niet overal goed van de grond kwam. Ten tweede kijkt men sceptisch naar de tijdelijkheid van de middelen. De tijdelijke aard van de financiering wordt betreurd, omdat deze cruciaal is voor het aanpakken van problemen die voor een deel nog steeds bestaan.

Gemeenten vrezen dat behaalde resultaten niet behouden blijven zonder structurele middelen. Ten derde heeft het programma meer zicht gegeven op de complexiteit van problemen, zoals het welbevinden en de psychische gesteldheid van jongeren. Naast waardevol inzicht geeft dit ook aanleiding tot zorg.

Caribisch Nederland

De situatie van scholen in Caribisch Nederland verschilt sterk van die in Europees Nederland en ook onderling. Factoren zoals leerlingaantallen, beschikbare NP Onderwijsmiddelen en de impact van corona variëren per school. Veel scholen gebruiken de middelen om al bestaande problemen en achterstanden, versterkt door de coronapandemie, aan te pakken. Hoewel het programma een positieve invloed heeft gehad, zijn concrete resultaten moeilijk te koppelen aan het programma. Opbrengsten worden deels geborgd, maar extra personele inzet zal worden afgebouwd. Achteraf was er behoefte aan meer begeleiding bij het plannen, evalueren en spreiden van middelen over een langere periode.

0.3 Geleerde lessen NP Onderwijs: opbrengsten, tevredenheid, succesfactoren en knelpunten

De coronapandemie heeft de wereld verrast. Een goede inrichting en een goed verloop van het NP Onderwijs heeft voor scholen en gemeenten tijd nodig gehad. Ondanks dat er knelpunten zijn gesignaleerd, hebben alle betrokken partijen ook waardevolle inzichten en verbeteringen bereikt. Het NP Onderwijs heeft gezorgd voor veel positieve resultaten, ook al zijn deze niet altijd hard te benoemen. Het overgrote deel van de scholen en gemeenten is (zeer) tevreden over het verloop van het NP Onderwijs en de bereikte resultaten. Scholen hebben door het NP Onderwijs meer inzicht gekregen in het belang van heldere doelen stellen; er zijn bijvoorbeeld stappen gemaakt in het verder ontwikkelen van differentiatievaardigheden en er is beter zicht gekomen op effectieve aanpakken voor het verbeteren van welbevinden en de psychische gezondheid van leerlingen. De grootste successen zijn geboekt op het gebied van welzijn. Tegelijkertijd liggen daar voor zowel scholen als gemeenten ook de grootste uitdagingen: er is meer bewustzijn over de complexiteit van de problemen rondom welzijn en de psychische gesteldheid van leerlingen en er blijven op dit gebied veel zorgen, die niet enkel te wijten zijn aan de pandemie. Het NP Onderwijs heeft bijgedragen aan een sterkere samenwerkingen tussen scholen, gemeenten en externe partijen, wat door de meesten als zeer waardevol wordt ervaren. Gemeenten onderstrepen het belang van en zijn doorgaans tevreden over de samenwerking met scholen en externe partijen.

Het programma kende een opstartfase, die in sommige gevallen (te) kort bleek, vooral als het nodig was om verschillende samenwerkende partijen op één lijn te krijgen. De samenwerking tussen scholen en gemeenten verliep niet overal soepel; dit wordt door sommigen genoemd als een verbeterpunt. Lerarentekorten en uitval van personeel blijven grote uitdagingen in alle (onderwijs)sectoren. Hoge werkdruk wordt veel genoemd, zowel door schoolleiders als personeel. Ook gemeenten ervaren knelpunten door tekorten in capaciteit en middelen, met name voor de ondersteuning van thuiszitters en de voorschoolse ondersteuning. Zorgen blijven bestaan over leerlingen met psychische kwetsbaarheden, taalachterstanden en sociaal-emotionele achterstanden, vooral bij leerlingen uit lagere sociaaleconomische milieus.

Alle partijen onderstrepen het belang van een structurele financiering om de nog bestaande problemen effectief aan te kunnen pakken. Tijdelijke middelen worden als beperkend ervaren en de tijdelijkheid van de financiering leidt tot zorgen over het behoud van behaalde resultaten. Alle partijen onderstrepen het expliciet belang van een structurele financiering om de nog bestaande problemen, die niet alleen meer te maken hebben met de coronapandemie, effectief aan te kunnen pakken.

1 Inleiding

1.1 Nationaal Programma Onderwijs

In 2020 kwam Nederland voor het eerst in aanraking met COVID-19, met grote gevolgen voor de samenleving in de jaren die daarop volgden. In maart 2020 vond de eerste schoolsluiting plaats, waarna nog twee andere schoolsluitingen volgden. Deze schoolsluitingen hadden grote gevolgen voor leerlingen, die in veel gevallen afstandsonderwijs moesten volgen of hybride les kregen. Daarnaast viel het sociale leven voor leerlingen grotendeels stil. Gevreesd werd voor leervertragingen en het mentale welzijn van leerlingen. Om het hoofd te bieden aan deze geconstateerde en nog te verwachten problemen is in mei 2020 de subsidieregeling 'Inhaal- en ondersteuningsprogramma's onderwijs' aangekondigd, waarvoor 280 miljoen euro beschikbaar werd gesteld.[1] Onderwijsinstellingen konden hiermee subsidie aanvragen waarmee ze inhaal- en ondersteuningsprogramma's (hierna: IOP) konden uitvoeren. Een IOP is een voorziening waar leerlingen buiten het reguliere onderwijsprogramma facultatief extra onderwijs kunnen volgen of extra begeleiding kunnen krijgen. Toen in 2021 duidelijk werd hoe groot de vertragingen waren, is het Nationaal Programma Onderwijs (hierna: NP Onderwijs) aangekondigd.

Voor het NP Onderwijs is in totaal ongeveer 8,5 miljard euro uitgetrokken, waarvan 5,8 miljard voor het funderend onderwijs.[2] Dit budget is bedoeld om leervertragingen, veroorzaakt door de coronapandemie, weg te werken en te investeren in het welzijn en de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen. Een relatief klein deel hiervan is bij de start van het NP Onderwijs besteed aan maatregelen op de korte termijn, zoals het uitbreiden van de voorgenoemde inhaal- en ondersteuningsprogramma's, de subsidie voor extra hulp voor de klas en de kosten voor het inventariseren van de toenmalige onderwijsachterstanden.[3] Het overgrote deel van de middelen die beschikbaar zijn onder het NP Onderwijs gaat direct naar de scholen zelf (4,8 miljard euro).[4] Het bedrag dat scholen ontvangen is onder andere afhankelijk van de schoolsoort en het aantal leerlingen met hoog risico op onderwijsachterstanden. Ook scholen uit Caribisch Nederland ontvangen deze middelen.

Naast bekostiging van scholen is er ook geld naar gemeenten gegaan, zo'n 305 miljoen euro, verspreid over de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023.[5] Dit kunnen gemeenten inzetten om maatregelen te treffen die scholen zelf niet kunnen treffen of beter bovenschools georganiseerd kunnen worden. Daarnaast is het de rol van gemeenten om in te zetten op het inhalen van opgelopen achterstanden in voorschoolse educatie. Een belangrijk onderdeel van de taken van gemeenten is het versterken van samenwerking tussen lokale partijen (schoolbesturen, kinderopvangorganisaties, jeugdzorg en andere zorginstanties, schoolmaatschappelijk werk en sociaal werk) voor het inlopen van achterstanden die zijn ontstaan door de coronapandemie of voor de inzet ten behoeve van thuiszitters. De uitkering die gemeenten krijgen bestaat uit een bedrag per leerling in het po en vo en een bedrag voor gemeenten met veel achterstandsleerlingen. In de informatietool op de website van Nationaal Programma Onderwijs zijn de bedragen per gemeente weergegeven (https://www.nponderwijs.nl/gemeenten/financiering). Hieruit is af te leiden dat de bedragen per gemeente variëren van ruim 9.000 euro tot 15 miljoen euro (Amsterdam, incl. Weesp).

[1] Staatscourant nr. 28472 (25 mei 2020). Subsidieregeling inhaal- en ondersteuningsprogramma's onderwijs 2020-2021.
[2] Kamerbrief (17 februari 2021). Nationaal Programma Onderwijs. Steunprogramma voor herstel en perspectief.
[3] Bijlage bij Kamerbrief (17 februari 2021). Nationaal Programma Onderwijs: steunprogramma voor herstel en perspectief.
[4] OCW (2021). Nationaal programma onderwijs. Eerste voortgangsrapportage. Den Haag, Nederland: Ministerie van OCW.
[5] OCW (2021). Nationaal programma onderwijs. Eerste voortgangsrapportage. Den Haag, Nederland: Ministerie van OCW.

In februari 2022 besloot de toenmalige minister Wiersma de periode waarin scholen en gemeenten dit budget kunnen inzetten, te verlengen tot en met het schooljaar 2024-2025. Reden hiervoor was dat de impact van het virus langer aanhield dan eerder verwacht werd, wat de uitvoering van de interventies in het kader van het NP Onderwijs op scholen bemoeilijkte.[6]

1.2 Monitoringprogramma NP Onderwijs

Om het NP Onderwijs landelijk te monitoren wordt een implementatiemonitor en een resultaatmonitor uitgevoerd.[7] Daarnaast vinden er effectmetingen plaats. Voor deze effectmetingen wordt wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd om de effectiviteit van interventies in de Nederlandse onderwijscontext vast te stellen. De uitkomsten van deze drie onderdelen worden vervolgens door OCW gebundeld in een voortgangsrapportage. De implementatiemonitor richt zich op de inzet van NP Onderwijsmiddelen door scholen en gemeenten en de opbrengsten van de gekozen interventies. De resultaatmonitor geeft inzicht in de ontwikkeling van leerlingen tijdens de looptijd van het NP Onderwijs en de vertragingen en problemen die zijn ontstaan onder deze groep als gevolg van de coronapandemie. De monitoring en evaluatie van het NP Onderwijs in het funderend onderwijs bestaan aldus uit drie kernonderdelen:

1. Implementatiemonitor: Hoe verloopt de uitvoering van het NP Onderwijs bij scholen en gemeenten?
2. Resultaatmonitor: Welke meetbare resultaten worden behaald?
3. Effectmeting: quasi-experimenteel onderzoek naar de effectiviteit van dertien kansrijke interventies.

De implementatie- en resultaatmonitor dienen als input voor de scholen en worden gebruikt voor de voortgangsrapportages aan de Tweede Kamer, zodat er indien nodig tussentijdse aanpassingen kunnen worden gedaan. Deze rapportage is de laatste in de reeks van implementatiemonitoring van het NP Onderwijs in het funderend onderwijs en valt onder deel 1 (Implementatiemonitor). Het huidige schooljaar (2024-2025) is het laatste jaar van het NP Onderwijs.

1.3 Vraagstelling

Het NP Onderwijs had tot doel om bewezen interventies in te zetten die zorgen voor herstel van coronagerelateerde vertragingen. Daarbij gaat het om de brede ontwikkeling van leerlingen, dus om zowel cognitieve als sociaal-emotionele ontwikkeling en het welbevinden van leerlingen. In de loop van deze implementatiemonitor zijn veel vragen aan de orde gekomen. In de eerste metingen is het accent gelegd op de planvorming en de eerste selectie van interventies. Vanaf meting 2 is de nadruk komen te liggen op het implementatieproces, participatie van verschillende interne en externe partijen en verwachting ten aanzien van resultaten en borging hiervan. Deze laatste meting brengt deze belangrijkste ‘lessons learned’ in kaart en gaat vooral in op de (perceptie van betrokkenen ten aanzien van) bereikte resultaten en de geleerde lessen voor scholen en gemeenten. De resultaten uit deze meting zijn ook benut om na te gaan of de wijze waarop scholen de laatste drie jaren hun activiteiten rondom het NP Onderwijs hebben ingericht, verschilt tussen scholen. Hiervoor zijn analyses uitgevoerd om ‘profielen’ van scholen te identificeren. Deze ‘profielen’ zijn groepen van scholen die op eenzelfde wijze invulling hebben gegeven aan het NP Onderwijs. Deze groepen van scholen hebben we vergeleken op de resultaten die scholen (in de eigen perceptie) met het NP Onderwijs hebben gerealiseerd; resultaten bij leerlingen en meer generieke opbrengsten: geleerde lessen en de tevredenheid met het verloop van het NP Onderwijs. Hiermee kunnen we bijvoorbeeld de vraag beantwoorden of de ene invulling tot meer tevredenheid en resultaten heeft geleid dan de andere of een antwoord geven op de vraag op welke kenmerken scholen zich met name onderscheiden. Deze zesde implementatiemonitor geeft antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

[6] Kamerbrief (25 februari 2022). Bijsturing NP Onderwijs: verdeling middelen en verlenging van de bestedingstermijn.
[7] Kamerbrief (21 mei 2021). Nadere uitwerking Nationaal Programma Onderwijs.

Terugblik op 2023-2024

- Hoe hebben scholen de middelen die zij hebben ontvangen uit het NP Onderwijs verdeeld over de jaren; welk deel resteert voor 2024-2025?
- In hoeverre is het scholen gelukt om hun plannen in 2023-2024 uit te voeren?
- Hoe zijn de ervaringen met het NP Onderwijs in 2023-2024, wat zijn knelpunten, wat zijn positieve ontwikkelingen?
- Welke interventies lieten het vorige schooljaar (2023-2024) de meeste en minste positieve ontwikkelingen?
- Wat was de impact van het NP Onderwijs in 2023-2024 op het werk van het team?
- In hoeverre hebben scholen in 2023-2024 externe partijen ingezet bij de uitvoering van de interventies, welke deel van het budget is hieraan besteed en hoe tevreden zijn scholen met deze externe partijen?

Vooruitblik 2024-2025

- Hoe gaan scholen (die nog middelen beschikbaar hebben) het NP Onderwijs vormgeven in 2024-2025?

Huidige situatie, duurzame borging en opbrengsten

- Bestaan er op dit moment nog zorgen over de impact van de coronapandemie op leerlingen en over welke groepen leerlingen maakt men zich de meeste zorgen?
- Hoe worden de effecten van interventies op leerprestaties, executieve vaardigheden, welbevinden en motivatie gemonitord?
- Welke ontwikkelingen zien scholen (terugkijkend op drie jaar NP Onderwijs) op het gebied van leerprestaties taal/Nederlands, rekenen/wiskunde, beroepsgerichte vakken, overige vakken, welbevinden, executieve vaardigheden en motivatie en hoe ziet men de relatie van deze ontwikkelingen met het NP Onderwijs?
- Op welke wijze en op welke doelgebieden hebben scholen de interventies en resultaten geborgd?
- Hoe tevreden is men, terugkijkend op drie jaar NP Onderwijs, met het NP Onderwijs in het algemeen, en met de bereikte resultaten en samenwerking met gemeenten in het bijzonder?
- Wat zijn, los van eventuele resultaten bij leerlingen, de belangrijkste leerervaringen die de school heeft opgedaan dankzij het NP Onderwijs?
- Zijn er verschillen in de reikwijdte van de doelgebieden waarop scholen de middelen uit het NP Onderwijs hebben ingezet en is er een relatie met de opbrengsten van het NP Onderwijs (borging, resultaten, tevredenheid en leerervaringen)?

In deze zesde meting wordt vooral teruggeblikt op de bereikte resultaten en de duurzame borging van de interventies. Het gaat hierbij niet alleen om resultaten bij leerlingen, gerelateerd aan de interventies als zodanig, maar ook om opbrengsten voor de organisatie en medewerkers van scholen. Bij de leereffecten en de duurzame invoering gaat het dus niet alleen om de vraag ‘Welk (type) interventies worden geborgd?’, maar ook om vragen als ‘Wat hebben scholen geleerd over het herkennen, de preventie en de effectieve aanpak van achterstanden op cognitief en sociaal-emotioneel terrein?’ en ‘Tot welke duurzame veranderingen in de schoolorganisatie en de samenwerking met anderen heeft dit geleid?’.

1.4 Onderzoeksopzet

1.4.1 Overzicht meetmomenten implementatiemonitor

De verschillende metingen van deze implementatiemonitor bestaan met name uit enquêtes onder schoolleiders, onderwijspersoneel en gemeenten. Meting 2 kende ook een onderzoek onder schoolbesturen. Halverwege 2022 zijn daarnaast verdiepende casestudies uitgevoerd bij veertien scholen.

Op drie momenten zijn ook gesprekken gevoerd met schoolleiders in Caribisch Nederland. Het betrof hier steeds (dezelfde) twee basisscholen en twee scholen in het voortgezet onderwijs.[8] Deze gesprekken met schoolleiders van scholen in Caribisch Nederland zijn in de voorgaande rapportages nog niet opgenomen. Hierover wordt in deze zesde editie integraal gerapporteerd, waarbij de ontwikkelingen van de afgelopen jaren overkoepelend belicht worden. Tabel 1.1 geeft een totaaloverzicht van meetmomenten en respons.

Tabel 1.1: Fasering en meetmomenten van de implementatiemonitor NP Onderwijs in het funderend onderwijs

	Meting 1: sep-21	Meting 2: feb-22	Meting 3: sep-22	Meting 4: feb-23	Meting 5: sep-23	Meting 6: sep-24
Schoolleiders	4.428 (56%)	2.589 (59%)*	4.024 (46%)	4.198 (49%)	4.248 (50%)	3.901 (47%)
Personeel		1.857	6.896			4.316
Gemeenten		148 (43%)	140 (41%)	131 (36%)	151 (44)	231 (68%)
Besturen		265 (36%)				
Casestudies scholen		Apr-jul 2022; 14 cases				
Caribisch Nederland		4 scholen		4 scholen		3 scholen

* In februari 2022 is een steekproef van scholen benaderd

1.4.2 Benadering van de respondenten

Alle schoolvestigingen en gemeenten zijn in augustus 2024 per e-mail uitgenodigd om de vragenlijst in te vullen. De uitnodigingen zijn gefaseerd per regio verstuurd. Wekelijks is een reminder per e-mail verstuurd. Naast directe benadering door de onderzoekers zijn schoolleiders ook via nieuwsbrieven opgeroepen om deel te nemen aan deze zesde meting van de implementatiemonitor. Dit rapport bevat de resultaten van de zesde meting die zijn verzameld tussen 13 augustus en 25 september 2024.

De *schoolleiders* zijn uitsluitend benaderd via e-mail. Hiervoor zijn op 12 augustus 2024 bestanden met adresgegevens van vestigingen in het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs via de website van DUO (duo.nl/open_onderwijsdata) gedownload, evenals de meest recente leerlingtellingen en e-mailadressen van deze scholen. Voor de benadering van de scholen is eveneens gebruikgemaakt van mailbestanden die medewerkers van ResearchNed handmatig hebben opgezocht. De achterstandsscores en regio-indelingen zijn gedownload via de website van het CBS (eveneens op 12-8-2024). Hiervan (achterstandsscores zonder drempel) zijn kwintielen per onderwijssector berekend door de totale populatie binnen het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs scholen in vijf gelijke delen (van 20% van de populatie) op te splitsen waarbij het hoogste kwintiel (Q5) staat voor de hoogste achterstands-score. In alle responsoverzichten zijn schoolvestigingen zonder leerlingen, ISK-vestigingen (tenzij er sprake was van respons) en scholen die ons hebben gemeld te zijn opgeheven of pas zijn opgericht na de coronaperiode buiten beschouwing gelaten. Voor benadering van het *personeel* is gebruikgemaakt van contactgegevens van onderwijspersoneel uit eerdere enquêtes binnen deze implementatiemonitor. Daarnaast is aan schoolleiders gevraagd om een mailtekst met daarin een schoolgebonden link door te sturen naar het personeel binnen de school.

De 342 *gemeenten* zijn benaderd via een brief én via e-mail. De contactgegevens van gemeenten zijn gedownload via overheid.nl. De gemeenten behorende bij de G4 zijn daarnaast telefonisch benaderd om hen aan te sporen tot deelname. De achterstandsscores van gemeenten zijn gedownload via de website van het CBS. Ook de regio-indelingen zijn aan gemeenten toegevoegd.

[8] In deze laatste meting heeft een school in Caribisch Nederland niet meegedaan. Vanwege wisseling van de directie en veel personeelsleden, kon men geen antwoord geven op de vragen.

1.4.3 Responsverantwoording en dataverwerking

In totaal benaderden 5.449 *schoolleiders* de vragenlijst, wat overeenkomt met een bruto respons van 65 procent. Hiervan hebben 3.901 schoolleiders de vragenlijst (nagenoeg) volledig afgerond; dit komt overeen met een netto bruikbaar responspercentage van 47 procent. Dit is een hoge respons, zeker gezien het feit dat er geen verplichting is voor scholen om deel te nemen. Om te bepalen hoe representatief de respons is, is nagegaan of de respons significant afwijkt van de populatie. Dit was niet het geval.

Tabel 1.2: Respons schoolleiders

	Non-respons	Gedeeltelijk	Verwerkt	Totaal vestigingen	Respons % totaal	Respons % verwerkt
Basisonderwijs	2.351	1.186	2.863	6.400	63%	45%
Voortgezet (speciaal) onderwijs	168	123	252	543	69%	46%
Voortgezet onderwijs	414	239	786	1.439	71%	55%
Totaal	2.933	1.548	3.901	8.382	65%	47%

In totaal zijn 4.317 gegevens van *onderwijspersoneel* verwerkt. Omdat we van deze groep geen populatiegegevens hebben, is het lastig om responspercentages in te schatten. De personeelsleden vertegenwoordigen in totaal 1.628 vestigingen: 1.215 schoolvestigingen in het basisonderwijs (19% van alle vestigingen), 110 vestigingen in het speciaal (voortgezet) onderwijs (20% van alle vestigingen) en 159 schoolvestigingen in het voortgezet onderwijs (21% van alle vestigingen). Totaal vertegenwoordigt het personeel 1.628 vestigingen (19% van alle schoolvestigingen). Ten opzichte van de vestigingen waarvan ook schoolleiders hebben gerespondeerd, is dit respectievelijk 42, 44 en 39 procent (totaal 42%). Dat wil zeggen dat de resultaten die in dit rapport worden beschreven gebaseerd zijn op ruim 40 procent van de schoolleiders die hebben meegedaan aan dit onderzoek. Het is daarmee niet verantwoord een directe vergelijking tussen de antwoorden van personeel en schoolleiders te maken, omdat de resultaten van het personeel slechts een deel van de scholen betreft. Op zichzelf staand zijn de resultaten van personeelsleden uiteraard wel waardevol. Van 48 procent van de scholen deed één personeelslid mee, van 41 procent tussen twee en vijf personeelsleden, van ruim 10 procent participeerden meer dan vijf personeelsleden. Omdat er ook scholen zijn waar meer dan twintig personeelsleden de vragenlijst invulden, zijn alle gegevens van personeelsleden teruggewogen naar een gewicht van '1' per school. Hiermee voorkomen we dat een school met een grote respons onder het personeel onevenredig zwaar meeweegt in de totaalscore.

Tabel 1.3: Respons personeel

	Gedeeltelijk	Verwerkt	Totaal	Vestigingen verwerkte respons personeel	% Van alle vestigingen	% Van vestigingen verwerkte respons schoolleiders
Basisonderwijs	4.008	2.604	6.612	1.215	19%	42%
Voortgezet (speciaal) onderwijs	595	321	916	110	20%	44%
Voortgezet onderwijs	2.518	1.391	3.909	303	21%	39%
Totaal	7.121	4.316	11.437	1.628	19%	42%

De vragenlijst van deze zesde meting is door 231 gemeenten volledig ingevuld, waarvan drie van de vier grote gemeenten. Het responspercentage ligt daarmee op 68 procent. Om te bepalen hoe representatief de respons is, is nagegaan of de respons significant afwijkt van de populatie. Dit bleek niet het geval. De resultaten van de gemeenten zijn in dit rapport daarom ongewogen weergegeven.

Tabel 1.4: Respons gemeenten naar stedelijkheid

	Non-respons	Gedeeltelijk	Volledig	Totaal	Respons % totaal	Respons % verwerkt
Zeer sterk stedelijk	9	3	11	23	61%	48%
Sterk stedelijk	21	4	47	72	71%	65%
Matig stedelijk	20	5	52	77	74%	68%
Weinig stedelijk	17	12	92	121	86%	76%
Niet stedelijk	12	8	29	49	76%	59%
Totaal	79	32	231	342	77%	68%

Een nadere verantwoording van de respons en de representativiteit van de respons is weergegeven in de bijlage (typering van de respons, pagina 99) die tabellen bevat met achtergrondkenmerken van de respons. Hieruit komt naar voren dat de respons van schoolleiders en gemeenten naar achterstandsscore en stedelijkheid goed overeenkomen met de verdeling in de populatie (verdelingen in populatie en respons wijken o.b.v. een chikwadraattoets niet significant van elkaar af). Om deze reden is gekozen om alle resultaten ongewogen te presenteren.

1.5 Leeswijzer

Dit rapport bevat in aparte hoofdstukken allereerst de resultaten van het primair onderwijs (**hoofdstuk 2**), het voortgezet onderwijs (**hoofdstuk 3**) en het (voortgezet) speciaal onderwijs (**hoofdstuk 4**). **Hoofdstuk 5** beschrijft de bevindingen van het NP Onderwijs bij gemeenten. Achtereenvolgens wordt in deze hoofdstukken aandacht besteed aan de besteding van middelen over de jaren (inleiding), een terugblik op 2023-2024 en een vooruitblik naar 2024-2025. Elk hoofdstuk eindigt met informatie over de borging van de activiteiten, bereikte resultaten en geleerde lessen voor de scholen en gemeenten in het algemeen. Tot slot presenteren we analyses waarin voor de onderwijssectoren is nagegaan welke dominante school-profielen er zijn in de uitvoering van het NP Onderwijs en wat deze schoolprofielen typeert. **Hoofdstuk 6** bevat een korte beschrijving van de resultaten van de interviews met scholen op Caribisch Nederland. In de bijlage zijn aanvullende (respons)tabellen opgenomen.

2 Primair onderwijs

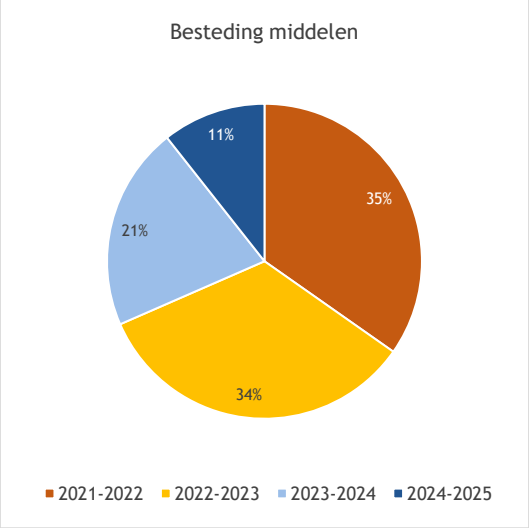
2.1 Inleiding

Bij aanvang van het schooljaar 2024-2025 (augustus-september) is voor de zesde keer een enquête uitgezet onder schoolleiders en voor de derde keer onder personeel van alle scholen in het primair onderwijs[9] (po) in het kader van het NP Onderwijs. De resultaten die in dit hoofdstuk worden beschreven zijn gebaseerd op de antwoorden van 2.863 schoolleiders in het po (waarvan 5% speciaal basisonderwijs) en 2.604 personeelsleden (waarvan 4% procent speciaal basisonderwijs). Van deze personeelsleden geeft 55 procent les, behoort dertig procent tot de directie[10], is twaalf procent intern begeleider/zorgcoördinator, zes procent onderwijsondersteunend personeel, vier procent lid van het middenmanagement en vier procent heeft een andere functie. Hierbij konden respondenten zelf invullen welke andere functie zij vervullen, en meer dan de helft van deze antwoorden kan onder onderwijsondersteunend personeel geschaard worden.

Waar mogelijk is een vergelijking gemaakt met eerdere metingen van de implementatiemonitor NP Onderwijs onder schoolleiders in het primair onderwijs. Waar relevant is bekeken of resultaten verschillen op basis van de achterstandsscore van scholen: deze is ingedeeld in vijf kwintielen waarbij kwintiel 1 de twintig procent scholen met de laagste achterstandsscore bevat, en kwintiel 5 de twintig procent scholen met de hoogste achterstandsscore. Alleen significante verschillen worden omschreven in de tekst.

Besteding middelen

Aan de schoolleiders is gevraagd welk deel van het volledige NP Onderwijs bedrag al is besteed, en welk deel nog besteed gaat worden. Figuur 2.1 toont de gemiddelde verdeling hiervan. Scholen hebben het grootste deel van de middelen in schooljaar 2021-2022 (35%) en 2022-2023 (35%) besteed. Afgelopen schooljaar hebben scholen gemiddeld een vijfde (21%) besteed en houden nog een tiende (11%) over voor dit schooljaar (2024-2025).

Figuur 2.1: Besteding van de NP Onderwijsmiddelen (uitsluitend aanvullende bekostiging en niet bijv. aanvullende subsidies) in het primair onderwijs (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 2.862)

[9] Het primair onderwijs omvat scholen voor basisonderwijs en scholen voor speciaal basisonderwijs.
[10] Dit kunnen schoolleiders zijn die in plaats van de schoolleidersvragenlijst de personeelsvragenlijst hebben ingevuld (dit is door een paar schoolleiders gedaan) of bijvoorbeeld adjunct-directeuren of afdelingsdirecteuren.

Andere subsidies

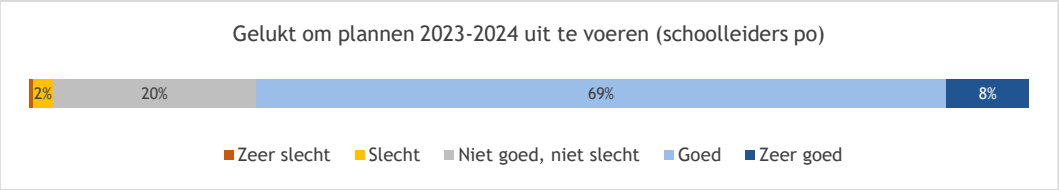
Van de scholen in het primair onderwijs ontvangt 61 procent middelen en/of ondersteuning in het kader van de subsidieregeling 'Verbetering basisvaardigheden'. Van deze schoolleiders gaf 19 procent aan dat ze onderscheid kunnen maken tussen de resultaten van het NP Onderwijs en de resultaten vanuit het Masterplan. Voor bijna de helft (48%) is dit slechts deels mogelijk en een derde (33%) kan dit onderscheid niet maken (n = 1.735).

2.2 Terugblik op 2023-2024

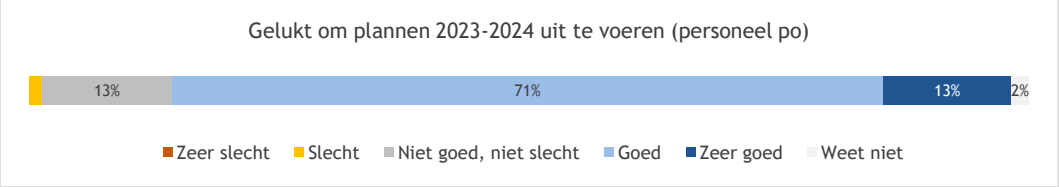
In totaal hebben 2.393 van de 2.863 (84%) schoolleiders in het primair onderwijs in 2023-2024 middelen besteed in het kader van het NP Onderwijs. Aan de schoolleiders en personeel van scholen die in 2023-2024 middelen hebben besteed zijn vragen gesteld over de uitvoering en opbrengsten hiervan.

Realisatie van de plannen en ervaren knelpunten

Het grootste deel van de schoolleiders en het personeel gaf aan dat het goed of zeer goed gelukt is om de plannen van afgelopen schooljaar uit te voeren: respectievelijk 77 en 84 procent. Slechts een klein deel van de respondenten gaf aan dat het (zeer) slecht is gelukt om de plannen uit te voeren (zie figuur 2.2 en figuur 2.3). Dit is net iets positiever dan in de vorige meting werd aangegeven.

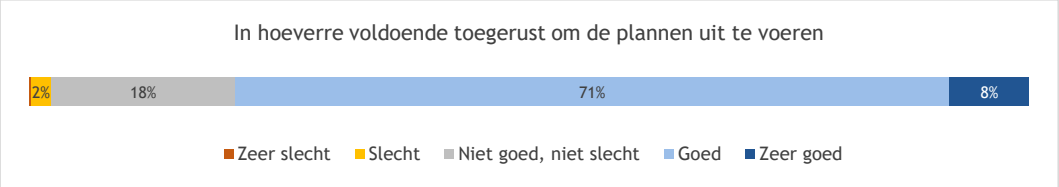
Figuur 2.2: In hoeverre is het in 2023-2024 gelukt om uw plannen en de gekozen interventies in het kader van het NP Onderwijs uit te voeren? (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 2.393)

Figuur 2.3: In hoeverre is het uw school in 2023-2024 gelukt om de plannen en de gekozen interventies in het kader van het NP Onderwijs uit te voeren? (vragenlijst personeel 2024; n = 1.451)

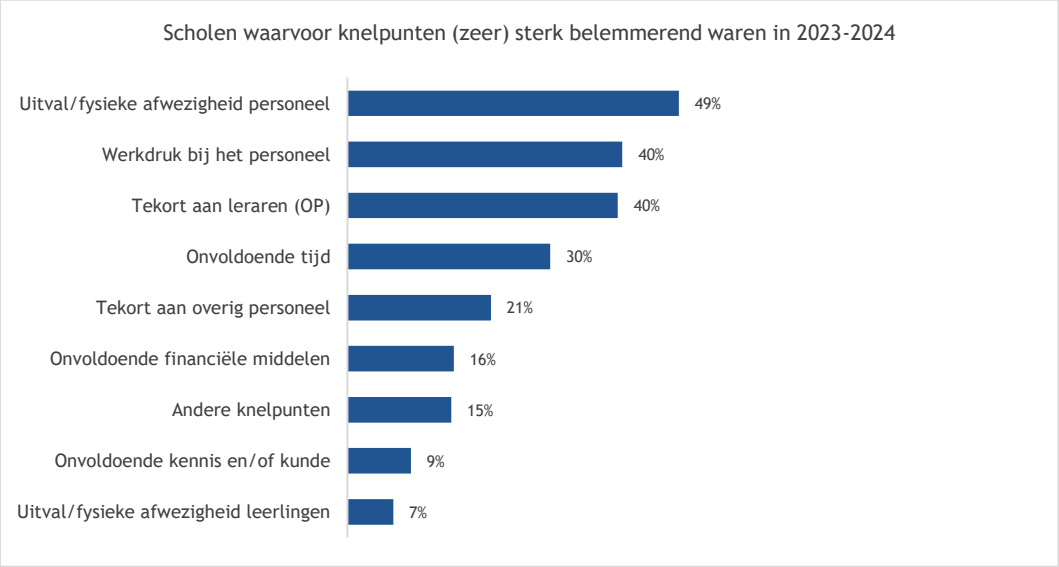
Aan de kleine groep personeel (n = 17) die aangaf dat het slecht of zeer slecht gelukt is om plannen en interventies uit te voeren, is gevraagd wat er ontbrak om de plannen beter uit te kunnen voeren. Het meest genoemde knelpunt is de hoeveelheid beschikbaar personeel. Enkele keren werd aangegeven dat er meer betrokkenheid van het team, meer financiële middelen of meer bijscholing nodig was.

Het grootste deel van personeel betrokken bij de uitvoering van het NP Onderwijs voelt zich hier voldoende voor toegerust; achttien procent was hier minder zeker over (figuur 2.4).

Figuur 2.4: In hoeverre voelde u zich voldoende toegerust om de plannen in het kader van het NP Onderwijs uit te voeren? (vragenlijst personeel 2024; n = 1.449)

Volgens driekwart (74%) van de schoolleiders zijn de plannen afgelopen jaar uitgevoerd zoals ze zich dat hadden voorgenomen. Vijf procent heeft méér, en zestien procent heeft minder gedaan dan voorgenomen. De overige vijf procent heeft andere dingen gedaan dan ze van tevoren hadden bedacht (n = 2.393). In figuur 2.5 staan knelpunten weergegeven waarvan schoolleiders hebben aangegeven dat ze (zeer) sterk belemmerend waren bij de uitvoering van de interventies. Het meest voorkomende knelpunt is uitval/ afwezigheid van personeel: dit was voor bijna de helft van de schoolleiders een grote belemmering (en sluit aan bij wat personeelsleden aangaven). Ook een structureel lerarentekort werd door veertig procent van de schoolleiders benoemd als belemmering, evenals een te hoge werkdruk bij het personeel. Bij 'andere knelpunten' konden respondenten een open toelichting geven. Hieruit komt aanvullend naar voren dat wisselingen in directie en personeel belemmerend zijn. Ook is meermaals de tijdelijke aard van de middelen genoemd, waardoor bijvoorbeeld belangrijk ondersteunend personeel niet in vaste dienst kan worden genomen. Ten slotte zijn er scholen met een gebrek aan fysieke ruimte waardoor niet alle interventies naar wens kunnen worden uitgevoerd.

Figuur 2.5: Percentage schoolleiders dat aangeeft dat deze knelpunten in 2023-2024 een (zeer) grote belemmering zijn geweest voor de uitvoering van NP Onderwijs-interventies (vragenlijst schoolleiders; n = 2.393)

Als we kijken naar verschillen tussen scholen op basis van hun achterstandsscore, zien we dat de rol van bepaalde knelpunten verschilt per kwintiel (zie tabel 2.1): tekorten aan leraren (OP) en overig personeel en de uitval/fysieke afwezigheid van personeel en van leerlingen spelen een grotere rol naarmate scholen een hogere achterstandsscore hebben; onvoldoende financiële middelen is juist minder vaak een knelpunt naarmate de achterstandsscore hoger is (deze scholen hebben ook meer geld ontvangen). De mate waarin het is gelukt om de gekozen plannen en interventies uit te voeren, verschilt niet per achterstandskwintiel.

Tabel 2.1: Percentage schoolleiders dat aangeeft dat deze knelpunten in 2023-2024 een (zeer) grote belemmering zijn geweest, naar achterstandsscore (vragenlijst schoolleiders)

	Tekort aan leraren (OP)	Tekort aan overig personeel	Onvoldoende financiële middelen	Uitval/fysieke afwezigheid personeel	Uitval/fysieke afwezigheid leerlingen	Aantal
Kwintiel 1	28%	16%	22%	45%	3%	413
Kwintiel 2	34%	17%	18%	41%	3%	391
Kwintiel 3	41%	22%	14%	50%	7%	436
Kwintiel 4	43%	23%	15%	52%	7%	490
Kwintiel 5	46%	24%	12%	53%	11%	551

Interventies met de meest en minst positieve ontwikkelingen bij leerlingen

In tabel 2.2 en tabel 2.3 is voor de afgelopen vier metingen weergegeven welke interventies volgens schoolleiders de meest dan wel minst positieve ontwikkelingen teweeg brengen bij leerlingen. Instructie geven in kleine groepen is de afgelopen jaren consequent de interventie geweest die de meest positieve ontwikkelingen laat zien. De rest van de top vijf interventies met meest positieve ontwikkelingen zijn onderwijsassistenten/instructeurs, interventies gericht op het welbevinden van leerlingen, directe instructie en klassenverkleining. Deze laatste twee interventies zijn tussen de laatste twee schooljaren van positie gewisseld. Schoolleiders geven niet vaak aan dat interventies weinig of geen positieve ontwikkelingen laten zien bij leerlingen. Zowel in de laatste als eerdere metingen zijn de meest gegeven antwoorden bij de vraag over de minst positieve ontwikkelingen *Bij geen van deze interventies* en *Weet niet*. De interventies waarvan wel werd gezegd dat ze de minst positieve ontwikkelingen bij leerlingen lieten zien (<10%) zijn digitale technologie (9%), een-op-een-begeleiding, ouderbetrokkenheid en klassenverkleining.

Tabel 2.2: Interventies die volgens schoolleiders de meest positieve ontwikkelingen laten zien bij leerlingen, top 5 2024 (vragenlijst schoolleiders september 2022 (n = 2.985), februari 2023 (n = 3.009), september 2023 (n = 3.073) en september 2024 (n = 2.393)

	Sep-22	Feb-23	Sep-23	Sep-24
Instructie in kleine groepen	62%	54%	61%	60%
Onderwijsassistenten/instructeurs	52%	50%	51%	54%
Interventies gericht op welbevinden leerlingen	40%	34%	38%	33%
Directe instructie	20%	21%	22%	27%
Klassenverkleining	28%	29%	27%	25%

Tabel 2.3: Interventies die volgens schoolleiders de minst positieve ontwikkelingen laten zien bij leerlingen, top 5 2024 (vragenlijst schoolleiders september 2022 (n = 2.985), februari 2023 (n = 3.009), september 2023 (n = 3.073) en september 2024 (n = 2.393)

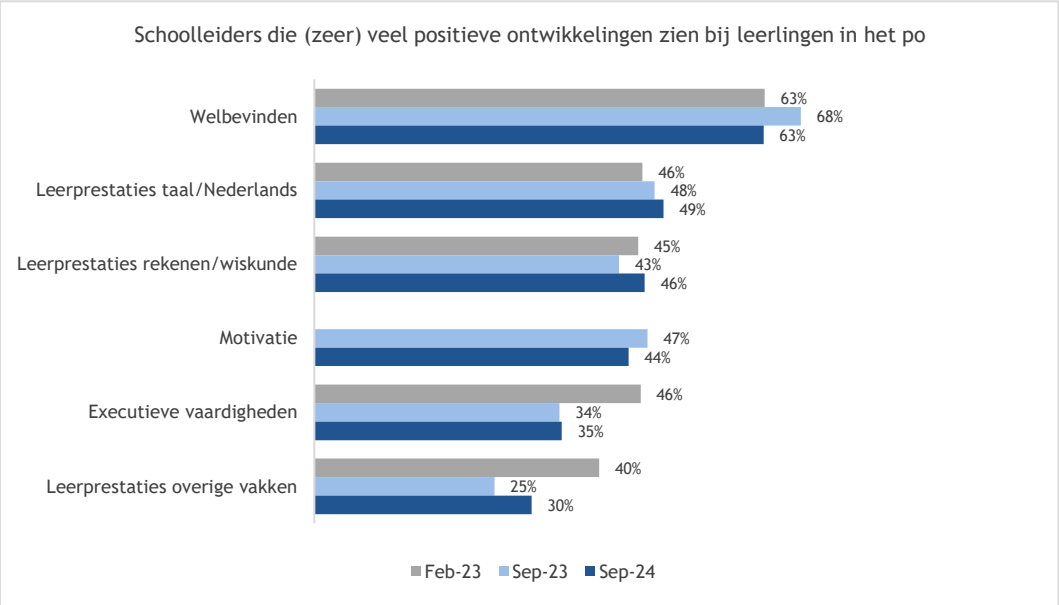
	Sep-22	Feb-23	Sep-23	Sep-24
Bij geen van deze interventies	*25%*	*32%*	*33%*	*31%*
Weet niet	19%	28%	23%	25%
Digitale technologie	8%		7%	9%
Een-op-een-begeleiding	7%	6%	6%	6%
Ouderbetrokkenheid	13%	6%	8%	6%
Klassenverkleining	6%	5%	6%	6%

Personeel zag de meest positieve ontwikkelingen bij leerlingen door de inzet van onderwijsassistenten (31%), instructie in kleine groepen (22%), klassenverkleining (12%), directe instructie (6%) en een-op-een-begeleiding (5%). Het grootste deel van het personeel gaf *geen van deze interventies* (25%) of *weet niet* (29%) aan bij de minst positieve ontwikkelingen (n = 519).

Ervaren ontwikkelingen op leerlingen en de impact op de werkomstandigheden van schoolteams

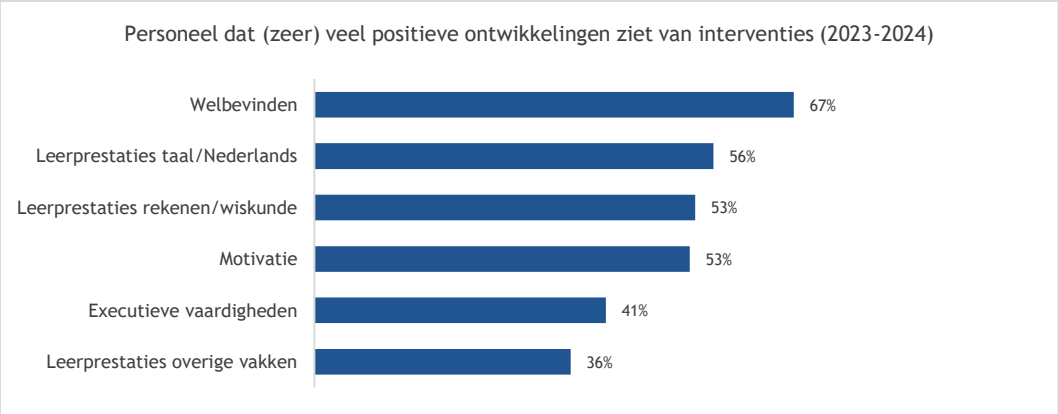
Figuur 2.6 toont het aandeel schoolleiders dat (zeer) veel positieve ontwikkelingen ervaart door de ingezette interventies op de doelgebieden (welbevinden, leerprestaties, motivatie en executieve vaardigheden), in de afgelopen drie metingen. In totaal 82 procent van de schoolleiders constateerde in 2023-2024 (meting sept-24) bij een of meer van de interventies een positieve ontwikkeling. Het meest worden positieve ontwikkelingen op het welbevinden van leerlingen waargenomen. In september 2023 lag dit met 68 procent nog wat hoger dan in februari 2023 en september 2024. De waargenomen positieve ontwikkelingen op leerprestaties taal/Nederlands zijn per meting iets toegenomen tot 49 procent in 2024. Ook zagen iets meer schoolleiders in 2024 positieve ontwikkelingen op rekenen/ wiskunde. Iets minder dan in vorige jaren zag men in 2023-2024 een positieve ontwikkeling bij motivatie.

Of men al dan niet positieve ontwikkelingen waarneemt, is in de eerste plaats afhankelijk van de inzet van middelen op de doelgebieden. De inzet kan ook zijn afgenomen omdat gewenste resultaten inmiddels waren bereikt. Een harde uitspraak hierover is niet mogelijk.

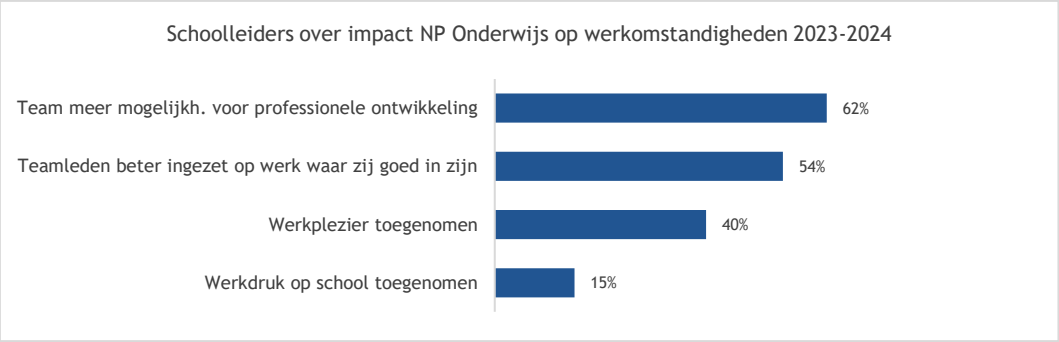
Figuur 2.6: Percentage schoolleiders dat veel tot zeer veel positieve ontwikkelingen ervaart door de in 2023-2024 ingezette interventies op doelgebieden (vragenlijst schoolleiders februari 2023; n = 1.448), september 2023; n = 3.073 en september 2024; n = 2.393)

In figuur 2.7 is te zien dat ook personeel in 2024 het vaakst positieve ontwikkelingen ziet in het welbevinden van leerlingen (67%). Ook ziet meer dan de helft positieve ontwikkelingen op de leerprestaties bij taal/Nederlands (56%), rekenen/wiskunde (53%) en de motivatie (53%).

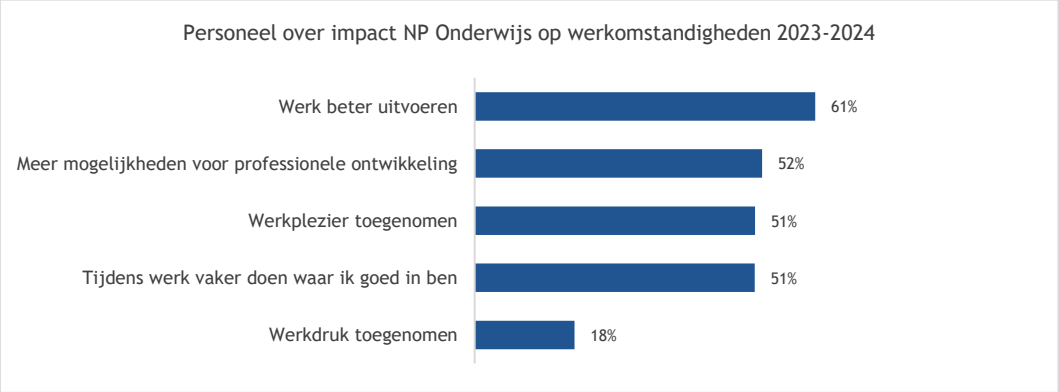
Figuur 2.7: Percentage personeel dat veel tot zeer veel positieve ontwikkelingen ervaart door de in 2023-2024 ingezette interventies op doelgebieden (vragenlijst personeel 2024; n = 1.449)

Aan schoolleiders en personeelsleden zijn (verschillende) stellingen voorgelegd over de impact van het NP Onderwijs op de werkomstandigheden (zie figuur 2.8 en figuur 2.9). De meerderheid (62%) van de schoolleiders gaf aan dat het team meer mogelijkheden heeft voor professionele ontwikkeling. Ook kunnen, volgens ruim de helft van de schoolleiders (54%), teamleden beter ingezet worden op werk waar zij goed in zijn. Volgens veertig procent is het werkplezier toegenomen, maar vijftien procent gaf ook aan dat de werkdruk op school is toegenomen.

Figuur 2.8: Percentage schoolleiders dat het eens tot zeer eens is met stellingen over de impact van het NP Onderwijs in het schooljaar 2023-2024 op het eigen werk en dat van collega's (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 2.393)

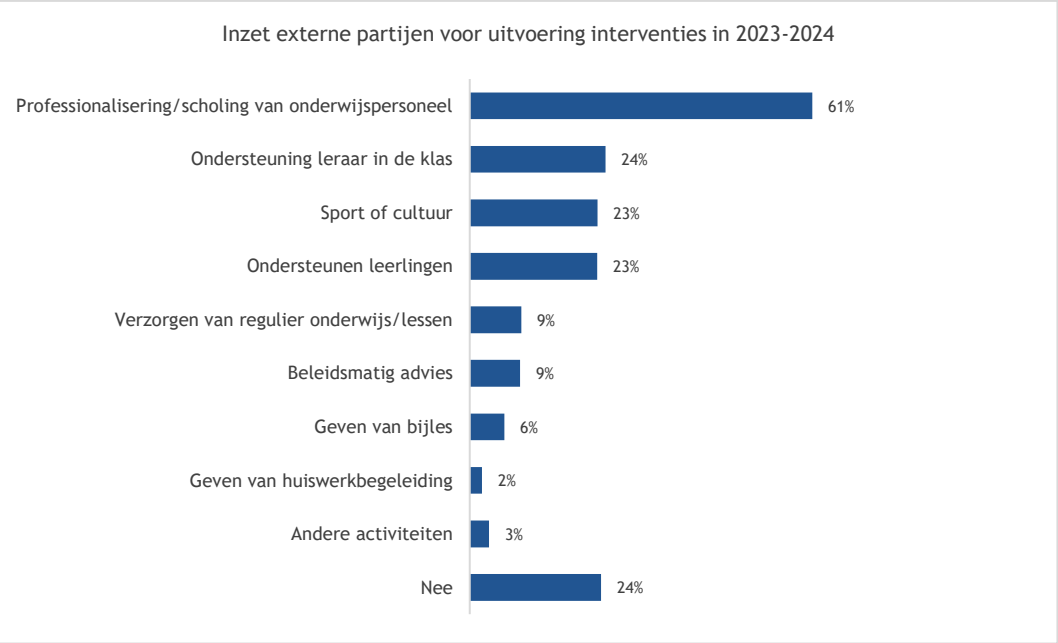
De meerderheid van het personeel (61%) gaf aan dat ze hun werk beter kunnen uitvoeren. Ook vindt ruim de helft dat ze meer mogelijkheden hebben voor professionele ontwikkeling (52%), dat ze tijdens hun werk vaker kunnen doen waar ze goed in zijn (51%) en dat hun werkplezier is toegenomen (51%). Echter, ook hier geeft achttien procent aan dat de werkdruk is toegenomen.

Figuur 2.9: Percentage personeel dat het eens tot zeer eens is met stellingen over de impact van het NP Onderwijs in het schooljaar 2023-2024 op het eigen werk en dat van collega's (vragenlijst personeel 2024; n = 1.449)

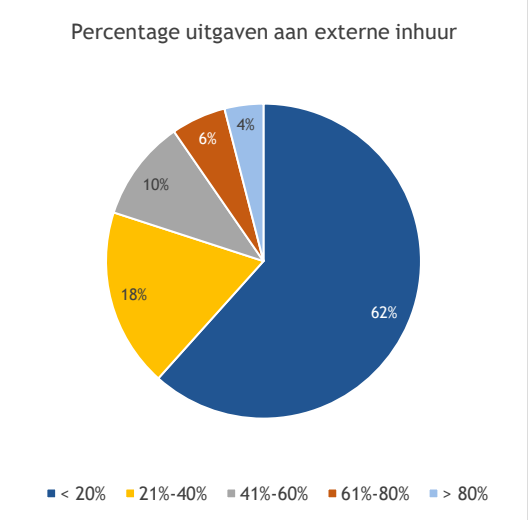
Inzet van externe partijen voor de uitvoering van de interventies

Een kwart van de scholen heeft in 2023-2024 géén externe partijen ingezet in het kader van het NP Onderwijs; driekwart wel. Scholen in het hoogste achterstandskwintiel zetten vaker externen in. Van alle scholen heeft zestig procent externe partijen ingezet voor professionalisering van onderwijspersoneel. Ongeveer een kwart zette externen in voor ondersteuning van de leraar in de klas, activiteiten op het gebied van sport of cultuur en ondersteuning van leerlingen (zie figuur 2.10). Drie procent van de schoolleiders zette externe partijen in op een andere manier. Uit een analyse van antwoorden blijkt dat het gaat om extra ondersteuning van leerlingen voor bijvoorbeeld reken- en taalvaardigheden of inzet op de ontwikkeling van leerlingen (door bijv. logopedisten of gedragsbegeleiding). Ook zijn externe partijen ingezet voor naschoolse activiteiten of uitbreiding van het onderwijs (in bijv. muziek-, natuur- of kunsteducatie).

Figuur 2.10: Heeft uw school in het schooljaar 2023-2024 externe partijen ingezet voor de uitvoering van interventies, en waarvoor? (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 2.393)

Gevraagd naar welke type externe partijen er werden ingezet, noemden schoolleiders vooral opleiders voor onderwijspersoneel (commercieel; 35%), adviesbureaus (commercieel; 29%), bibliotheken (niet-commercieel; 26%), en culturele instellingen (zowel commercieel (19%) als niet-commercieel (15%)). Van de schoolleiders die externen inzetten is 88 procent (zeer) tevreden over de geleverde kwaliteit van deze partijen (n = 1.831). Gemiddeld gaven scholen in 2023-2024 26 procent van hun NP Onderwijs budget uit aan de inhuur van externe partijen, maar voor meer dan de helft van de scholen was dit minder dan twintig procent (zie voor de verdere verdeling figuur 2.11). We zien hierin geen verschil op basis van achterstandsscores.

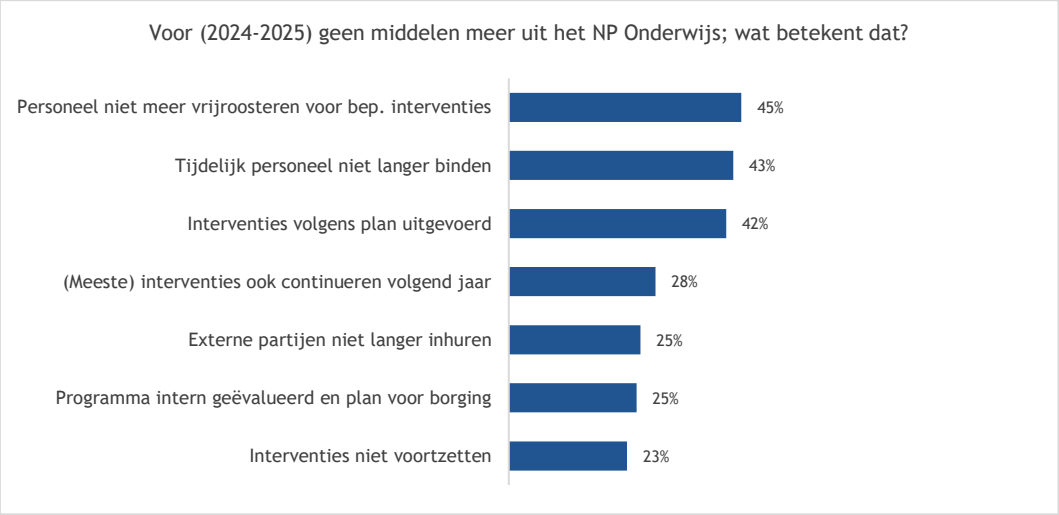

Figuur 2.11: Welk percentage van de uitgaven die u in 2023-2024 in het kader van het NP Onderwijs heeft gedaan, zijn uitgaven voor externe inhuur (categorieën)? (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 1.830)

2.3 Vooruitblik naar 2024-2025

Middelen voor schooljaar 2024-2025

In totaal zullen 1.538 van de 2.863 schoolleiders (54%) in het primair onderwijs ook in 2024-2025 nog NP Onderwijsmiddelen gaan besteden. In totaal 1.325 scholen (46%) hebben geen middelen meer te besteden. Aan deze laatste groep is gevraagd wat dit betekent voor hun school.

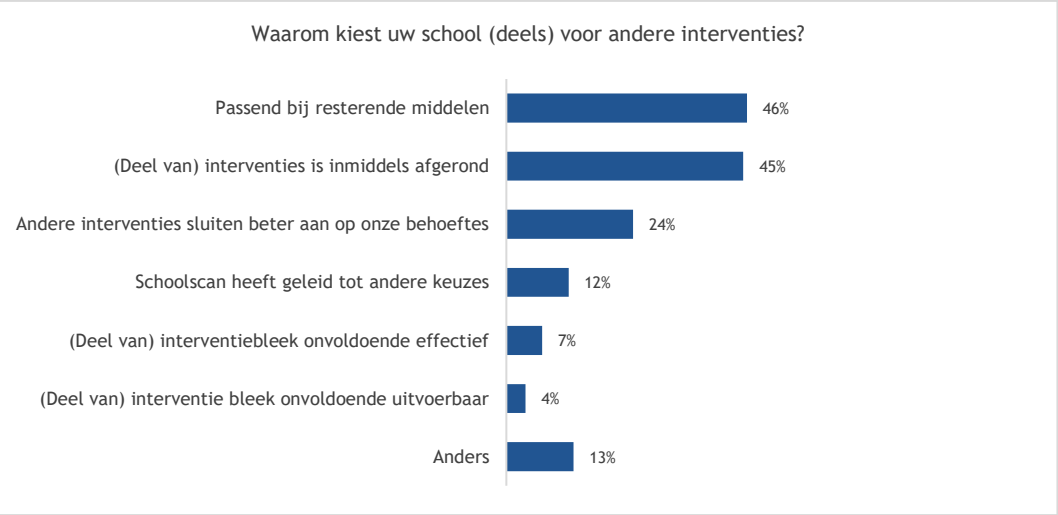

Figuur 2.12: U heeft aangegeven dat uw school voor dit schooljaar (2024-2025) geen middelen meer heeft uit het NP Onderwijs. Wat betekent dat voor uw school? (vragenlijst schoolleiders; n = 1.325)

In figuur 2.12 is te zien dat een aanzienlijk deel van deze scholen (42%) de geplande interventies al heeft uitgevoerd, en 28 procent geeft aan dat interventies ook volgend jaar kunnen worden gecontinueerd. Een kwart heeft de interventies intern geëvalueerd en een plan gemaakt voor borging van de opbrengsten. Echter, zonder budget is het voor 45 procent niet meer mogelijk om personeel vrij te roosteren voor bepaalde interventies en 43 procent kan tijdelijk personeel niet langer aan zich binden. Een kwart kan de externe partijen niet langer inhuren en een iets kleiner deel kan de interventies niet langer voortzetten.

Gekozen interventies

Aan de 1.538 schoolleiders van po-scholen die nog wel middelen gaan besteden in 2024-2025 is gevraagd welke activiteiten zij gaan uitvoeren. Uit de vooruitblik op komend schooljaar (2024-2025) komt naar voren dat voor 29 procent van de scholen de gekozen interventies afwijken van afgelopen schooljaar (n = 1.502). Aan deze groep is gevraagd waarom ze (deels) voor andere interventies hebben gekozen. De vaakst genoemde redenen zijn dat dit nog gedaan kon worden met, dus passend is bij, de resterende middelen (46%) en dat (een deel van) de interventies die vorig jaar waren gekozen inmiddels zijn afgerond (45%). Overige redenen staan in figuur 2.13. Wanneer gekozen werd voor ‘anders’, bleek uit de open antwoorden dat het grootste gedeelte van deze groep niet meer over genoeg budget beschikte om dezelfde interventies door te zetten. Dit is een specificatie van ‘passend bij resterende middelen’. Een kleiner gedeelte gaf aan dat ze de interventies (deels) op een andere manier gaan bekostigen, meestal gaat dit over de subsidie basisvaardigheden. Enkele andere redenen waarom er voor andere interventies werd gekozen zijn een tekort aan personeel, meer inzet op lange termijn investeringen of specifieke omstandigheden van de school.

Figuur 2.13: Waarom kiest uw school (deels) voor andere interventies? (vragenlijst schoolleiders; n = 436)

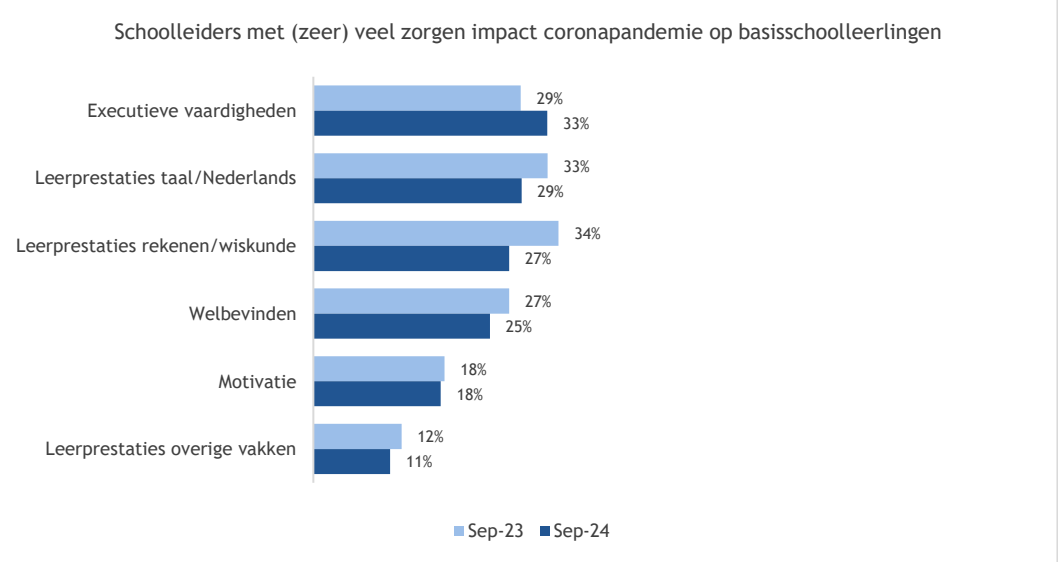
Interventies waar de meeste scholen in 2024-2025 het zwaarst op gaan inzetten (in termen van budget), zijn net als in vorig jaar onderwijsassistenten/instructeurs (46%), instructie in kleine groepen (41%), en klassenverkleining (22%). Het minst wordt ingezet op zomer- of lentescholen (0,3%), loopbaanoriëntatie (0,4%) en Gesprokentaalinterventies (0,8%). Bijna alle schoolleiders (99%) hebben aangegeven dat zij géén behoefte hebben aan ondersteuning vanuit OCW bij het besteden van de middelen in 2024-2025 (n = 1.538).

2.4 Bereikte resultaten, borging en geleerde lessen

De vragen over bereikte resultaten en geleerde lessen waarvan we in deze paragraaf verslag doen zijn (in tegenstelling tot de terugblik en vooruitblik) aan alle schoolleiders gesteld.

Zorgen over de impact van de coronapandemie

In figuur 2.14 is te zien dat het aandeel schoolleiders dat zich op dit moment (september 2024) nog veel zorgen maakt over de impact van de coronapandemie op leerlingen in het basisonderwijs (dus los van het speciaal basisonderwijs), iets lijkt af te nemen.

Figuur 2.14: Percentage schoolleiders dat zich op dit moment nog (zeer) veel zorgen maakt over de impact van de coronapandemie op leerlingen in het basisonderwijs (vragenlijst schoolleiders september 2023; n = 2.933) en september 2024; n = 2.725)

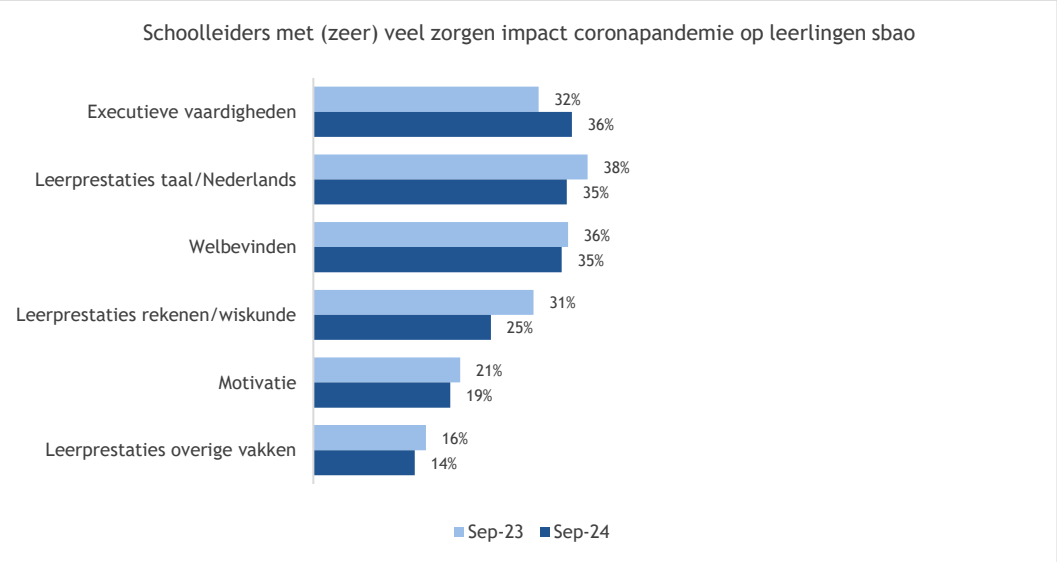
Over de executieve vaardigheden maakt men zich meer zorgen dan in 2023. Een derde van de bevraagde schoolleiders maakte zich in 2024 nog zorgen over executieve vaardigheden van leerlingen. Over de leerprestaties op taal en rekenen maakt een iets kleiner aandeel dan in 2023, maar nog steeds 29 respectievelijk 27 procent van de schoolleiders zich nu nog (zeer) veel zorgen. Ook maakt een kwart zich nog zorgen over het welbevinden van de leerlingen. Over de motivatie maakt 18 procent, en over de leerprestaties bij andere vakken 11 procent zich nog zorgen. Dit ligt dichtbij de percentages van de vorige meting. Het bevraagde personeel maakt zich in ongeveer gelijke mate zorgen als de schoolleiders over de impact van de coronapandemie op leerlingen. Het grootste deel van deze groep maakt zich nog zorgen over de executieve vaardigheden (36%), gevolgd door de leerprestaties op taal (32%) en rekenen (28%), het welbevinden (22%), de motivatie (18%) en de leerprestaties op overige vakken (14%) (n = 2.441; niet in figuur).

Scholen met veel achterstandsleerlingen maken zich meer zorgen over de impact van de coronapandemie op alle genoemde doelgebieden (tabel 2.4).

Tabel 2.4: Percentage schoolleiders dat zich nog (zeer) veel zorgen maakt over de impact van de coronapandemie op leerlingen in het basisonderwijs, naar achterstandsscore (vragenlijst schoolleiders 2024)

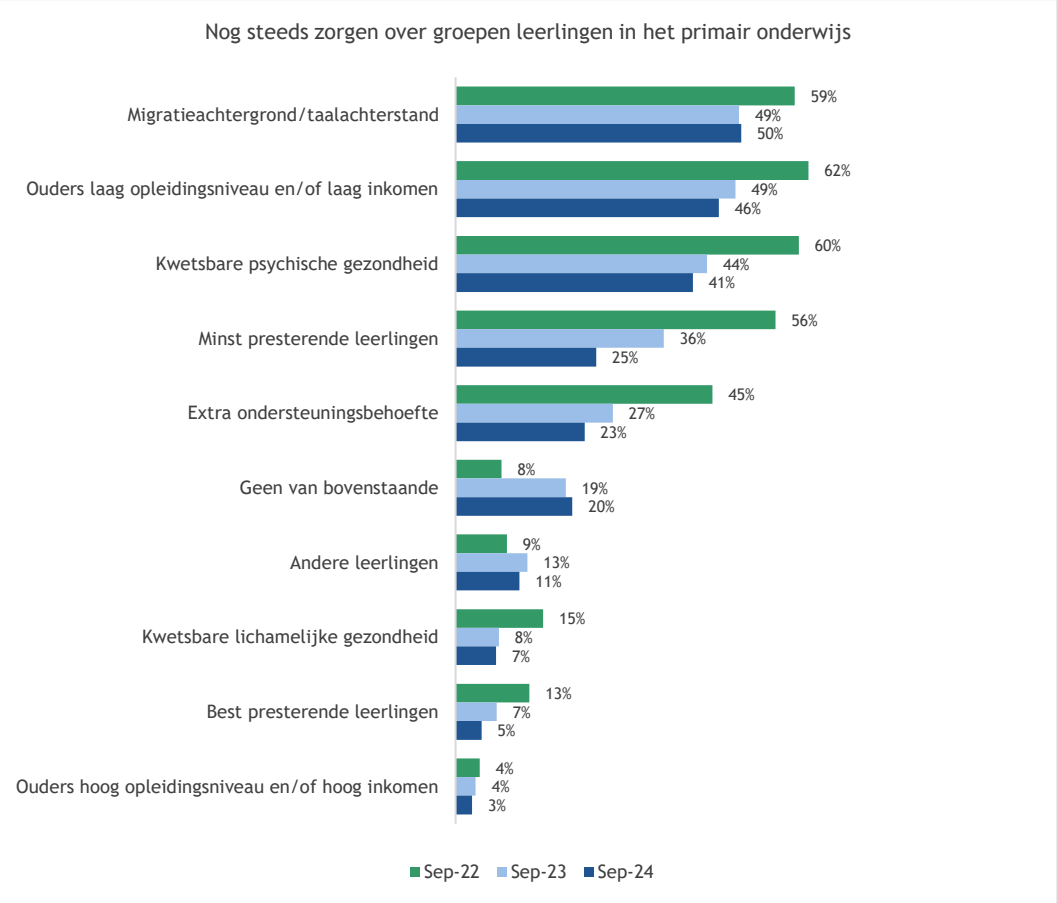
	Taal/ Nederlands	Rekenen/ wiskunde	Overige vakken	Welbevinden	Executieve vaardigheden	Motivatie
Kwintiel 1	17%	18%	6%	18%	27%	15%
Kwintiel 2	24%	22%	7%	20%	27%	16%
Kwintiel 3	28%	26%	9%	23%	34%	19%
Kwintiel 4	31%	29%	12%	27%	33%	16%
Kwintiel 5	43%	39%	18%	34%	41%	23%
Totaal	*29%*	*27%*	*11%*	*25%*	*33%*	*18%*

In het speciaal basisonderwijs zien we (in figuur 2.15) een vergelijkbaar beeld, waarbij de zorgen over de impact van de coronapandemie in 2024 iets lager liggen dan in 2023, behalve voor de executieve vaardigheden (n = 179).

Figuur 2.15: Percentage schoolleiders dat zich nu nog veel tot zeer veel zorgen maakt over de impact van de coronapandemie op leerlingen in het speciaal basisonderwijs (vragenlijst schoolleiders september 2023 (n = 146) en september 2024 (n = 141)

Vervolgens is aan schoolleiders en personeel gevraagd of er specifieke groepen leerlingen zijn, waar ze zich met name nog zorgen over maken. Figuur 2.16 toont de antwoorden van schoolleiders in de afgelopen drie metingen. De groepen waar het grootste deel zich zorgen over maakt zijn leerlingen met een migratie-achtergrond of taalachterstand (50%), leerlingen van ouders met een laag opleidingsniveau en/of een laag inkomen (46%) en leerlingen met een kwetsbare psychische gezondheid (41%). Deze percentages lagen in 2022 duidelijk hoger dan in 2023 en 2024. Uit de open antwoorden blijkt dat andere groepen leerlingen waar schoolleiders zich nog zorgen over maken enerzijds de bovenbouwleerlingen zijn, die een stuk ontwikkeling in de kleuterklas en onderbouw zijn misgelopen, en anderzijds de jonge kinderen in de onderbouw, die voorschoolse ontwikkeling zijn misgelopen vanwege de lockdown. Ook werd een aantal keer genoemd dat men zich zorgen maakt over alle leerlingen die beïnvloed zijn door de coronacrisis. Het personeel (niet in figuur) maakt zich in vergelijkbare mate zorgen over deze specifieke groepen leerlingen; leerlingen met een migratieachtergrond en/of taalachterstand (51%), leerlingen van ouders met een laag opleidingsniveau en/of een laag inkomen (46%) en leerlingen met een kwetsbare psychische gezondheid (43%). Andere groepen leerlingen waar het personeel zich nog zorgen over maakt zijn leerlingen uit alle leeftijdsgroepen, jaarlagen en niveaus, die beïnvloed zijn door de coronacrisis, blijkt uit de open antwoorden. Bij de bovenbouwleerlingen gaan deze zorgen vooral over de cognitieve vaardigheden. In de onderbouw hebben de zorgen met name te maken met de sociaal emotionele ontwikkeling. Ook werden in een aantal open antwoorden van onderwijspersoneel zorgen over leerlingen met een kwetsbare thuissituatie geuit.

Figuur 2.16: Percentage schoolleiders dat zich zorgen maakt om specifieke groepen leerlingen in het primair onderwijs (vragenlijst schoolleiders september 2022 (n = 2.985), september 2023 (n = 3.073) en september 2024 (n = 2.863)

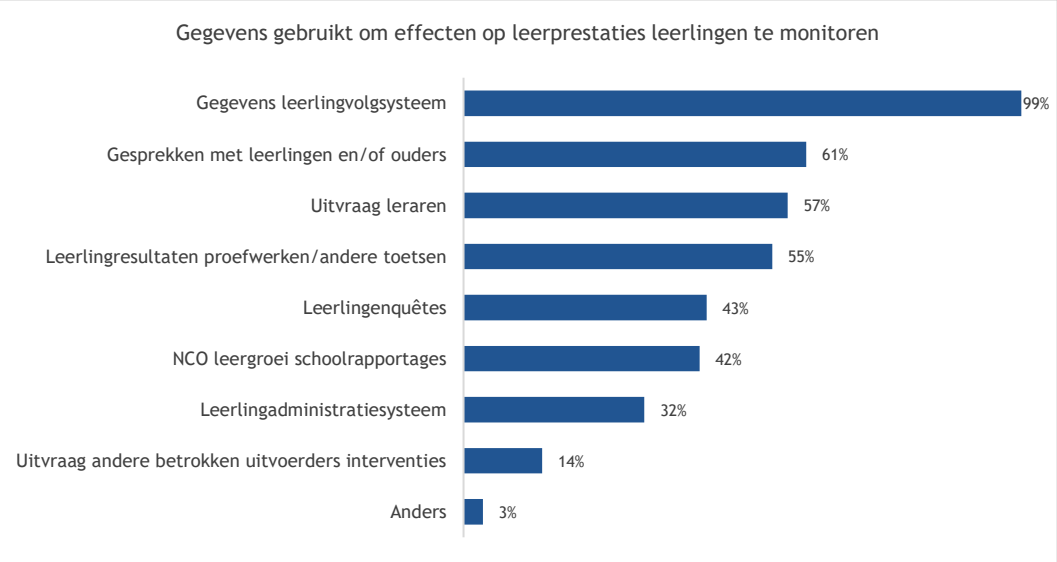
Scholen met veel achterstandsleerlingen maken zich over alle genoemde doelgroepen meer zorgen dan scholen met een weinig achterstandsleerlingen (tabel 2.5).

Tabel 2.5: Percentage dat zich zorgen maakt om specifieke groepen leerlingen in het primair onderwijs, naar achterstandsscore (vragenlijst schoolleiders 2024)

	Migratieachter-grond/taalacht-erstand	Ouders laag opleidings-niveau en/of laag inkomen	Kwetsbare psychische gezondheid	Kwetsbare lichamelijke gezondheid	Extra ondersteunings-behoefte	Minst presterende leerlingen
Kwintiel 1	20%	19%	32%	5%	15%	17%
Kwintiel 2	34%	32%	36%	6%	19%	20%
Kwintiel 3	47%	42%	41%	5%	21%	23%
Kwintiel 4	59%	54%	42%	7%	23%	26%
Kwintiel 5	78%	73%	50%	11%	32%	35%
Totaal	*49%*	*45%*	*41%*	*7%*	*22%*	*25%*

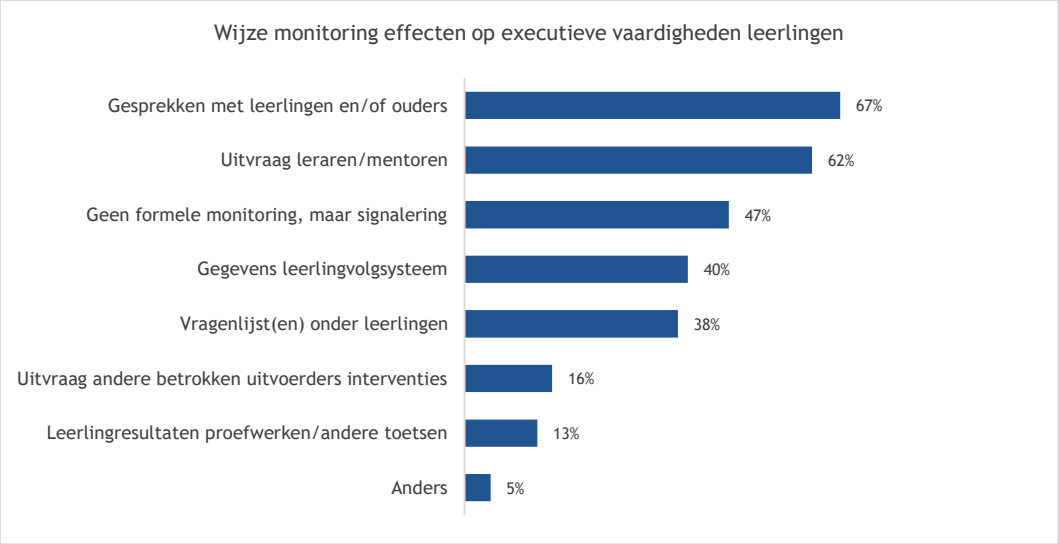
Monitoring

Eerder zagen we dat 82 procent van schoolleiders in het primair onderwijs in 2023-2024 op een van de interventies een positieve ontwikkeling constateerde. In dit deel laten we schoolleiders terugkijken op drie jaren NP Onderwijs en vroegen hun op welke wijze zij resultaten van het NP onderwijs monitoren. Van de bevraagde schoolleiders gaf 73 procent aan dat zij zicht hebben op de effecten van interventie in het kader van het NP Onderwijs op leerprestaties van leerlingen (n = 2.863). Aan deze groep is gevraagd welke gegevens zij benutten om de effecten van de interventies op de leerprestaties van leerlingen te monitoren. Dit is weergegeven in figuur 2.17. Bijna alle scholen gebruiken de gegevens uit hun leerlingvolgsysteem (99%). Andere veel benutte bronnen zijn gesprekken met leerlingen en/of ouders (61%), uitvraag onder leraren (57%) en leerlingresultaten op proefwerken of andere toetsen (55%). In de categorie ‘anders’ hebben schoolleiders door middel van een open antwoord aangegeven dat in veel gevallen ook gegevens uit observaties van leerlingen/door leerkrachten/in de klas worden benut om de effecten van de interventies op de leerprestaties te monitoren. Ook worden gesprekken met het team, bestuurders en intern begeleiders benut. Verder worden in de toelichtingen nogmaals verschillende monitoren en leerlingvolgsystemen genoemd, zoals Leerling in beeld, Leeruniek en de Leesmonitor.

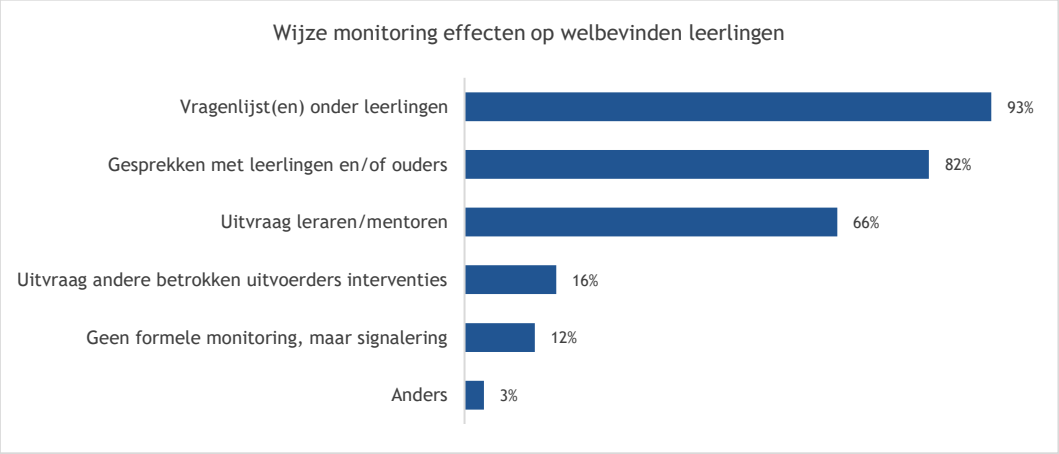
Figuur 2.17: Welke gegevens benut u om de effecten van de interventies op de leerprestaties van leerlingen te monitoren? (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 2.098)

Op de effecten van de interventies op de executieve vaardigheden van leerlingen heeft 37 procent van de schoolleiders zicht (n = 2.863). Deze groep geeft aan dat de meest gebruikte manieren om de effecten van de interventies op de executieve vaardigheden van leerlingen te monitoren zijn: gesprekken met leerlingen en/of ouders (67%), uitvraag bij leraren of mentoren (62%) en signalering, maar geen formele monitoring (47%; zie figuur 2.18). bij de categorie 'anders' werd de inzet van observaties, kindgesprekken en portfolio's genoemd.

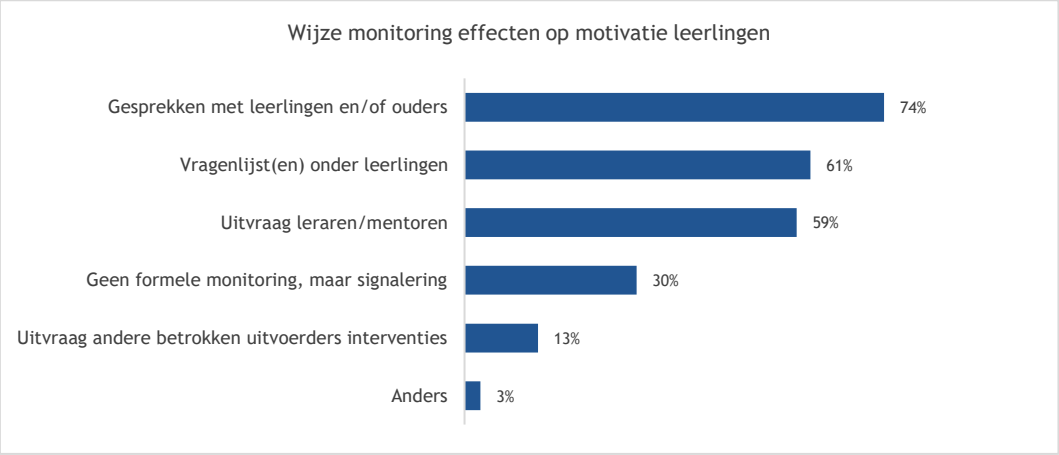
Figuur 2.18: Op welke wijze worden op uw school de effecten van de interventies op de executieve vaardigheden van leerlingen gemonitord? (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 1.064)

Op de effecten van de interventies op het welbevinden van leerlingen heeft 78 procent van de schoolleiders zicht. Bronnen voor monitoring hiervan staan weergegeven in figuur 2.19. Op het overgrote deel van de scholen worden hiervoor vragenlijsten onder leerlingen ingezet (93%) en/of gesprekken gevoerd met leerlingen en/of ouders (82%). Ook wordt er bij meer dan de helft van de scholen uitvraag gedaan bij leraren of mentoren (66%). Voorbeelden van andere manieren om de effecten op het welbevinden te monitoren (open antwoorden) zijn: dagelijkse observaties of signalering van het gedrag en de gang van zaken, gebruik van Kanvas, gebruik van de veiligheidsmonitor en vragenlijsten bij ouders.

Figuur 2.19: Op welke wijze worden op uw school de effecten van de interventies op het welbevinden van leerlingen gemonitord? (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 2.228)

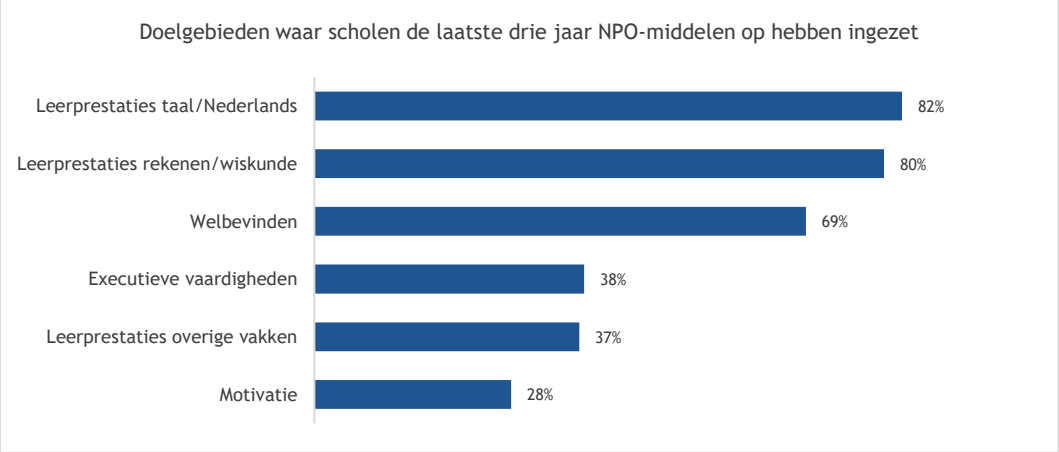
Minder dan de helft van de schoolleiders gaf aan dat ze duidelijk zicht hebben op de effecten van de interventies op de motivatie van leerlingen (44%). Bij 74 procent van deze groep wordt gemonitord door middel van gesprekken met leerlingen en/of ouders, bij 61 procent door middel van vragenlijsten onder leerlingen en bij 59 procent wordt dit uitgevraagd bij leraren of mentoren (zie figuur 2.20). Overige wijzen van monitoring van de motivatie van leerlingen die als open antwoord bij de categorie 'anders' zijn gegeven, zijn de dagelijkse praktijk, observaties, gesprekken met kinderen of binnen het schoolteam en vragenlijsten bij ouders.

Figuur 2.20: Op welke wijze worden op uw school de effecten van de interventies op de motivatie van leerlingen gemonitord? (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 1.270)

Waargenomen ontwikkelingen

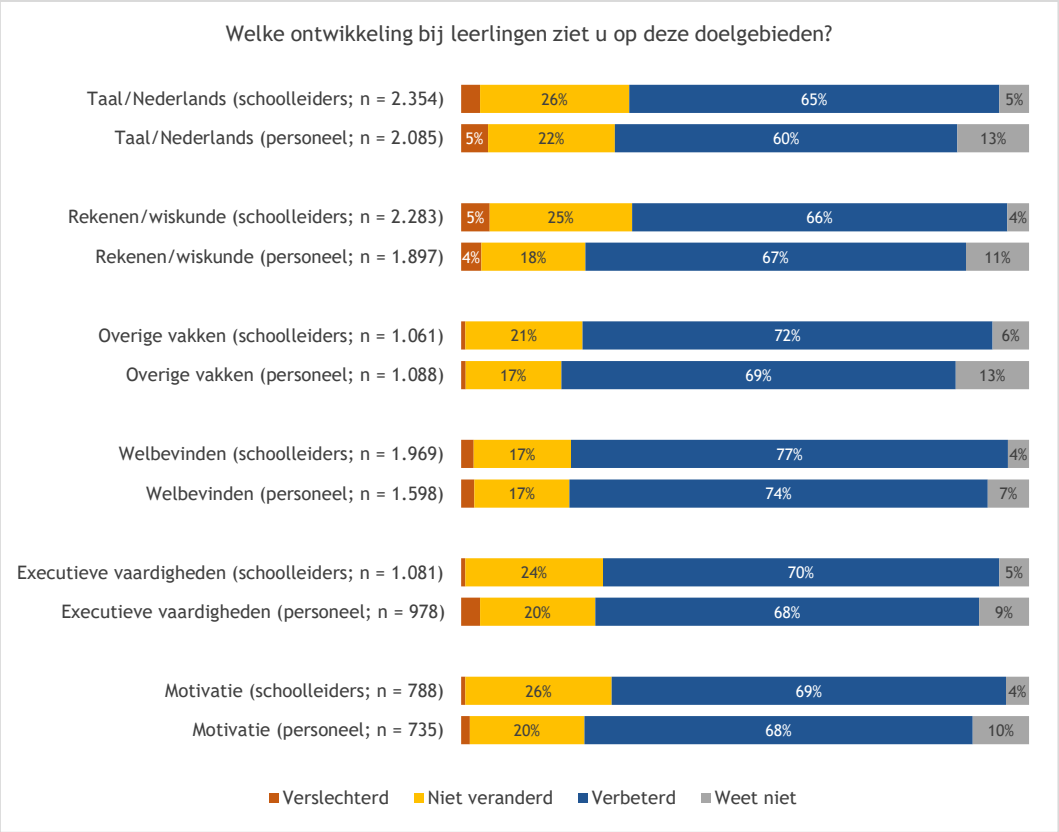
Aan schoolleiders en personeel is voor de doelgebieden gevraagd of ze hier de laatste drie jaar middelen vanuit het NP Onderwijs op hebben ingezet. In figuur 2.21 worden enkel antwoorden van de schoolleiders weergegeven; de antwoorden van het personeel verschillen hier nauwelijks van. Scholen zetten de laatste drie jaar het vaakst in op verbetering van leerprestaties bij taal/Nederlands en rekenen/wiskunde en het minst op motivatie van leerlingen.

Figuur 2.21: Op welke doelgebieden de laatste drie jaren middelen uit NP Onderwijs ingezet? (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 2.863)

Aan zowel schoolleiders als personeel van scholen die de laatste drie jaren op de hiervoor beschreven doelgebieden middelen uit het NP Onderwijs hebben ingezet, is gevraagd welke ontwikkelingen zij, terugkijkend, op deze doelgebieden zien bij hun leerlingen. We vroegen schoolleiders en personeel een vergelijking te maken met de situatie van drie jaar geleden toen het NP Onderwijs van start ging.

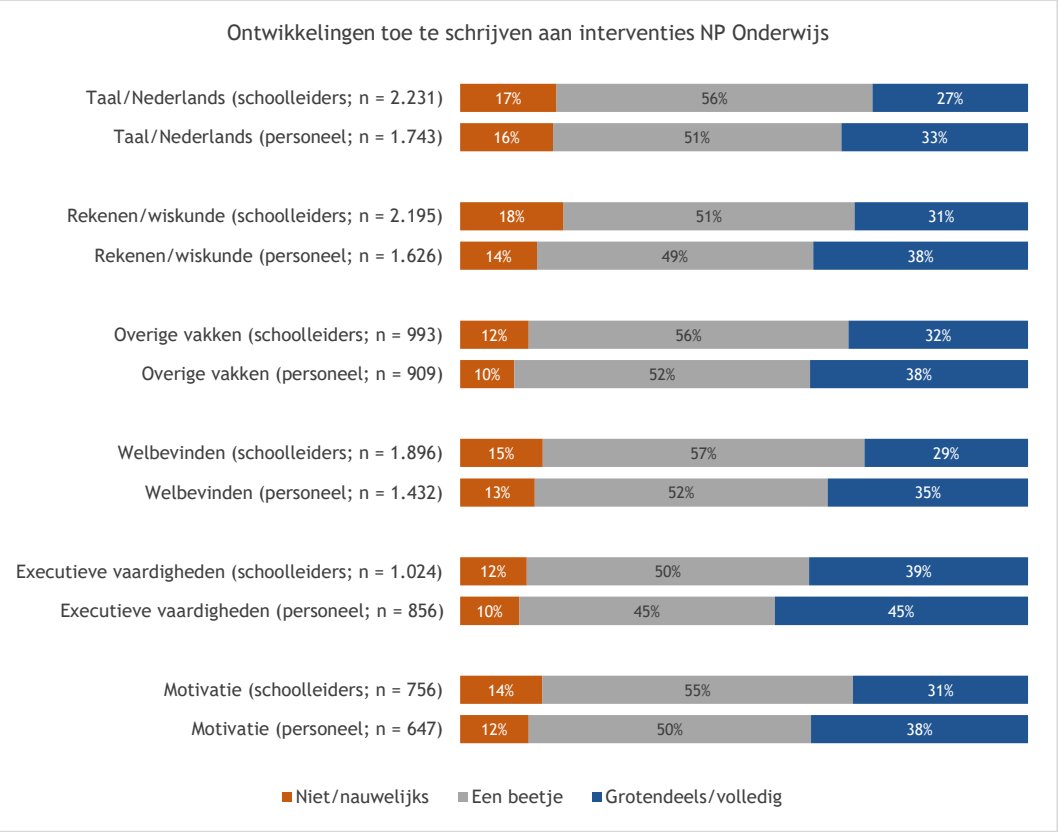
Bij elk van de doelgebieden is gevraagd welke ontwikkeling is waargenomen sinds de start van het NP Onderwijs (figuur 2.22). Het antwoord op deze vraag staat nog los van de inzet vanuit het NP Onderwijs; ontwikkelingen kunnen zich bijvoorbeeld ook voordoen omdat de leerlingpopulatie voor een deel is vernieuwd of vertragingen mettertijd zijn opgelost. Ook kunnen ontwikkelingen die zijn geconstateerd niet altijd los gezien worden van resultaten die zijn bereikt met later ingezette subsidies. Toch stemmen de resultaten hoopvol. Op alle doelgebieden constateert een meerderheid van de schoolleiders en personeel een verbetering bij leerlingen. Volgens ongeveer 20 tot 25 procent blijft de situatie stabiel. Slechts een enkele school constateert een verslechtering. Met name rondom welbevinden constateert zo'n driekwart van het personeel en schoolleiders een verbetering. Op de andere doelgebieden is dit percentage weliswaar iets lager, maar nog steeds substantieel.

Figuur 2.22: Welke ontwikkeling bij leerlingen ziet u op deze doelgebieden? (vragenlijst schoolleiders 2024 en vragenlijst personeel 2024)

Vervolgens is gevraagd in hoeverre dit resultaat toegeschreven kan worden aan de interventies. De inschatting van zowel schoolleiders als personeelsleden is weergegeven in figuur 2.23. Evenals bij de vorige grafiek gaat het steeds om wisselende aantallen omdat niet alle scholen op alle doelgebieden activiteiten hebben ondernomen met de middelen uit het NP Onderwijs. Rond de dertig procent van de respondenten schrijft de waargenomen ontwikkeling grotendeels of volledig toe aan de NP Onderwijsinterventies. Ongeveer de helft schrijft dit een beetje toe aan de interventies, en tien tot achttien procent helemaal niet. Hier zien we dat personeel de ontwikkelingen bij de leerlingen iets vaker als een gevolg van de interventies ziet dan schoolleiders. Ontwikkelingen ten aanzien van de executieve vaardigheden van leerlingen worden het vaakst toegeschreven aan het NP Onderwijs. In hoeverre een verslechtering, stabilisatie of verbetering op de doelgebieden samenhangt met de mate waarin men dit toeschrijft aan het NP Onderwijs is statistisch getoetst voor de schoolleiders. Hieruit kunnen we concluderen dat bij alle doelgebieden we een significant verband zien tussen de constatering van een verslechtering, geen verandering of verbetering en de toeschrijving van deze constatering aan het NP Onderwijs.

Tussen de 35 en 40 procent van de schoolleiders die een positieve ontwikkeling zien op de doelgebieden wijdt dit in sterke mate aan het NP Onderwijs. Tussen de 55 en 60 procent van iedereen die een positieve ontwikkeling heeft geconstateerd ziet nog steeds een (weliswaar zwakkere) relatie met het NP Onderwijs. Schoolleiders die aangeven dat de ontwikkelingen niet veranderd zijn, leggen deze relatie veel minder vaak. In de bijlage zijn tabellen opgenomen waarin deze gegevens voor alle doelgroepen gecombineerd zijn.

Figuur 2.23: Zijn de ontwikkelingen op de doelgebieden toe te schrijven aan uitgevoerde interventies in het kader van het NP Onderwijs? (vragenlijst schoolleiders 2024 en vragenlijst personeel 2024)

Borging

Op het grootste deel van de scholen worden de uitgevoerde NP Onderwijsplannen duurzaam geborgd door enkele interventies onderdeel te maken van de reguliere werkwijze (75%). Ook worden bij meer dan de helft van de scholen medewerkers geschoold om de kennis te behouden (65%) en blijven bij bijna de helft van de scholen specifieke thema's terugkomen op leerlingbesprekingen en rapportvergaderingen (47%). Hoe andere manieren van borging worden ingezet is weergegeven in figuur 2.24.

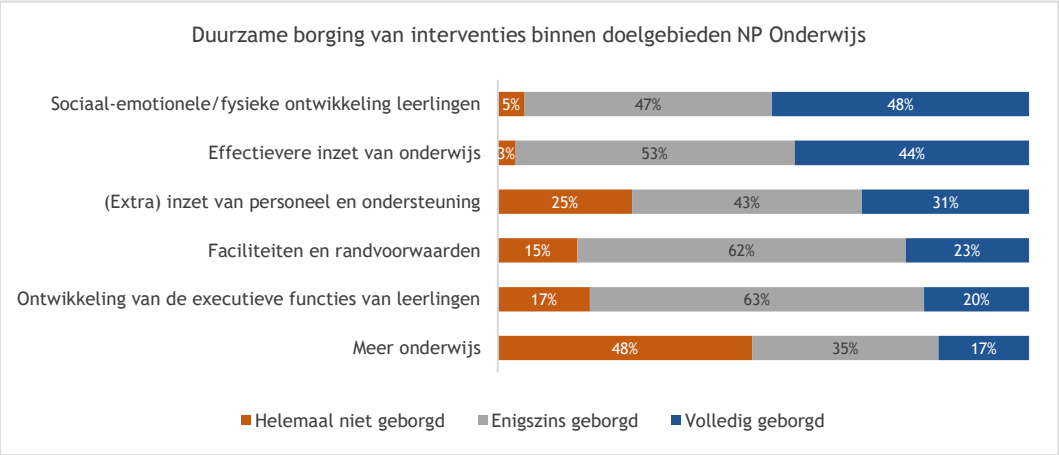
In de open toelichting bij 'anders' worden enkele aanvullende manieren van borging genoemd, zoals het aanschaffen van materialen ter verrijking en ondersteuning, opname van afspraken in een kwaliteitskaart en het aanpassen van onderwijsmethodes. Veel schoolleiders gebruiken deze ruimte echter ook om nogmaals te benadrukken dat het financieel gezien niet goed mogelijk is om de interventies duurzaam te borgen.

Als we kijken naar scholen in de verschillende kwintielen van achterstandsscore, zien we dat scholen in het hoogste kwintiel hun uitgevoerde plannen vaker borgen door het scholen van medewerkers, en vaker door de interventies voort te zetten met andere subsidieregelingen (dan scholen met lagere achterstandsscores).

Figuur 2.24: Hoe geeft uw school vorm aan duurzame borging van het NP Onderwijs? (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 2.862)

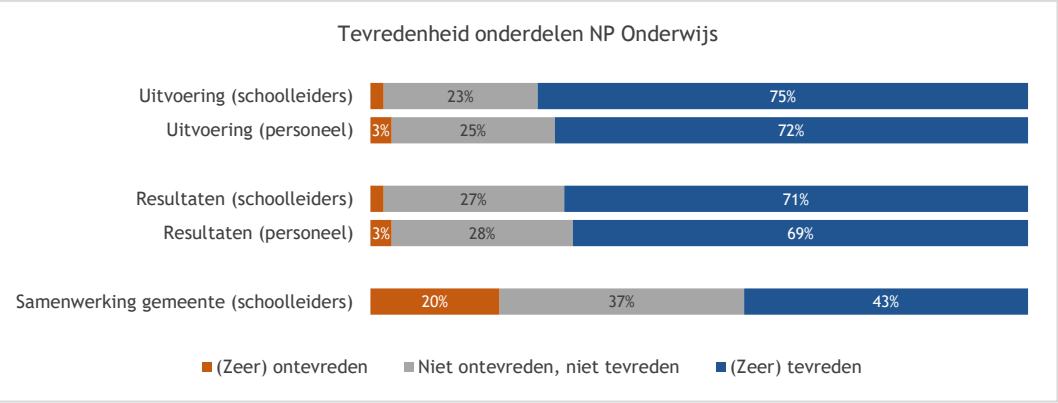
Figuur 2.25 toont in welke mate interventies binnen onderstaande doelgebieden worden geborgd. Bijna de helft van de scholen heeft interventies op het gebied van sociaal-emotionele en fysieke ontwikkeling van leerlingen volledig geborgd (48%). Iets minder dan de helft heeft dit enigszins geborgd (47%). Een effectievere inzet van onderwijs wordt op drie procent na door alle scholen enigszins of volledig geborgd. Meer onderwijs krijgt het minst vaak een duurzame borging, namelijk bij 48 procent van de scholen helemaal niet. Dat past bij het beeld dat het personeelstekort een grote belemmering is bij het uitvoeren van plannen en interventies.

Figuur 2.25: In hoeverre zijn op uw school interventies binnen onderstaande doelgebieden van het NP Onderwijs duurzaam geborgd? (vragenlijst schoolleiders 2024; n max = 764)

Tevredenheid

Figuur 2.26 toont de tevredenheid van schoolleiders en personeelsleden over de uitvoering en de resultaten van het NP Onderwijs. Hieruit blijkt dat 75 procent van de schoolleiders en 72 procent van het personeel tevreden of zeer tevreden is over de uitvoering. Over de resultaten van de interventies is 71 procent van de schoolleiders en 69 procent van het personeel (zeer) tevreden. Over de samenwerking met de gemeente is iets minder dan de helft van de schoolleiders (zeer) tevreden, maar twintig procent (zeer) ontevreden.

Figuur 2.26: Tevredenheid onderdelen NP Onderwijs (vragenlijst schoolleiders sept '24 (n max=2856) en vragenlijst personeel sept '24 (n max=2582))

Belangrijkste leerervaringen

Tot slot is aan de schoolleiders en het personeel gevraagd wat voor hen de belangrijkste leerervaringen zijn geweest van het NP Onderwijs (tabel 2.6). De meest genoemde antwoorden zijn: beter zicht op onderwijsbehoeften van leerlingen, beter inzicht in effectieve verbetering van leerresultaten, meer aandacht voor welzijn van leerlingen, samenwerking binnen het team is verbeterd en hogere verwachtingen van leerlingen. Uit de toelichting die scholen gaven wordt vooral duidelijk dat scholen door de impuls uit het NP Onderwijs meer inzicht hebben gekregen in wat nodig is voor een goede uitvoering van onderwijsvernieuwingen. In sommige gevallen komt dat neer op de ervaren noodzaak van financiën, maar er wordt ook aangegeven dat men nu beter begrijpt welke interventies goed werken en waarom, en dat er een betere onderwijsvisie tot stand is gekomen.

Tabel 2.6: Wat zijn, los van eventuele resultaten bij leerlingen, de belangrijkste leerervaringen die uw school heeft opgedaan dankzij het NP Onderwijs, schoolleiders (n = 2.850) en personeel (n = 2.476)

Leerervaringen	Schoolleiders (%)	Personeel (%)
Beter zicht op onderwijsbehoeften leerlingen	41%	45%
Beter inzicht in effectieve verbetering leerresultaten	40%	31%
Meer aandacht voor welzijn leerlingen	35%	35%
De samenwerking binnen het team is verbeterd	35%	26%
Hogere verwachtingen van leerlingen	29%	25%
Anders omgaan met verschillen tussen leerlingen	23%	21%
Schoolklimaat is verbeterd	22%	17%
Realistische doelen leren stellen	22%	23%
Beter inzicht gekregen in krachten en valkuilen team	20%	17%
Meer aandacht voor welzijn personeel	19%	20%
Beter inzicht in effectieve interne samenwerking	18%	16%
Beter beleid beter vertalen in haalbare doelen	14%	12%
Andere visie op onderwijs ontwikkeld	13%	12%
Anders naar leerlingen gaan kijken	11%	13%
Beter inzicht in effectieve samenwerking met externen	11%	10%
Meer inzicht in doelgericht (SMART) werken	11%	11%
Duidelijker onderscheid maken tussen lange en korte termijndoelen	9%	11%
Andere leerervaringen	11%	14%
n	*2.850*	*2.476*

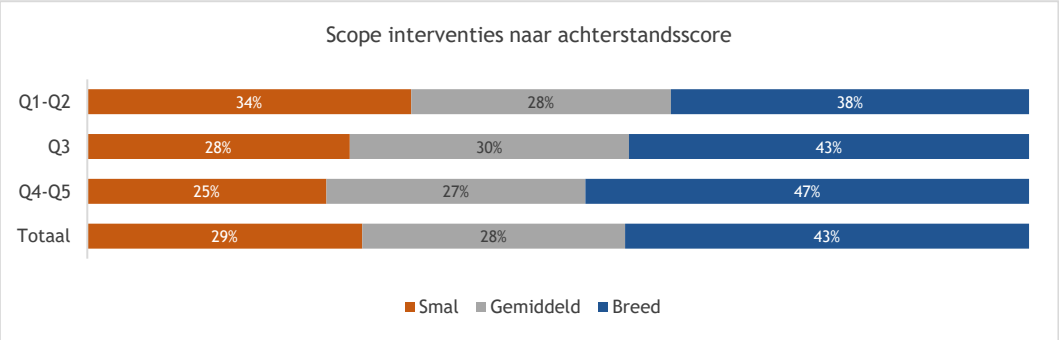
2.5 De reikwijdte van de uitvoering van het NP Onderwijs in het primair onderwijs

Scholen is gevraagd terug te blikken op drie jaar Nationaal Programma Onderwijs (NP Onderwijs) en hun keuzes te reflecteren. Ze hadden de mogelijkheid om middelen in te zetten voor verschillende soorten interventies: meer onderwijs, effectievere inzet van onderwijs, sociaal-emotionele en fysieke ontwikkeling van leerlingen, ontwikkeling van de executieve functies van leerlingen extra inzet van personeel en ondersteuning, en faciliteiten en randvoorwaarden. Deze interventies waren gericht op uiteenlopende doelgebieden/leerdomeinen, zoals leerprestaties (taal/Nederlands, rekenen/wiskunde, beroepsgerichte vakken en overige vakken), maar ook op aspecten als welbevinden, executieve vaardigheden en motivatie. In deze paragraaf onderzoeken we in welke mate een brede inzet op meerdere leerdomeinen, of juist een smalle focus op een enkel leerdomein, samenhangt met tevredenheid, borging en de gerealiseerde resultaten. Binnen het primair onderwijs is specifiek geanalyseerd op hoeveel verschillende domeinen scholen hun middelen hebben ingezet (uitgesloten van deze analyse zijn beroepsgerichte vakken, die niet van toepassing zijn op het basisonderwijs). Om de scope van de middeleninzet te bepalen, is gekeken naar het aantal onderdelen waarop scholen middelen hebben ingezet, variërend van minimaal één tot maximaal zes leerdomeinen. Op basis hiervan zijn de scholen ingedeeld in drie categorieën, waarmee een beeld ontstaat van de breedte van hun aanpak. Voor de basisscholen is deze verdeling weergegeven in tabel 2.7. Hieruit kunnen we opmaken dat 43 procent van de scholen de middelen op een groot aantal domeinen hebben ingezet, 29 procent koos voor een smalle inzet. Gemiddeld hebben de basisscholen op drie gebieden ingezet. De groep die de middelen ‘smal’ inzette koos voor (bijna) twee domeinen, basisscholen die ‘gemiddeld’ inzetten deden dat op drie domeinen en basisscholen die breed inzetten op bijna vijf domeinen.

Tabel 2.7: Gemiddeld aantal domeinen waarop scholen de middelen de afgelopen drie jaren hebben ingezet (vragenlijst schoolleiders)

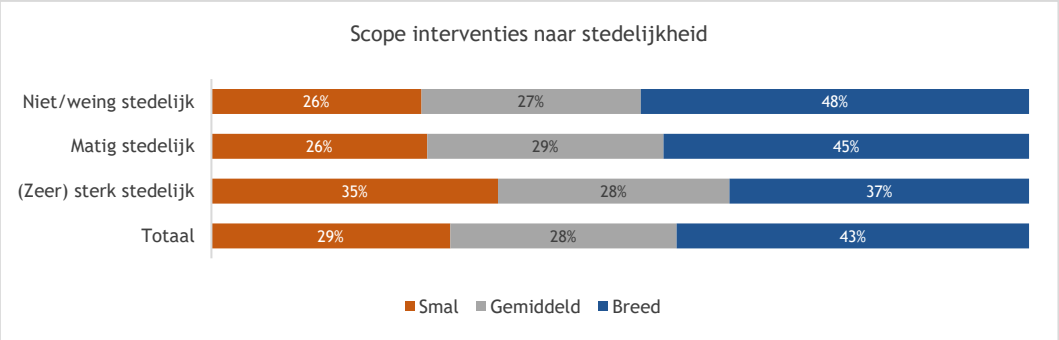
Scope inzet middelen	Inzet op aantal domeinen	% Scholen	Aantal scholen
Smal	1,8	29%	817
Gemiddeld	3,0	28%	775
Breed	4,7	43%	1.208
Totaal	3,4	100%	2.800

De inzet van middelen (smal, gemiddeld, breed) verschilt naar de achterstandsscore van basisscholen. Scholen met weinig achterstandsleerlingen (Q1-Q2) hebben voor een iets smallere scope gekozen dan scholen met veel achterstandsleerlingen (Q4-Q5). In deze laatste groep had 47 procent een brede scope (figuur 2.27).

Figuur 2.27: Scope van de inzet van middelen naar achterstandsscore (vragenlijst schoolleiders (n = 2.664)

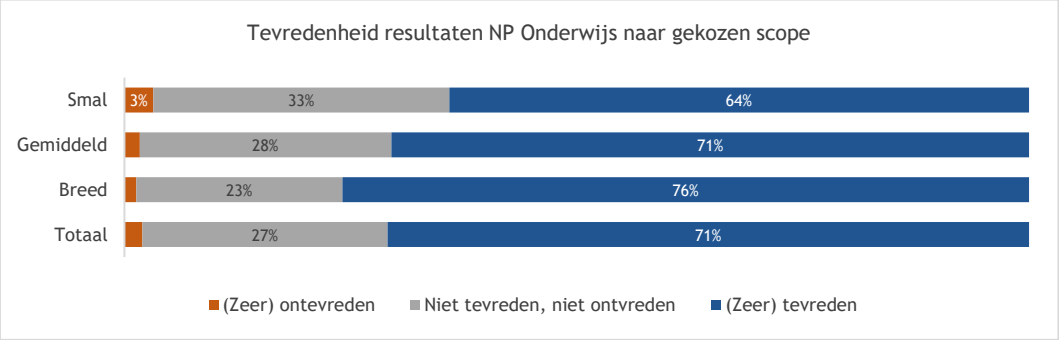
Er is ook gekeken naar de manier waarop scholen hun middelen hebben ingezet naar landsdeel waar de school is gevestigd en stedelijkheid. Alleen bij stedelijkheid zijn er verschillen tussen de basisscholen. In stedelijke gebieden is meer gekozen voor een smalle reikwijdte dan in weinig stedelijke gebieden.

Figuur 2.28: Scope van de inzet van middelen naar stedelijkheid (vragenlijst schoolleiders (n = 2.800)

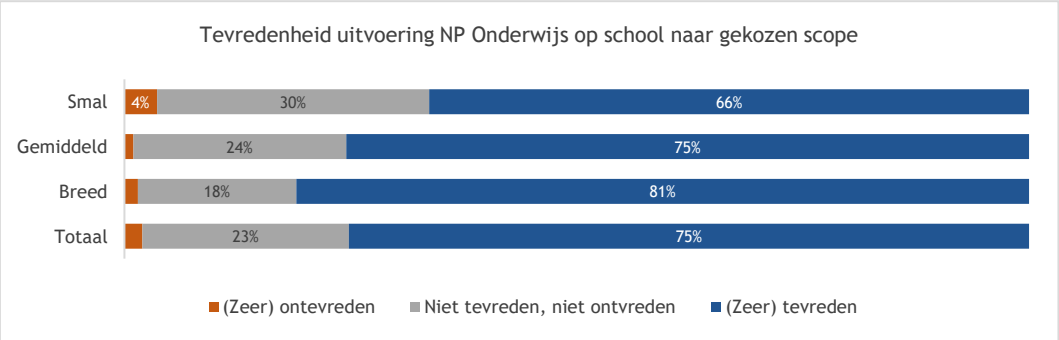
Hierna is voor de drie groepen (smalle inzet, gemiddelde inzet en brede inzet) nagegaan of er verschillen zijn in de verdeling van de middelen over de jaren heen, de resultaten, wijze van borging en de 'lessons learned' voor scholen. Hierbij constateren we allereerst dat de groepen scholen onderling niet verschillen in de verdeling van de middelen over de vier jaren.

Van de scholen die kozen voor een smalle inzet heeft 83 procent de *resultaten gemonitord*. Dit is minder dan scholen die de middelen gemiddeld tot breed hebben ingezet (van die groep heeft ruim 90% heeft de resultaten gemonitord). Er is ook gekeken naar de resultaten die scholen naar eigen zeggen hebben bereikt. Figuur 2.29 laat zien dat van basisscholen die hun middelen op veel verschillen doelgebieden (breed) hebben ingezet driekwart (76%) zeer tevreden is over de bereikte resultaten tegenover 64 procent van de scholen die op een enkel doelgebied hebben ingezet. De geconstateerde verschillen zijn significant.

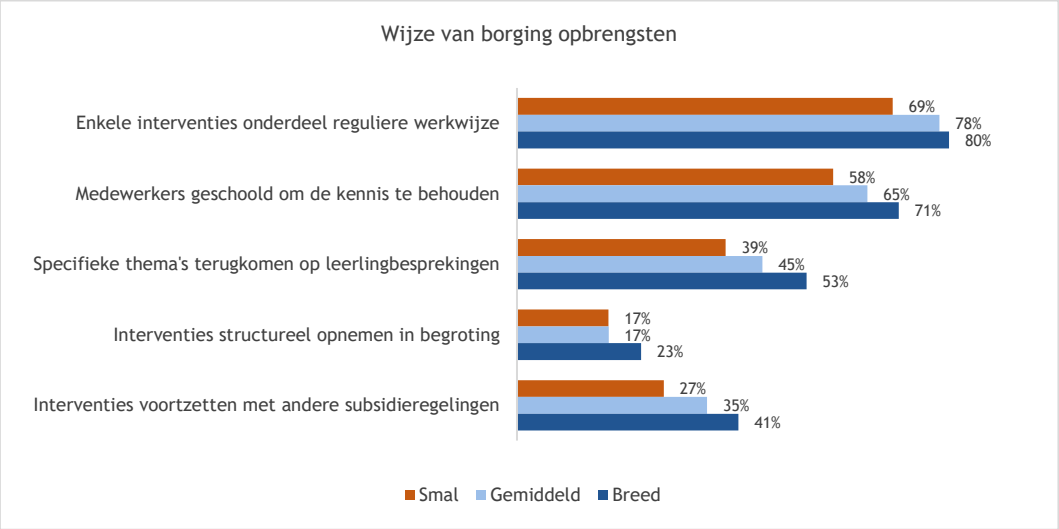
Figuur 2.29: Tevredenheid over de resultaten die zijn bereikt met het NP Onderwijs naar de scope van de inzet van middelen (vragenlijst schoolleiders (n = 2.793)

Als we kijken naar de tevredenheid met de uitvoering van het NP Onderwijs constateren we dat op scholen met een brede inzet men (terugkijkend op de afgelopen drie jaren) over het geheel genomen tevredener is met de uitvoering van het NP Onderwijs dan op scholen die kozen voor een smalle invulling (figuur 2.30).

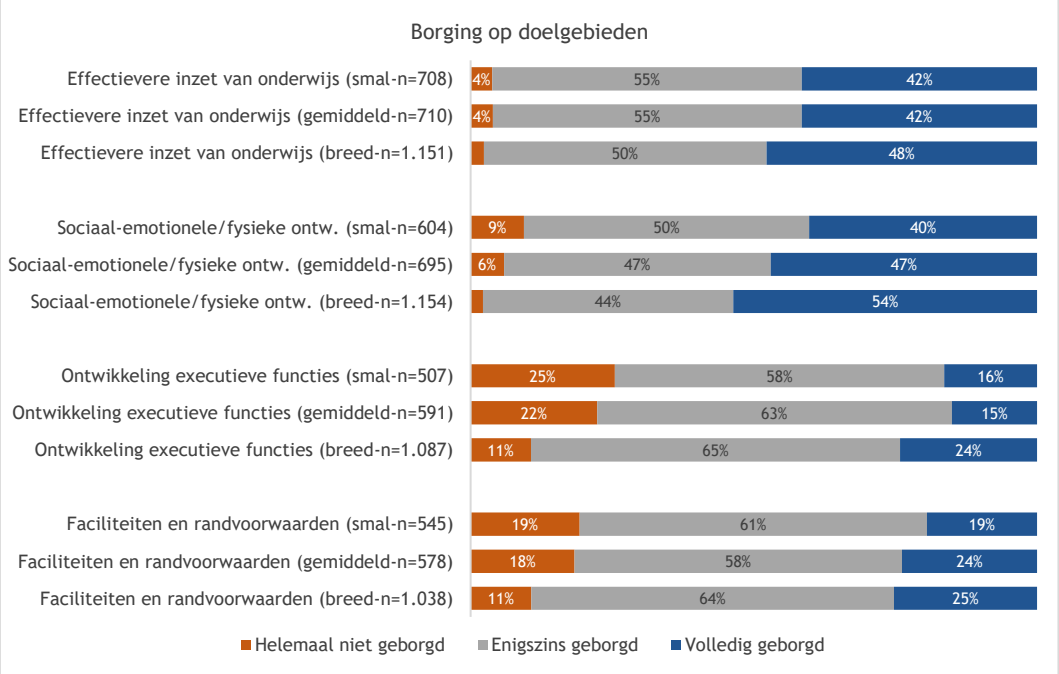
Figuur 2.30: Tevredenheid over de uitvoering van het NP Onderwijs op school naar de scope van de inzet van middelen (vragenlijst schoolleiders (n = 2.794)

Er zijn ook verschillen in de manier waarop scholen resultaten borgen. Hoewel scholen die hun middelen breed inzetten niet noodzakelijk vaker of meer aan borging doen dan scholen met een smalle inzet, verschilt de aanpak van borging op bepaalde punten wel significant. Scholen met een brede middeleninzet geven vaker aan dat interventies structureel worden opgenomen in de reguliere werkwijze. Ze melden ook vaker dat medewerkers worden geschoold om kennis en vaardigheden te behouden, dat thema's blijvend worden besproken tijdens leerlingbesprekingen, en dat interventies worden voortgezet met behulp van andere subsidieregelingen. Basisscholen die breed hebben ingezet, integreren interventies hiermee vaker structureel dan scholen die een smalle aanpak hanteren (figuur 2.31).

Figuur 2.31: Wijze van borging van interventies naar de scope van de inzet van middelen (vragenlijst schoolleiders (n = 2.799)

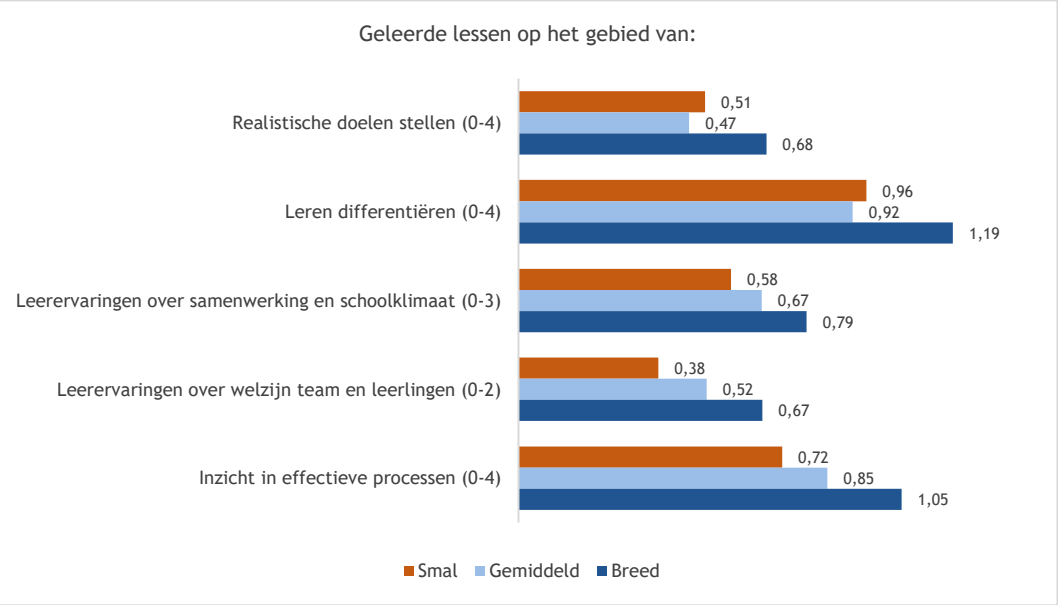
Aan schoolleiders is gevraagd in hoeverre interventies *binnen de zes doelgebieden van het NP Onderwijs duurzaam zijn geborgd*. Figuur 2.32 laat de resultaten zien.

Figuur 2.32: Borging op doelgebieden naar de scope van de inzet van middelen (vragenlijst schoolleiders)

Uit figuur 2.32 kunnen we opmaken dat op vier van de zes doelgebieden van het NP Onderwijs (effectievere inzet van onderwijs, sociaal-emotionele en fysieke ontwikkeling van leerlingen, ontwikkeling van de executieve functies van leerlingen en faciliteiten en randvoorwaarden) het percentage scholen dat de interventies duurzaam heeft geborgd groter is bij scholen die de middelen breed hebben ingezet. Bij twee doelgebieden (extra inzet van personeel en ondersteuning en meer onderwijs) zijn er geen significante verschillen.

Welke lessen hebben scholen tot slot zelf geleerd, los van resultaten bij leerlingen? We stelden deze vraag aan scholen op basis van achttien mogelijke leerervaringen, die schoolleiders zelf verder konden aanvullen. Eerder in dit hoofdstuk is hierover in algemene zin gerapporteerd. Op basis van een nadere analyse zijn deze geleerde lessen onderverdeeld in vijf inhoudelijke onderwerpen waarbinnen leerervaringen hebben plaatsgevonden: realistische doelen stellen, leren differentiëren, leerervaringen over samenwerking en schoolklimaat, leerervaringen over welzijn team en leerlingen en inzicht in effectieve processen. Er is nagegaan of er verschil is in het type leerervaring voor scholen die de middelen smal, gemiddeld of breed hebben ingezet. Conclusie is dat scholen die de middelen breed hebben ingezet over de gehele linie significant meer melding maken van deze leerervaringen dan scholen met een smalle inzet (figuur 2.33).

Figuur 2.33: Geleerde lessen voor de school naar de scope van de inzet van middelen (vragenlijst schoolleiders (n = 2.788)

2.6 Conclusies NP Onderwijs in het primair onderwijs

In dit hoofdstuk bespraken we de resultaten van de zesde implementatiemonitor NP Onderwijs onder schoolleiders en derde meting onder personeel in het primair onderwijs. We blikken terug op het afgelopen schooljaar, keken vooruit naar 2024-2025 en op de afgelopen drie jaren.

Terugblik op 2023-2024

Scholen in het primair onderwijs hebben het grootste deel van de NP Onderwijsmiddelen in schooljaar 2021-2022 en 2022-2023 besteed. Afgelopen schooljaar (2023-2024) hebben scholen gemiddeld 21 procent van het budget ingezet, en men heeft (gemiddeld) nog elf procent over voor 2024-2025.

Het grootste deel van de respondenten gaf aan dat het goed tot zeer goed gelukt is om de plannen van afgelopen schooljaar uit te voeren. Grootste knelpunten waren uitval/afwezigheid van personeel, een structureel lerarentekort en een te hoge werkdruk bij het personeel. Schoolleiders en personeel kijken overall positief terug op de opbrengsten van de uitgevoerde plannen. Instructies geven in kleine groepen is de afgelopen jaren consequent de interventie geweest die de meest positieve ontwikkelingen bij leerlingen laat zien. Van alle doelgebieden ziet men in het welbevinden van leerlingen het vaakst positieve ontwikkelingen. Op het gebied van taal, rekenen en motivatie ziet bijna de helft ontwikkeling en bij executieve vaardigheden en prestaties op overige vakken is dat dertig tot 35 procent.

Zowel van de bevraagde schoolleiders als personeelsleden ziet een groot deel positieve impact van NP Onderwijs op hun werk (meer ruimte voor professionalisering, meer werkplezier, meer mogelijkheid voor ontwikkeling, mensen beter kunnen inzetten). Een kleiner deel geeft echter (ook) aan dat de werkdruk door het NP Onderwijs is toegenomen.

Externe partijen werden afgelopen jaar door driekwart van de scholen ingezet, en dan met name voor professionalisering van onderwijspersoneel. Gemiddeld werd 26 procent van het budget besteed aan externe partijen. Schoolleiders zijn meestal (zeer) tevreden over de ingehuurde partijen.

Vooruitblik 2024-2025

De interventies waar de meeste scholen huidig schooljaar (2024-2025) het zwaarst op inzetten, zijn net als vorig jaar onderwijsassistenten/instructeurs, instructie in kleine groepen en klassenverkleining.
Scholen die geen budget meer hebben, geven deels aan dat zij de geplande interventies al hebben afgerond en/of (deels) kunnen voortzetten. Voor een deel van de scholen betekent uitputting van het budget echter dat interventies *niet* kunnen worden voortgezet, bijvoorbeeld omdat tijdelijk personeel en externe partijen niet langer ingehuurd kunnen worden of dat vast personeel niet meer kan worden vrijgeroosterd.

Huidige situatie, duurzame borging en opbrengsten

Het NP Onderwijs is opgezet om leervertragingen als gevolg van de coronapandemie in te halen en het welbevinden van leerlingen te verbeteren. Over de impact van de coronapandemie op leerlingen maken schoolleiders en personeel zich ook nu nog zorgen. Het percentage dat zich nog (zeer) veel zorgen gemaakt lijkt echter voor de meeste doelgebieden iets af te nemen. Alleen over de impact op executieve vaardigheden maakt men zich op dit moment meer zorgen dan in de vorige meting. Leerlingen met een migratieachtergrond en/of taalachterstand en leerlingen waarvan de ouders een laag opleidingsniveau en/of inkomen hebben worden het vaakst genoemd als groep waarover men zich de meeste zorgen maakt.

Op alle doelgebieden, dat wil zeggen de leerprestaties, het welbevinden de motivatie en executieve vaardigheden van leerlingen, ziet meer dan de helft van de schoolleiders en personeelsleden verbetering bij hun leerlingen. De schoolleiders lijken iets positiever te zijn dan het personeel. Slechts vijf procent of minder ziet verslechtering op de doelgebieden. Wanneer men verbetering ziet, wordt dit vaak (deels) toegeschreven aan de uitgevoerde interventies in het kader van NP Onderwijs. Wanneer men verslechtering ziet wordt dat in veel mindere mate aan het NP Onderwijs toegeschreven.

Duurzame borging van de uitgevoerde plannen gebeurt meestal door (enkele) interventies vast onderdeel van de reguliere werkwijze te maken en door het scholen van medewerkers om de opgedane kennis te behouden. Interventies met betrekking tot sociaal-emotionele en fysieke ontwikkeling van leerlingen en effectievere inzet van het onderwijs, zijn het vaakst geborgd.

Zowel onder schoolleiders als personeel is het grootste deel (zeer) tevreden met de uitvoering en resultaten van het NP Onderwijs. Over de samenwerking met gemeenten zijn schoolleiders iets minder te spreken: een vijfde is daar ontevreden mee. De meest genoemde leerervaring buiten resultaten bij leerlingen, is een beter zicht op de onderwijsbehoeften van leerlingen.

Schoolprofielen: de reikwijdte van de uitvering van het NP Onderwijs

Kunnen we onderscheid maken tussen scholen naar de reikwijdte (het aantal doelgebieden) van de inzet van de middelen uit het NP Onderwijs? En hangt dit samen met de verdeling van de middelen, de borging van de inspanningen en de resultaten die men heeft bereikt? Bijna 30 procent van de basisscholen koos bij de inzet van de middelen voor een focus op een à twee doelgebieden. Dertig procent had een 'gemiddelde' scope en 43 procent zette de middelen 'breed' in op een groot aantal verschillende doelgebieden.
Scholen met veel achterstandsleerlingen hebben voor een bredere scope gekozen dan scholen met weinig achterstandsleerlingen. Met name scholen met een brede scope (en in iets mindere mate de 'gemiddelde' groep) onderscheiden zich van de andere groepen. Deze groepen scholen verschillen niet van elkaar als het gaat om de verdeling van middelen over de vier jaren en ook niet op de vraag *of* zij de opbrengsten borgen. Wel zien we dat binnen scholen met een brede scope (die kozen voor veel verschillende doelgebieden):

- resultaten vaker worden gemonitord;
- de tevredenheid over de resultaten van het NP Onderwijs en over de uitvoering van het NP Onderwijs groter is;
- men vaker noemt dat interventies onderdeel worden van de reguliere werkwijze, dat medewerkers zijn geschoold om kennis te behouden, dat thema's blijven terugkeren op leerlingbesprekingen, dat zij interventies structureel hebben opgenomen in de begroting of dat interventies worden voortgezet met andere subsidieregelingen;
- ook op vier van de zes doelgebieden interventies meer zijn geborgd;
- vaker melding wordt gemaakt van leerervaringen (realistische doelen stellen, leren differentiëren, leerervaringen over samenwerking en schoolklimaat, leerervaringen over welzijn team en leerlingen en inzicht in effectieve processen) die zij als school(organisatie) hebben opgedaan in de periode van uitvoering van het NP Onderwijs.

3 Voortgezet onderwijs

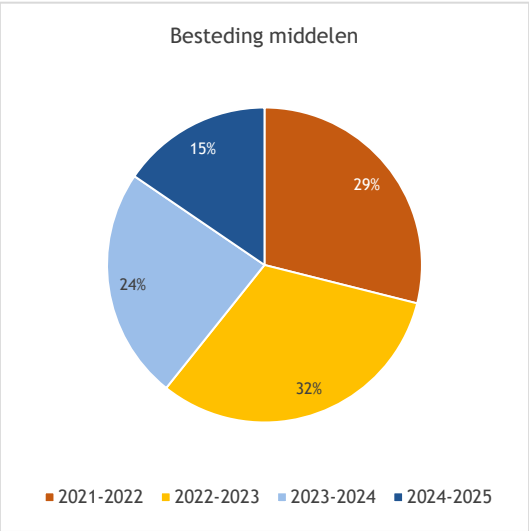
3.1 Inleiding

Aan het begin van het schooljaar 2024-2025 (augustus-september) is voor de zesde keer een enquête in het kader van het NP Onderwijs uitgezet onder schoolleiders en voor de derde keer onder personeel van alle scholen in het voortgezet onderwijs. In dit hoofdstuk worden de resultaten beschreven van de antwoorden van 786 schoolleiders en 1.391 personeelsleden in het voortgezet onderwijs. Van deze personeelsleden geeft 68 procent les, behoort zestien procent tot de directie, is zes procent intern begeleider/zorgcoördinator, 8 procent onderwijsondersteunend personeel, 8 procent lid van het middenmanagement en negen procent heeft een andere functie. Hierbij konden respondenten zelf invullen welke andere functie zij vervullen, en meer dan de helft van deze antwoorden kan onder onderwijsondersteunend personeel geschaard worden. Van de respondenten die aangaven een andere functie te bekleden valt de meerderheid onder onderwijsondersteunend personeel, waarvan een groot deel een coördinerende rol heeft of leerlingen ondersteund als bijvoorbeeld leerlingbegeleider, mentor of sociaal maatschappelijk werker.

Waar mogelijk is een vergelijking gemaakt met eerdere metingen van de implementatiemonitor NP Onderwijs onder schoolleiders in het voortgezet onderwijs. Waar relevant is bekeken of resultaten verschillen op basis van de achterstandsscore van scholen: deze is ingedeeld in vijf kwintielen waarbij kwintiel 1 de twintig procent scholen met de laagste achterstandsscore bevat, en kwintiel 5 de twintig procent scholen met de hoogste achterstandsscore. Alleen significante verschillen worden omschreven in de tekst.

Besteding middelen

Aan de schoolleiders is gevraagd welk deel van het volledige NP Onderwijs bedrag al is besteed, en welk deel nog besteed gaat worden. Figuur 3.1 toont de gemiddelde verdeling hiervan. Scholen in het voortgezet onderwijs hebben het grootste deel van de middelen in de afgelopen drie schooljaar besteed (29% in 2021-2022; 32% in 2022-2023; 24% in 2023-2024). Gemiddeld is er nog vijftien procent over voor komend schooljaar.

Figuur 3.1: Besteding van de NP Onderwijsmiddelen in het voortgezet onderwijs (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 786)

Andere subsidies

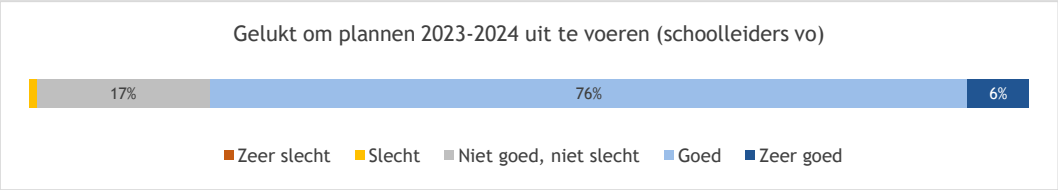
Van de ondervraagde scholen ontvangt 69 procent middelen en/of ondersteuning in het kader van de subsidieregeling 'Verbetering basisvaardigheden'. Bijna een kwart van de schoolleiders (24%) kan naar eigen zeggen onderscheid maken tussen de resultaten van het NP Onderwijs en de resultaten vanuit het Masterplan. Voor iets meer dan de helft (54%) is dit slechts deels mogelijk en 23 procent kan dit onderscheid niet maken (n = 543).

3.2 Terugblik op 2023-2024

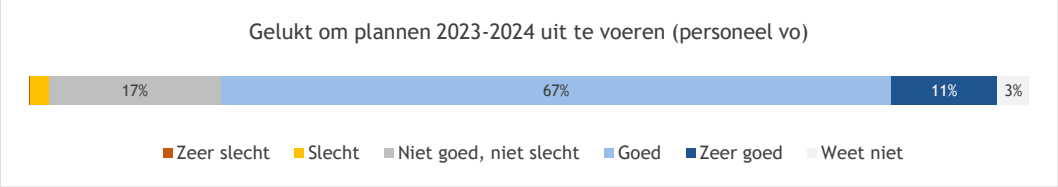
In totaal hebben 753 van de 786 (96%) schoolleiders in het voortgezet onderwijs in 2023-2024 middelen besteed in het kader van het NP Onderwijs. Aan de schoolleiders en het personeel van vo-scholen die in het afgelopen schooljaar (2023-2024) middelen in het kader van het NP Onderwijs hebben besteed, zijn vragen gesteld over de uitvoering en opbrengsten hiervan.

Realisatie van de plannen en ervaren knelpunten

Voor de meeste schoolleiders en personeelsleden in het vo is het goed of zeer goed gelukt om de plannen van afgelopen schooljaar uit te voeren: respectievelijk 82 en 78 procent. Slechts een klein deel van de respondenten gaf aan dat dit (zeer) slecht is gelukt (zie figuur 3.2 en figuur 3.3). In de vorige meting was dit nóg iets positiever, met een iets groter aandeel waarbij het goed lukte om de plannen uit te voeren.

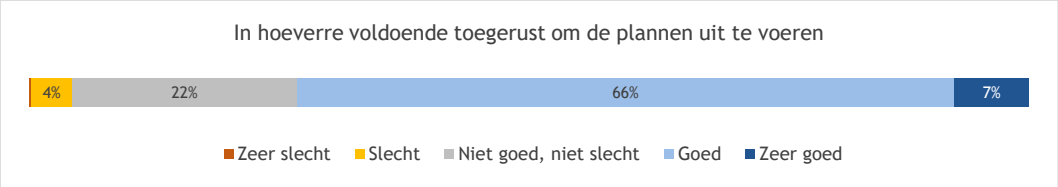

Figuur 3.2: In hoeverre is het in 2023-2024 gelukt om uw plannen en de gekozen interventies in het kader van het NP Onderwijs uit te voeren? (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 753)

Figuur 3.3: In hoeverre is het uw school in 2023-2024 gelukt om de plannen en de gekozen interventies in het kader van het NP Onderwijs uit te voeren? (vragenlijst personeel 2024; n = 519)

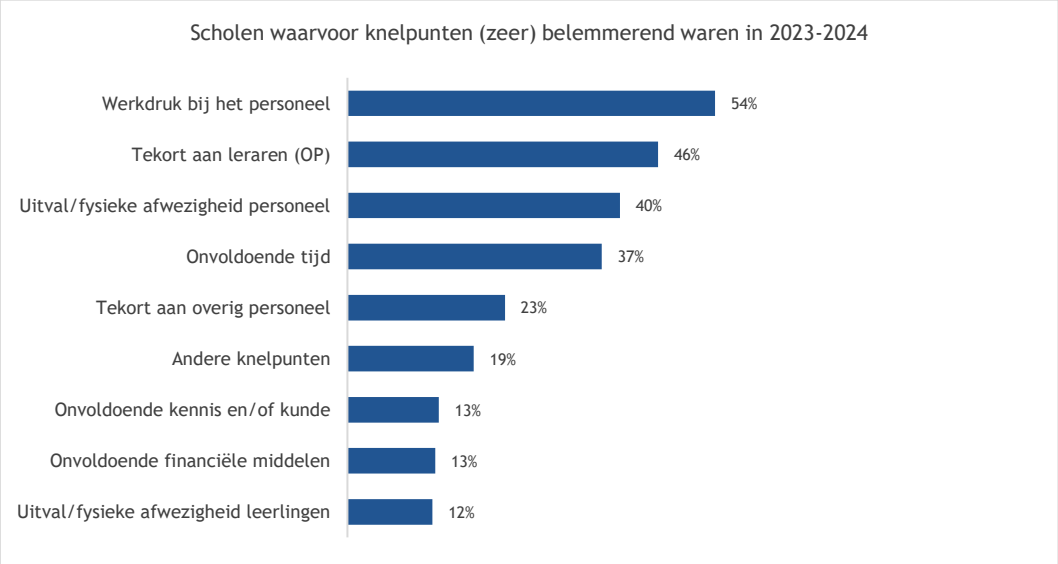
Aan de kleine groep personeelsleden (n = 15) die aangaf dat het (zeer) slecht gelukt is om de plannen en gekozen interventies uit te voeren, is gevraagd wat er ontbrak om de plannen beter uit te kunnen voeren. Het vaakst werd hier genoemd dat er meer beschikbaar personeel, of personeel met de juiste expertise nodig was. Enkele keren werd aangegeven dat er meer (ontwikkel)tijd, financiële middelen, professionalisering/bijscholing of draagvlak binnen het team nodig was. Het grootste deel van personeel betrokken bij de uitvoering van het NP Onderwijs voelt zich hier voldoende voor toegerust; 22 procent was hier minder zeker over en vier procent vond zichzelf (zeer) slecht toegerust (figuur 3.4).

Figuur 3.4: In hoeverre voelde u zich voldoende toegerust om de plannen in het kader van het NP Onderwijs uit te voeren? (vragenlijst personeel 2024; n = 519)

Volgens 74 procent van de schoolleiders in het vo zijn de plannen afgelopen jaar uitgevoerd zoals voorgenomen. Zeven procent heeft méér, en dertien procent heeft minder gedaan dan beoogd. De overige zes procent heeft andere dingen gedaan dan gepland (n = 753).

In figuur 3.5 staan knelpunten weergegeven waarvan schoolleiders hebben aangegeven dat ze (zeer) sterk belemmerend waren bij de uitvoering van de interventies. Het meest voorkomende knelpunt is werkdruk bij het personeel; dit was voor ruim de helft van de schoolleiders een grote belemmering. Voor iets minder dan de helft was (ook) het lerarentekort een belemmering. Verder werd de uitval/afwezigheid van personeel en onvoldoende tijd door veel schoolleiders als belemmerende knelpunten genoemd. Bij 'andere knelpunten' konden respondenten een open toelichting geven. Knelpunten die relatief vaak benoemd werden hadden te maken met de ruimte in het schoolgebouw. Daarnaast maken schoolleiders zich zorgen over het wegvallen van deze incidentele financiering. Zij geven aan dat deze aanvullende bekostiging eigenlijk een structurele aard zouden moeten krijgen.

Figuur 3.5: Percentage schoolleiders vo dat aangeeft dat deze knelpunten in 2023-2024 een (zeer) grote belemmering zijn geweest voor de uitvoering van NP Onderwijs-interventies (vragenlijst schoolleiders; n = 753)

Als we kijken naar achterstandsscore, zien we dat de rol van het tekort aan leraren én aan overig personeel verschilt per kwintiel: beide zijn vaker een grote belemmering wanneer scholen een hogere achterstandsscore hebben. De mate waarin de plannen konden worden uitgevoerd verschilde echter niet op basis van achterstandsscore.

Interventies met de meest en minst positieve ontwikkelingen bij leerlingen

In tabel 3.1 en tabel 3.2 is voor de afgelopen vier metingen getoond welke interventies volgens schoolleiders de meest dan wel minst positieve ontwikkelingen teweegbrengen bij leerlingen. Interventies gericht op het welbevinden van leerlingen hebben de afgelopen vier schooljaren steeds de meest positieve ontwikkelingen laten zien, volgens meer dan de helft van de schoolleiders. Dit is iets afgenomen sinds 2022. Het aandeel schoolleiders dat positieve ontwikkelingen ziet door het inzetten van onderwijsassistenten of instructeurs is de afgelopen jaren telkens iets toegenomen. Verder staan in de top vijf interventies met de meest positieve ontwikkelingen klassenverkleining, instructie in kleine groepen en een-op-een-begeleiding.

Schoolleiders geven niet vaak aan dat interventies weinig of geen positieve ontwikkelingen laten zien bij leerlingen. De meest gegeven antwoorden bij deze vraag zijn *Bij geen van deze interventies* en *Weet niet*. De meest genoemde interventies die de minst positieve ontwikkelingen laten zien bij leerlingen zijn digitale technologie, ouderbetrokkenheid, uitbreiding van het onderwijs en klassenverkleining. Behalve digitale technologie werden deze interventies over de jaren heen steeds iets minder vaak genoemd.

Tabel 3.1: Interventies die volgens schoolleiders vo de meest positieve ontwikkelingen laten zien bij leerlingen, top 5 2024 (vragenlijst schoolleiders september 2022 (n = 786), februari 2023 (n = 883), september 2023 (n = 875) en september 2024 (n = 753)

	Sep-22	Feb-23	Sep-23	Sep-24
Interventies gericht op welbevinden leerlingen	73%	60%	68%	65%
Onderwijsassistenten/instructeurs	33%	35%	38%	40%
Klassenverkleining	35%	34%	36%	35%
Instructie in kleine groepen	43%	34%	38%	34%
Een-op-een-begeleiding	22%	33%	27%	26%

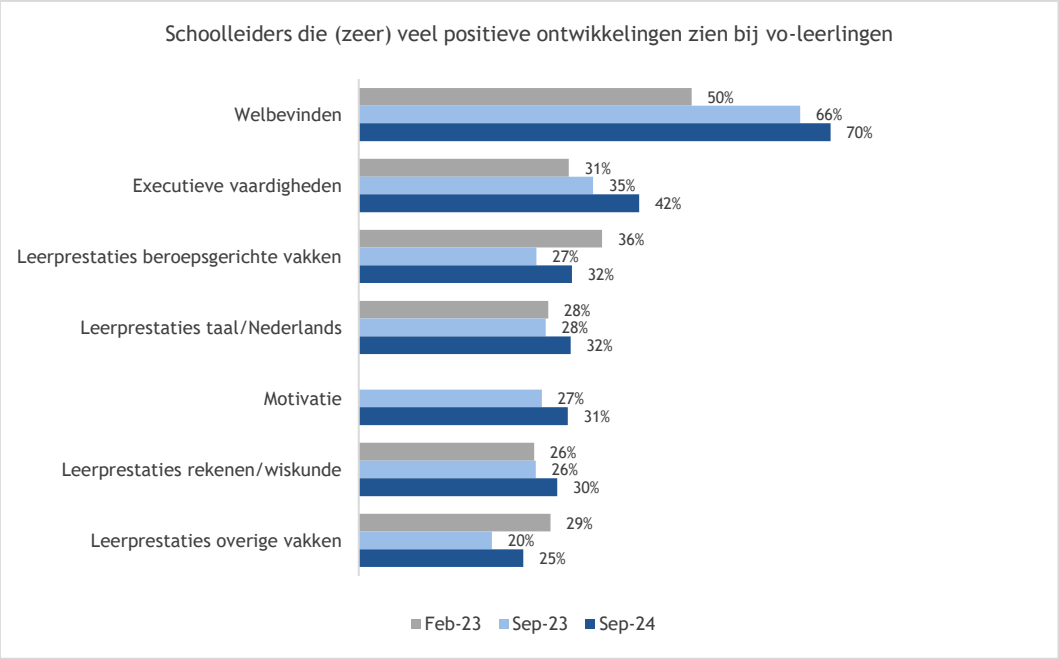
Tabel 3.2: Interventies die volgens schoolleiders vo de minst positieve ontwikkelingen laten zien bij leerlingen, top 5 2024 (vragenlijst schoolleiders september 2022 (n = 786), februari 2023 (n = 883), september 2023 (n = 875) en september 2024 (n = 753)

	Sep-22	Feb-23	Sep-23	Sep-24
Bij geen van deze interventies	16%	23%	25%	27%
Weet niet	13%	27%	21%	25%
Digitale technologie	11%		10%	12%
Ouderbetrokkenheid	16%	13%	11%	9%
Uitbreiding onderwijs	15%	9%	10%	7%
Klassenverkleining	11%	11%	8%	7%

Personeel zag in 2023-2024 de meest positieve ontwikkelingen bij leerlingen door interventies gericht op het welbevinden van leerlingen (20%), klassenverkleining (17%), instructie in kleine groepen (15%), inzet van onderwijsassistenten/instructeurs (11%) en digitale technologie. De minst positieve ontwikkelingen zagen zij ook bij de inzet van digitale technologie (7%), ouderbetrokkenheid (6%), metacognitie en zelfregulerend leren (5%), klassenverkleining (4%) en sportieve activiteiten (4%). Het grootste deel van het personeel gaf hier echter ook aan dat ze door geen van de interventies weinig ontwikkeling ervaarden (11%) of dat ze het niet wisten (38%).

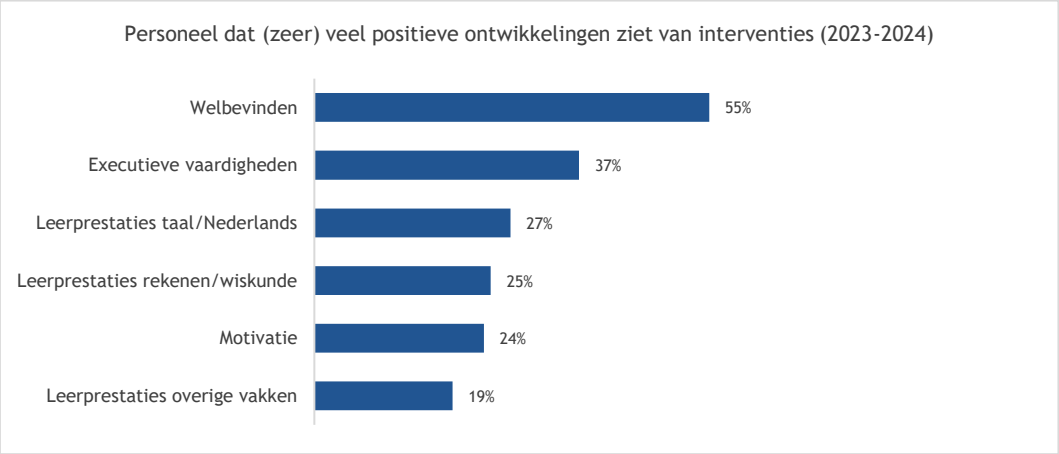
Ervaren ontwikkelingen op leerlingen en de impact op de werkomstandigheden van schoolteams

Figuur 3.6 toont het aandeel schoolleiders in het vo dat (zeer) veel positieve ontwikkelingen ervaart door de ingezette interventies op verschillende doelgebieden, in de afgelopen drie metingen. In totaal 95 procent van de schoolleiders constateerde in 2023-2024 (meting sept-24) bij een of meer van de interventies een positieve ontwikkeling. Positieve ontwikkelingen op het welbevinden van leerlingen worden het vaakst waargenomen, namelijk door zeventig procent van de schoolleiders in 2024. Voor de meeste doelgebieden is het aandeel schoolleiders dat hier positieve ontwikkelingen op zien bij vo-leerlingen tussen de afgelopen drie metingen toegenomen.

Figuur 3.6: Percentage schoolleiders vo dat veel tot zeer veel positieve ontwikkelingen ervaart door de in 2023-2024 ingezette interventies op doelgebieden (vragenlijst schoolleiders februari 2023 (n = 635), september 2023 (n = 875) en september 2024 (n = 753))

In figuur 3.7 is te zien dat ook personeel in 2024 het vaakst positieve ontwikkelingen ziet in het welbevinden van leerlingen (55%), gevolgd door executieve vaardigheden (37%), leerprestaties op taal (27%) en rekenen (25%), motivatie (24%) en leerprestaties op overige vakken (19%).

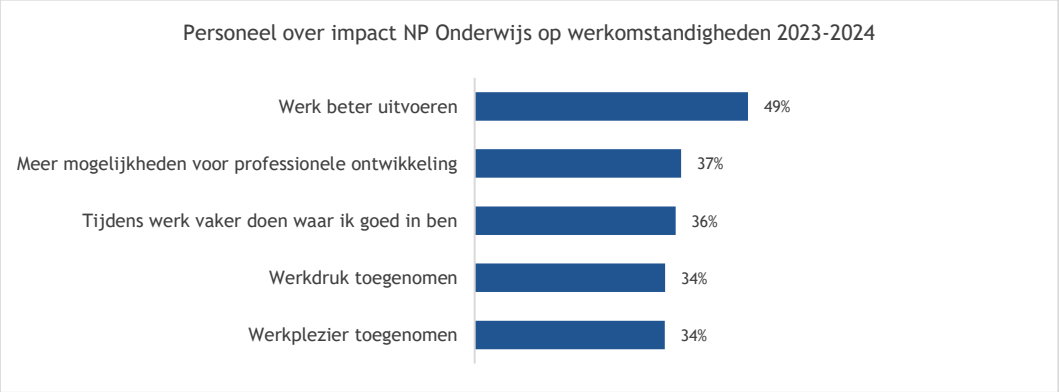
Figuur 3.7: Percentage personeel dat veel tot zeer veel positieve ontwikkelingen ervaart door de in 2023-2024 ingezette interventies op doelgebieden (vragenlijst personeel 2024; n = 519)

Aan schoolleiders en personeelsleden zijn (verschillende) stellingen voorgelegd over de impact van het NP Onderwijs op de werkomstandigheden op school (zie figuur 3.8 en figuur 3.9). Ruim dan de helft (52%) van de schoolleiders gaf aan dat het team meer mogelijkheden heeft voor professionele ontwikkeling. Ook kunnen, volgens 41 procent van de schoolleiders, teamleden beter ingezet worden op werk waar zij goed in zijn. Voor 31 procent is het werkplezier toegenomen, maar 27 procent gaf ook aan dat de werkdruk op school is toegenomen.

Figuur 3.8: Percentage schoolleiders dat het eens tot zeer eens is met stellingen over de impact van het NP Onderwijs in het schooljaar 2023-2024 op het eigen werk en dat van collega's (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 753)

Van het personeel gaf bijna de helft (49%) aan dat ze hun werk dankzij het NP Onderwijs beter kunnen uitvoeren. Ook heeft 37 procent meer mogelijkheden voor professionele ontwikkeling en stelt 36 procent dat ze tijdens hun werk vaker kunnen doen waar ze goed in zijn. Ruim een derde (34%) gaf aan dat het werkplezier is toegenomen, maar een even groot aandeel zegt dat de werkdruk is toegenomen.

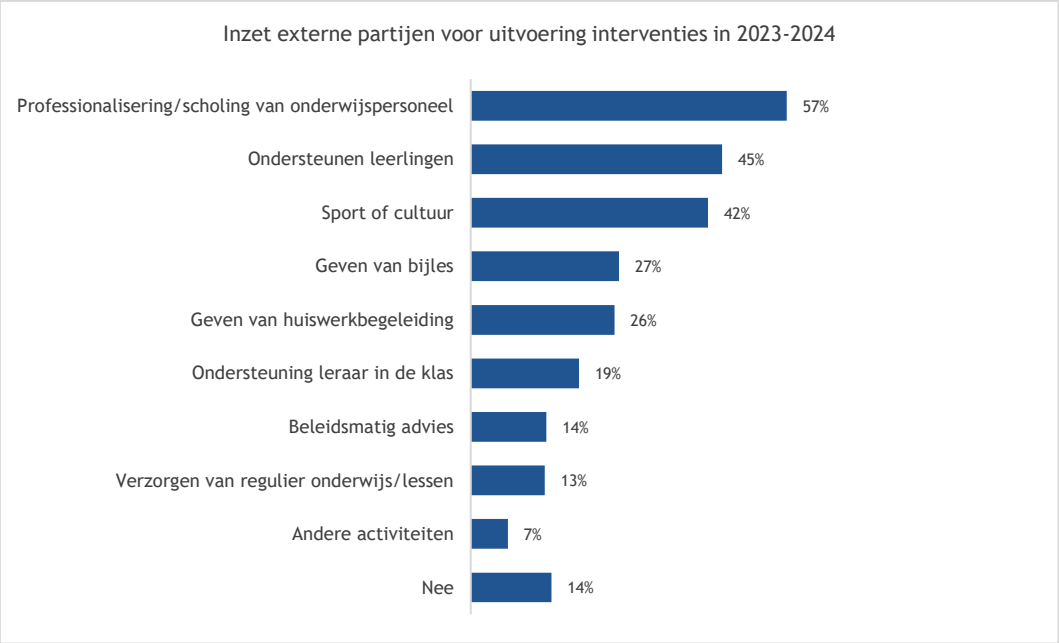

Figuur 3.9: Percentage personeel dat het eens tot zeer eens is met stellingen over de impact van het NP Onderwijs in het schooljaar 2023-2024 op het eigen werk en dat van collega's (vragenlijst personeel 2024; n = 519)

Inzet van externe partijen voor de uitvoering van de interventies

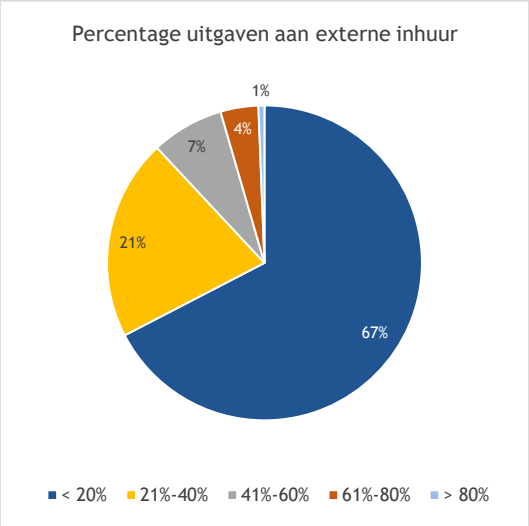
Van de vo-scholen heeft veertien procent in 2023-2024 géén externe partijen ingezet in het kader van het NP Onderwijs; de meerderheid (86%) dus wel. Meer dan de helft (57%) van alle scholen heeft afgelopen jaar externe partijen ingezet voor professionalisering of scholing van onderwijspersoneel. Iets minder dan de helft heeft partijen ingezet voor het ondersteunen van leerlingen (45%) of het verzorgen van sportieve of culturele activiteiten (42%) (zie figuur 3.10). Zeven procent van de schoolleiders heeft externe partijen ingezet voor andere activiteiten, die ze in een open toelichting omschreven. Een groot deel van de andere activiteiten zijn examentrainingen, loopbaanoriëntatie en surveillance tijdens toetsen en examens.

Als we kijken naar achterstandsscore, zien we dat hoe hoger (het kwintiel van) de achterstandsscore, hoe vaker scholen gebruikmaken van externe partijen voor professionalisering/scholing van onderwijspersoneel en het geven van huiswerkbegeleiding (niet in figuur).

Figuur 3.10: Heeft uw school in het schooljaar 2023-2024 externe partijen ingezet voor de uitvoering van interventies, en waarvoor? (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 753)

Meest genoemde typen externe partijen die werden ingezet, zijn huiswerkbegeleiding/extra hulp aan leerlingen (commercieel), opleiders voor onderwijspersoneel (commercieel), culturele instellingen (niet-commercieel), bibliotheken (niet-commercieel) en studenten (commercieel). Van de schoolleiders is 81 procent (zeer) tevreden over de geleverde kwaliteit van deze partijen (n = 644). Gemiddeld gaven scholen in 2023-2024 21 procent van hun NP Onderwijs budget uit aan externe partijen; voor de ruime meerderheid van de scholen was dit minder dan twintig procent (zie voor de verdere verdeling figuur 3.11). Dit verschilt niet op basis van achterstandsscore.

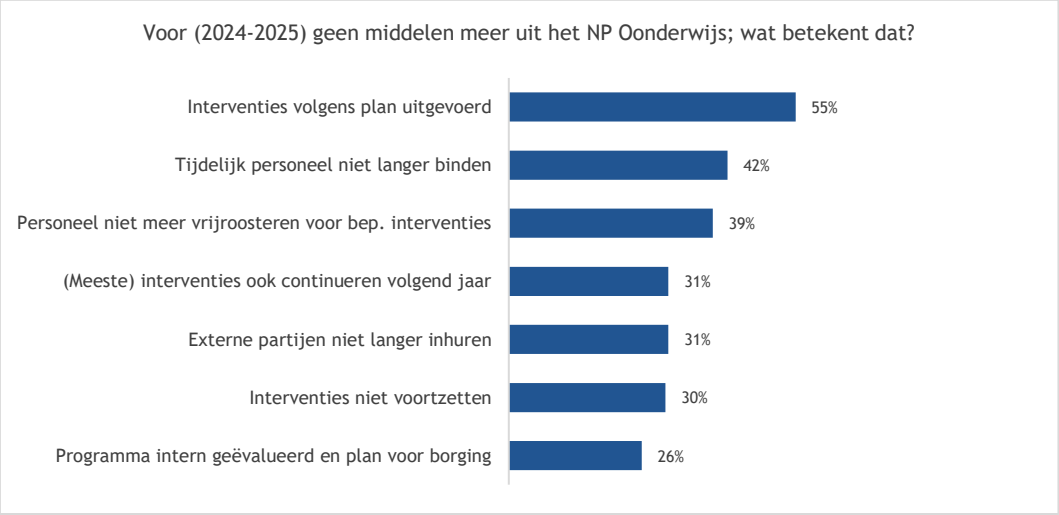

Figuur 3.11: Welk percentage van de uitgaven die u in 2023-2024 in het kader van het NP Onderwijs heeft gedaan, zijn uitgaven voor externe inhuur (categorieën)? (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 644)

3.3 Vooruitblik naar 2024-2025

Middelen voor schooljaar 2024-2025

In totaal zullen 609 van de 786 schoolleiders (78%) in het voortgezet onderwijs ook in 2024-2025 nog NP Onderwijsmiddelen gaan besteden. In totaal 177 scholen (23%) hebben geen middelen meer te besteden. Aan de schoolleiders die aangaven dat ze voor komend schooljaar (2024-2025) geen NP Onderwijsmiddelen meer over hebben, is gevraagd wat dit betekent voor hun school. In figuur 3.12 zien we dat het merendeel van deze scholen (55%) de interventies al hebben uitgevoerd zoals ze van plan waren, en dat bij 31 procent interventies ook volgend jaar kunnen worden voortgezet. Een kwart heeft de interventies intern geëvalueerd en een plan gemaakt voor borging van de opbrengsten. Echter, zonder budget is het voor 39 procent niet meer mogelijk is om personeel vrij te roosteren voor bepaalde interventies en 42 procent kan tijdelijk personeel niet langer aan zich binden. 31 procent kan de externe partijen niet langer inhuren en 30 procent kan de interventies niet langer voortzetten.

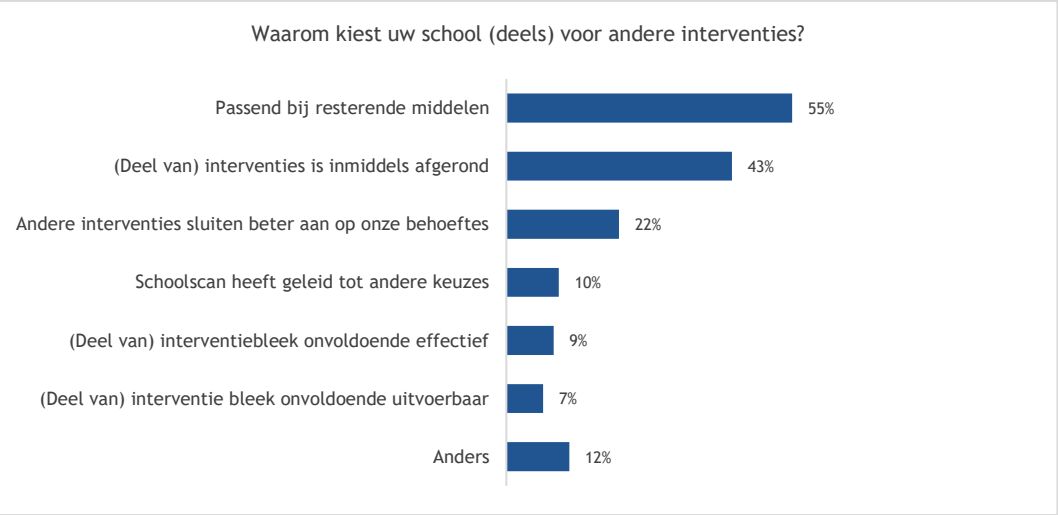
Figuur 3.12: U heeft aangegeven dat uw school voor dit schooljaar (2024-2025) geen middelen meer heeft uit het NP Onderwijs. Wat betekent dat voor uw school? (vragenlijst schoolleiders; n = 176)

Gekozen interventies

Aan de 609 schoolleiders van middelbare scholen die nog wel middelen gaan besteden in 2024-2025 is gevraagd welke activiteiten zij gaan uitvoeren. Komend schooljaar wijken op 33 procent van de scholen in het vo de gekozen interventies af van afgelopen schooljaar (n = 605). Aan de betreffende schoolleiders is gevraagd waarom ze (deels) voor andere interventies hebben gekozen (figuur 3.13).

De vaakst genoemde redenen zijn dat dit passend was bij de resterende middelen (55%) en dat (een deel van) de interventies die vorig jaar waren gekozen inmiddels zijn afgerond (43%). Wanneer gekozen werd voor ‘anders’, gaven veel vo-schoolleiders aan dat zij geen middelen meer hebben om de interventies door te zetten. Dat heeft vooral op intern niveau gevolgen; er heerst opnieuw een personeelstekort nu scholen afscheid hebben moeten nemen van onderwijsassistenten.

De interventies waar de vo-scholen komend schooljaar (2024-2025) het zwaarst op gaan inzetten (in termen van budget) zijn interventies gericht op welbevinden leerlingen (51%), onderwijsassistenten/instructeurs (36%) en klassenverkleining (30%) (n = 609). Vrijwel alle schoolleiders (99%) hebben géén behoefte aan ondersteuning vanuit OCW bij het besteden van de middelen in 2024-2025 (n = 609).

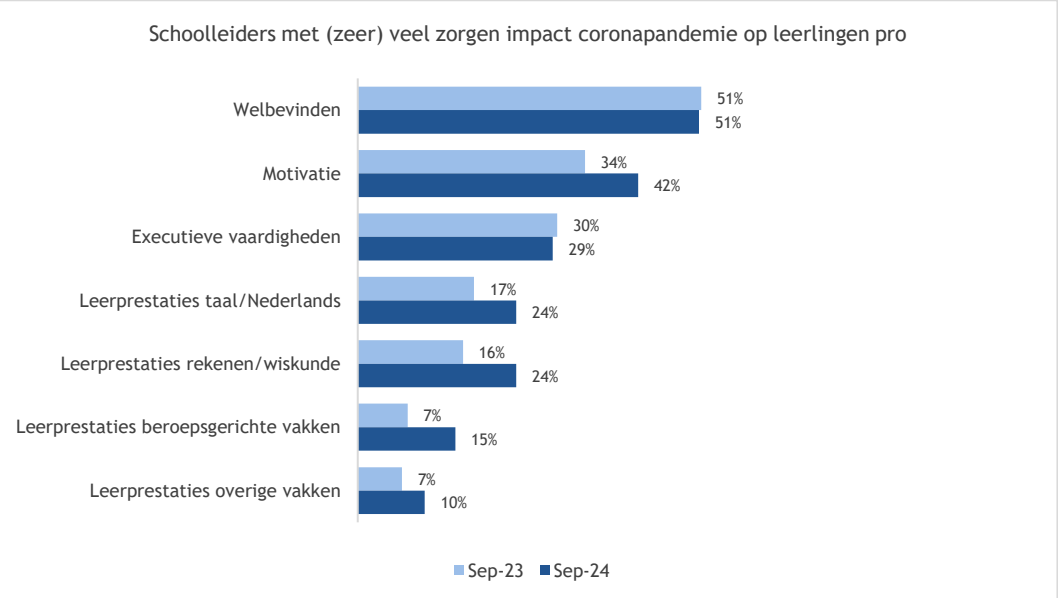
Figuur 3.13: Waarom kiest uw school (deels) voor andere interventies? (vragenlijst schoolleiders; n = 199)

3.4 Bereikte resultaten, borging en geleerde lessen

De vragen over bereikte resultaten en geleerde lessen waarvan we in deze paragraaf verslag doen zijn (in tegenstelling tot de terugblik en vooruitblik) aan alle schoolleiders gesteld.

Zorgen over de impact van de coronapandemie

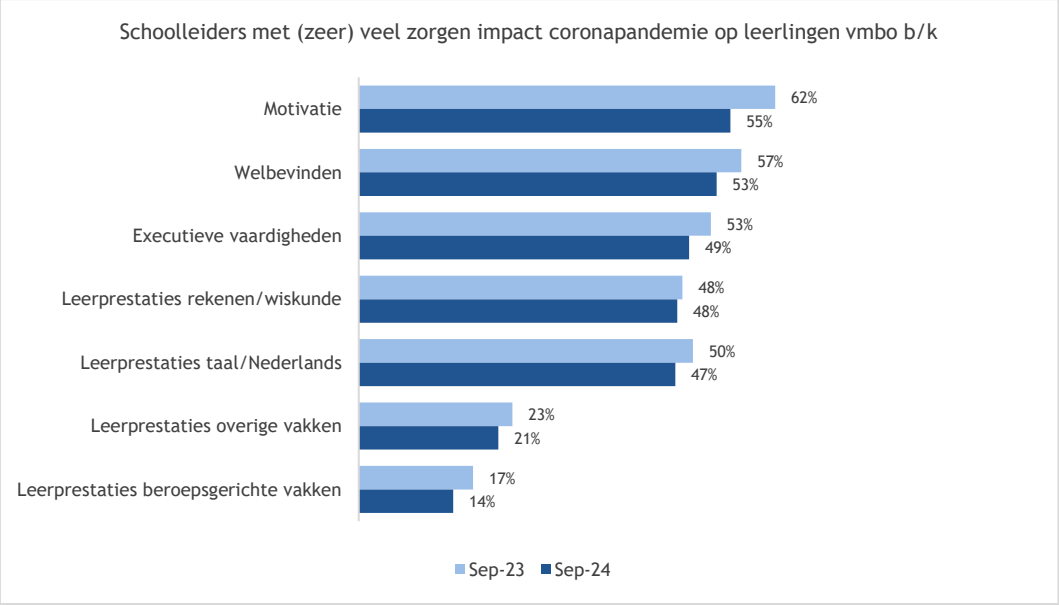
In de komende figuren wordt voor de verschillende onderwijssoorten op het vo weergegeven in hoeverre schoolleiders zich nog (zeer) veel zorgen maken over de impact van de coronapandemie. In figuur 3.14 is te zien dat de helft van de schoolleiders zich op dit moment (september 2024) nog (zeer) veel zorgen maakt over de impact van de coronapandemie op het welbevinden op leerlingen in het praktijkonderwijs. Dit is hetzelfde als vorig jaar. Ook maakt 42 procent zich zorgen over de impact op de motivatie, 29 procent over de executieve vaardigheden, een kwart over de leerprestaties op taal en rekenen, vijftien procent over de leerprestaties in beroepsgerichte vakken en tien procent over de leerprestaties in overige vakken (figuur 3.14).

Figuur 3.14: Percentage schoolleiders dat zich op dit moment nog (zeer) veel zorgen maakt over de impact van de coronapandemie leerlingen in het praktijkonderwijs (vragenlijst schoolleiders september 2023 (n = 121) en september 2024 (n = 110)

Deze zorgen zijn (behalve over het welbevinden en de executieve vaardigheden) toegenomen sinds de vorige meting in september 2023, hoe dit komt is niet duidelijk. Ook het personeel maakt zich het vaakst zorgen over de impact op het welbevinden van leerlingen (41%), maar ook over de executieve vaardigheden (40%), de motivatie (36%), de leerprestaties taal/Nederland (32%), leerprestaties beroepsgerichte vakken (31%), leerprestaties rekenen/wiskunde (30%) en de leerprestaties op overige vakken (13%; n=175; niet in figuur).

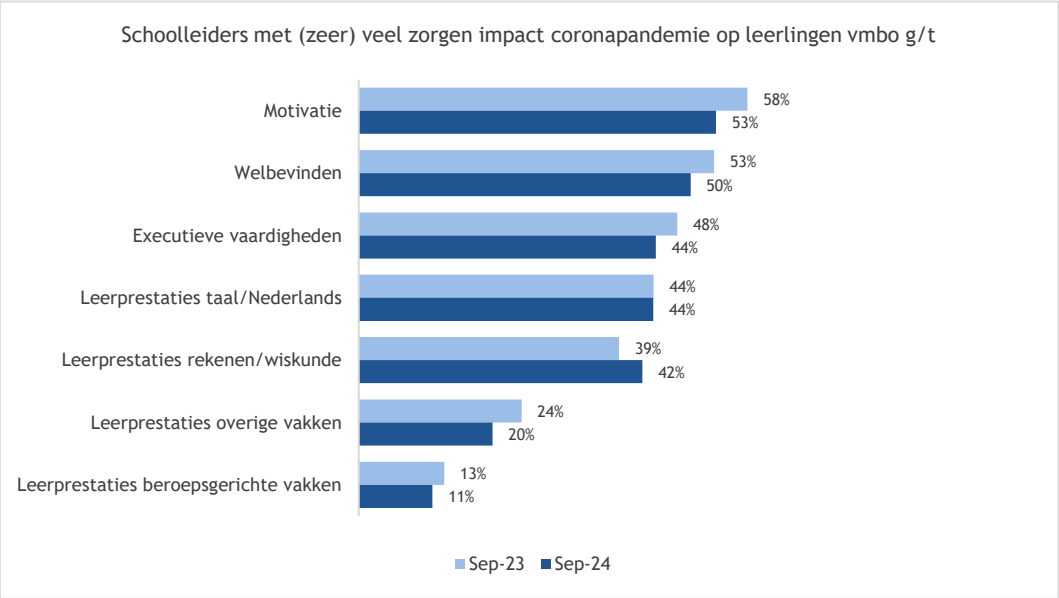
In vmbo basis/kader zien we (in figuur 3.15) dat het aandeel schoolleiders dat zich nu nog (zeer) veel zorgen maakt over de impact van de coronapandemie op leerlingen voor alle doelgebieden iets is gedaald, of gelijk gebleven. Toch maakt ongeveer de helft van de schoolleiders zich nog zorgen over de impact op de motivatie (55%), het welbevinden (53%), de executieve vaardigheden (49%) en de leerprestaties op rekenen (48%) en taal (47%) van de leerlingen. Een vijfde maakt zich nog zorgen over de leerprestaties op overige vakken en een nog iets kleiner deel (14%) over de leerprestaties op beroepsgerichte vakken van leerlingen in vmbo basis/kader. Het aandeel van het personeel dat zich nog (zeer) veel zorgen maakt over de impact van corona op leerlingen in vmbo basis/kader komt voor de verschillende doelgebieden grotendeels overeen met de schoolleiders. Ruim de helft maakt zich zorgen over de impact op de motivatie (57%) en de executieve vaardigheden (52%), net iets minder dan de helft maakt zich zorgen over het welbevinden (49%), de leerprestaties op taal (48%) en rekenen (46%), een iets kleiner deel over de leerprestaties op overige vakken (31%) en beroepsgerichte vakken (22%; n=560; niet in figuur).

Figuur 3.15: Percentage schoolleiders dat zich nu nog veel tot zeer veel zorgen maakt over de impact van de coronapandemie op leerlingen in vmbo basis/kader (vragenlijst schoolleiders september 2023; n = 375 en september 2024; n = 341)

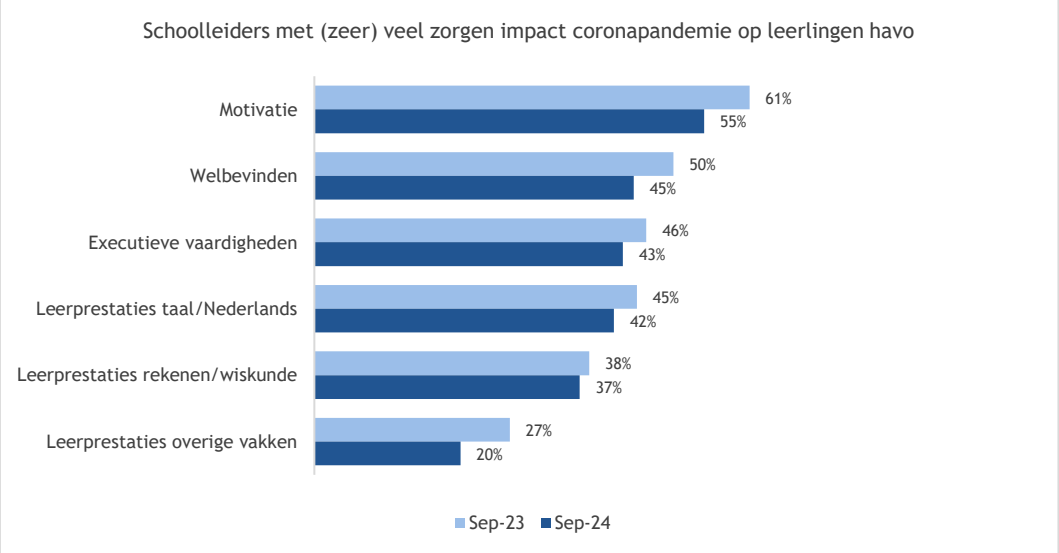
Een vergelijkbaar beeld komt naar voren bij vmbo gemengd/theoretisch (zie figuur 3.16). Ongeveer de helft van de schoolleiders maakt zich nog veel zorgen over de impact van de coronapandemie op de motivatie (53%) en het welbevinden (50%) van leerlingen. Iets minder dan de helft maakt zich zorgen over executieve vaardigheden (44%), en de leerprestaties op taal (44%) en rekenen (42%). Een vijfde maakt zich zorgen over de leerprestaties op overige vakken en 11 procent op de beroepsgerichte vakken. Behalve voor leerprestaties op taal en rekenen zijn de zorgen iets afgenomen in vergelijking met de vorige meting.

Bij het personeel op het vmbo g/t zien we een vergelijkbaar beeld. Het grootste deel maakt zich zorgen over de impact op de motivatie (62%), gevolgd door executieve vaardigheden (55%), welbevinden (51%), leerprestaties taal (49%), rekenen (47%), overige vakken (30%) en beroepsgerichte vakken (19%; n=734; niet in figuur).

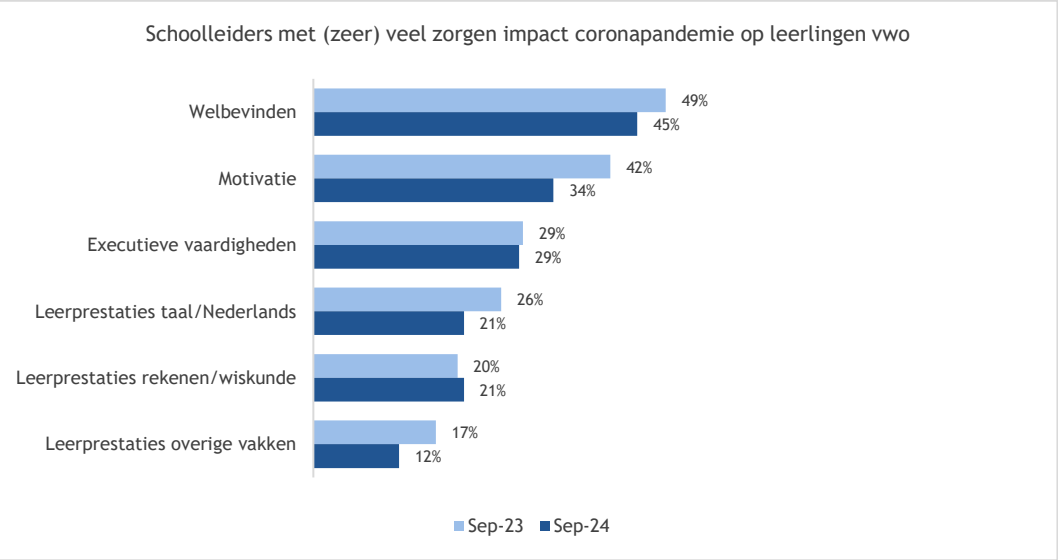
Figuur 3.16: Percentage schoolleiders dat zich nu nog veel tot zeer veel zorgen maakt over de impact van de coronapandemie op leerlingen in vmbo gemengd/theoretisch (vragenlijst schoolleiders september 2023 (n = 564) en september 2024 (n = 501)

In figuur 3.17 zien we een vergelijkbaar beeld, dit keer voor havoleerlingen. Ruim de helft van de schoolleiders heeft nog (zeer) veel zorgen over de impact van corona op de motivatie (55%). (Iets) minder dan de helft heeft zorgen over welbevinden (45%), executieve vaardigheden (43%), leerprestaties taal/Nederlands (42%), rekenen/wiskunde (37%) en overige vakken (20%). Op al deze doelgebieden zijn de zorgen afgenomen sinds de vorige meting. Bij het personeel zien we een vergelijkbaar beeld: 56 procent maakt zich zorgen over de impact op motivatie, gevolgd door executieve vaardigheden (52%), leerprestaties Nederlands (45%) en wiskunde (42%), welbevinden (41%) en leerprestaties op overige vakken (30%; n=739; (niet in figuur).

Figuur 3.17: Percentage schoolleiders dat zich nu nog veel tot zeer veel zorgen maakt over de impact van de coronapandemie op leerlingen in havo (vragenlijst schoolleiders september 2023; n = 450 en september 2024; n = 396)

Ten slotte het vwo: hier ligt het aandeel schoolleiders dat zich nog (zeer) veel zorgen maakt over de impact van de coronapandemie op de leerlingen iets lager, ook is dit iets gedaald sinds de vorige meting (zie figuur 3.18). Minder dan de helft van de schoolleiders heeft nog zorgen over het welbevinden van leerlingen (45%), ruim een derde over de motivatie (34%). Verder maakt 29 procent zich zorgen over de impact op de executieve vaardigheden en een kleiner deel over de leerprestaties Nederlands (21%), wiskunde (21%) en overige vakken (12%). Ook hier zien we een vergelijkbaar beeld bij het personeel. Minder dan de helft heeft zorgen over de impact op de motivatie (41%) en het welbevinden (41%) van leerlingen, een kleiner deel over de executieve vaardigheden (37%) en de leerprestaties op Nederlands (29%), wiskunde (23%) en overige vakken (20%; n = 729; niet in figuur).

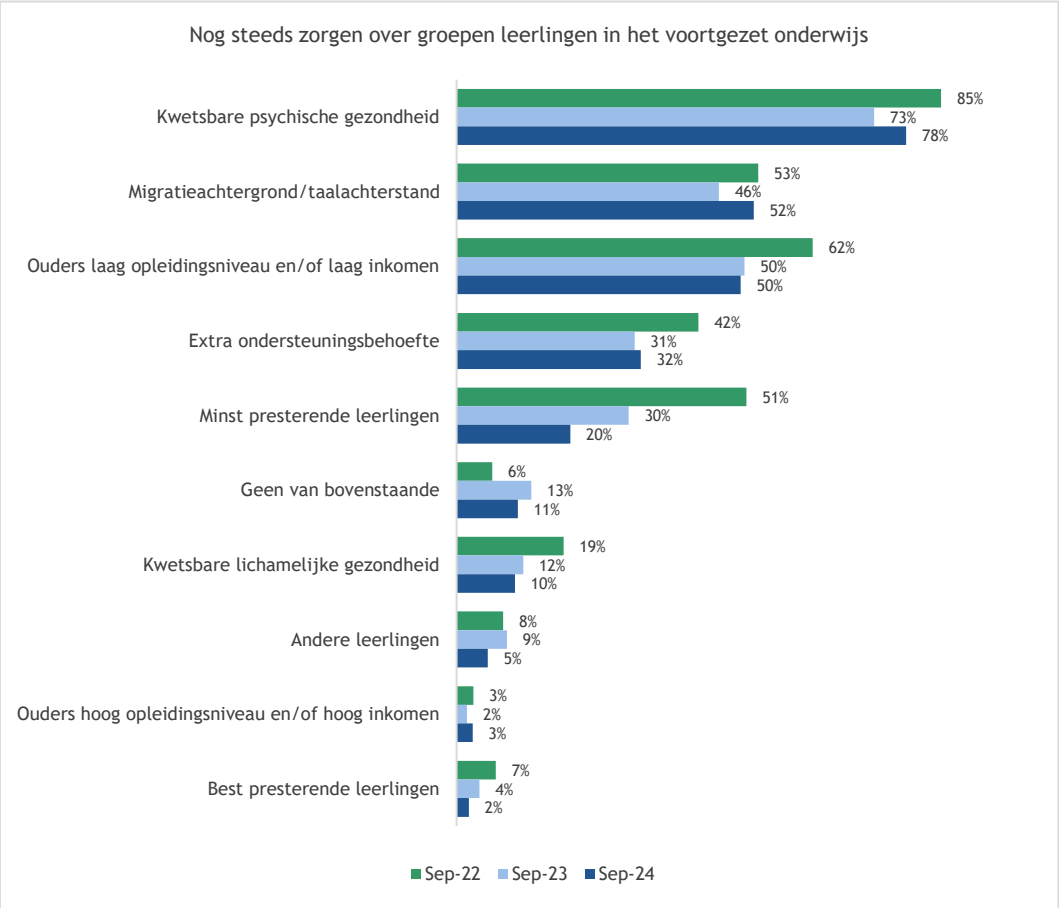

Figuur 3.18: Percentage schoolleiders dat zich nu nog veel tot zeer veel zorgen maakt over de impact van de coronapandemie op leerlingen in vwo (vragenlijst schoolleiders september 2023; n = 426 en september 2024; n = 375)

Vervolgens is aan schoolleiders en personeel gevraagd of er specifieke groepen leerlingen zijn waar ze zich met name nog zorgen over maken. Figuur 3.19 toont de antwoorden van schoolleiders in de afgelopen drie metingen. De groepen waar het grootste deel zich zorgen over maakt zijn leerlingen met een kwetsbare psychische gezondheid (78%), een migratieachtergrond of taalachterstand (52%) en leerlingen van ouders met een laag opleidingsniveau en/of laag inkomen (50%). Uit de open antwoorden komt naar voren dat schoolleiders zich vooral zorgen maken over leerlingen die kansrijk zijn geadviseerd op de basisschool en nu moeten afstromen. Daarnaast zijn er ook zorgen over leerlingen die zich bevinden in kwetsbare thuissituaties (met armoede). Ook over leerlingen met internaliserende problemen maken schoolleiders zich zorgen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan leerlingen met gedragsproblemen, prestatiedrang of faalangst of een combinatie van allerlei kenmerken.

Vo-personeel (niet in figuur) maakt zich in vergelijkbare mate zorgen over deze specifieke groepen leerlingen; leerlingen met een kwetsbare psychische gezondheid (73%), van ouders met een laag opleidingsniveau en/of laag inkomen (45%) en een migratieachtergrond en/of taalachterstand (43%). Andere groepen leerlingen waar het personeel zich nog zorgen over maakt zijn leerlingen met een kwetsbare thuissituatie, leerlingen die kampen met sociaal-emotionele problemen of worstelingen omtrent hun identiteit en leerlingen die minder sociale vaardigheden hebben en zich daardoor eenzaam en/of buitengesloten voelen.

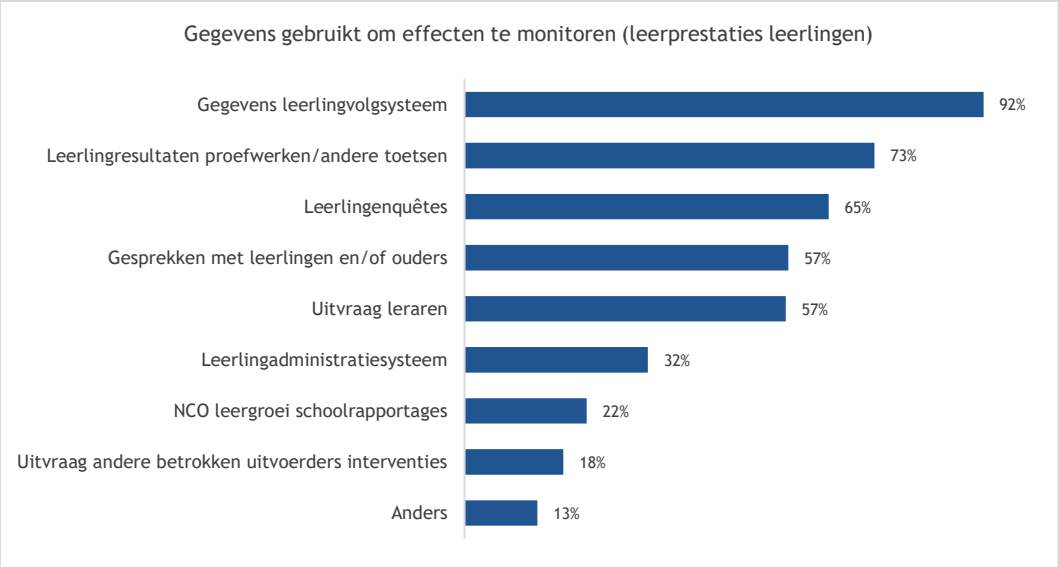
Scholen met een hogere achterstandsscore maken zich vaker zorgen om leerlingen met een migratie-achtergrond of taalachterstand, leerlingen waarvan de ouders een laag opleidingsniveau/inkomen hebben en leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte dan scholen met een lagere achterstandsscore (niet in figuur). Dit lijkt logisch; deze scholen hebben ook een meer uitdagende populatie.

Figuur 3.19: Percentage schoolleiders dat zich zorgen maakt om specifieke groepen leerlingen in het voortgezet onderwijs (vragenlijst schoolleiders september 2022; n = 786, september 2023; n = 875 en september 2024; n = 786)

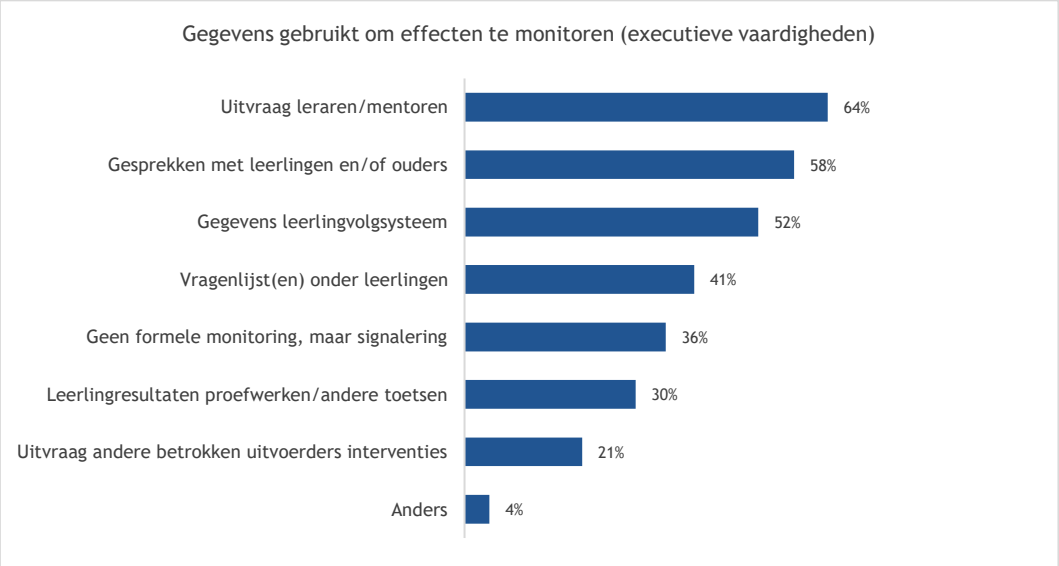
Monitoring

Eerder zagen we dat 95 procent van de schoolleiders in het voortgezet onderwijs in 2023-2024 op een van de interventies een positieve ontwikkeling constateerde. In dit deel laten we schoolleiders terugkijken op drie jaren NP Onderwijs en vroegen hun op welke wijze zij resultaten van het NP onderwijs monitoren. Van de bevraagde schoolleiders gaf 55 procent aan dat zij zicht hebben op de effecten van de NP Onderwijs-interventies op de leerprestaties van leerlingen. Aan hen is gevraagd welke gegevens zij benutten om de effecten van de interventies op de leerprestaties van leerlingen te monitoren. Dit is weergegeven in figuur 3.20. Bijna alle scholen gebruiken de gegevens uit hun leerlingvolgsysteem (92%). Andere veel benutte bronnen zijn leerlingresultaten van proefwerken of andere toetsen (73%), leerlingenquêtes (65%), gesprekken met leerlingen en/of ouders (57%) en uitvraag bij leraren (57%). Uit de open antwoorden die konden worden ingevuld bij de categorie ‘anders’ noemen scholen alsnog verschillende LVS-toetsen die worden benut om de effecten van de interventies op de leerprestaties van leerlingen te monitoren (CITO-VAS toetsen, DIA toetsen, JIJ-toetsen) evenals ouder- en docentenquêtes die gebruikt worden voor dit doeleind.

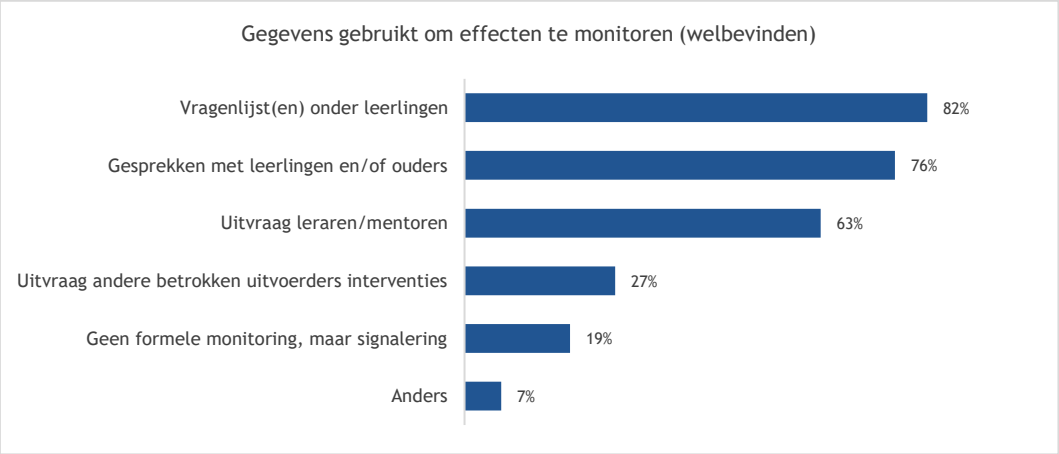
Figuur 3.20: Welke gegevens benut u om de effecten van de interventies op de leerprestaties van leerlingen te monitoren? (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 434)

Op de effecten van de interventies op de executieve vaardigheden van leerlingen heeft veertig procent van de schoolleiders zicht. Deze groep geeft aan dat de meest gebruikte manieren om de effecten van de interventies op de executieve vaardigheden van leerlingen te monitoren zijn: uitvraag bij leraren of mentoren (64%), gesprekken met leerlingen en/of ouders (58%) en gegevens uit het leerlingvolgsysteem (52%) (zie figuur 3.21). Bij de categorie ‘anders’ werden onderlinge gesprekken die worden gevoerd naar aanleiding van de eigen metingen, begeleidingen en schoolscans genoemd.

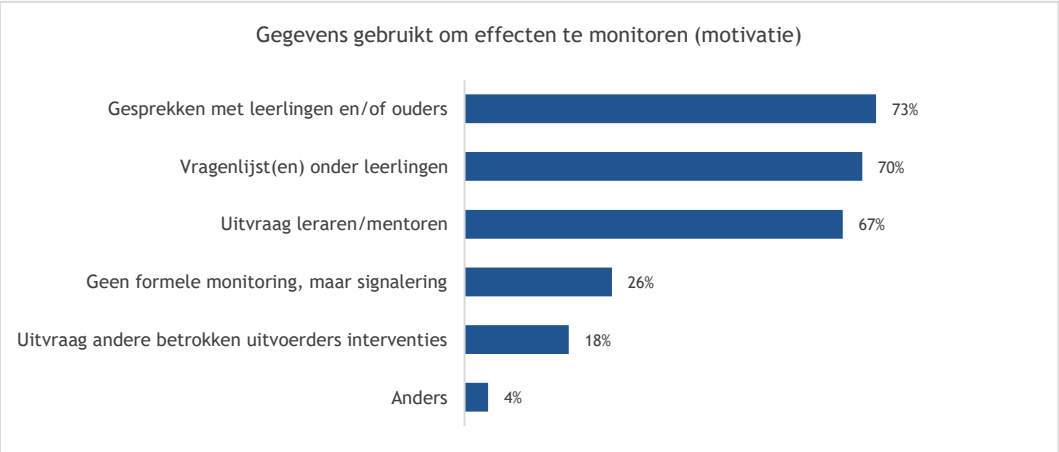
Figuur 3.21: Op welke wijze worden op uw school de effecten van de interventies op de executieve vaardigheden van leerlingen gemonitord? (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 317)

Op effecten van de interventies op welbevinden van leerlingen heeft 78 procent van de schoolleiders zicht. Gegevens die gebruikt worden voor monitoring hiervan staan in figuur 3.22. Op de meeste scholen worden hiervoor vragenlijsten onder leerlingen gebruikt (82%) en/of gesprekken gevoerd met leerlingen en/of ouders (76%). Ook wordt er bij meer dan de helft van de scholen uitvraag gedaan bij leraren of mentoren (63%). Benoemde voorbeelden uit de open antwoorden van andere manieren om de effecten op het welbevinden te monitoren zijn vragenlijsten onder ouders, overheidsdiensten als de GGD of andere ondersteuningsdiensten zoals leerlingcoaches. Ook noemt een aantal schoolleiders dat zij het welbevinden van leerlingen niet formeel monitoren. Hoe het ervoor staat met de motivatie en gemoedstoestand van leerlingen komt vaak ook door de dagelijkse gang van zaken al aan bod.

Figuur 3.22: Op welke wijze worden op uw school de effecten van de interventies op het welbevinden van leerlingen gemonitord? (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 615)

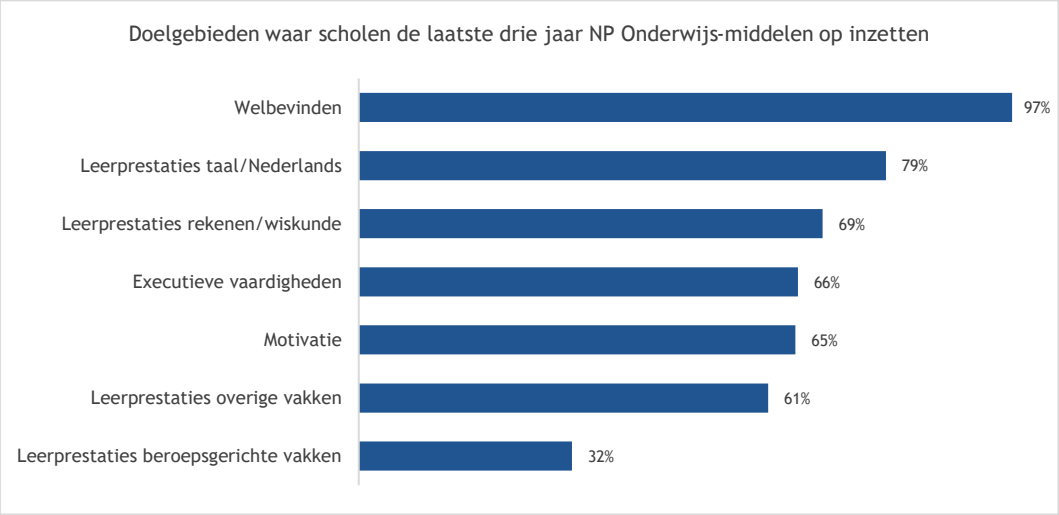
Iets meer dan de helft van de schoolleiders gaf aan dat ze duidelijk zicht hebben op de effecten van de interventies op de motivatie van leerlingen (52%). Bij 73 procent van deze groep wordt gemonitord door middel van gesprekken met leerlingen en/of ouders, bij zeventig procent door middel van vragenlijsten onder leerlingen en bij 67 procent wordt dit uitgevraagd bij leraren of mentoren (zie figuur 3.23). Overige wijzen van monitoring van de motivatie van leerlingen die als open antwoord bij de categorie ‘anders’ zijn gegeven, komen min of meer overeen met de manier waarop het welbevinden wordt gemonitord, namelijk door middel van POP-gesprekken, NPO-schoolscans (die door besturen of externe partijen worden vervaardigd) of andere vragenlijsten (onder ouders). Ook hier wordt opnieuw aangegeven dat de mate van motivatie van leerlingen ook al valt te signaleren uit de dagelijkse gang van zaken.

Figuur 3.23: Op welke wijze worden op uw school de effecten van de interventies op de motivatie van leerlingen gemonitord? (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 406)

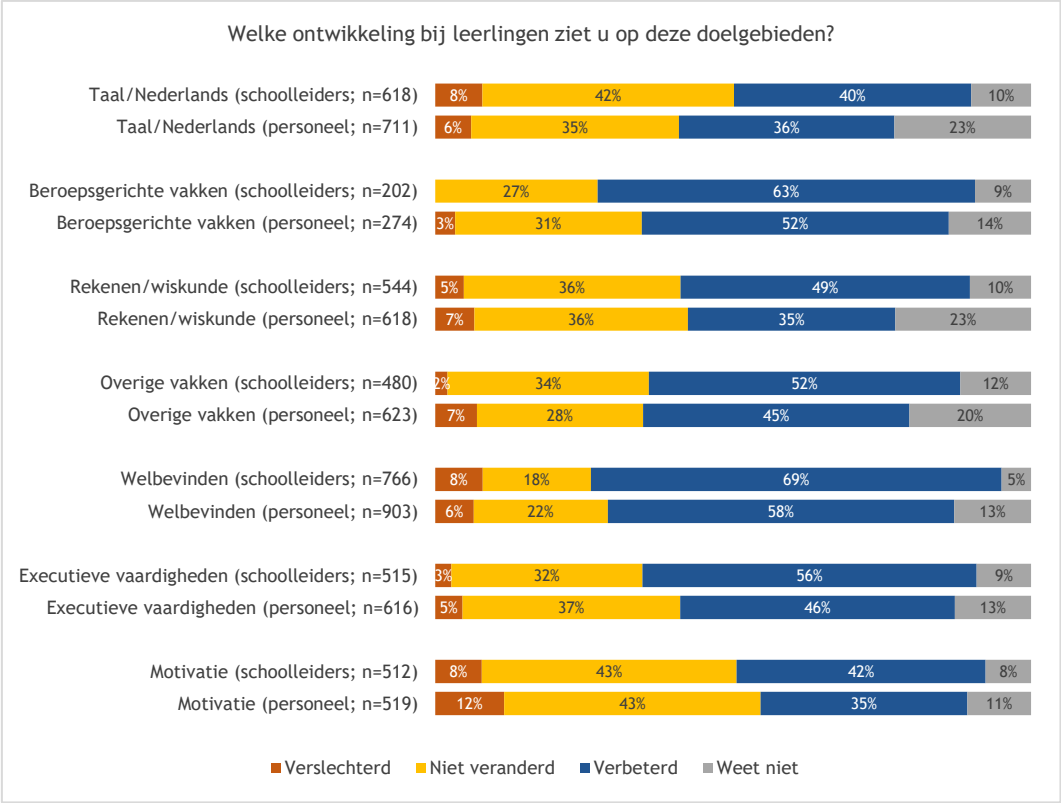
Waargenomen ontwikkelingen

De laatste drie jaar is op scholen in het kader van het NP Onderwijs ingezet op verschillende doelgebieden. Figuur 3.24 laat zien dat bijna alle scholen inzetten op het verbeteren van het welbevinden van leerlingen. Ook op de andere doelgebieden werden door meer dan de helft van de scholen NP Onderwijsmiddelen ingezet, behalve op de leerprestaties bij beroepsgerichte vakken. Deze vakken worden dan ook niet op alle vo-scholen aangeboden.

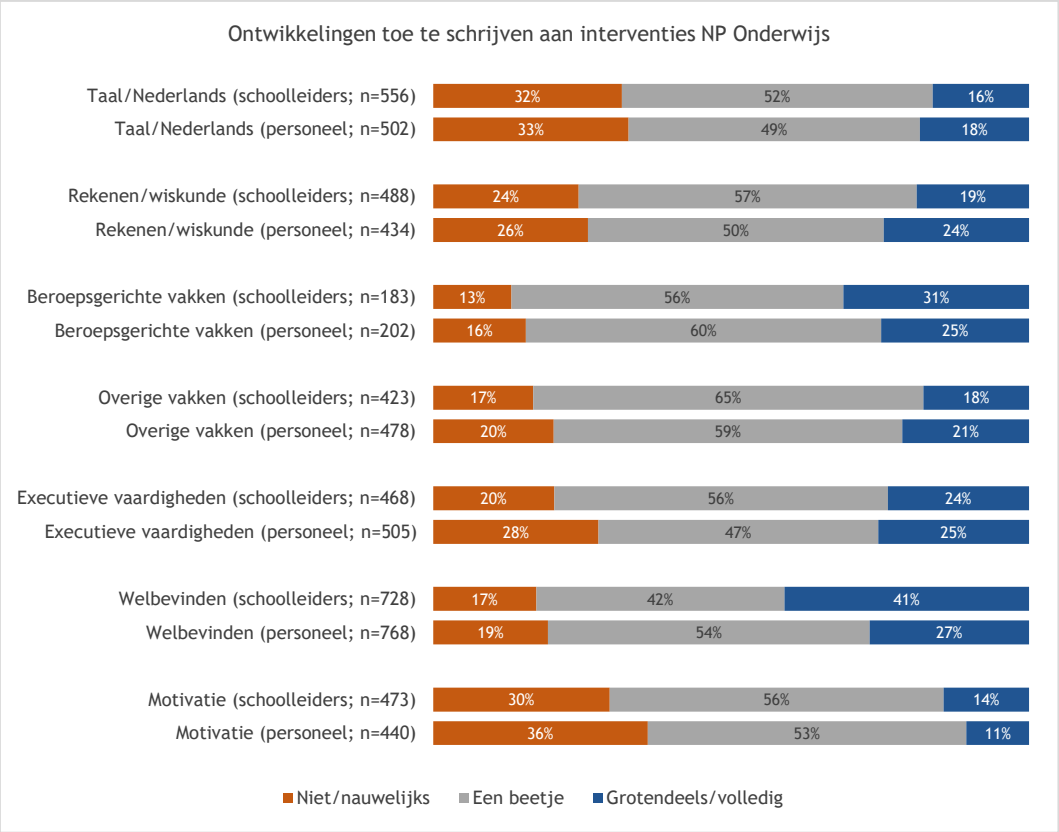
Figuur 3.24: Op welke doelgebieden de laatste drie jaren middelen uit NP Onderwijs ingezet? (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 786)

Aan schoolleiders en personeel van scholen die de laatste drie jaren op de hiervoor beschreven doelgebieden middelen uit het NP Onderwijs hebben ingezet, is gevraagd welke ontwikkelingen zij, terugkijkend, zien bij leerlingen. Het gaat in onderstaand figuur steeds om wisselende aantallen, omdat niet alle scholen op alle doelgebieden activiteiten hebben ondernomen met de middelen uit het NP Onderwijs. We vroegen schoolleiders en personeel een vergelijking te maken met de situatie van drie jaar geleden toen het NP Onderwijs van start ging. Deze ontwikkelingen kunnen losstaan van het NP Onderwijs. Ook veranderingen in de leerlingpopulatie, andere subsidies en overige contextvariabelen kunnen van invloed zijn geweest. In figuur 3.25 zien we dat zo'n veertig tot zeventig procent van de schoolleiders verbeteringen ziet bij de leerlingen op alle doelgebieden. Bij het personeel is dit ongeveer dertig tot zestig procent. Gemiddeld een derde van de schoolleiders en personeelsleden zag de afgelopen drie jaar geen ontwikkelingen op de verschillende doelgebieden bij de leerlingen. Op het welbevinden van leerlingen werden de meeste en op de motivatie van leerlingen de minste ontwikkelingen waargenomen.

Figuur 3.25: Welke ontwikkeling bij leerlingen ziet u op deze doelgebieden? (vragenlijst schoolleiders 2024 en vragenlijst personeel 2024)

Vervolgens is gevraagd in hoeverre dit resultaat toegeschreven kan worden aan de interventies in het kader van het NP Onderwijs. De antwoorden hierop van schoolleiders en personeelsleden staan in figuur 3.26. Ongeveer de helft van de respondenten schrijft de ontwikkelingen enigszins toe aan de interventies van het NP Onderwijs. Daarbovenop schrijft een deel, variërend van een tiende tot ruim veertig procent, van de schoolleiders en het personeel de ontwikkelingen grotendeels of volledig toe aan het NP Onderwijs. De ontwikkelingen op het gebied van welbevinden van leerlingen en leerprestaties op beroepsgerichte vakken worden het vaakst aan het NP Onderwijs toegeschreven; de ontwikkelingen op leerprestaties op taal/Nederlands en motivatie het minst vaak. Wanneer we de gegevens uit figuur 3.25 en figuur 3.26 tegen elkaar afzetten, zien we dat zowel door schoolleiders als personeel waargenomen verslechtering zelden volledig wordt toegeschreven aan de interventies in het kader van het NP Onderwijs. Wanneer verbetering wordt waargenomen schrijven zij dit in de meeste gevallen een beetje, grotendeels of helemaal toe aan NP Onderwijs (geen figuur). Uit de statistische toetsing van dit verband voor schoolleiders, kunnen we concluderen dat bij alle doelgebieden een significant verband aanwezig is tussen de constatering van een verslechtering, geen verandering of verbetering en de toeschrijving van deze constatering aan het NP Onderwijs.

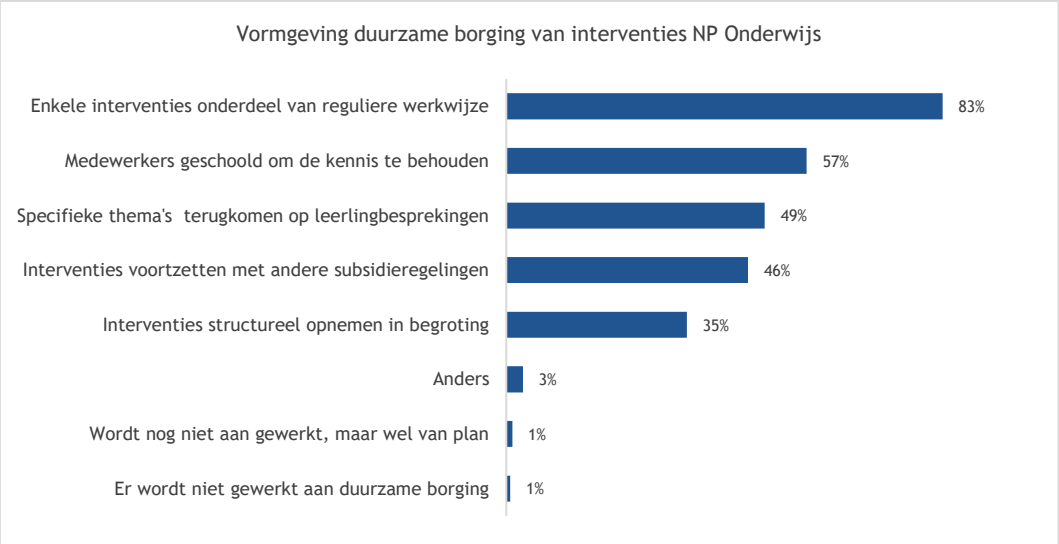

Figuur 3.26: Zijn de ontwikkelingen op de doelgebieden toe te schrijven aan uitgevoerde interventies in het kader van het NP Onderwijs? (vragenlijst schoolleiders 2024 en vragenlijst personeel 2024)

Borging

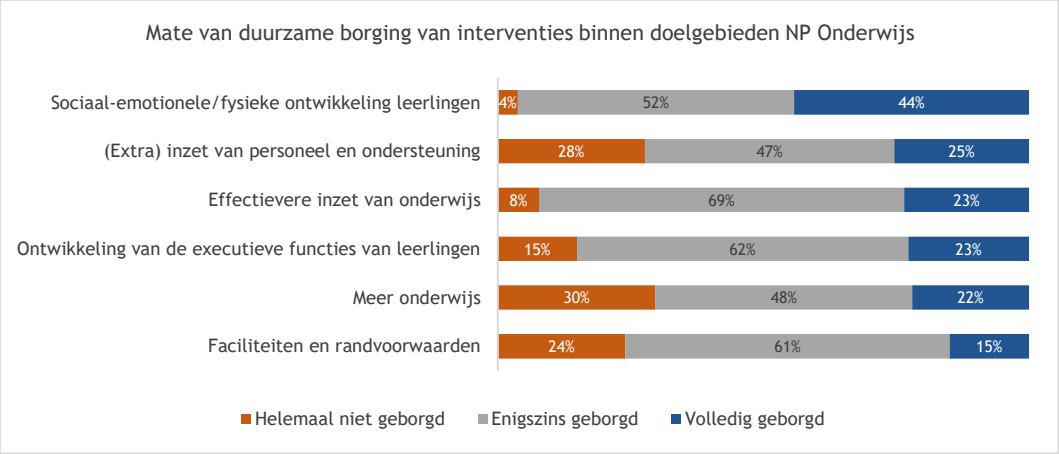
Duurzame borging van de NP Onderwijsplannen gebeurt op het merendeel van de scholen door enkele interventies onderdeel te maken van de reguliere werkwijze (83%). Ook worden bij ruim de helft van de scholen medewerkers geschoold om kennis te behouden (57%) en blijven bij bijna de helft van de scholen specifieke thema's terugkomen op leerlingbesprekingen en rapportvergaderingen (49%; zie figuur 3.27). In de open toelichting geven schoolleiders aan dat zij zoveel mogelijk duurzaam willen borgen, maar dat zij hierbij een slag om de arm houden omdat de aanvullende bekostiging niet structureel is. Er zijn onvoldoende middelen voor duurzame borging. Een aantal interventies worden nu vanuit de subsidie 'basisvaardigheden' bekostigd. Dat geeft ruimte om interventies in taal, rekenen, burgerschap en digitale geletterdheid uit te voeren.

Als we kijken naar scholen in de verschillende kwintielen van achterstandsscore, zien we dat scholen in het hoogste kwintiel hun uitgevoerde plannen vaker borgen door de interventies voort te zetten met andere subsidieregelingen (dan scholen met lagere achterstandsscores; niet in figuur).

Figuur 3.27: Hoe geeft uw school vorm aan duurzame borging van het NP Onderwijs? (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 785)

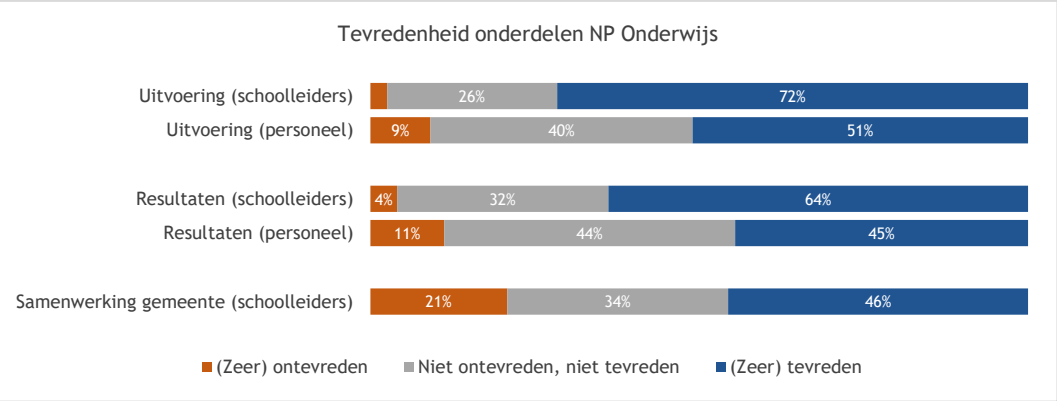
Figuur 3.28 toont in hoeverre interventies binnen de relevante doelgebieden op vo-scholen zijn geborgd. Interventies op het gebied van sociaal-emotionele en fysieke ontwikkeling van leerlingen zijn het vaakst (enigszins tot volledig) geborgd. (Extra) inzet van personeel en ondersteuning en 'meer onderwijs' worden het vaakst helemaal niet geborgd.

Figuur 3.28: In hoeverre zijn op uw school interventies binnen onderstaande doelgebieden van het NP Onderwijs duurzaam geborgd? (vragenlijst schoolleiders 2024; n max = 764)

Tevredenheid

Figuur 3.29 laat zien dat het grootste deel van de schoolleiders (zeer) tevreden is over zowel de uitvoering (72%) als de resultaten (64%) van het NP Onderwijs op hun school. Personeel is iets minder positief maar nog steeds overwegend tevreden: 51 procent is (zeer) tevreden over de uitvoering en 45 procent over de resultaten. Over de samenwerking met de gemeente zijn schoolleiders minder eensgezind: iets minder dan de helft is hierover (zeer) tevreden; ruim een vijfde is (zeer) ontevreden.

Figuur 3.29: Tevredenheid onderdelen NP Onderwijs (vragenlijst schoolleiders sept '24 (n = 785) en vragenlijst personeel sept '24 (n = 1.374))

Belangrijkste leerervaringen

Wat zijn voor de school de belangrijkste leerervaringen van het NP Onderwijs, naast resultaten bij leerlingen (tabel 3.3)? De meest genoemde antwoorden hierop waren in het vo: beter zicht op de onderwijsbehoeften van leerlingen, beter inzicht in effectieve verbetering van leerresultaten, meer aandacht voor het welzijn van leerlingen, en de samenwerking binnen het team is verbeterd (zie tabel 3.3).

Tabel 3.3: Wat zijn, los van eventuele resultaten bij leerlingen, de belangrijkste leerervaringen die uw school heeft opgedaan dankzij het NP Onderwijs? (vragenlijst schoolleiders en personeel 2024)

Leerervaringen	Schoolleiders (%)	Personeel (%)
Meer aandacht voor welzijn leerlingen	70%	60%
Beter zicht op onderwijsbehoeften leerlingen	44%	34%
Meer aandacht voor welzijn personeel	34%	24%
De samenwerking binnen het team is verbeterd	30%	17%
Anders omgaan met verschillen tussen leerlingen	27%	24%
Schoolklimaat is verbeterd	27%	18%
Beter inzicht in effectieve verbetering leerresultaten	23%	19%
Anders naar leerlingen gaan kijken	22%	20%
Beter inzicht gekregen in krachten en valkuilen team	18%	16%
Andere visie op onderwijs ontwikkeld	18%	13%
Realistische doelen leren stellen	17%	11%
Beter inzicht in effectieve samenwerking met externen	15%	9%
Beter beleid beter vertalen in haalbare doelen	14%	11%
Beter inzicht in effectieve interne samenwerking	13%	12%
Hogere verwachtingen van leerlingen	11%	6%
Meer inzicht in doelgericht (SMART) werken	10%	12%
Duidelijker onderscheid maken tussen lange en korte termijndoelen	9%	6%
Andere leerervaringen	8%	13%
n	*783*	*1.310*

In de open ruimte voor toelichting of het noemen van andere leerervaringen merken schoolleiders op dat niet zo zeer de cognitieve achterstanden zijn toegenomen, maar met name de mentale problematieken op sociaal-emotioneel gebied. Genoemd wordt dat onderwijs niet alleen gaat over meetbare prestaties: het ondersteunen van het sociaal-emotioneel welbevinden van leerlingen is voor sommige scholen op dit moment belangrijker. Andere schoolleiders geven aan dat zij door het NP Onderwijs nog beter het belang van bevoegde en/of bekwame docenten zijn gaan inzien, die zich kunnen aanpassen aan de leerlingen die zij voor zich hebben. De huidige leerlingen zijn volgens een andere schoolleider namelijk van een unieke 'generatie' en daar moet op worden ingespeeld.

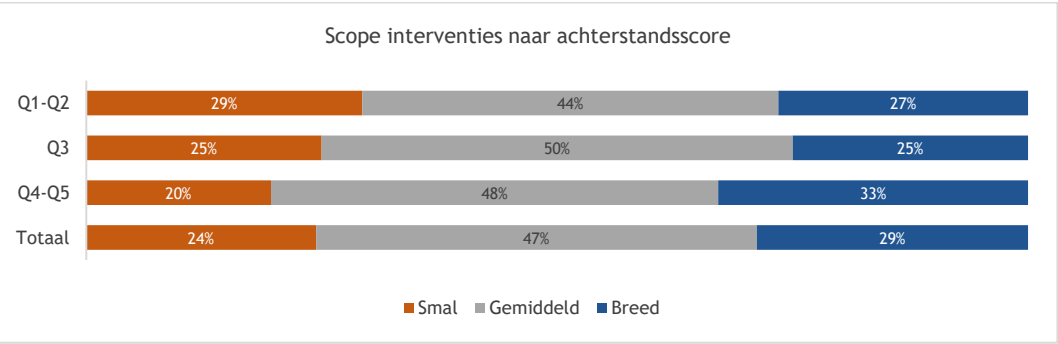
3.5 De reikwijdte van de uitvoering van het NP Onderwijs in het voortgezet onderwijs

Bij scholen van het voortgezet onderwijs is gekeken op hoeveel verschillende domeinen de middelen zijn ingezet. Hierbij zijn zes domeinen onderscheiden: leerprestaties op taal/lezen, rekenen/wiskunde en overige vakken (incl. beroepsgerichte vakken), executieve vaardigheden, welbevinden en motivatie. Om de reikwijdte vast te stellen is geteld op hoeveel van deze onderdelen middelen zijn ingezet (dat kunnen er maximaal 6 zijn en minimaal 1). Op basis hiervan zijn de scholen ingedeeld in drie groepen. Voor de scholen voor voortgezet onderwijs is deze verdeling weergegeven in tabel 3.4. Hieruit kunnen we opmaken dat 29 procent van de scholen voor voortgezet onderwijs de middelen op een groot aantal domeinen hebben ingezet, 25 procent koos voor een smalle inzet en de grootste groep (47%) had een inzet op een 'gemiddeld' aantal doelgebieden. Gemiddeld hebben de vo-scholen op 4,5 doelgebieden ingezet. De groep die de middelen 'smal' inzette koos voor (ruim) twee domeinen, vo-scholen die 'gemiddeld' inzetten deden dat op meer dan vier domeinen en vo-scholen die breed inzetten op alle zes de domeinen.

Tabel 3.4: Gemiddeld aantal domeinen waarop scholen de middelen de afgelopen drie jaren hebben ingezet (vragenlijst schoolleiders)

Scope inzet middelen	Inzet op aantal domeinen	% Scholen	Aantal scholen
Smal	2,6	25%	192
Gemiddeld	4,5	47%	365
Breed	6,0	29%	225
Totaal	4,5	100%	782

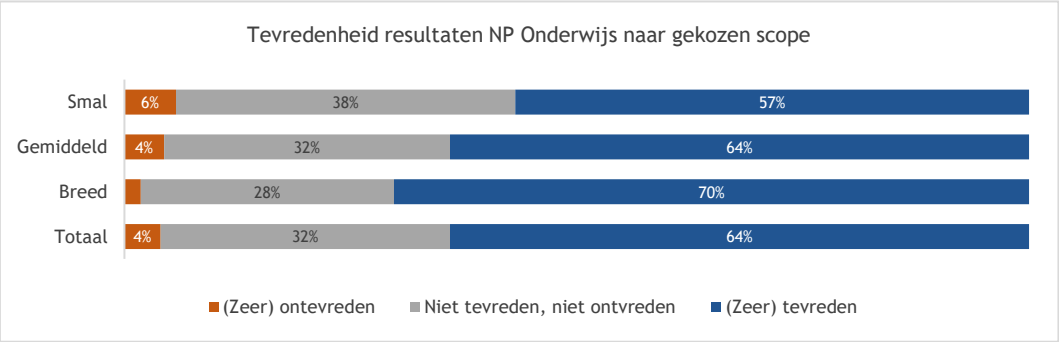
De inzet van middelen (smal, gemiddeld, breed) verschilt licht naar de achterstandsscore van de vo-scholen. Vo-scholen met weinig achterstandsleerlingen (Q1-Q2) hebben voor een iets smallere scope gekozen dan scholen met veel achterstandsleerlingen (Q4-Q5). In deze laatste groep had 33 procent een brede scope (figuur 3.30) tegenover 27 procent bij scholen met weinig achterstandsleerlingen. Er zijn geen verschillen als we kijken naar het landsdeel of de stedelijkheid van het gebied waarin de school is gevestigd.

Figuur 3.30: Scope van de inzet van middelen naar achterstandsscore (vragenlijst schoolleiders (n = 774)

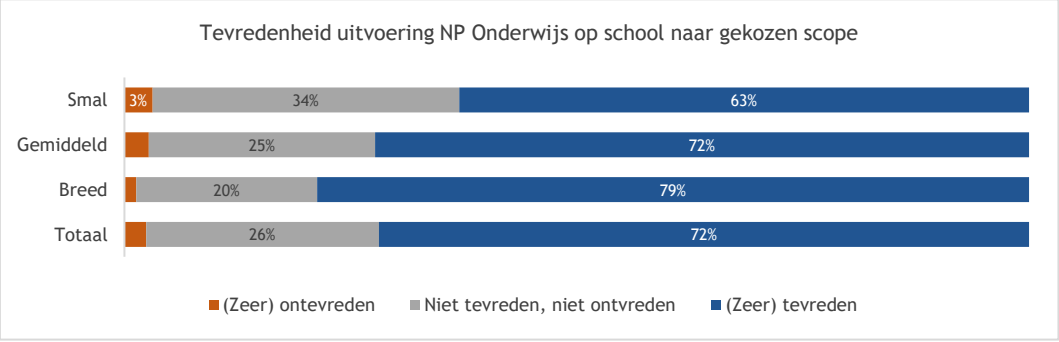
Hierna is voor de drie groepen (smalle inzet, gemiddelde inzet en brede inzet) nagegaan of er verschillen zijn in de verdeling van de middelen over de jaren heen, resultaten, wijze van borging en de 'lessons learned' voor scholen. De verdeling van de middelen over de jaren heen is voor deze groepen vo-scholen nagenoeg gelijk.

Van de scholen die kozen voor een smalle inzet heeft 77 procent de *resultaten gemonitord*. Dit is iets minder dan scholen die de middelen gemiddeld tot breed hebben ingezet (van die groep heeft bijna 90% heeft de resultaten gemonitord). Er is ook gekeken naar de resultaten die de vo-scholen naar eigen zeggen hebben bereikt. Figuur 3.31 laat zien dat van alle scholen voor voortgezet onderwijs die hun middelen op veel verschillen doelgebieden (breed) hebben ingezet driekwart (70%) zeer tevreden is over de bereikte resultaten tegenover 57 procent van de scholen die op een enkel doelgebied hebben ingezet. Deze verschillen zijn significant.

Figuur 3.31: Tevredenheid over de resultaten die zijn bereikt met het NP Onderwijs naar de scope van de inzet van middelen (vragenlijst schoolleiders (n = 781)

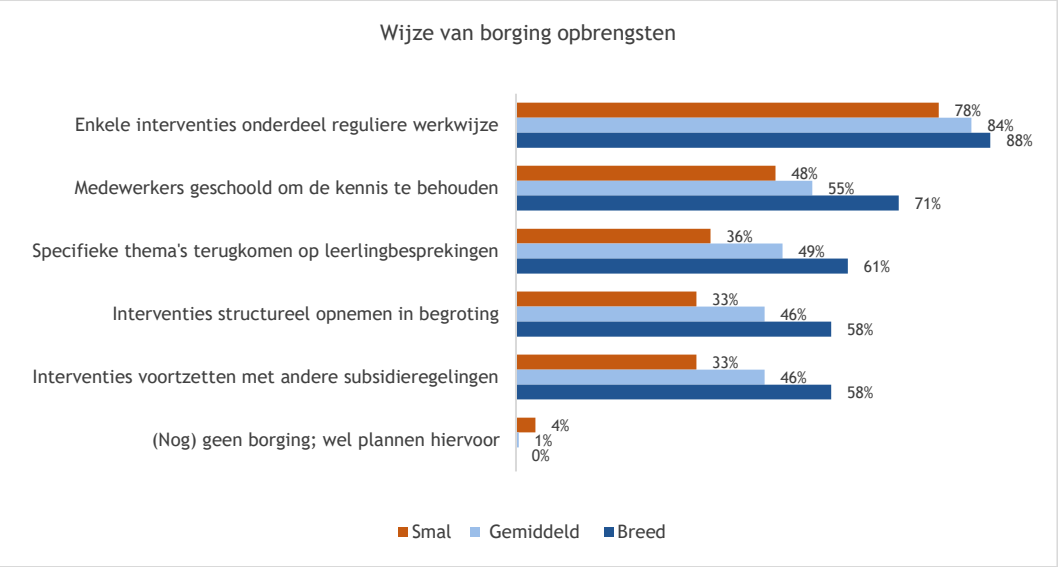
Als we kijken naar de tevredenheid met de uitvoering van het NP Onderwijs constateren we dat op vo-scholen met een brede inzet men (terugkijkend op de afgelopen drie jaren) tevredener is met de uitvoering van het NP Onderwijs (72% is zeer tevreden) dan op vo-scholen die kozen voor een smalle invulling (63% is zeer tevreden; figuur 3.32).

Figuur 3.32: Tevredenheid over de uitvoering van het NP Onderwijs op school naar de scope van de inzet van middelen (vragenlijst schoolleiders (n = 781)

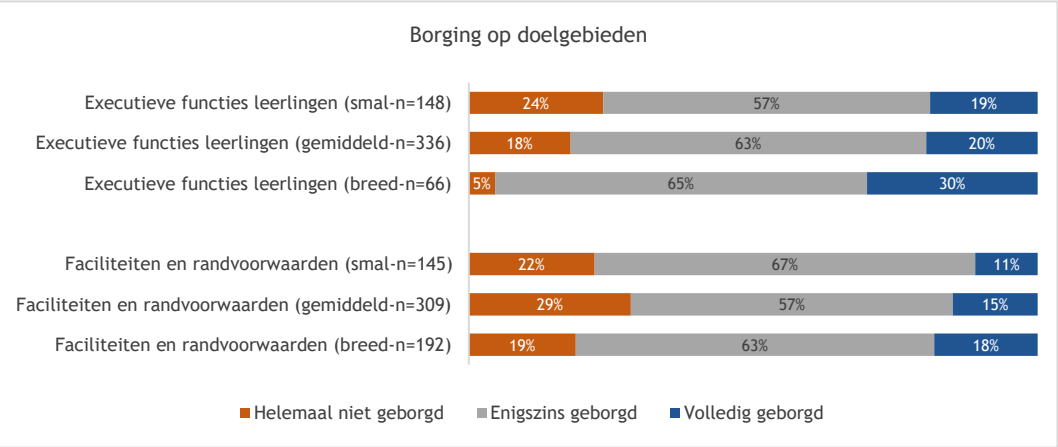
Er zijn daarnaast verschillen als het gaat om de de borging van resultaten. Nagenoeg alle vo-scholen geven aan dat zij op de een of andere wijze doen aan borging van de resultaten en opbrengsten. Het is dus niet het geval dat scholen die breder middelen inzetten meer of vaker aan borging doen dan scholen die middelen smal hebben ingezet. We constateren wel dat vo-scholen die hun middelen breed hebben ingezet op een aantal punten significant verschillen in de wijze van borging van scholen die de middelen smal inzetten.

Scholen die de middelen breed hebben ingezet, geven vaker aan dat interventies onderdeel worden van de reguliere werkwijze, dat medewerkers zijn geschoold om kennis te behouden, dat thema's blijven terugkeren op leerlingbesprekingen, dat zij interventies structureel hebben opgenomen in de begroting of dat zij interventies voortzetten met andere subsidieregelingen (figuur 3.33). Voor scholen die de middelen smal hebben ingezet geldt iets vaker dat zij nog niet aan borging zijn toegekomen, maar hiervoor wel plannen hebben.

Figuur 3.33: Wijze van borging van interventies naar de scope van de inzet van middelen (vragenlijst schoolleiders (n = 781)

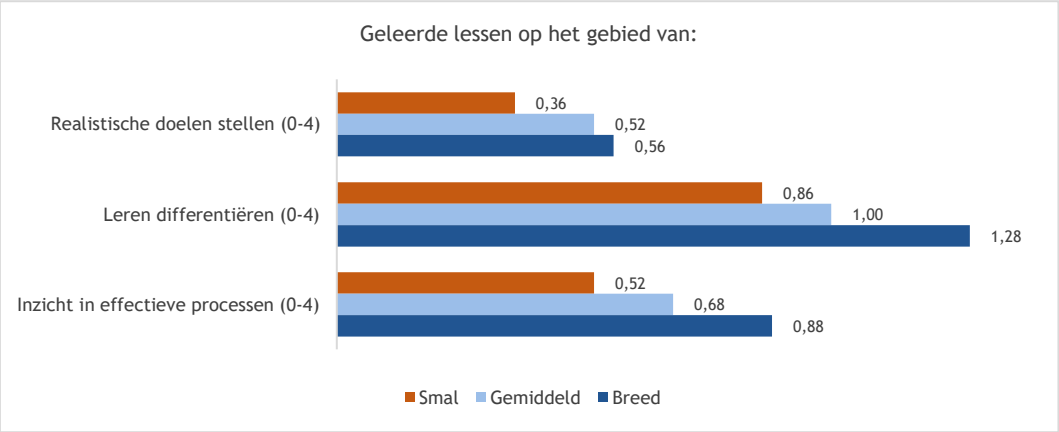
Aan schoolleiders is gevraagd in hoeverre interventies *binnen de zes doelgebieden van het NP Onderwijs duurzaam zijn geborgd*. Op twee van de zes doelgebieden (ontwikkeling van de executieve functies van leerlingen en faciliteiten en randvoorwaarden) is het percentage dat de interventies duurzaam heeft geborgd groter bij de groep scholen die de middelen breed hebben ingezet (figuur 3.34). Bij vier doelgebieden (meer onderwijs, effectievere inzet van onderwijs, sociaal-emotionele en fysieke ontwikkeling van leerlingen en extra inzet van personeel en ondersteuning) zijn er geen verschillen.

Figuur 3.34: Borging op doelgebieden naar de scope van de inzet van middelen (vragenlijst schoolleiders)

Tot slot is gekeken naar de leerervaringen voor de schoolorganisatie en het team. Wat heeft het NP Onderwijs voor scholen opgeleverd, los van de resultaten bij leerlingen? Welke lessen hebben vo-scholen geleerd? We legden de scholen 18 mogelijke leerervaringen voor die schoolleiders zelf verder konden aanvullen. Eerder in dit hoofdstuk is hierover in algemene zin gerapporteerd.

Op basis van een nadere analyse zijn deze geleerde lessen onderverdeeld in vijf inhoudelijke onderwerpen waarbinnen die leerervaringen hebben plaatsgevonden: realistische doelen stellen, leren differentiëren, leerervaringen over samenwerking en schoolklimaat, leerervaringen over welzijn team en leerlingen en inzicht in effectieve processen. In deze paragraf hebben we gekeken of er verschil is in het type leerervaring voor scholen die de middelen smal, gemiddeld of breed hebben ingezet. Figuur 3.35 toont de resultaten. Scholen voor voortgezet onderwijs die de middelen breed hebben ingezet maken op drie van de vijf inhoudelijke onderwerpen (realistische doelen stellen, leren differentiëren en inzicht in effectieve processen) significant meer melding dat zij deze leerervaringen hebben opgedaan in het kader van de uitvoering van het NP Onderwijs dan scholen met een smalle(re) inzet (figuur 2.33). Op de andere twee onderwerpen (leerervaringen over samenwerking en schoolklimaat, leerervaringen over welzijn team en leerlingen) zijn er geen verschillen tussen de groepen vo-scholen.

Figuur 3.35: Geleerde lessen voor de school naar de scope van de inzet van middelen (vragenlijst schoolleiders (n = 779)

3.6 Conclusies NP Onderwijs in het voortgezet onderwijs

Dit hoofdstuk beschrijft de resultaten van de zesde editie van de implementatiemonitor NP Onderwijs in het voortgezet onderwijs. Deze meting is uitgevoerd onder zowel schoolleiders als personeel. We blikten terug op het afgelopen schooljaar en keken vooruit naar komend jaar.

Terugblik op 2023-2024

In het voortgezet onderwijs hebben scholen het grootste deel van de NP Onderwijsmiddelen in schooljaar 2021-2022 en 2022-2023 besteed. Afgelopen schooljaar (2023-2024) hebben scholen 24 procent van het budget ingezet, en men heeft (gemiddeld) nog elf procent over voor 2024-2025.

Ongeveer 8 op de 10 respondenten (schoolleiders en personeel) gaf aan dat (zeer) goed gelukt is om de plannen van afgelopen schooljaar uit te voeren. Bij driekwart van de scholen zijn de plannen uitgevoerd zoals beoogd. Personeel voelde zich in de meeste gevallen voldoende toegerust voor de uitvoering van de interventies. Grootste knelpunten waren werkdruk bij het personeel, tekort aan leraren en uitval en afwezigheid van personeel. De laatste drie jaar hebben scholen in het vo vooral NP Onderwijsmiddelen ingezet op verbetering van het welbevinden van leerlingen. Interventies gericht op het welbevinden van leerlingen worden dan ook door zowel schoolleiders als personeel in het vo het vaakst gezien als interventie met de meeste positieve impact. Men ziet ook de meeste positieve ontwikkelingen bij leerlingen op het gebied van welbevinden.

Zowel de bevraagde schoolleiders als personeelsleden ervaren vaak een positieve impact van NP Onderwijs op hun werkomstandigheden (meer ruimte voor professionalisering, meer werkplezier, meer mogelijkheid voor ontwikkeling, teamleden beter kunnen inzetten). Een deel van de respondenten (27% van de schoolleiders en 34% van het personeel) ziet echter ook dat de werkdruk is toegenomen.

Externe partijen werden afgelopen jaar door 86 procent van de scholen in het vo ingezet, en dan met name voor professionalisering van onderwijspersoneel. In 2023-2024 werd gemiddeld 21 procent van het budget besteed aan externe partijen. Schoolleiders zijn meestal (zeer) tevreden over de ingehuurde partijen.

Vooruitblik 2024-2025

Scholen die geen NP Onderwijsbudget meer over hebben voor 2024-2025, geven in meer dan de helft van de gevallen aan dat de interventies reeds volgens plan zijn uitgevoerd. Toch is het voor een deel van de scholen ook beperkend om geen budget meer te hebben, vooral doordat zij tijdelijk personeel niet langer kunnen binden en/of vast personeel niet meer kunnen vrijroosteren.
Van de scholen die nog wel budget hebben, geeft een derde aan dat hun plannen zijn gewijzigd voor het laatste jaar. Reden is meestal dat dit beter past bij het resterende budget. Het zwaarst gaan vo-scholen in 2024-2025 inzetten op interventies gericht op het welbevinden van leerlingen, de inzet van onderwijsassistenten/instructeurs en klassenverkleining.

Huidige situatie, duurzame borging en opbrengsten

Hoewel de coronapandemie achter de rug is, zijn de effecten ervan op leerlingen nog steeds merkbaar. Schoolleiders en personeel maken zich nog steeds zorgen om de effecten op bepaalde doelgebieden. In het praktijkonderwijs en vwo zijn deze zorgen het grootst over het effect van de pandemie op het welbevinden van leerlingen (en daarna over het effect op motivatie). Op het vmbo en de havo is men het meest bezorgd over de effecten op motivatie (en daarna welbevinden). Leerlingen met een kwetsbare psychische gezondheid worden het vaakst genoemd als speciale aandachtsgroep.

Effecten van de interventies op leerprestaties worden het vaakst gemonitord met een leerlingvolgsysteem, effecten op executieve vaardigheden vooral op basis van uitvraag bij leraren/mentoren, effecten op welbevinden het vaakst door middel van vragenlijsten onder leerlingen en effecten op motivatie het vaakst via gesprekken met leerlingen en/of hun ouders.

De meeste verbetering bij leerlingen in de afgelopen drie jaar ziet men bij het welbevinden en de prestaties op beroepsgerichte vakken. De schoolleiders lijken iets positiever te zijn dan het personeel. Ontwikkelingen in het welbevinden van leerlingen worden het vaakst toegeschreven aan het NP Onderwijs. Wanneer men verbetering ziet, wordt dit vaak (deels) toegeschreven aan de uitgevoerde interventies in het kader van NP Onderwijs. Wanneer men verslechtering ziet wordt dat in veel mindere mate aan het NP Onderwijs toegeschreven.

De meest voorkomende vorm van duurzame borging van de uitgevoerde plannen is in het vo om (enkele) interventies vast onderdeel van de reguliere werkwijze te maken. Interventies met betrekking tot sociaal-emotionele en fysieke ontwikkeling van leerlingen en effectievere inzet van het onderwijs zijn het vaakst geborgd.

Het grootste deel van de respondenten is al met al (zeer) tevreden over het NP Onderwijs op hun school. Schoolleiders zijn over de uitvoering en resultaten wat positiever dan personeelsleden. Over de samenwerking met gemeenten zijn schoolleiders wat vaker ontevreden (21%). De meest genoemde leerervaring buiten resultaten bij leerlingen, is bij zowel schoolleiders als personeel meer aandacht voor het welzijn van leerlingen.

Schoolprofielen: de reikwijdte van de uitvering van het NP Onderwijs

Hoe breed of smal hebben scholen voor voortgezet onderwijs hun middelen uit het NP Onderwijs ingezet, op hoeveel verschillende domeinen zijn de middelen ingezet? Zien we een samenhang met bereikte resultaten? In totaal 29 procent van de scholen voor voortgezet onderwijs hebben de middelen breed ingezet (op nagenoeg alle doelgebieden), 25 procent koos voor een smalle inzet (op ongeveer twee doelgebieden) en de grootste groep (47%) had een inzet op een 'gemiddeld' aantal (ongeveer vier) doelgebieden. Middelen worden breder ingezet op scholen met een hoge achterstandsscore. De verdeling van de middelen over de jaren heen is voor deze groepen vo-scholen nagenoeg gelijk. Voor scholen die een brede scope hebben (en dus op het maximaal aantal doelgebieden hebben ingezet) geldt dat deze:

- resultaten vaker hebben gemonitord;
- tevredener zijn over zowel de resultaten van het NP Onderwijs als over de uitvoering van het NP Onderwijs;
- vaker noemen dat interventies onderdeel worden van de reguliere werkwijze, dat medewerkers zijn geschoold om kennis te behouden, dat thema's blijven terugkeren op leerlingbesprekingen, dat zij interventies structureel hebben opgenomen in de begroting of dat interventies worden voortgezet met andere subsidieregelingen;
- twee van de zes doelgebieden interventies meer hebben geborgd;
- vaker melding maken van leerervaringen (op het gebied van realistische doelen stellen, leren differentiëren en inzicht in effectieve processen) die zij als school(organisatie) hebben opgedaan in de periode van uitvoering van het NP Onderwijs.

4 (Voortgezet) speciaal onderwijs

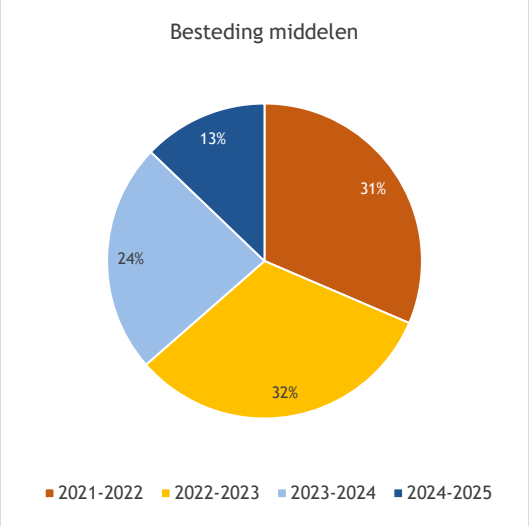
4.1 Inleiding

Ook schoolleiders en personeel binnen het (voortgezet) speciaal onderwijs hebben bij aanvang van het schooljaar 2024-2025 de enquêtes ingevuld. We bespreken hun resultaten in dit hoofdstuk. De antwoorden van 252 schoolleiders zijn opgenomen (waarvan 60% speciaal onderwijs en 54% voortgezet speciaal onderwijs aanbiedt), en die van 321 personeelsleden (62% speciaal onderwijs en 50% voortgezet speciaal onderwijs). Van de personeelsleden geeft 37 procent les, behoort 33 procent tot de directie, is vijftien procent onderwijsondersteunend personeel, elf procent intern begeleider/zorgcoördinator, drie procent lid van het middenmanagement en negen procent heeft een andere functie. Bij de categorie 'anders' konden respondenten zelf invullen om welke functie het gaat. Hieruit bleek in ruim de helft van de gevallen dat het ging om onderwijsondersteunend personeel (OOP). Er kwamen verschillende coördinerende functies naar voren, zoals bijvoorbeeld een taal- en rekencoördinator, VVE-coördinator of ICT-coördinator. Verder zijn respondenten werkzaam als gedragsspecialist, logopedist, orthopedagoog of psycholoog. Ook functies in de leerlingondersteuning werden veel benoemd, zoals ambulant begeleiders, remedial teacher en coach voor hoogbegaafdheid.

Waar mogelijk is ook in dit hoofdstuk een vergelijking gemaakt met eerdere metingen van de implementatiemonitor NP Onderwijs onder schoolleiders in het (voortgezet) speciaal onderwijs.

Besteding middelen

Scholen in het (voortgezet) speciaal onderwijs hebben het grootste deel van hun budget in 2021-2022 (31%) en 2022-2023 (32%) besteed. Afgelopen jaar besteedden zij bijna een kwart van het budget, en voor 2024-2025 resteert gemiddeld nog dertien procent (zie figuur 4.1).

Figuur 4.1: Besteding van de NP Onderwijsmiddelen in het (voortgezet) speciaal onderwijs (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 252)

Andere subsidies

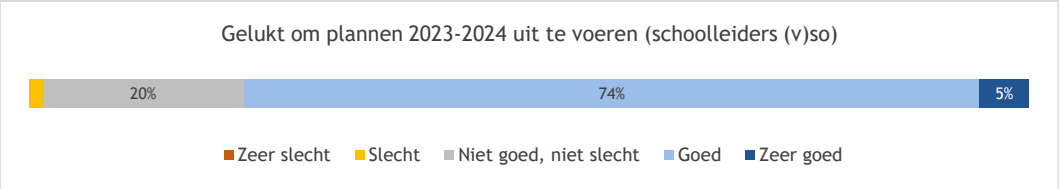
Van de ondervraagde (v)so-scholen ontvangt 52 procent middelen en/of ondersteuning in het kader van de subsidieregeling 'Verbetering basisvaardigheden'. Voor 24 procent van de schoolleiders geldt dat ze onderscheid kunnen maken tussen de resultaten van het NP Onderwijs en de resultaten vanuit het Masterplan. Voor bijna de helft (48%) is dit slechts deels mogelijk; 28 procent kan dit onderscheid niet maken (n = 130).

4.2 Terugblik op 2023-2024

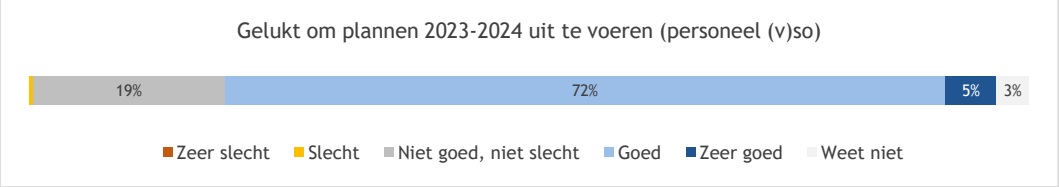
In totaal hebben 223 van de 252 (89%) schoolleiders in het speciaal onderwijs in 2023-2024 middelen besteed in het kader van het NP Onderwijs. Aan de schoolleiders en het personeel van scholen die in het afgelopen schooljaar (2023-2024) middelen in het kader van het NP Onderwijs hebben besteed, zijn vragen gesteld over de uitvoering en opbrengsten hiervan.

Realisatie van de plannen en ervaren knelpunten

Het grootste deel van de schoolleiders en het personeel gaf aan dat het goed of zeer goed gelukt is om de plannen van afgelopen schooljaar uit te voeren: respectievelijk 78 en 77 procent. Er werd bijna niet aangegeven dat het (zeer) slecht is gelukt om de plannen uit te voeren (zie figuur 4.2 en figuur 4.3). Het aandeel schoolleiders dat de plannen (zeer) goed heeft kunnen uitvoeren, is net iets groter dan in de vorige meting.

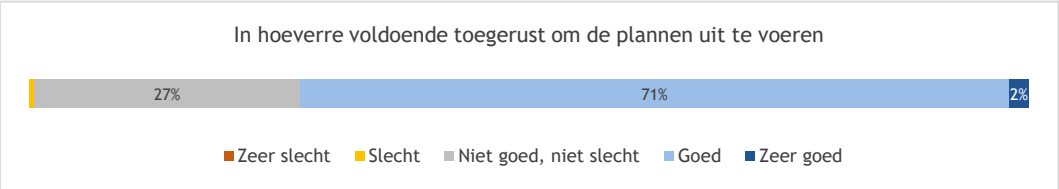
Figuur 4.2: In hoeverre is het in 2023-2024 gelukt om uw plannen en de gekozen interventies in het kader van het NP Onderwijs uit te voeren? (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 223)

Figuur 4.3: In hoeverre is het uw school in 2023-2024 gelukt om de plannen en de gekozen interventies in het kader van het NP Onderwijs uit te voeren? (vragenlijst personeel 2024; n = 133)

Wanneer personeelsleden aangaven dat het (zeer) slecht gelukt is om de plannen en gekozen interventies uit te voeren, is vervolgens gevraagd wat er ontbrak om de plannen beter uit te kunnen voeren. Dit is slechts één keer voorgekomen: de hoeveelheid beschikbaar personeel werd genoemd als ontbrekend voor betere uitvoering.

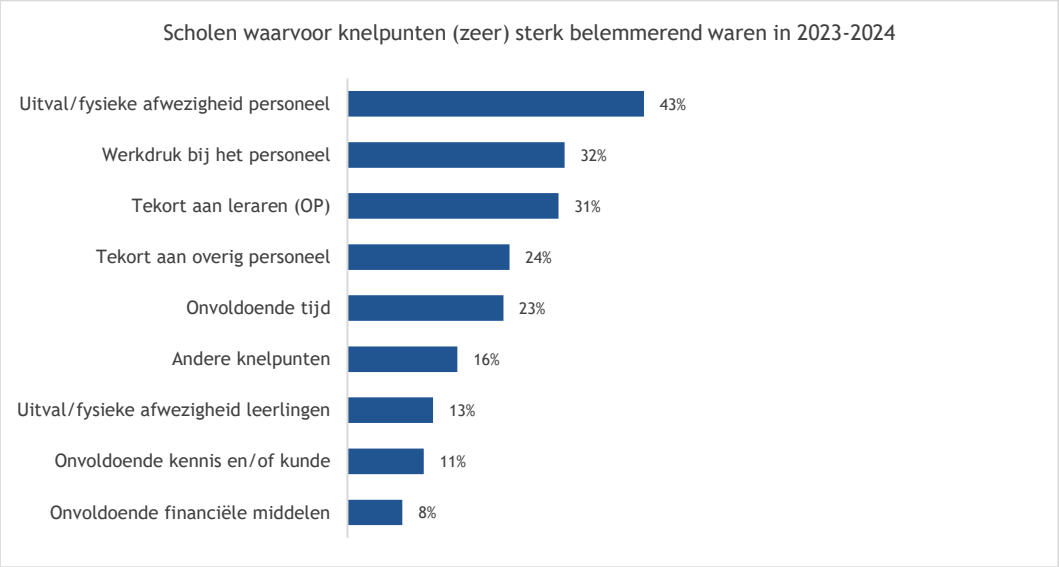
Driekwart van het (v)so-personeel betrokken bij de uitvoering van het NP Onderwijs voelt zichzelf hier (zeer) goed voor toegerust; één procent voelt zich slecht toegerust (figuur 4.4).

Figuur 4.4: In hoeverre voelde u zich voldoende toegerust om de plannen in het kader van het NP Onderwijs uit te voeren? (vragenlijst personeel 2024; n = 133)

Volgens driekwart (75%) van de schoolleiders in het (v)so zijn de plannen en gekozen interventies afgelopen jaar uitgevoerd zoals voorgenomen. Zeven procent heeft méér, en vijftien procent heeft minder gedaan dan voorgenomen. De overige drie procent heeft andere dingen gedaan van tevoren bedacht (n = 223).

In figuur 4.5 staan knelpunten weergegeven waarvan schoolleiders hebben aangegeven dat ze (zeer) sterk belemmerend waren bij de uitvoering van de interventies. Het meest voorkomende knelpunt in het (v)so is uitval/afwezigheid van personeel: dit was voor 43 procent van de schoolleiders een grote belemmering. Daarna werden werkdruk bij het personeel (32%) en een structureel lerarentekort (31%) het vaakst genoemd. Bij 'andere knelpunten' konden respondenten een open toelichting geven. De hier benoemde knelpunten lopen uiteen van de beperkte kennis en kunde over de doelgroep, de aanmeldingen van nieuwe leerlingen, een te hoge administratieve druk, (uitval van) externe partners en wetgeving.

Figuur 4.5: Percentage schoolleiders (v)so dat aangeeft dat deze knelpunten in 2023-2024 een (zeer) grote belemmering zijn geweest voor de uitvoering van NP Onderwijs-interventies (vragenlijst schoolleiders; n = 223)

Interventies met de meest en minst positieve ontwikkelingen bij leerlingen

In tabel 4.1 en tabel 4.2 is voor de afgelopen vier metingen weergegeven welke interventies volgens schoolleiders in het (v)so de meest dan wel minst positieve ontwikkelingen teweeg brengen bij leerlingen. Interventies gericht op welbevinden zijn de afgelopen jaren consequent het type interventie geweest dat de meest positieve ontwikkelingen laat zien. De rest van de top 5 is de afgelopen jaren nauwelijks veranderd.

Schoolleiders geven ook in het (v)so bijna nooit aan dat interventies weinig of geen positieve ontwikkelingen laten zien bij leerlingen. Zowel in de laatste als eerdere metingen zijn de meest gegeven antwoorden bij deze vraag *Bij geen van deze interventies* en *Weet niet*. De interventies de minst positieve ontwikkelingen bij leerlingen lieten zien (<11%) zijn ouderbetrokkenheid, uitbreiding van het onderwijs, cultuureducatie en een-op-een-begeleiding.

Tabel 4.1: Interventies die volgens schoolleiders (v)so de meest positieve ontwikkelingen laten zien bij leerlingen, top 5 2024 (vragenlijst schoolleiders september 2022 (n = 253), februari 2023 (n = 306), september 2023 (n = 300) en september 2024 (n = 223)

	Sep-22	Feb-23	Sep-23	Sep-24
Interventies gericht op welbevinden leerlingen	61%	58%	55%	52%
Onderwijsassistenten/instructeurs	47%	43%	44%	41%
Instructie in kleine groepen	37%	36%	36%	34%
Een-op-een-begeleiding	23%	31%	23%	21%
Sportieve activiteiten	25%	21%	22%	19%

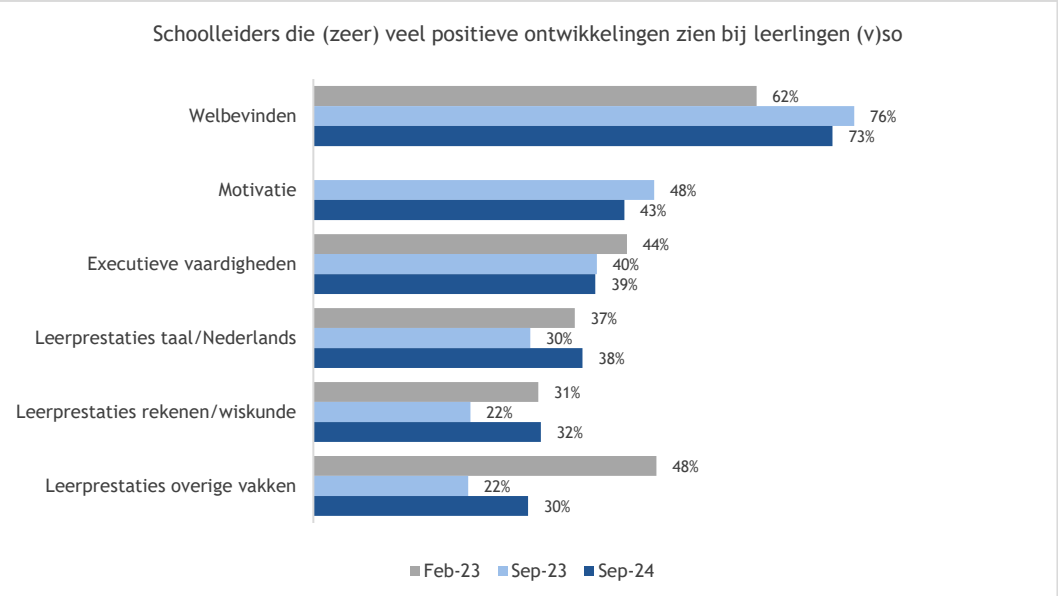
Tabel 4.2: Interventies die volgens schoolleiders (v)so de minst positieve ontwikkelingen laten zien bij leerlingen, top 5 2024 (vragenlijst schoolleiders september 2022 (n = 253), februari 2023; n = 306), september 2023; n = 300 en september 2024; n = 223)

	Sep-22	Feb-23	Sep-23	Sep-24
Bij geen van deze interventies	29%	35%	32%	37%
Weet niet	22%	29%	26%	20%
Ouderbetrokkenheid	11%	5%	8%	8%
Uitbreiding onderwijs	5%	4%	5%	8%
Cultuureducatie	7%	6%	5%	7%
Een-op-een-begeleiding	5%	5%	4%	7%

Personeel in het (v)so zag in 2023-2024 net als schoolleiders de meest positieve ontwikkelingen bij leerlingen door interventies gericht op het welbevinden van leerlingen (23%). Verder staan er in hun top-5 van meest positieve ontwikkelingen de inzet van onderwijsassistenten/instructeurs (22%), instructie in kleine groepen (13%), uitbreiding van het onderwijs (6%) en een-op-een-begeleiding (6%). Gevraagd naar de minst positieve ontwikkelingen geeft ook het personeel vaak 'geen van deze interventies' of 'weet niet' als antwoord (24% en 28%). Daarna noemen zij het vaakst uitbreiding van het onderwijs (8%), directe instructie (8%) en ouderbetrokkenheid (6%) als interventies die de minst positieve ontwikkelingen bij leerlingen teweegbrengen (n=133).

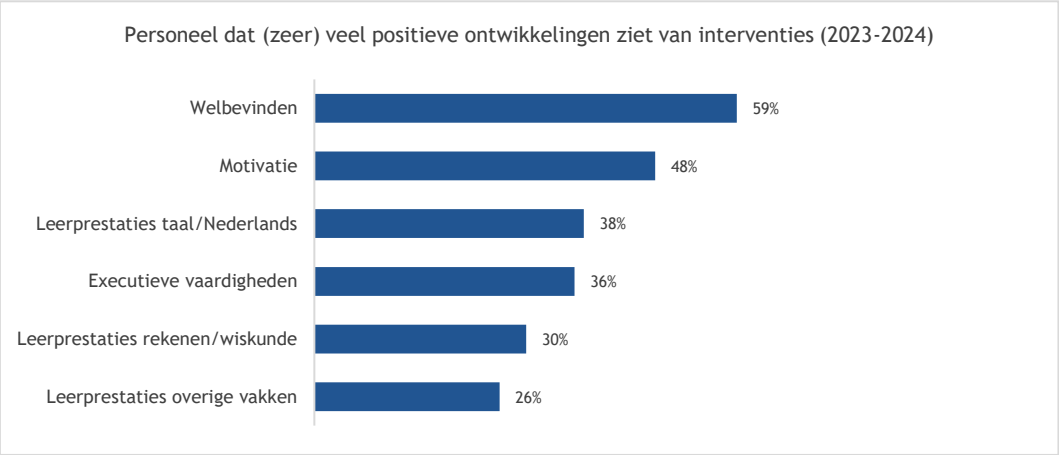
Ervaren ontwikkelingen op leerlingen en de impact op de werkomstandigheden van schoolteams

Figuur 4.6 toont het aandeel schoolleiders dat (zeer) veel positieve ontwikkelingen ervaart door de ingezette interventies op verschillende doelgebieden, in de afgelopen drie metingen. In totaal 87 procent van de schoolleiders constateerde in 2023-2024 (meting sept-24) bij een of meer van de interventies een positieve ontwikkeling. In alle drie de metingen werden het vaakst positieve ontwikkelingen op het welbevinden van leerlingen genoemd. In september 2023 lag dit met 76 procent nog wat hoger dan in februari 2023 en september 2024. De waargenomen positieve ontwikkelingen op de leerprestaties (taal/Nederlands, rekenen/wiskunde en overige vakken) zijn in 2024 weer iets toegenomen ten opzichte van 2023, terwijl waargenomen positieve ontwikkelingen op het gebied van welbevinden, motivatie en executieve vaardigheden juist (iets) zijn afgenomen.

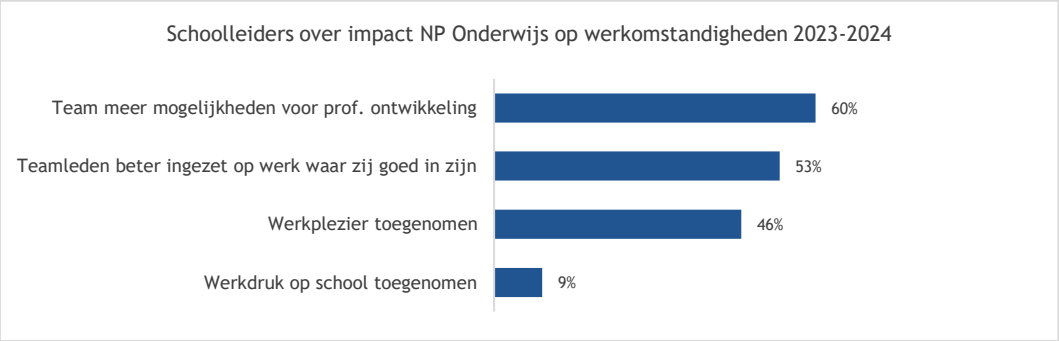
Figuur 4.6: Percentage schoolleiders (v)so dat veel tot zeer veel positieve ontwikkelingen ervaart door de in 2023-2024 ingezette interventies op doelgebieden (vragenlijst schoolleiders februari 2023; n = 155, september 2023; n = 300 en september 2024; n = 223)

In figuur 4.7 is te zien dat ook personeel in 2024 het vaakst positieve ontwikkelingen ziet in het welbevinden van leerlingen (59%). Op de overige doelgebieden ziet het 26 tot 48 procent van het personeel (zeer) veel positieve ontwikkeling.

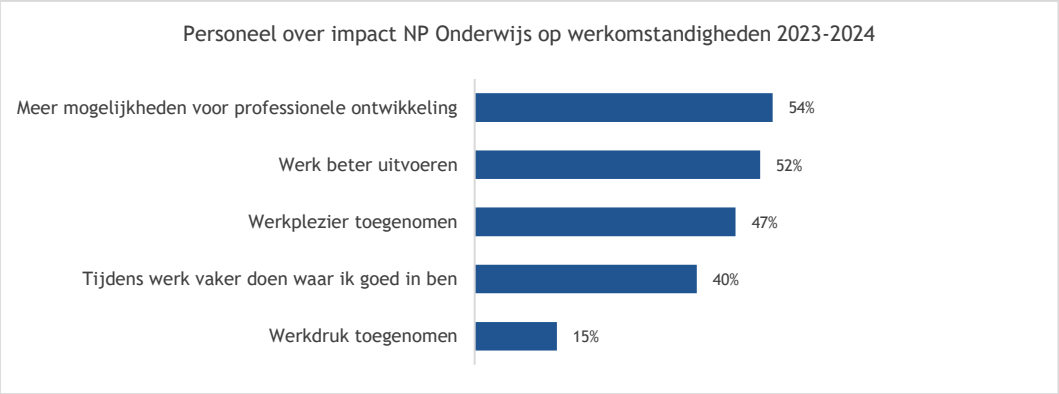
Figuur 4.7: Percentage personeel (v)so dat (zeer) veel positieve ontwikkelingen ervaart door de in 2023-2024 ingezette interventies op doelgebieden (vragenlijst personeel 2024; n = 133)

Aan zowel schoolleiders als personeelsleden zijn enkele stellingen voorgelegd over de impact van het NP Onderwijs op de werkomstandigheden (zie figuur 4.8 en figuur 4.9). Zestig procent van de schoolleiders in het (v)so onderschrijft dat het team meer mogelijkheden voor professionele ontwikkeling heeft gekregen. Eveneens een groot deel stelt dat teamleden beter kunnen worden ingezet op passend werk (53%) en dat het werkplezier is toegenomen (46%). Negen procent ziet echter (ook) dat de werkdruk op school is toegenomen.

Figuur 4.8: Percentage schoolleiders (v)so dat het (zeer) eens is met stellingen over de impact van het NP Onderwijs in het schooljaar 2023-2024 op het eigen werk en dat van collega's (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 223)

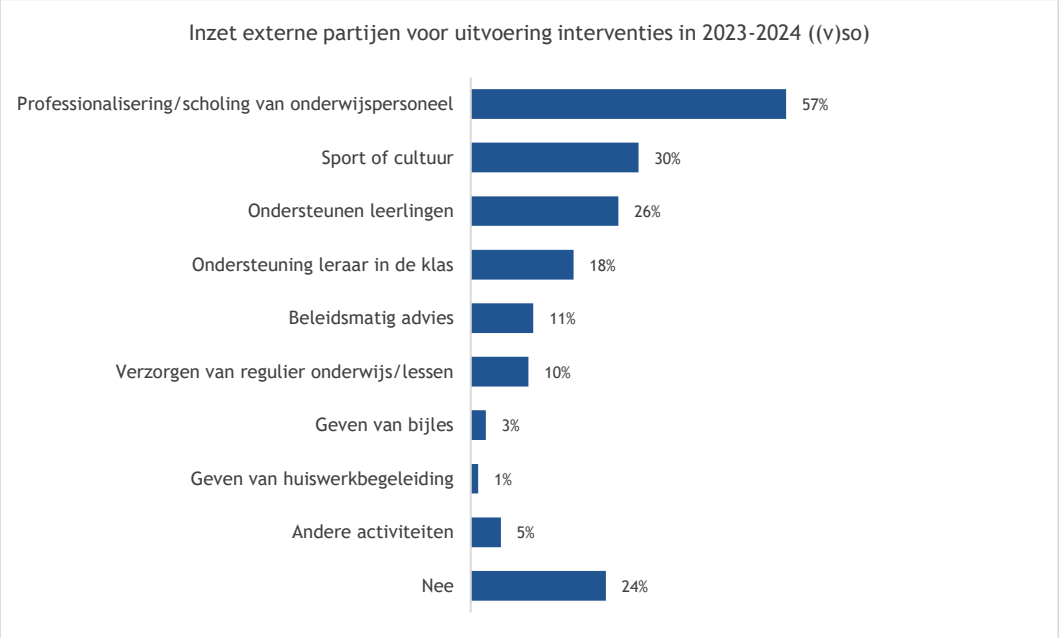
Ook personeel in het (v)so onderschrijft dat er meer mogelijkheden zijn voor professionele ontwikkeling (54%). Bovendien geeft een groot deel van hen aan dat zij hun werk beter kunnen uitvoeren (52%), dat hun werkplezier is toegenomen (47%) en dat zij vaker kunnen doen waar ze goed in zijn (40%). Vijftien procent van het personeel ziet echter ook een toegenomen werkdruk.

Figuur 4.9: Percentage personeel dat het eens tot zeer eens is met stellingen over de impact van het NP Onderwijs in het schooljaar 2023-2024 op het eigen werk en dat van collega's (vragenlijst personeel 2024; n = 133)

Inzet van externe partijen voor de uitvoering van de interventies

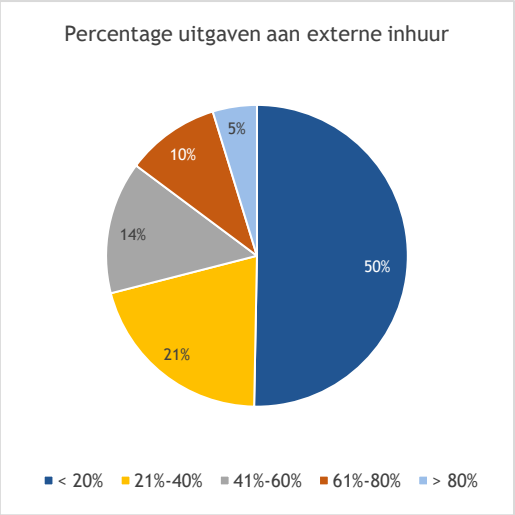
Ruim driekwart van de (v)so-scholen (76%) heeft externe partijen ingezet in het kader van het NP Onderwijs in 2023-2024. In verreweg de meeste gevallen worden deze externen ingezet voor de professionalisering van onderwijspersoneel (57%). Andere doeleinden van de inzet van externe partijen zijn te zien in figuur 4.10. Drie procent van de schoolleiders heeft externe partijen ingezet voor andere activiteiten, die ze in een open toelichting omschreven: enkele scholen gaven hier aan dat zij externe partijen inzetten voor de diagnostisering en extra begeleiding van leerlingen. Anderen hebben externen voor faciliteitenontwikkeling, zoals de inrichting van het schoolplein of het gebouw, of voor zaken als loopbaanoriëntatie, muziekeducatie of het bevorderen van bewegen.

Figuur 4.10: Heeft uw school in het schooljaar 2023-2024 externe partijen ingezet voor de uitvoering van interventies, en waarvoor? (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 223)

De typen externe partijen die in het (v)so het vaakst worden ingezet zijn opleiders voor onderwijspersoneel (commercieel; 32%), culturele instellingen (niet-commercieel; 29%) en adviesbureaus (commercieel; 22%; n=170). Respondenten konden hier ook een optie 'anders' kiezen om zelf een aanvullend type partij in te vullen: hier noemde men bijvoorbeeld coaches, ervaringsdeskundigen, therapeuten en logopedisten. Bijna negen van de tien schoolleiders (89%) is (zeer) tevreden over de kwaliteit van de externe partijen (n=169).

Gemiddeld gaven (v)so-scholen 31 procent van hun NP Onderwijsbudget uit aan de inhuur. Voor de helft van de scholen was dit minder dan twintig procent (zie voor de verdere verdeling figuur 4.11).

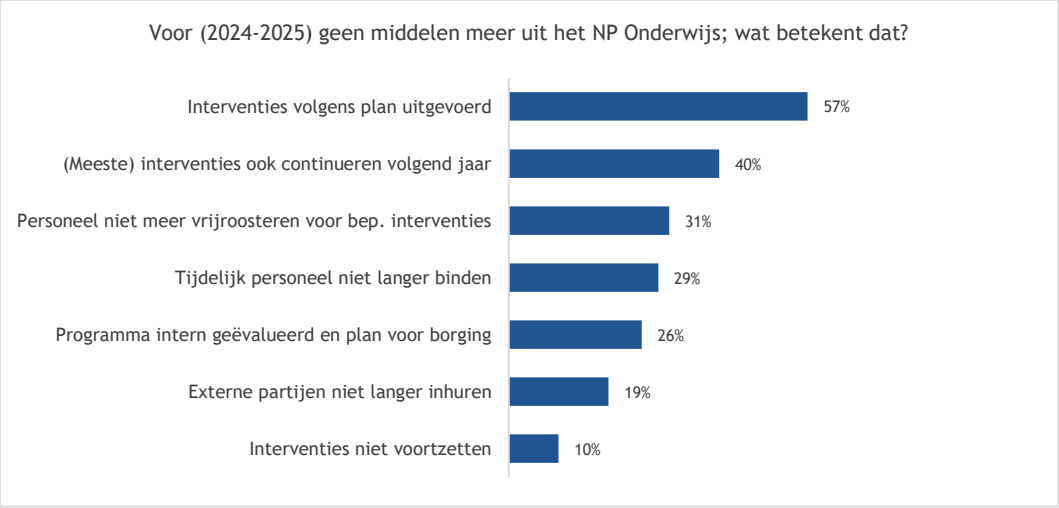

Figuur 4.11: Welk percentage van de uitgaven die u in 2023-2024 in het kader van het NP Onderwijs heeft gedaan, zijn uitgaven voor externe inhuur (categorieën)? (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 169)

4.3 Vooruitblik naar 2024-2025

Middelen voor schooljaar 2024-2025

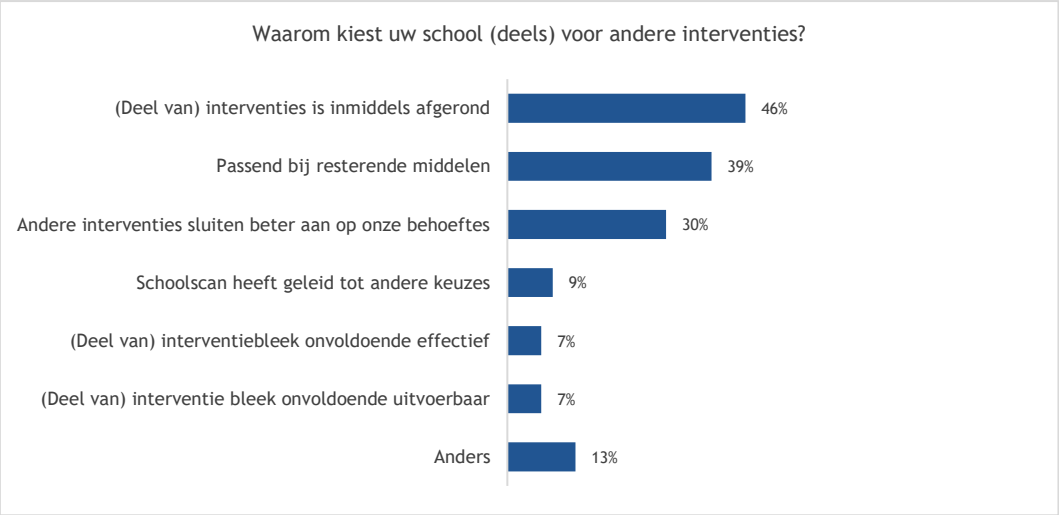
In totaal zullen 159 van de 252 schoolleiders (63%) in het speciaal onderwijs ook in 2024-2025 nog NP Onderwijsmiddelen besteden. In totaal hebben 93 scholen (37%) geen middelen meer te besteden. Aan deze laatste groep is gevraagd wat dit betekent voor hun school. Aan de schoolleiders die aangaven dat ze voor komend schooljaar (2024-2025) geen NP Onderwijsmiddelen meer hebben, is gevraagd wat dit betekent voor hun school (figuur 4.12). In figuur 4.12 is te zien dat ruim de helft van deze schoolleiders aangeeft dat de interventies volgens plan zijn uitgevoerd, en dat veertig procent de (meeste) interventies volgend jaar kan continueren. Ruim een kwart (26%) heeft het programma geëvalueerd en is bezig met de borging ervan. Een kleiner deel ondervindt beperkingen door het uitgeputte budget: personeel kan niet meer worden vrijgeroosterd en externe partijen kunnen niet langer worden ingehuurd. Voor 10 procent kunnen de interventies helemaal niet worden voortgezet. In een open toelichting noemt men voortzetting vanuit de subsidie basisvaardigheden. Dat is niet voor alle scholen mogelijk.

Figuur 4.12: U heeft aangegeven dat uw school voor dit schooljaar (2024-2025) geen middelen meer heeft uit het NP Onderwijs. Wat betekent dat voor uw school? (vragenlijst schoolleiders; n = 93)

Gekozen interventies

Aan de 159 schoolleiders van (v)so-scholen die nog wel middelen gaan besteden in 2024-2025 is gevraagd welke activiteiten zij gaan uitvoeren. Uit de vooruitblik op komend schooljaar (2024-2025) komt naar voren dat voor 29 procent van de (v)so-scholen de gekozen interventies afwijken van afgelopen schooljaar (n = 156). Aan deze groep is gevraagd waarom ze (deels) voor andere interventies kiezen (figuur 4.13). De redenen die men het vaakst noemt zijn: (een deel van) de interventies zijn afgerond, een wijziging paste bij de resterende middelen en de gewijzigde interventies sluiten beter aan op de behoeftes van de school. Dertien procent (6 respondenten) koos de optie 'anders' en gaf in een open tekstveld een andere reden aan: deze kwam vaak neer op het extra willen inzetten op bepaalde aandachtsgebieden.

Figuur 4.13: Waarom kiest uw school (deels) voor andere interventies? (vragenlijst schoolleiders; n = 46)

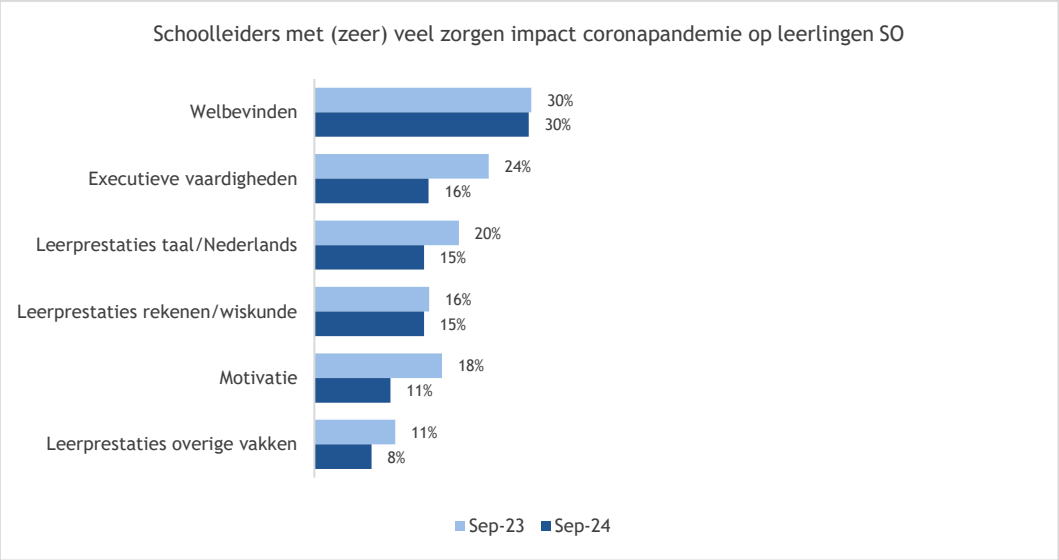
De interventies waar (v)so-scholen komend schooljaar (2024-2025) het zwaarst op gaan inzetten (in termen van budget), zijn (net als bleek uit de vorige meting) interventies gericht op het welbevinden van leerlingen (43%), de inzet van onderwijsassistenten/instructeurs (34%) en instructies in kleine groepen (28%; n=158). Drie procent van hen (5 scholen) zegt behoefte te hebben aan ondersteuning vanuit OCW bij de besteding van de middelen in 2024-2025. Eén van hen gaf bijvoorbeeld aan behoefte te hebben aan ondersteuning om zwakkere leerlingen extra aanbod te kunnen geven. Enkele anderen zouden het fijn vinden als beter inzichtelijk wordt gemaakt door OCW wat de mogelijkheden zijn van de beschikbare middelen.

4.4 Bereikte resultaten, borging en geleerde lessen

De vragen over bereikte resultaten en geleerde lessen waarvan we in deze paragraaf verslag doen zijn (in tegenstelling tot de terugblik en vooruitblik) aan alle schoolleiders gesteld.

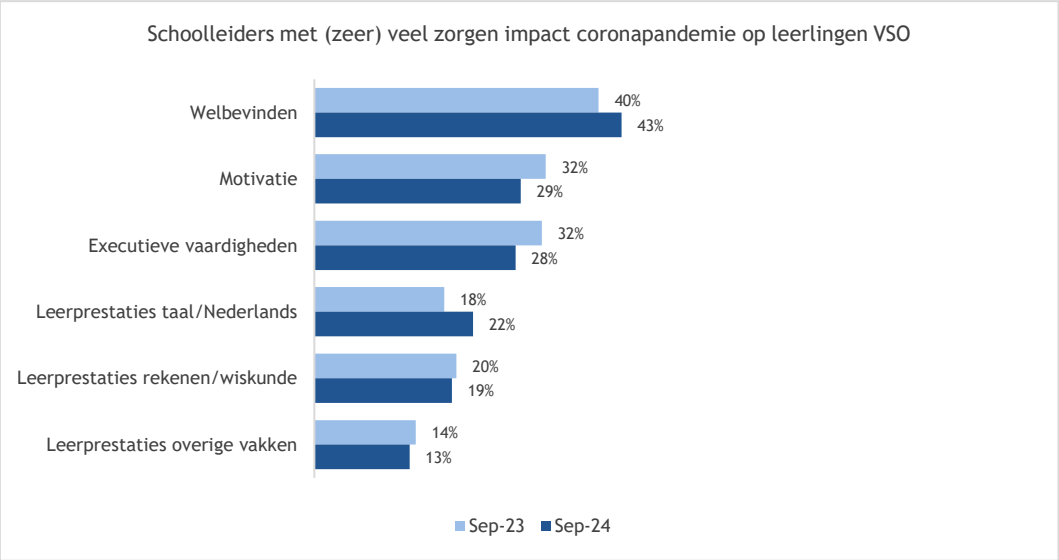
Zorgen over de impact van de coronapandemie

Figuur 4.14 laat zien dat het aandeel schoolleiders in het speciaal onderwijs dat zich op dit moment (sep-2024) nog veel zorgen maakt over de impact van de coronapandemie op leerlingen in het basisonderwijs, iets lijkt af te nemen voor alle doelgebieden. De meeste zorgen bestaan nog over de impact van de pandemie op het welbevinden van leerlingen (30% maakt zich hier nog (zeer) veel zorgen over in 2024).

Figuur 4.14: Percentage schoolleiders dat zich op dit moment nog (zeer) veel zorgen maakt over de impact van de coronapandemie leerlingen in het speciaal onderwijs (vragenlijst schoolleiders september 2023; n = 168 en september 2024; n = 150)

In het *voortgezet* speciaal onderwijs is welbevinden eveneens het doelgebied waarom men zich de meeste zorgen maakt. Schoolleiders maken zich met betrekking tot welbevinden en leerprestaties taal/Nederlands nu meer zorgen dan in 2023 (figuur 4.15); voor de overige doelgebieden zien we een (lichte) daling.

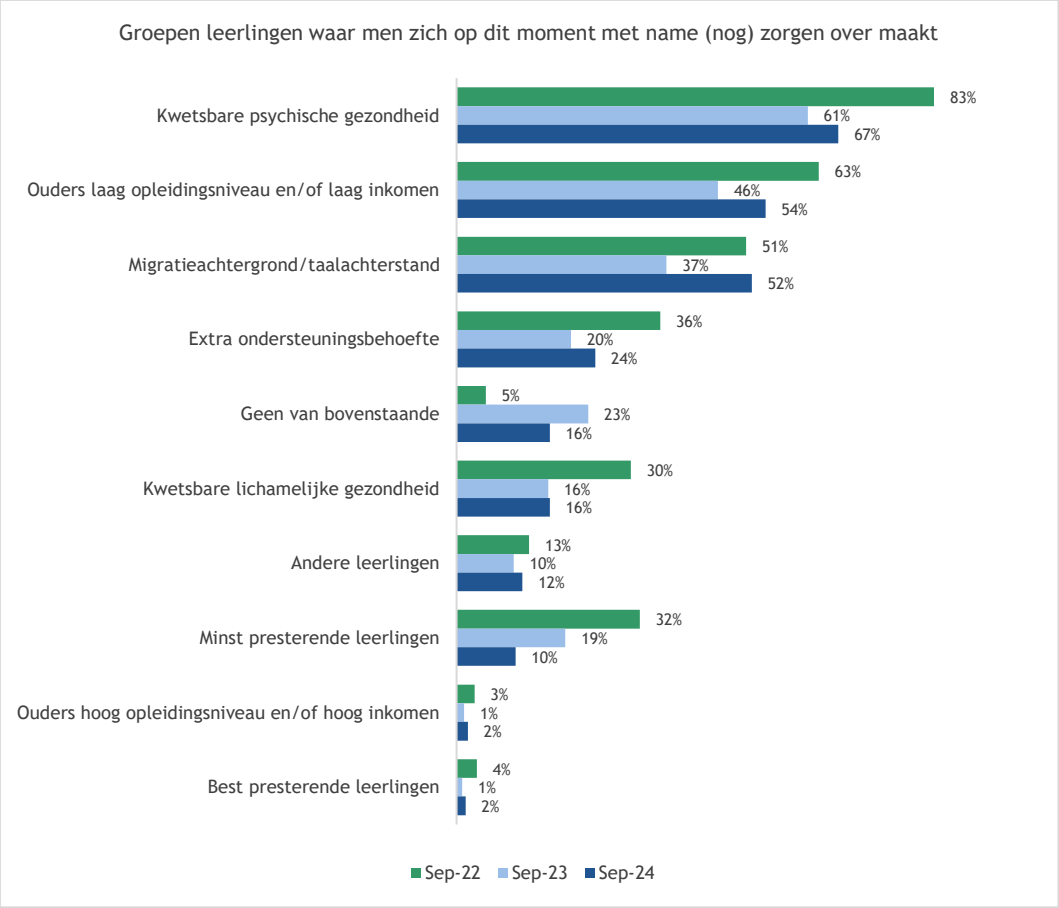

Figuur 4.15: Percentage schoolleiders dat zich nu nog veel tot zeer veel zorgen maakt over de impact van de coronapandemie op leerlingen in het voortgezet speciaal onderwijs (vragenlijst schoolleiders september 2023; n = 176 en september 2024; n = 135)

Vervolgens is aan schoolleiders en personeel in het (v)so gevraagd of er specifieke groepen leerlingen zijn, waarover zij zich met name nog zorgen maken. Figuur 4.16 toont de antwoorden van schoolleiders in de afgelopen drie metingen. Schoolleiders maken zich de afgelopen jaren het meest zorgen om leerlingen met een kwetsbare psychische gezondheid, leerlingen waarvan de ouders een laag opleidingsniveau en/of inkomen hebben en leerlingen met een migratieachtergrond/taalachterstand. Over deze groepen uiten schoolleiders in 2024 vaker hun zorgen dan in 2023.

Uit de open antwoorden blijkt dat schoolleiders zich vooral zorgen maken over de groep leerlingen die tijdens de coronapandemie kleuter waren. Ook zijn er zorgen over jongeren met systeemproblematiek of beperkingen en stoornissen. Daarnaast wordt aangegeven dat er zorgen zijn over leerlingen die zich bevinden in een zorgelijke thuissituatie.

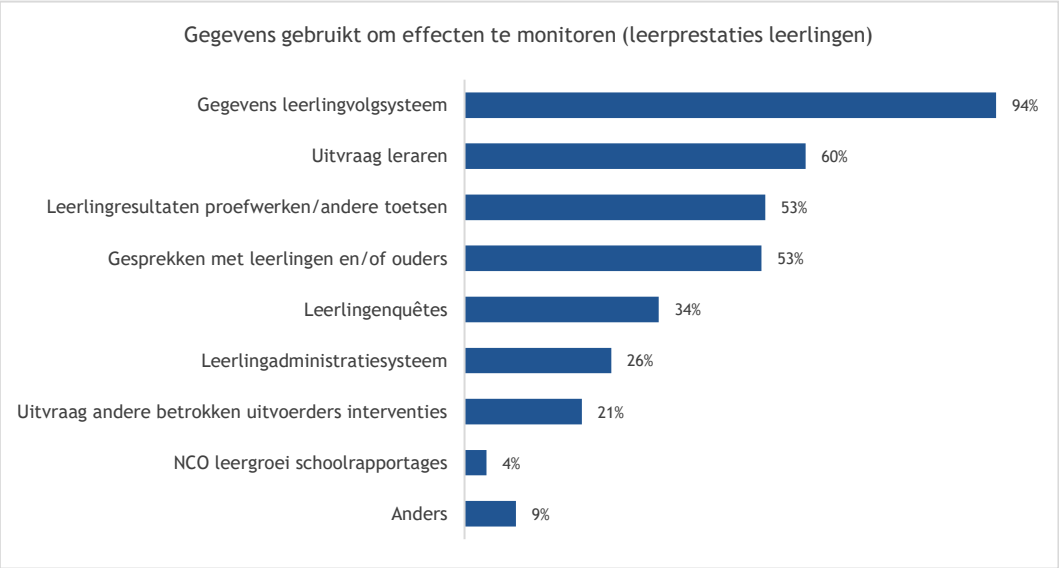
Het personeel (niet in figuur) maakt zich in vergelijkbare mate zorgen over deze specifieke groepen leerlingen: de top-3 bestaat uit leerlingen met een kwetsbare psychische gezondheid (69%), leerlingen waarvan de ouders een laag opleidingsniveau/inkomen hebben (61%) en leerlingen met een migratieachtergrond/taalachterstand (48%). Uit het toelichtingenveld bij de optie 'anders' blijkt dat er bij (v)so personeel in het algemeen zorgen over alle leerlingen bestaan. Zij vormen een kwetsbare doelgroep die gevoelig zijn voor prikkels. Ook hier werden specifiek zorgen over kinderen met een kwetsbare thuissituatie geuit, zoals psychiatrische, financiële en overige problematieken. Ook maakt personeel zich meer zorgen over de groep leerlingen die tijdens de coronapandemie in de onderbouw zaten. Zij hebben de basisvaardigheden minder onder de knie en missen hierdoor ook wat sociale ontwikkeling.

Figuur 4.16: Percentage schoolleiders dat zich zorgen maakt om specifieke groepen leerlingen in het (voortgezet) speciaal onderwijs (vragenlijst schoolleiders september 2022 (n = 253), september 2023 (n = 300) en september 2024 (n = 252)

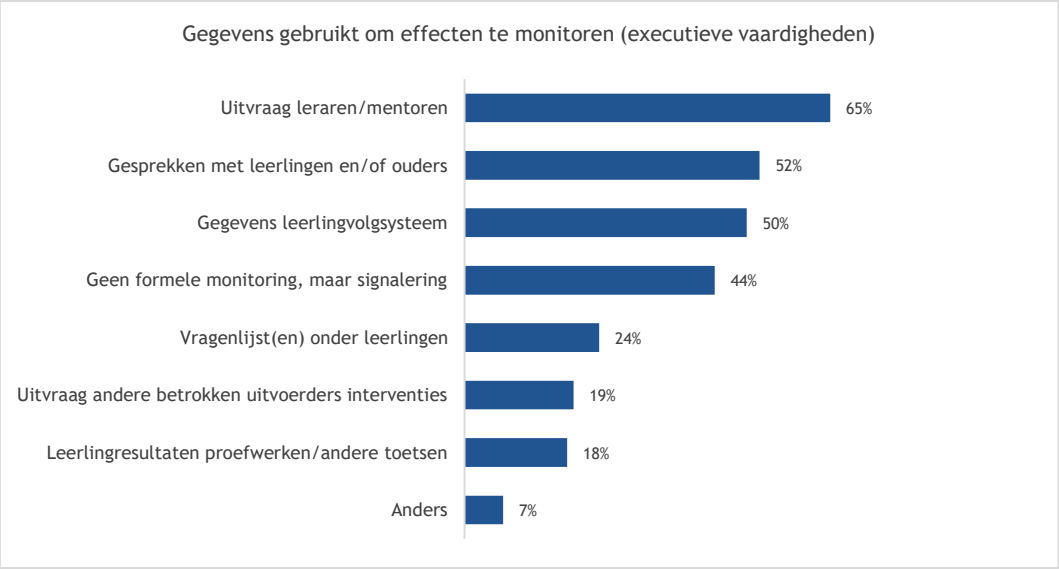
Monitoring

Eerder zagen we dat 87 procent van schoolleiders in het speciaal onderwijs in 2023-2024 op een van de interventies een positieve ontwikkeling constateerde. In dit deel laten we schoolleiders terugkijken op drie jaren NP Onderwijs en vroegen hun op welke wijze zij resultaten van het NP onderwijs monitoren. Van de bevraagde schoolleiders gaf 61 procent aan dat zij zicht hebben op de effecten van de NP Onderwijs-interventies op de leerprestaties van leerlingen (n = 252). Aan deze groep is gevraagd welke gegevens zij benutten om de effecten van de interventies op de leerprestaties van leerlingen te monitoren. Dit is weergegeven in figuur 4.17. De meeste scholen gebruiken de gegevens uit hun leerlingvolgsysteem (94%). Andere bronnen die vaak worden benut zijn uitvraag onder leraren, resultaten van leerlingen op toetsen en gesprekken met leerlingen en/of ouders. In de categorie 'anders' hebben schoolleiders door middel van een open antwoord aangegeven dat er gegevens gehaald worden uit onder andere CITO, HGW, IVIO, LIB en OPP.

Figuur 4.17: Welke gegevens benut u om de effecten van de interventies op de leerprestaties van leerlingen te monitoren? (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 154)

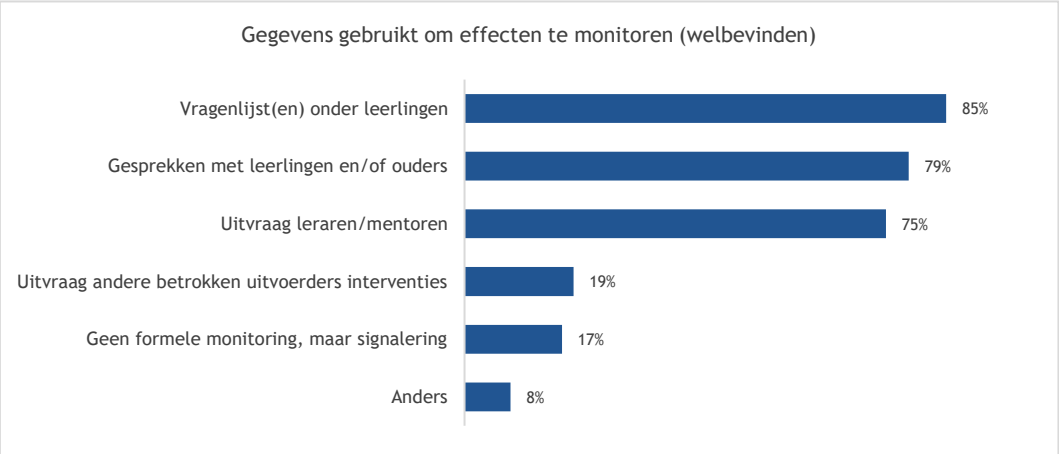
Op effecten van de interventies op de executieve vaardigheden van leerlingen heeft 35 procent van de schoolleiders zicht (n = 252; figuur 4.18).

Figuur 4.18: Op welke wijze worden op uw school de effecten van de interventies op de executieve vaardigheden van leerlingen gemonitord? (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 88)

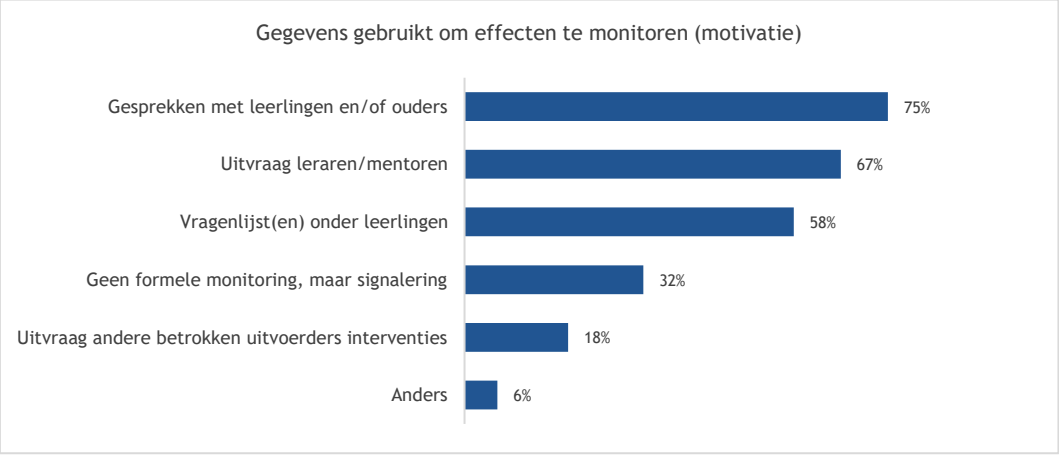
Effecten op executieve vaardigheden worden het vaakst gemonitord via uitvraag bij leraren/ mentoren, gesprekken met leerlingen en/of ouders en gegevens uit het leerlingvolgsysteem (zie figuur 4.18). Bij de categorie ‘anders’ werd ook aangegeven dat gegevens uit OPP en ZIEN worden gebruikt, en daarnaast worden kwaliteitskaarten ingezet.

Op de effecten van de interventies op het welbevinden van leerlingen heeft 78 procent van de schoolleiders zicht (n=252). De bronnen voor monitoring hiervan worden gebruikt staan in figuur 4.19. De meeste scholen monitoren effecten op welbevinden via vragenlijsten onder leerlingen, gesprekken met leerlingen en/of ouders en uitvraag bij leraren/mentoren. Voorbeelden van andere manieren om de effecten op het welbevinden te monitoren uit open antwoorden zijn wederom het meetinstrument ZIEN!. Ook worden volgsystemen gebruikt die letten op de ontwikkeling van sociaal-emotionele competenties of leerlijnen zoals LGO.

Figuur 4.19: Op welke wijze worden op uw school de effecten van de interventies op het welbevinden van leerlingen gemonitord? (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 197)

Bijna de helft van de schoolleiders heeft zicht op de effecten van de interventies op de motivatie van leerlingen (48%; n=252). Meest genoemde bronnen voor het monitoren hiervan zijn gesprekken met leerlingen en/of ouders, uitvraag bij leraren/mentoren en vragenlijst(en) onder leerlingen (zie figuur 4.20). Overige wijzen van monitoring van de motivatie van leerlingen die als open antwoord bij de categorie ‘anders’ zijn gegeven, zijn ook hier meetinstrumenten als ZIEN! en OPP.

Figuur 4.20: Op welke wijze worden op uw school de effecten van de interventies op de motivatie van leerlingen gemonitord? (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 120)

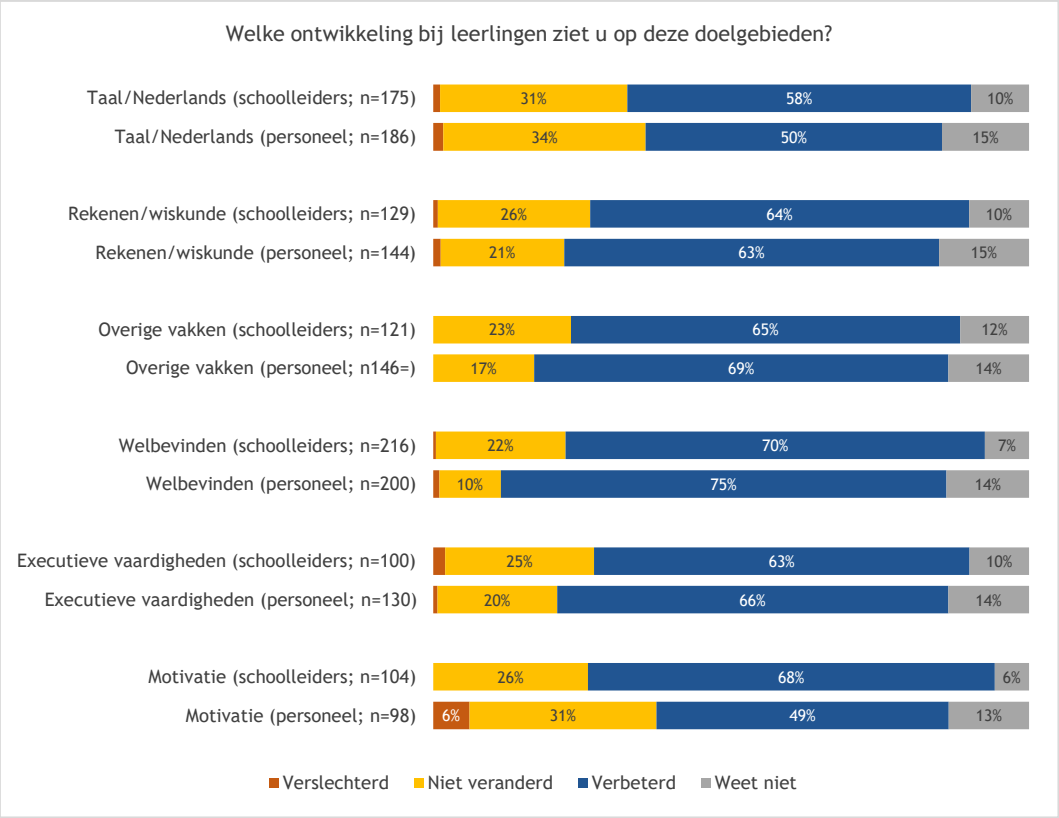
Waargenomen ontwikkelingen

Schoolleiders in het (v)so hebben aangegeven op welke doelgebieden zij de laatste drie jaar middelen vanuit het NP Onderwijs hebben ingezet. Figuur 4.21 laat zien dat zij het vaakst hebben ingezet op welbevinden (86%), gevolgd door leerprestaties taal/Nederlands en rekenen/wiskunde. Het minst werd ingezet (maar nog steeds door 40%) op executieve vaardigheden. Personeelsleden hebben deze vraag ook ingevuld, en hun antwoorden komen grotendeels overeen met die van schoolleiders (niet in figuur).

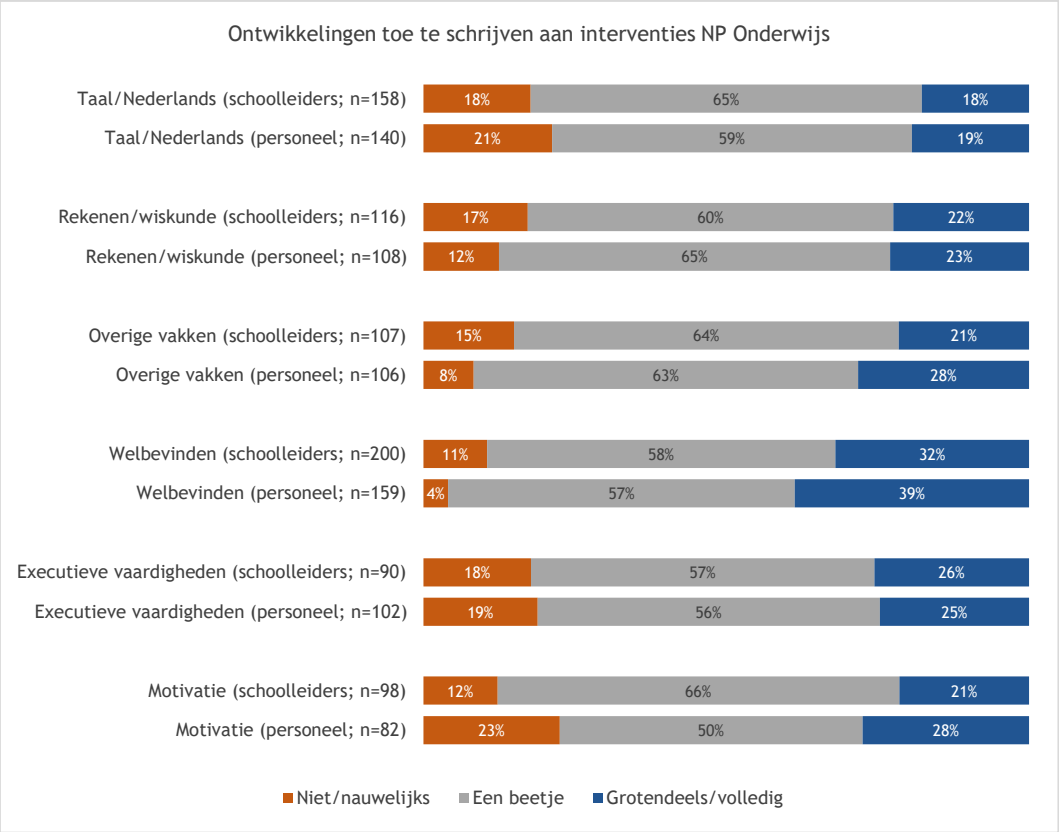
Figuur 4.21: Op welke doelgebieden de laatste drie jaren middelen uit NP Onderwijs ingezet? (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 252)

Aan zowel schoolleiders als personeel van scholen die de laatste drie jaren op de hiervoor beschreven doelgebieden middelen uit het NP Onderwijs hebben ingezet, is gevraagd welke ontwikkelingen zij, terugkijkend, op deze doelgebieden zien bij hun leerlingen. Het gaat in onderstaand figuur steeds om wisselende aantallen, omdat niet alle scholen op alle doelgebieden activiteiten hebben ondernomen met de middelen uit het NP Onderwijs. We vroegen de respondenten een vergelijking te maken met de situatie van drie jaar geleden toen het NP Onderwijs van start ging. Hierbij gaat het om de ontwikkelingen op zich, losstaand van de inzet van middelen uit het NP Onderwijs. Andere contextvariabelen zoals veranderingen in de leerlingpopulatie of later ingezette subsidies kunnen ook van invloed zijn op deze ontwikkelingen. Figuur Figuur 2.22 toont de antwoorden van zowel schoolleiders als personeel in het (v)so. Op alle doelgebieden ziet meer dan de helft van de schoolleiders en personeelsleden verbetering bij hun leerlingen. Dit komt het sterkst naar voren bij het welbevinden van leerlingen. Een tiende tot een derde van de respondenten heeft geen veranderingen waargenomen en een verslechtering op de verschillende doelgebieden komt slechts bij enkele scholen voor.

Figuur 4.22: Welke ontwikkeling bij leerlingen ziet u op deze doelgebieden? (vragenlijst schoolleiders 2024 en vragenlijst personeel 2024)

Vervolgens is gevraagd in hoeverre deze resultaten toegeschreven kunnen worden aan de interventies die in het kader van het NP Onderwijs op school zijn uitgevoerd. Zie figuur 4.23: achttien tot 32 procent van de schoolleiders, en negentien tot 39 procent van het personeel schrijft de waargenomen ontwikkeling grotendeels of volledig toe aan de NP Onderwijs-interventies. Ruim de helft schrijft de ontwikkelingen telkens ‘een beetje’ toe aan de interventies. We zien dat personeel de ontwikkelingen bij de leerlingen iets vaker als een gevolg van de interventies ziet dan schoolleiders. Ontwikkelingen in het welbevinden van leerlingen worden het vaakst toegeschreven aan het NP Onderwijs. Wanneer we deze laatste twee beschreven gegevens combineren, zien we dat schoolleiders (en personeel) die verslechtering waarnemen bij hun leerlingen op de verschillende doelgebieden, dit zelden toeschrijven aan de interventies in het kader van het NP Onderwijs. Schoolleiders (en personeelsleden) die verbetering waarnemen schrijven dit in de meeste gevallen een beetje, grotendeels of helemaal toe aan NP Onderwijs (niet in figuur). In hoeverre een verslechtering, stabilisatie of verbetering op de doelgebieden samenhangt met de mate waarin men dit toeschrijft aan het NP Onderwijs is statistisch getoetst voor de schoolleiders, waaruit blijkt dat bij alle doelgebieden een significant verband aanwezig is tussen de constatering van een verslechtering, geen verandering of verbetering en de toeschrijving van deze constatering aan het NP Onderwijs.

Figuur 4.23: Zijn de ontwikkelingen op de doelgebieden toe te schrijven aan uitgevoerde interventies in het kader van het NP Onderwijs? (vragenlijst schoolleiders 2024 en vragenlijst personeel 2024)

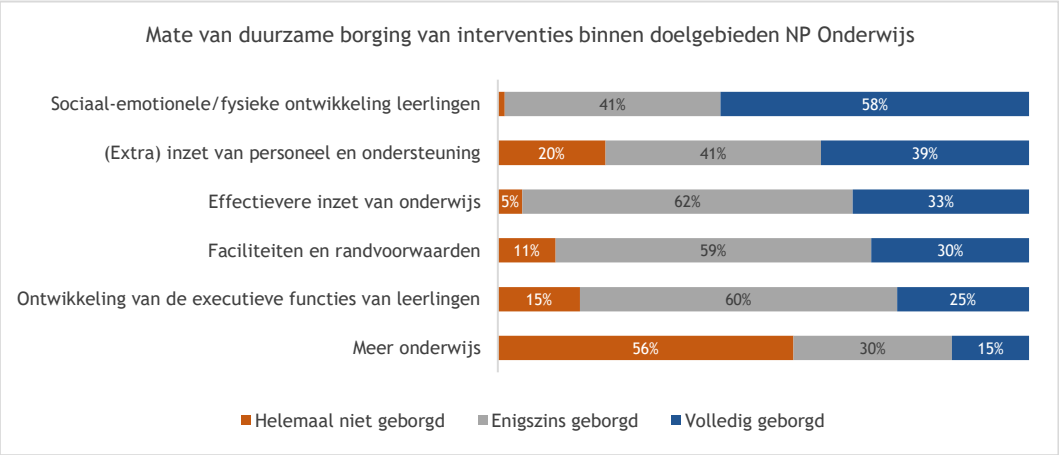
Borging

Op het grootste deel van de (v)so-scholen worden de uitgevoerde NP Onderwijsplannen duurzaam geborgd door enkele interventies onderdeel te maken van de reguliere werkwijze (82%). Ook worden bij ruim zes op de tien scholen medewerkers geschoold om de kennis te behouden. In welke mate andere manieren van borging worden ingezet, is weergegeven in figuur 4.24. In de open toelichting bij de optie ‘anders’ werd genoemd dat aangeschafte leermiddelen gebruikt blijven worden. Daarnaast kan men, hoewel de personele inzet vervalt, de opgedane kennis en organisatorische zaken wel borgen.

Figuur 4.24: Hoe geeft uw school vorm aan duurzame borging van het NP Onderwijs? (vragenlijst schoolleiders 2024; n = 250)

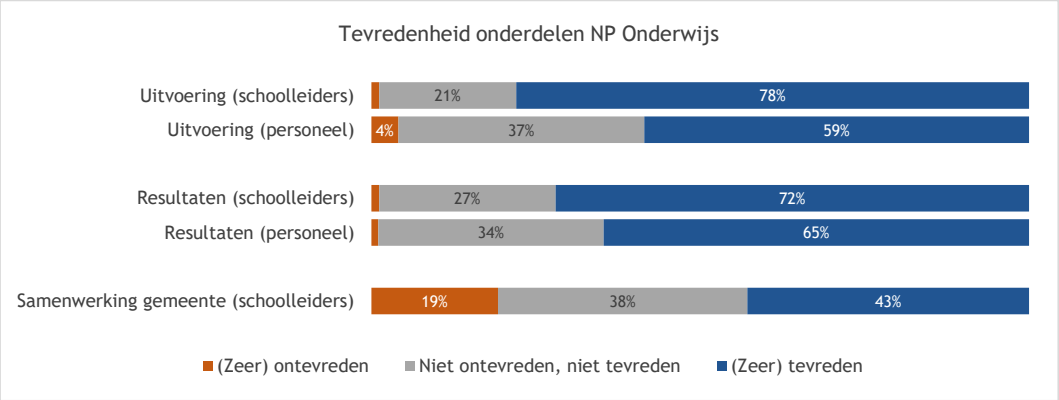
Figuur 4.25 toont in welke mate interventies binnen de genoemde doelgebieden worden geborgd. Interventies op het gebied van sociaal-emotionele en fysieke ontwikkeling van leerlingen zijn het vaakst volledig geborgd (58%). Meer onderwijs krijgt het minst vaak een duurzame borging, namelijk bij 56 procent van de scholen helemaal niet.

Figuur 4.25: In hoeverre zijn op uw school interventies binnen onderstaande doelgebieden van het NP Onderwijs duurzaam geborgd? (vragenlijst schoolleiders 2024; n max = 229)

Tevredenheid

Figuur 4.26 toont de tevredenheid van schoolleiders en personeelsleden in het (v)so over de uitvoering en de resultaten van het NP Onderwijs op hun school. Van de schoolleiders is 78 procent (zeer) tevreden over de uitvoering, van het personeel 59 procent. De tevredenheid over de resultaten van de interventies ligt iets dichter bij elkaar (72% voor schoolleiders en 65% voor personeel). Over de samenwerking met de gemeente is 43 procent van de schoolleiders (zeer) tevreden, maar ook bijna een vijfde (zeer) ontevreden.

Figuur 4.26: Tevredenheid onderdelen NP Onderwijs (vragenlijst schoolleiders sept '24; n = 250 en vragenlijst personeel sept '24; n = 321)

Belangrijkste leerervaringen

Tot slot is aan schoolleiders en personeel in het (v)so gevraagd wat voor hen de belangrijkste leerervaringen zijn geweest van het NP Onderwijs; los van resultaten bij leerlingen. De meest genoemde antwoorden hierop waren: meer aandacht voor het welzijn van leerlingen, beter zicht op de onderwijsbehoeften van leerlingen, en een betere samenwerking binnen het team. Zie tabel 4.3 voor de volledige lijst.

Tabel 4.3: Wat zijn, los van eventuele resultaten bij leerlingen, de belangrijkste leerervaringen die uw school heeft opgedaan dankzij het NP Onderwijs, schoolleiders en personeel

Leerervaringen	Schoolleiders (%)	Personeel (%)
Meer aandacht voor welzijn leerlingen	39%	33%
Beter zicht op onderwijsbehoeften leerlingen	36%	38%
De samenwerking binnen het team is verbeterd	33%	22%
Schoolklimaat is verbeterd	30%	27%
Beter inzicht in effectieve verbetering leerresultaten	27%	24%
Meer aandacht voor welzijn personeel	23%	26%
Andere visie op onderwijs ontwikkeld	17%	15%
Hogere verwachtingen van leerlingen	16%	15%
Beter inzicht in effectieve samenwerking met externen	15%	5%
Anders omgaan met verschillen tussen leerlingen	15%	18%
Beter inzicht in effectieve interne samenwerking	15%	12%
Realistische doelen leren stellen	15%	14%
Beter inzicht gekregen in krachten en valkuilen team	14%	13%
Beter beleid beter vertalen in haalbare doelen	13%	7%
Andere leerervaringen	12%	11%
Anders naar leerlingen gaan kijken	6%	14%
Duidelijker onderscheid maken tussen lange en korte termijndoelen	5%	7%
Meer inzicht in doelgericht (SMART) werken	5%	7%
n	*248*	*302*

In de open ruimte voor toelichting/andere leerervaringen wordt vooral duidelijk dat tijdelijk geld (volgens schoolleiders) niet leidt tot specifieke en duurzame verbetering van de leerresultaten en welbevinden van de leerlingen. Een-op-een begeleiding werkt erg goed (ook volgens personeel), juist voor deze kwetsbare doelgroep, maar die begeleiding kan niet altijd worden aangeboden vanwege te weinig financiële middelen. Andere inzichten richten zich op het belang van het geven van culturele vakken en het bevorderen van de executieve functies.

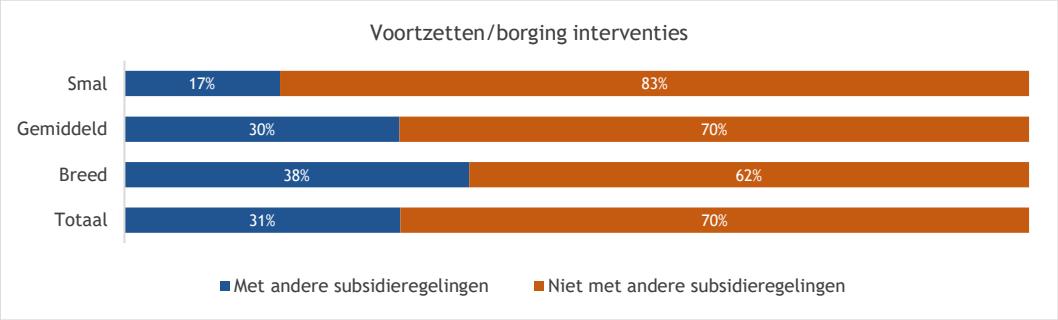
4.5 De reikwijdte van de uitvoering van het NP onderwijs in het (voortgezet) speciaal onderwijs

Voor de scholen van het (voortgezet) speciaal onderwijs is nagegaan op hoeveel verschillende domeinen de middelen zijn ingezet. Hierbij zijn zes domeinen onderscheiden: leerprestaties op taal/lezen, rekenen/ wiskunde en overige vakken (incl. beroepsgerichte vakken), executieve vaardigheden, welbevinden en motivatie. Om de reikwijdte van de inzet te berekenen is opgeteld op hoeveel van deze onderdelen scholen middelen hebben ingezet (dat zijn er maximaal 6 en minimaal 1). Op basis hiervan zijn de (v)so-scholen ingedeeld in drie groepen (tabel 4.4). Hieruit kunnen we opmaken dat 46 procent van de (v)so-scholen de middelen op een groot aantal domeinen hebben ingezet (meer dan drie), 26 procent koos voor een smalle inzet (minder dan twee). Gemiddeld hebben de (v)so-scholen op iets meer dan drie gebieden ingezet.

Tabel 4.4: Gemiddeld aantal domeinen waarop scholen de middelen de afgelopen drie jaren hebben ingezet (vragenlijst schoolleiders)

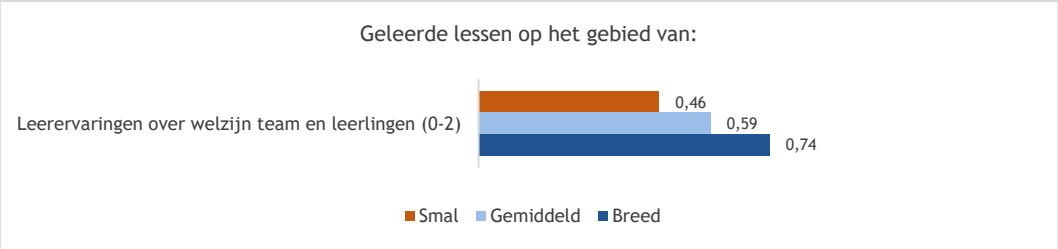
Scope inzet middelen	Inzet op aantal domeinen	% Scholen	Aantal scholen
Smal	1,7	26%	64
Gemiddeld	3,0	28%	69
Breed	4,6	46%	115
Totaal	3,4	100%	248

Hierna is voor de drie groepen (smalle inzet, gemiddelde inzet en brede inzet) nagegaan of er verschillen zijn in de verdeling van de middelen over de jaren heen, resultaten, wijze van borging en de 'lessons learned' voor scholen. De algehele conclusie is dat, in tegenstelling tot het primair onderwijs en voortgezet onderwijs, er nauwelijks verschillen bestaan tussen de (v)so-scholen als we kijken naar de resultaten van het NP Onderwijs voor drie groepen scholen. Er is geen verschil in stedelijkheid en landsdeel, en ook geen verschil in de verdeling van de middelen uit het NP Onderwijs over de vier jaren. Er is ook geen verschil in het al dan niet hebben gemonitord van resultaten, de tevredenheid over de resultaten die men heeft bereikt met het NP Onderwijs en de tevredenheid over de uitvoering van het NP Onderwijs in de onderscheiden groepen (v)so-scholen. Er zijn kleine verschillen als het gaat om de de borging van resultaten. Het is niet het geval dat scholen die breder middelen inzetten meer of vaker aan borging doen dan scholen die middelen smal hebben ingezet. Wel geven (v)so-scholen die het NP Onderwijs op een brede manier hebben ingevuld vaker aan dat zij interventies gaan voortzetten met behulp van andere subsidieregelingen (figuur 4.27). Op de overige elementen van borging zijn er geen verschillen.

Figuur 4.27: Borging: interventies voortzetten met andere subsidieregelingen naar de scope van de inzet van middelen (vragenlijst schoolleiders; n = 246)

Tot slot besteden we aandacht aan de lessen die scholen zelf hebben geleerd, los van resultaten bij leerlingen. We stelden deze vraag aan scholen op basis van 18 mogelijke leerervaringen, die schoolleiders zelf verder konden aanvullen. Eerder in dit hoofdstuk is hierover in algemene zin gerapporteerd.
Op basis van een nadere analyse zijn deze geleerde lessen onderverdeeld in vijf inhoudelijke onderwerpen waarbinnen die leerervaringen hebben plaatsgevonden: realistische doelen stellen, leren differentiëren, leerervaringen over samenwerking en schoolklimaat, leerervaringen over welzijn team en leerlingen en inzicht in effectieve processen. Voor de (v)so-scholen geldt uitsluitend dat de drie groepen verschillen in leerervaring ten aanzien van *welzijn van het team en leerlingen*: (v)so-scholen die de middelen breed hebben ingezet maken meer melding van deze leerervaring dan scholen met een smalle inzet (figuur 4.28). Bij de overige leerervaringen zijn er geen verschillen.

Figuur 4.28: Geleerde lessen voor de school op het gebied van welzijn team en leerlingen naar de scope van de inzet van middelen (vragenlijst schoolleiders (n = 244)

4.6 Conclusies NP Onderwijs in het (voortgezet) speciaal onderwijs

In dit hoofdstuk bespraken we de resultaten van de vierde implementatiemonitor NP Onderwijs van schoolleiders en personeel in het (voortgezet) speciaal onderwijs. We blikten terug op het afgelopen schooljaar, en keken vooruit naar komend jaar.

Terugblik op 2023-2024

Ook scholen in het (v)so hebben het grootste deel van hun NP Onderwijsbudget ingezet in 2021-2022 en 2022-2023. Afgelopen jaar besteedden zij gemiddeld bijna een kwart, waarmee er voor 2024-2025 dertien procent overblijft. Bijna tachtig procent van zowel schoolleiders als personeel in het (v)so geeft aan dat het (zeer) goed is gelukt om de plannen en interventies van 2023-2024 uit te voeren. In de meeste gevallen zijn de plannen uitgevoerd zoals voorgenomen. Personeel dat betrokken was bij de uitvoering, voelde hiertoe zich in driekwart van de gevallen (zeer) goed toegerust. Schoolleiders zien op alle doelgebieden in meer dan dertig procent van de gevallen (zeer) veel positieve ontwikkelingen bij leerlingen. Dit wordt het vaakst aangegeven over welbevinden van leerlingen (73% ziet (zeer) veel positieve ontwikkeling). Personeel is iets minder uitgesproken positief, maar ziet eveneens de grootste vooruitgang in het welbevinden van leerlingen. De meest belemmerende knelpunten voor de uitvoering van het NP Onderwijs waren afgelopen jaar uitval/fysieke afwezigheid van personeel, werkdruk en lerarentekort. Interventies gericht op het welbevinden van leerlingen werden door zowel schoolleiders als personeel het vaakst genoemd als interventie die de meest positieve ontwikkelingen teweegbrengt. Er wordt in veel mindere mate aangegeven dat interventies weinig ontwikkelingen met zich meebrengen.

Het NP Onderwijs heeft voor veel schoolleiders en personeelsleden verschillende positieve effecten op de werkomstandigheden: zo is er meer ruimte voor professionele ontwikkeling, kunnen teamleden beter worden ingezet op de juiste plek en is het werkplezier voor een grote groep toegenomen. Toch zien sommige respondenten ook dat de werkdruk op school is toegenomen.

Driekwart van de scholen in het (v)so heeft in 2023-2024 externe partijen ingezet in het kader van het NP Onderwijs. Deze partijen werden met name ingezet voor de professionalisering van onderwijspersoneel. Gemiddeld werd 31 procent van het budget aan externen besteed, en schoolleiders zijn in de meeste gevallen (zeer) tevreden over de geleverde diensten.

Vooruitblik 2024-2025

Op 94 scholen is geen budget meer over voor 2024-2025. Een deel heeft de interventies al afgerond, en is bijvoorbeeld bezig met evaluatie en borging. Voor een ander deel betekent het echter dat de uitvoering van de beoogde interventies niet (volledig) kan worden voortgezet. Van de scholen die wel budget over hebben heeft 29 procent hun plannen voor het laatste jaar aangepast, om beter op hun behoeftes of voortgang in te spelen. Interventies waar men het zwaarst op gaat inzetten (in termen van budget) zijn gericht op het welbevinden van leerlingen.

Huidige situatie, duurzame borging en opbrengsten

Men maakt zich zowel in het speciaal onderwijs als het *voortgezet* speciaal onderwijs op dit moment nog de meeste zorgen over de impact van de coronapandemie op het welbevinden van leerlingen. In het speciaal onderwijs lijken de zorgen om verschillende doelgebieden dit jaar iets afgenomen, maar in het voortgezet speciaal onderwijs zijn ze voor welbevinden en taal/Nederland juist wat toegenomen. De groep waar zowel schoolleiders als personeel zich met name nog zorgen om maken zijn leerlingen met een kwetsbare psychische gezondheid.

De laatste drie jaar hebben scholen het vaakst NP Onderwijsmiddelen ingezet voor het welbevinden van leerlingen, en daarna op taal/Nederlands. Het minst werd ingezet op executieve vaardigheden (nog steeds door 40% van de scholen). Zowel schoolleiders als personeel in het (v)so zien in minstens de helft van de gevallen verbetering bij hun leerlingen op alle doelgebieden, en de meeste op welbevinden. Positieve ontwikkelingen worden overwegend vaak aan het NP Onderwijs toegeschreven, met name die op het welbevinden van leerlingen. Effecten van interventies op leerprestaties worden voornamelijk gemonitord met behulp van het leerlingvolgsysteem, effecten op executieve vaardigheden het vaakst via uitvraag bij leraren/mentoren, effecten op welbevinden het vaakst met vragenlijsten onder leerlingen en effecten op motivatie het vaakst met gesprekken met leerlingen en/of ouders.

De meest voorkomende vorm van duurzame borging van NP Onderwijsplannen in het (v)so is om enkele interventies onderdeel te maken van de vaste werkwijze (82%). Sociaal-emotionele en fysieke ontwikkeling van leerlingen is als doelgebied het vaakst volledig geborgd binnen het (v)so.

Over de uitvoering en resultaten van het NP Onderwijs op (v)so-scholen is men grotendeels tevreden. Schoolleiders zijn hier wel positiever dan personeelsleden: van de schoolleiders is namelijk rond driekwart tevreden waar personeel rond de zestig procent zit. Over de samenwerking met gemeenten zijn scholen wat meer verdeeld in hun oordeel. Belangrijkste leerervaringen die schoolleiders en personeelsleden hebben opgedaan dankzij het NP Onderwijs zijn dat zij nu meer aandacht hebben voor het welzijn van leerlingen, en beter zicht hebben op de onderwijsbehoeften van leerlingen. Ook wordt vaak aangegeven dat de samenwerking binnen het team, en het schoolklimaat zijn verbeterd.

Schoolprofielen: de reikwijdte van de uitvering van het NP Onderwijs

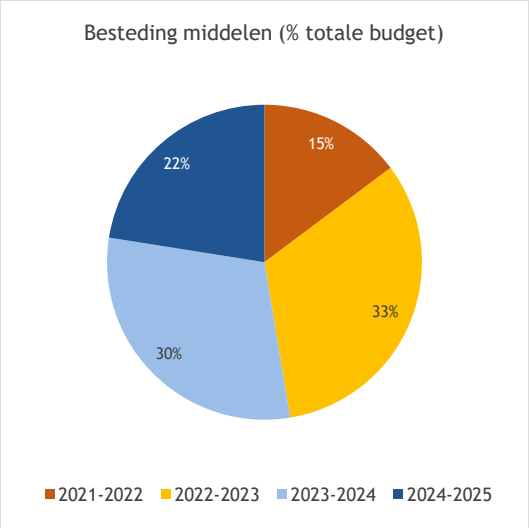
In dit onderdeel hebben we gekeken naar de breedte (reikwijdte, scope) van de inzet van de middelen uit het NP Onderwijs voor het (voortgezet) speciaal onderwijs en de samenhang hiermee met bereikte resultaten. In totaal 46 procent van de (v)so-scholen hebben de middelen breed ingezet (meer dan vier doelgebieden), 26 procent koos voor een smalle inzet (minder dan twee doelgebieden) en 28 procent had een inzet op een ‘gemiddeld’ aantal (ongeveer drie) doelgebieden. De conclusie is dat, in tegenstelling tot het primair onderwijs en voortgezet onderwijs, er nauwelijks verschillen bestaan tussen de (v)so-scholen als we kijken naar de resultaten van het NP Onderwijs voor drie groepen scholen. Er is geen verschil in stedelijkheid en landsdeel, en ook geen verschil in de verdeling van de middelen uit het NP Onderwijs over de vier jaren. Er is ook geen verschil in het al dan niet hebben gemonitord van resultaten, de tevredenheid over de resultaten die men heeft bereikt met het NP Onderwijs en de tevredenheid over de uitvoering van het NP Onderwijs in de onderscheiden groepen (v)so-scholen. Voor (v)so-scholen die een brede scope hebben (en dus op meer dan vier doelgebieden hebben ingezet) geldt dat deze vaker interventies gaan voortzetten met behulp van andere subsidieregelingen. (V)so-scholen met een brede inzet van middelen noemen vaker dat zij leerervaringen hebben opgedaan die te maken hebben met het welzijn van het team en leerlingen.

5 Gemeenten en het Nationaal Programma Onderwijs

5.1 Inleiding

In augustus en september 2024 is een vragenlijst uitgezet onder gemeenten. In totaal hebben 231 gemeenten de vragenlijst ingevuld. Van degenen die de vragenlijst invulden, was 71 procent goed op de hoogte van het NP Onderwijs, een kwart was redelijk goed op de hoogte en vier procent was een beetje op de hoogte. Hieruit concluderen we dat de vragenlijsten zijn ingevuld door personen die kennis hebben van het NP Onderwijs. In dit hoofdstuk presenteren we resultaten uit de vijfde meting onder gemeenten. Vergelijkingen met eerdere metingen zijn niet goed mogelijk omdat in deze meting, naar analogie met het onderwijs, gevraagd is naar schooljaren en niet naar kalenderjaren. Uitsplitsingen naar stedelijkheid en achterstandsscore leveren nagenoeg geen significante verschillen op (en worden daarom niet getoond).

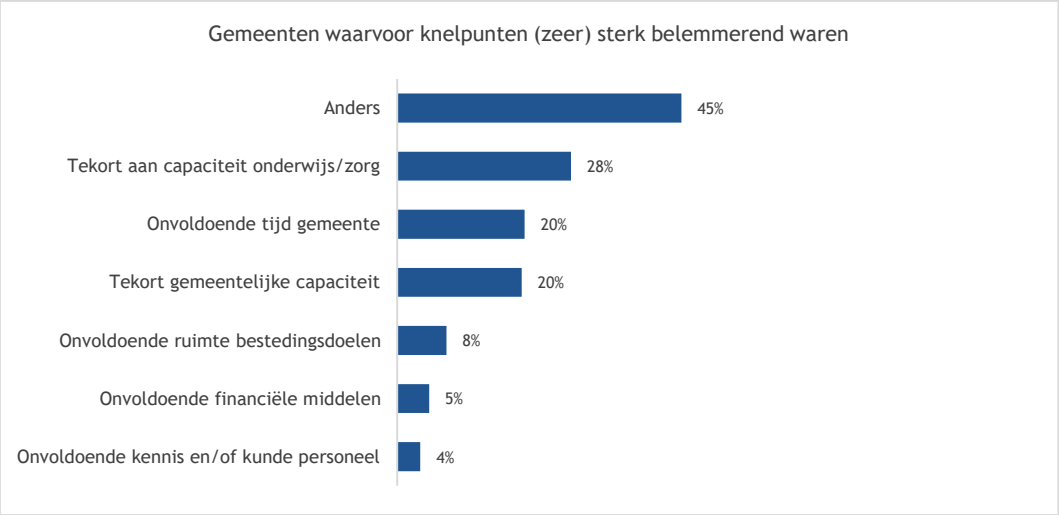
Figuur 5.1 laat zien dat gemeenten gemiddeld vijftien procent van het budget hebben besteed in het eerste jaar (2021-2022), 33 procent in het tweede jaar (2022-2023) en dertig procent in het derde jaar (2023-2024). Dit laatste jaar verwachten gemeenten samen nog 22 procent van het totale budget te besteden. In het eerste jaar heeft 70 procent van de gemeenten budget besteed aan het NP Onderwijs; in de andere drie jaren lag dit rond de 95 procent van de gemeenten.

Figuur 5.1: Besteding NP Onderwijsmiddelen (vragenlijst gemeenten 2024; n = 231)

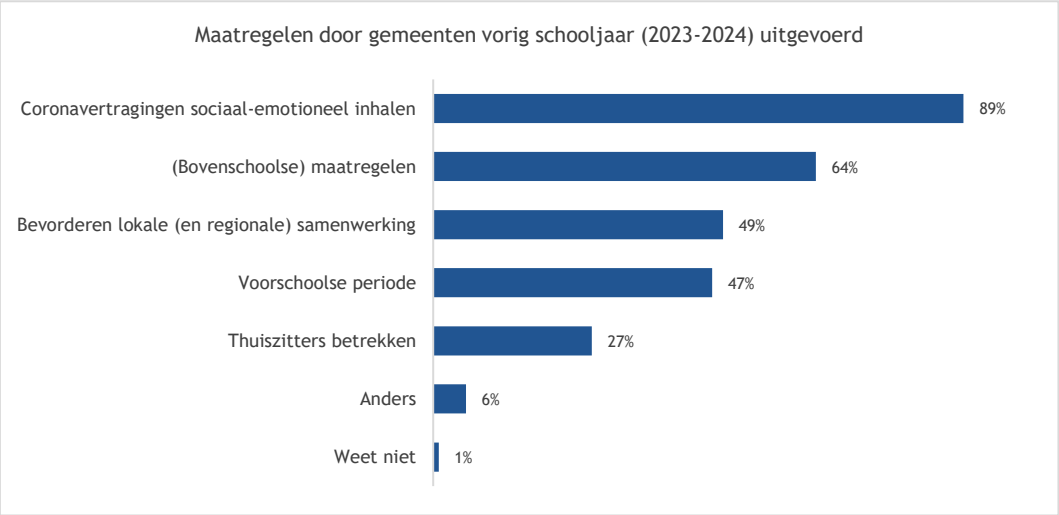
5.2 Terugblik op 2023-2024

In totaal hebben 218 van de 231 ondervraagde gemeenten (94%) in 2023-2024 budget besteed. Voor het merendeel van de gemeenten (88%) is het in 2023-2024 goed tot zeer goed gelukt om de voorgenomen plannen en de gekozen interventies uit te voeren; elf procent gaf aan dat het niet goed maar ook niet slecht gelukt was. Op de vraag of er knelpunten waren bij de uitvoering van het NP Onderwijs in 2023-2024 was tekort aan personeel in het onderwijs of de zorg volgens 28 procent van de gemeenten een behoorlijke tot zeer grote belemmering (figuur 5.2). Twintig procent noemde daarnaast onvoldoende tijd bij de gemeente of onvoldoende gemeentelijke capaciteit. Voor 45 procent waren er andere belemmeringen. Uit de toelichting die men hierop gaf komt naar voren dat met name de tijdelijkheid van de middelen belemmerend werkt (*'Activiteiten hebben geen structureel karakter; dat mede maakt dat er binnen het onderwijs en andere partijen weinig draagvlak is'*). Ook noemde men personeel wisselingen, administratieve lasten en verantwoording, en het feit dat de inzet van middelen steeds lastiger te relateren is aan coronavertragingen.

Figuur 5.2: Percentage gemeenten dat aangeeft dat deze knelpunten een grote tot zeer grote belemmering zijn geweest voor de uitvoering van NP Onderwijs-interventies (vragenlijst gemeenten 2024; n = 218)

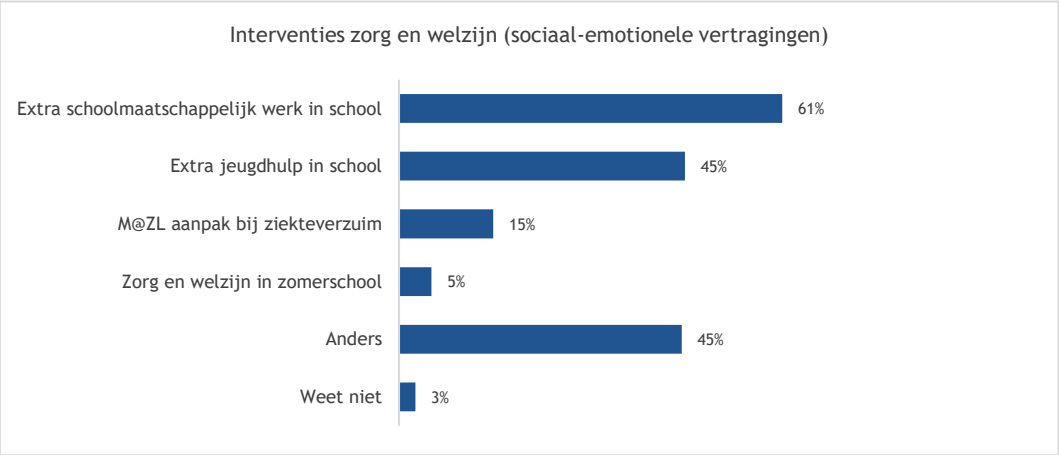
In totaal voerden 72 procent van de gemeenten de plannen uit in overeenstemming met de voornemens; 22 procent geeft aan dat zij minder hebben gedaan dan voorgenomen. Gemiddeld over alle gemeenten heen, kunnen we concluderen dat men de middelen in 2023-2024 heeft ingezet op drie typen maatregelen. Binnen deze typen maatregelen kunnen uiteraard verschillende concrete activiteiten vallen. Grotere gemeenten kiezen voor (iets) meer maatregelen dan kleinere gemeenten. Figuur 5.3 laat zien dat bijna negen van de tien gemeenten de middelen heeft ingezet voor coronavertragingen op het sociaal-emotionele vlak; 64 procent besteedde middelen aan bovenschoolse maatregelen en (bijna) de helft heeft tevens de middelen uit het NP Onderwijs aangewend voor de bevordering van lokale en regionale samenwerking en ten behoeve van kinderen in de voorschoolse periode. Iets meer dan een kwart richtte zich op thuiszitters. Dit is minder dan vorig jaar; toen was dit nog 52 procent. De overige verschillen ten opzichte van vorig jaar zijn klein.

Figuur 5.3: Welke van onderstaande type maatregelen heeft uw gemeente in 2023-2024 uitgevoerd? (vragenlijst gemeenten 2024; n = 218)

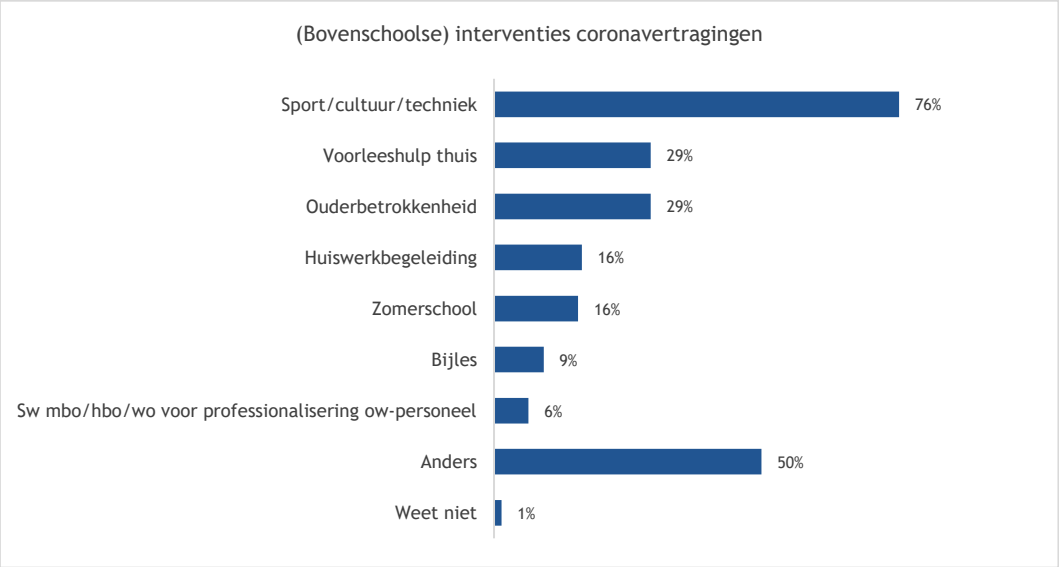
Bij activiteiten die betrekking hebben op *zorg en welzijn in de school* (coronavertragingen sociaal-emotioneel inhalen; figuur 5.4) noemen gemeenten vooral de inzet van schoolmaatschappelijk werk (61%) en extra jeugdhulp in de school (45%). Een deel (45%) vulde een andere activiteit in.

Uit toelichtingen blijkt dat het in de categorie ‘overig’ hier vooral gaat om trainingen voor leerlingen ten behoeve van talentontwikkeling en weerbaarheid, activiteiten gericht op sport, gezondheid en cultuur, inzet van jeugdwerk in de school, taalstimulering en coaching van professionals. Er zijn geen grote verschillen met de resultaten van vorig jaar.

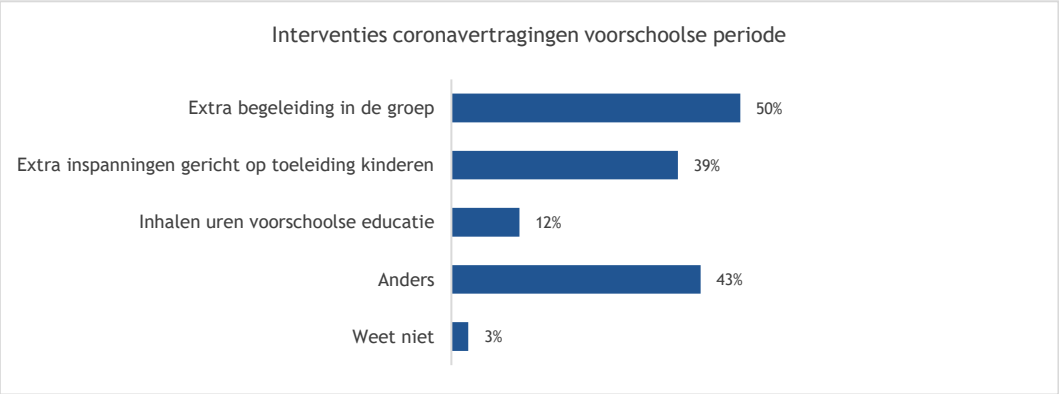
Figuur 5.4: Welke van onderstaande interventies gericht op zorg en welzijn in de school heeft uw gemeente in het vorige schooljaar (2023-2024) ingezet? (vragenlijst gemeenten 2024; n = 194)

Bovenschoolse interventies hadden voor het merendeel betrekking op activiteiten in het kader van sport, cultuur of techniek (zie figuur 5.5). Zo’n 30 procent heeft zich in het kader van bovenschoolse interventies gericht op voorleeshulp thuis en ouderbetrokkenheid; 16 procent op huiswerkbegeleiding en zomerschool. De hier getoonde percentages wijken niet substantieel af van vorig jaar. De helft van de gemeenten vulden een andere bovenschoolse activiteit in. Bijna zeventig gemeenten gaven een toelichting. Deze hadden betrekking op het bieden van ondersteuning in de school zoals leesondersteuning (in samenwerking met bibliotheken) of andere taalprojecten, het faciliteren van trajecten ten behoeve van de mentale gezondheid (bijv. weerbaarheidstrainingen), de inzet van schoolmaatschappelijk werk of jeugdhulp en samenwerking met kinderopvang/BSO.

Figuur 5.5: Welke van onderstaande (bovenschoolse) interventies heeft uw gemeente in 2023-2024 ingezet? (vragenlijst gemeenten 2024; n = 140)

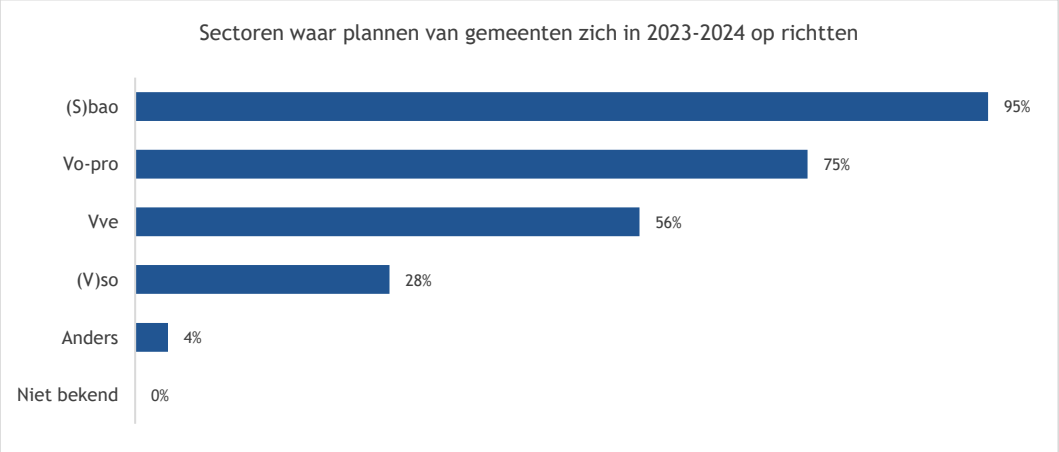
Op de vraag welke interventies gemeenten in 2023-2024 hebben ingezet, gericht op het inhalen van coronavertragingen opgelopen in de *voorschoolse periode*, antwoordt de helft dat het betrekking heeft op extra begeleiding in de groep (figuur 5.6) en inspanning gericht op toeleiding van de kinderen.

Figuur 5.6: Welke van onderstaande interventies gericht op het inhalen van coronavertragingen opgelopen in de voorschoolse periode heeft uw gemeente in het vorige schooljaar (2023-2024) ingezet? (vragenlijst gemeenten; n = 102)

In totaal noemt 43 procent andere activiteiten die zijn ingezet ten behoeve van de voorschoolse periode. Uit de toelichting die gemeenten hierop hebben gegeven noemt men met name activiteiten die gericht zijn op taalontwikkeling (logopedie, voorlezen, taalstimulering), activiteiten gericht op de sociaal-emotionele ontwikkeling, contact met ouders en inzet/training van professionals in de vve.

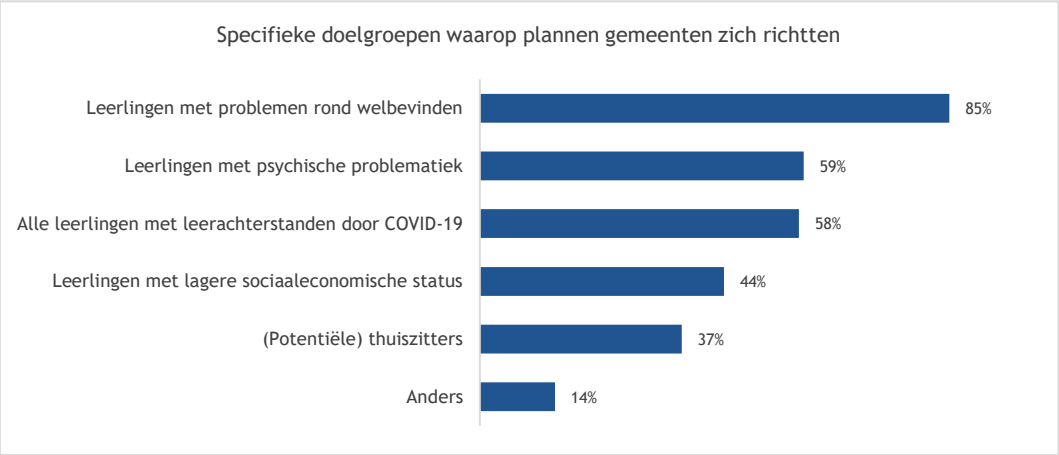
De plannen van de gemeente richten zich het vaakst op het basisonderwijs (95%) en het voortgezet onderwijs (75%) gevolgd door VVE (56%) en het speciaal onderwijs (28%). Deze percentages zijn allemaal iets lager dan vorig jaar. Met name de voorschoolse educatie kwam minder aan bod dan vorig jaar (56% in 2023-2024 vs. 67% in 2022-2023). In de open antwoorden worden hieraan toegevoegd de kinderopvang, jongerenwerk en bibliotheken.

Figuur 5.7: Op welke sectoren zijn de plannen van uw gemeente in het vorige schooljaar (2023-2024) gericht? (vragenlijst gemeenten 2024; n = 218)

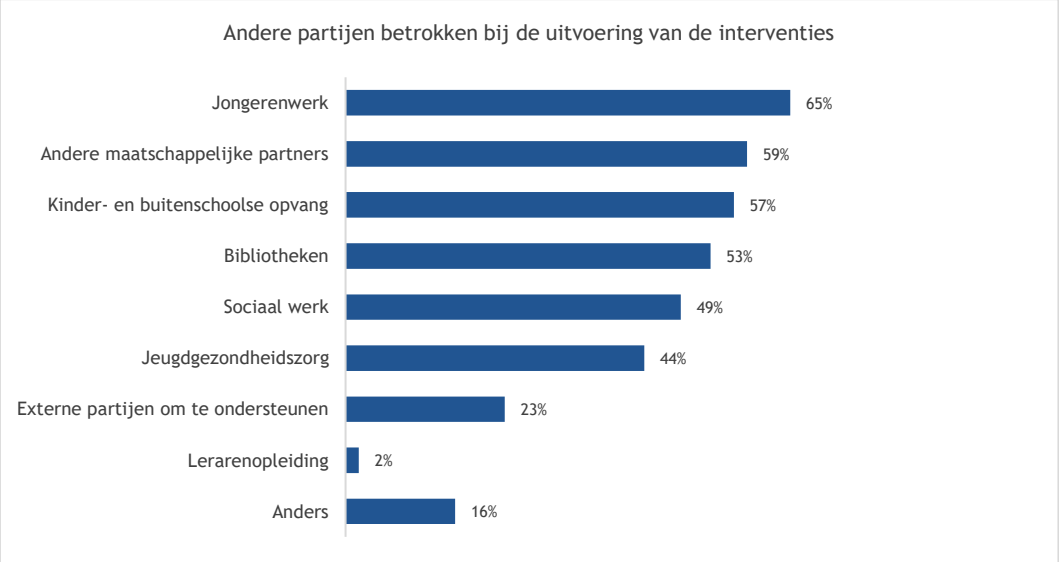
Ruim de helft van de gemeenten (54%) geeft aan dat plannen zijn gericht op specifieke groepen leerlingen; bij 43 procent is dit niet het geval, zij richten zich op alle leerlingen. Net als vorig jaar richten de meeste gemeenten zich op leerlingen met problemen rond welbevinden (figuur 5.8; 85%) of leerlingen met psychische problemen (59%). Ruim de helft van de gemeenten richten zich op leerlingen met leerachterstanden (58%). Dit komt overeen met de vorige meting.

In de categorie ‘anders’ noemen gemeenten voorbeelden als nieuwkomers, leerlingen die ook doelgroep zijn in het onderwijsachterstandenbeleid, leerlingen uit groep 8, hoogbegaafden, leerlingen met bewegingsachterstanden, leerlingen met lees- en taalachterstanden en peuters.

Figuur 5.8: Op welke specifieke doelgroepen zijn de plannen van uw gemeente gericht? (vragenlijst gemeenten 2024; n = 117)

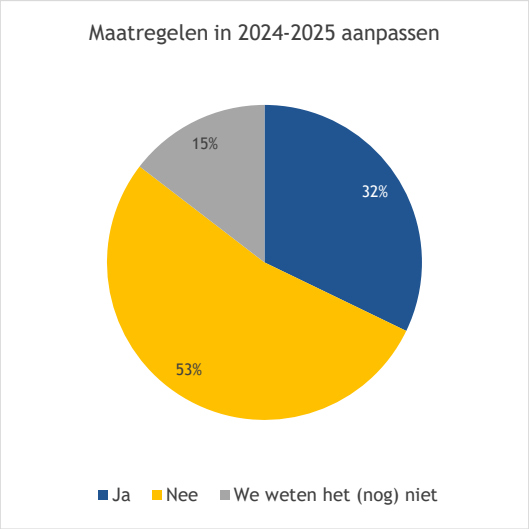
Bij nagenoeg alle gemeenten (94%) waren in 2023-2024 ook andere partijen dan alleen (school)besturen betrokken bij de interventies (figuur 5.9). Evenals vorig jaar zijn de vijf meest genoemde externe partijen jongerenwerk, andere maatschappelijke partners, kinderopvang, bibliotheken en sociaal werk. Meer dan de helft van de gemeenten werken samen met deze partijen. Zestien procent van de gemeenten noemt een andere partij waarmee zij samenwerken. Uit de open antwoorden blijkt dat het gaat om welzijns-organisaties, sport- en wijkvoorzieningen, aanbieders van weerbaarheidstrainingen, coaches, logopedie, centrum voor jeugd en gezin, aanbieders voor naschoolse activiteiten en lokale ondernemers. In totaal 95 procent van de gemeenten is (zeer) tevreden over deze samenwerking.

Figuur 5.9: Welke andere partij(en) is/zijn betrokken bij de uitvoering van de interventies die uw gemeente heeft gekozen? (vragenlijst gemeenten 2024; n = 206)

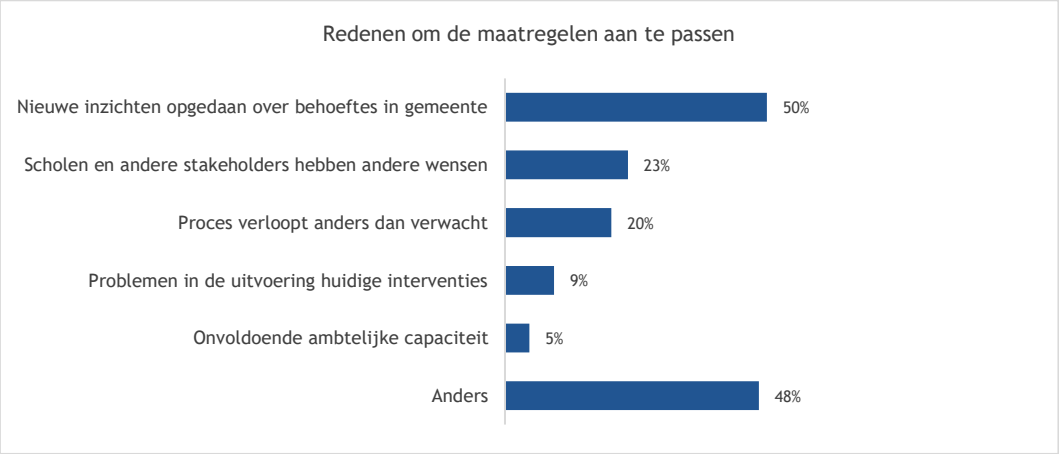
5.3 Vooruitblik naar 2024-2025

In de vragenlijst is tevens vooruitgeblikt op dit schooljaar (2024-2025). Op de vraag in hoeverre gemeenten van plan zijn om maatregelen nog aan te passen, antwoordt 53 procent dat zij deze niet gaan aanpassen (figuur 5.10). Een derde van de gemeenten heeft wel voornemens om aanpassingen door te voeren (bij de vorige meting was dit 19%); 15 procent weet het nog niet.

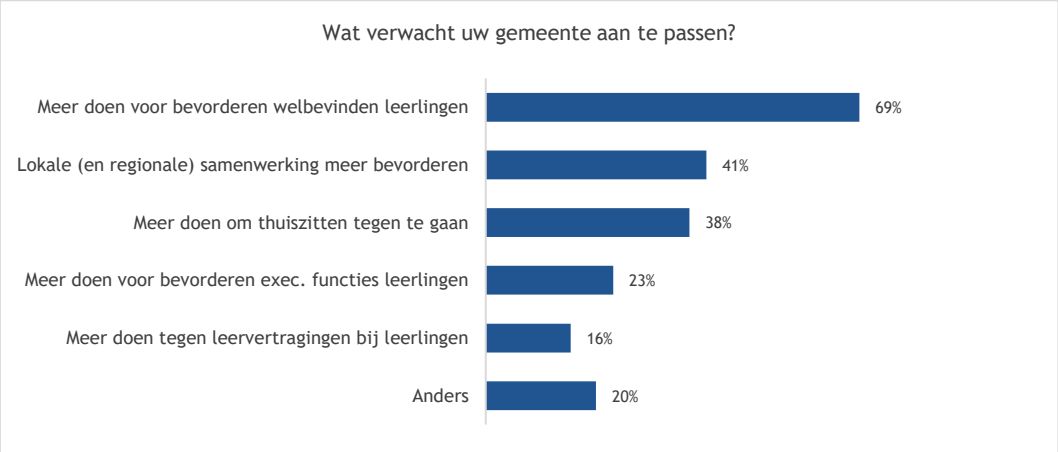
Figuur 5.10: Bent u van plan om de maatregelen die u uitvoert of wilt uitvoeren het komend schooljaar (2024-2025) aan te passen? (vragenlijst gemeenten 2024; n = 199)

De belangrijkste redenen om de maatregelen aan te passen (voor de 64 gemeenten die aanpassingen willen doorvoeren) zijn weergegeven in figuur 5.11. De helft geeft als reden dat zij nieuwe inzichten hebben opgedaan over de behoeftes in de gemeente; een kwart noemt dat scholen en stakeholders andere wensen hebben. Een op de vijf gemeenten past maatregelen aan omdat het proces anders verloopt dan verwacht. De helft van de gemeenten noemt (ook) een andere reden. Uit de open antwoorden komt naar voren dat verreweg de meeste gemeenten aangeven dat er sprake is van afbouw van bestaande maatregelen vanwege de beëindiging van de financiële middelen; een vijftal gemeenten noemt hierbij expliciet dat men zich dit laatste jaar vooral gaat richten op de borging van de maatregelen. Vijf andere gemeenten kunnen met resterend budget nog wat extra kortlopende (aanvullende) projecten financieren.

Figuur 5.11: Wat is de reden om de maatregelen aan te passen? (vragenlijst gemeenten 2024; n = 64)

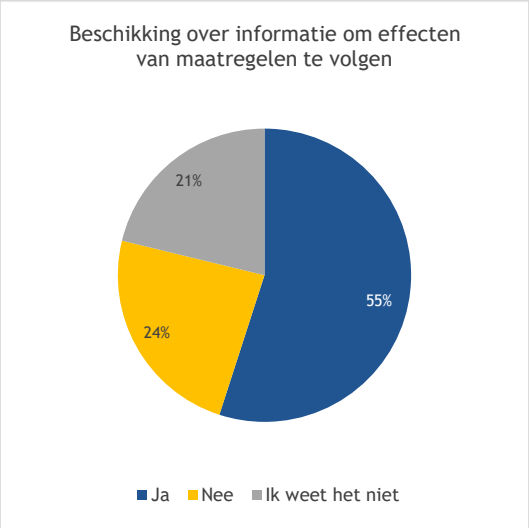
Figuur 5.12 laat zien dat het type aanpassingen met name betrekking hebben op het meer doen om het welbevinden van leerlingen te bevorderen (69%) en meer bevorderen van lokale (en regionale) samenwerking. Het derde aspect dat wordt aangepast is een intensivering van de maatregelen om thuiszitten tegen te gaan (38%). Eerder constateerden we dat de aandacht voor thuiszitters in 2023-2024 ten opzichte van het jaar ervoor juist was afgenomen. Nu lijkt de aandacht voor deze doelgroep weer toe te nemen. Ook vorig jaar kwamen deze drie maatregelen als belangrijkste naar voren. Afbouw van maatregelen vanwege eindigheid van de subsidie wordt bij de categorie 'anders' het vaakst genoemd.

Figuur 5.12: Wat verwacht uw gemeente aan te passen? (vragenlijst gemeenten 2024; n = 64)

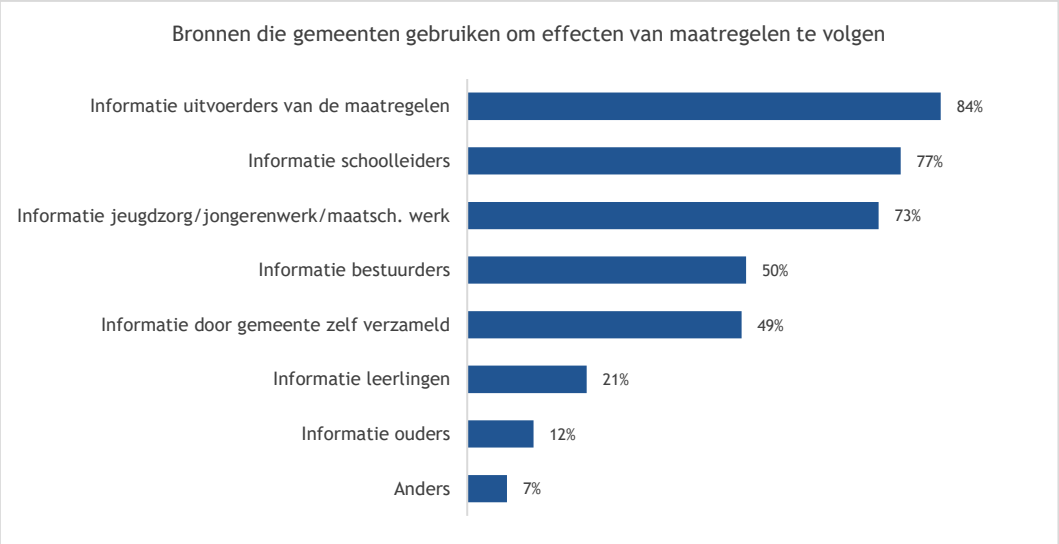
5.4 Bereikte resultaten, borging en geleerde lessen

Op de vraag of de gemeente beschikt over informatie waarmee men de effecten van de maatregelen kan volgen antwoordt ruim de helft (55%) dat zij hierover beschikken; een kwart heeft hierover niet de beschikking; 21 procent is hiervan niet op de hoogte (figuur 5.13). We zien hierbij geen significante verschillen naar stedelijkheid of achterstandsscore.

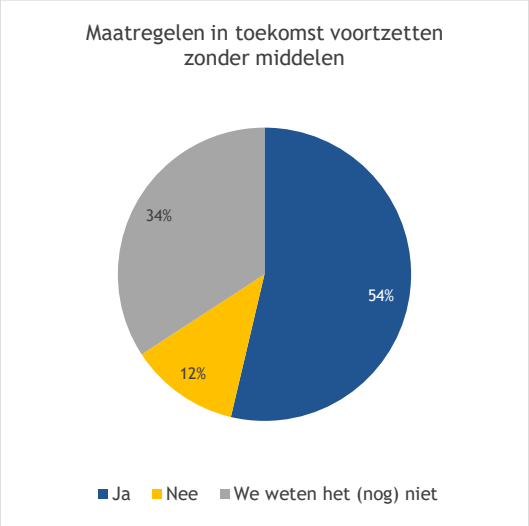
Figuur 5.13: Beschikt uw gemeente over informatie waarmee uw gemeente de effecten van de maatregelen kan volgen? (vragenlijst gemeenten 2024; n = 231)

De 127 gemeenten die zicht hebben op effecten van de maatregelen, baseren zich op informatie die zij krijgen van de uitvoerders van de maatregelen (84%), op informatie van schoolleiders (77%) en informatie van jeugdzorg, jongerenwerk of maatschappelijk werk (figuur 5.14). Dit komt overeen met resultaten uit de vorige meting. Een paar gemeenten lieten onderzoek uitvoeren of gebruikten verantwoordingsrapportages.

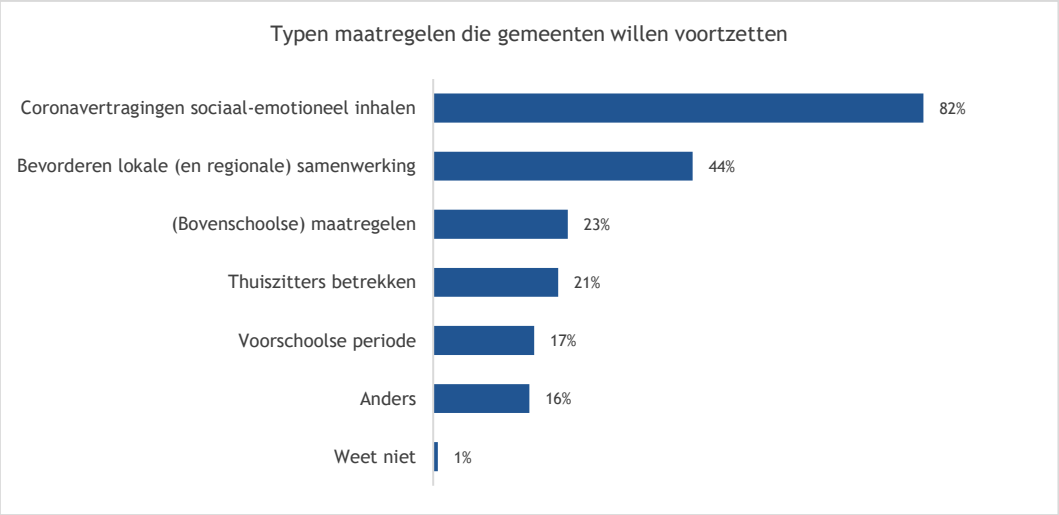
Figuur 5.14: Van welke bronnen maakt u gebruik om de effecten van de maatregelen die uw gemeente neemt te volgen? (vragenlijst gemeenten 2024; n = 127)

Ruim de helft van de gemeenten heeft voornemens om de maatregelen in de toekomst (na beëindiging van het NP Onderwijs) voort te zetten (figuur 5.15). Twaalf procent van de gemeenten doet dit niet en een derde weet het nog niet.

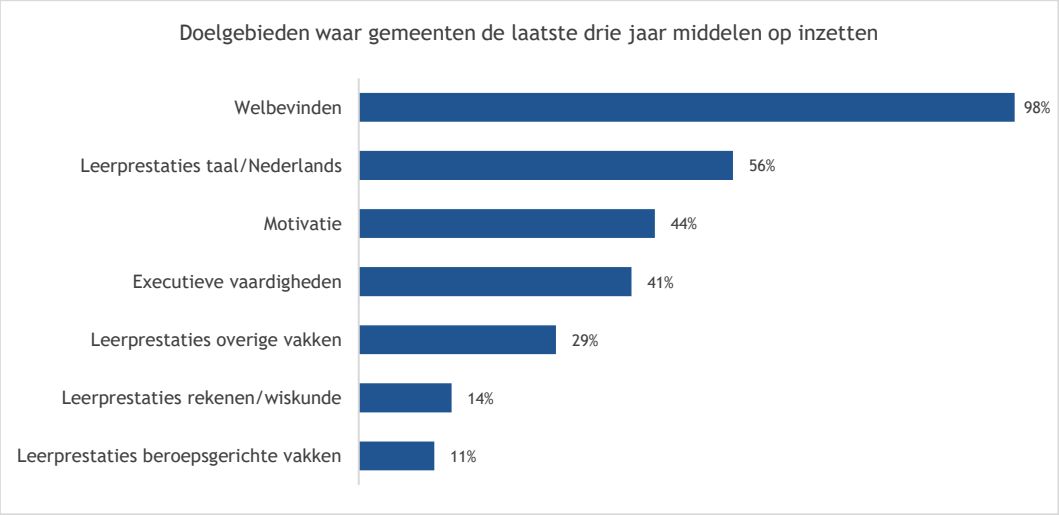
Figuur 5.15: Heeft uw gemeente het voornemen om (delen of onderdelen van) maatregelen voort te zetten na de beëindiging van het NP Onderwijs? (vragenlijst gemeenten 2024; n = 231)

Op de vraag naar het type maatregelen dat de gemeente wil voortzetten na de beëindiging van het NP Onderwijs, antwoordt 82 procent dat zij voortzetting voor ogen zien van maatregelen die gericht zijn op zorg en welzijn in de school of in de verlengde leertijd om coronavertragingen op sociaal en emotioneel vlak in te halen (figuur 5.16). Dit was in de vorige meting eveneens het geval (toen was het 73%). In totaal 44 procent van de gemeenten verwacht maatregelen gericht op het bevorderen van lokale (en regionale) samenwerking te zullen continueren. Ook dit resultaat (met een iets lager percentage) komt overeen met de vorige meting. In de categorie ‘anders’ noemen gemeenten vooral activiteiten gericht op taal en lezen, activiteiten gericht op de vve en zaken die betrekking hebben op welbevinden (bijv. het versterken van schoolmaatschappelijk werk).

Figuur 5.16: Welk type maatregelen wil uw gemeente voortzetten? (vragenlijst gemeenten 2024; n = 124)

Figuur 5.17 laat zien op welke doelgebieden gemeenten de afgelopen drie jaren de middelen uit het NP Onderwijs hebben ingezet. Nagenoeg alle ondervraagde gemeenten (226 van de 231, dit komt overeen met 98%) hebben middelen ingezet op welbevinden en meer dan de helft (129 gemeenten) zette middelen in voor de verbetering van leerprestaties op het gebied van taal. Verder zien we dat 102 gemeenten het geld inzetten voor de verbetering van de motivatie van de leerlingen (44%). Maatregelen ter verbetering van de executieve vaardigheden van leerlingen zien we bij 94 gemeenten (41%). Meer specifieke vakgerichte maatregelen komen minder voor. Voor de verbetering van de leerprestaties op overige vakken zetten 68 gemeenten in (29%). Rond de 30 gemeenten besteedden middelen aan de verbetering van leerprestaties op het gebied van rekenen/wiskunde (14%) of beroepsgerichte vakken (11%).

Figuur 5.17: Heeft uw gemeente de laatste drie jaren middelen uit het NP Onderwijs ingezet voor de verbetering van deze doelgebieden? (vragenlijst gemeenten 2024; n = 231)

Aan alle gemeenten die de laatste drie jaren op de hiervoor beschreven doelgebieden middelen uit het NP Onderwijs hebben ingezet, is gevraagd welke ontwikkelingen zij, terugkijkend, op deze doelgebieden zien bij leerlingen en in welke mate deze ontwikkelingen zijn toe te schrijven aan de ingezette middelen uit het NP Onderwijs. We vroegen gemeenten een vergelijking te maken met de situatie van drie jaar geleden toen het NP Onderwijs van start ging. De resultaten van de vragen zijn samengevat in tabel 5.1. Op veel van deze gebieden kan slechts een klein deel van de gemeenten daadwerkelijk een uitspraak doen over de ontwikkeling die leerlingen hebben doorgemaakt op deze doelgebieden; het merendeel vult ‘weet niet’ in.

We richten ons daarom bij de beschrijving op die doelgebieden waarvan een substantieel deel aangeeft een inschatting te kunnen maken van de ontwikkeling die leerlingen op dat terrein hebben doorgemaakt: welbevinden (n = 117), motivatie (n = 48), leerprestaties taal/Nederlands (n = 40) en executieve vaardigheden (n = 30). De resultaten zijn weergegeven in tabel 5.1. Daarin is de inschatting die men kon maken van de ontwikkeling bij leerlingen gecombineerd met de mate waarin zij deze ontwikkeling toeschrijven aan het NP Onderwijs. Beschrijving van de overige doelgebieden laten we vanwege kleine aantallen achterwege.

- Van de gemeenten die middelen inzetten voor *welbevinden* (n = 226) geeft 32 procent aan dat het welbevinden is verbeterd; 48 procent (n = 109) kan hierover geen uitspraak doen. Van de 117 gemeenten die wel een inschatting maakten van ontwikkelingen op welbevinden, schrijft 47 procent (n = 55) deze ontwikkeling 'een beetje' en 21 procent (n = 25) 'grotendeels/volledig' toe aan het NP Onderwijs.
- Een zelfde beeld zien we bij de ontwikkeling ten aanzien van *motivatie*: 33 procent (n = 34) ziet een verbetering; 53 procent (n = 54) kan hierover geen uitspraak doen. Van de 48 gemeenten die wel zicht hebben op de ontwikkeling schrijft 56 procent (n = 27) deze ontwikkeling 'een beetje' en 23 procent (n = 11) 'grotendeels/volledig' toe aan het NP Onderwijs.
- Van de 129 gemeenten die middelen inzetten voor verbetering van *taal*, constateert 18 procent (n = 23) een verbetering; 69 procent (n = 89) kan geen inschatting geven van de ontwikkeling op het gebied van taal. Van de 40 gemeenten die wel een inschatting maakten, schrijft 55 procent (n = 22) deze ontwikkeling 'een beetje' en 18 procent (n = 7) 'grotendeels/volledig' toe aan het NP Onderwijs.
- In totaal 94 gemeenten zetten middelen in voor verbetering van *executieve vaardigheden*. Van deze gemeenten kon 68 procent (n = 64) *geen* inschatting maken van de ontwikkeling; 26 procent (n = 24) signaleert een verbetering. Van de 30 gemeenten die een inschatting maakten, schrijft 43 procent (n = 13) deze ontwikkeling 'een beetje' en 33 procent (n = 10) 'grotendeels' toe aan het NP Onderwijs.

Tabel 5.1: De relatie tussen de ontwikkeling leerlingen volgens gemeenten hebben doorgemaakt en de mate waarin deze is toe te schrijven aan het NP Onderwijs

Gevolg interventies →	Niet/nauwelijks		Een beetje		Grotendeels/volledig		Totaal	
Ontwikkeling ↓	%	n	%	n	%	n	%	n
Welbevinden (n = 117)								
Verslechterd	93%	14	7%	1	0%	0	100%	15
Niet veranderd	76%	22	24%	7	0%	0	100%	29
Verbeterd	1%	1	64%	47	34%	25	100%	73
Totaal	*32%*	*37*	*47%*	*55*	*21%*	*25*	*100%*	*117*
Motivatie (n = 48)								
Verslechterd	0%	0	0%	0	0%	0	100%	0
Niet veranderd	71%	10	29%	4	0%	0	100%	14
Verbeterd	0%	0	68%	23	32%	11	100%	34
Totaal	*21%*	*10*	*56%*	*27*	*23%*	*11*	*100%*	*48*
Leerprestaties taal/Nederlands (n = 40)								
Verslechterd	100%	2	0%	0	0%	0	100%	2
Niet veranderd	60%	9	40%	6	0%	0	100%	15
Verbeterd	0%	0	70%	16	30%	7	100%	23
Totaal	*28%*	*11*	*55%*	*22*	*18%*	*7*	*100%*	*40*
Executieve vaardigheden (n = 30)								
Verslechterd	100%	3	0%	0	0%	0	100%	3
Niet veranderd	100%	3	0%	0	0%	0	100%	3
Verbeterd	4%	1	54%	13	42%	10	100%	24
Totaal	*23%*	*7*	*43%*	*13*	*33%*	*10*	*100%*	*30*

De relatie tussen de ontwikkeling die leerlingen volgens gemeenten hebben doorgemaakt en de mate waarin deze is toe te schrijven aan het NP Onderwijs hebben we getoetst door middel van een chi-kwadraattoets. Voor de in tabel 5.1 weergegeven uitkomsten kunnen we concluderen dat gemeenten die positieve resultaten zien, dit vaker toeschrijven aan het NP Onderwijs dan gemeenten die een verslechtering of stabilisatie constateren bij leerlingen. Dit resultaat hebben we ook aangetroffen bij scholen. Een tweede conclusie is dat gemeenten heel moeilijk een inschatting kunnen geven van uitkomsten bij leerlingen, wellicht omdat zij ten aanzien van concrete resultaten meer op afstand staan. Ondanks dat het voor gemeenten lastig is uitspraken te doen over de opbrengsten bij leerlingen, komt uit de enquête naar voren dat 75 procent van de gemeenten tevreden is over de resultaten die zijn bereikt met de middelen die zij hebben ontvangen uit het NP Onderwijs; 24 procent is neutraal (noch tevreden, noch ontevreden). Drie gemeenten geven aan dat zij ontevreden zijn.

Zeven van de tien gemeenten maken zich nog steeds zorgen over bepaalde groepen leerlingen; dit zien we vaker bij gemeenten in (sterk) stedelijke gebieden. In totaal 17 procent maakt zich geen zorgen over groepen leerlingen en 13 procent kan hierop geen antwoord geven. Op de open vraag welke groepen leerlingen het betreft gaven 150 gemeenten een uitgebreide toelichting. Hierin komen een paar groepen leerlingen prominent naar voren.

Men maakt zich ernstig zorgen over leerlingen die te maken hebben met multiproblematiek. Genoemd worden: lage sociale status, armoede, huiselijk geweld, criminaliteit, taalarme omgeving en armoede. Verreweg het vaakst wordt de groep thuiszitters genoemd (50 gemeenten) en leerlingen die kampen met een laag welzijn of psychische problematiek. Daarnaast maakt men zich zorgen over nieuwkomers en leerlingen uit Oekraïne.

> *'Thuiszitters en leerlingen die 'tussen wal en schip zijn gevallen'. Die bijvoorbeeld te laat opgemerkt zijn door de sluiting van de JGZ, waardoor zij nu achter in de rij zijn komen te staan bij jeugdzorg.'.*

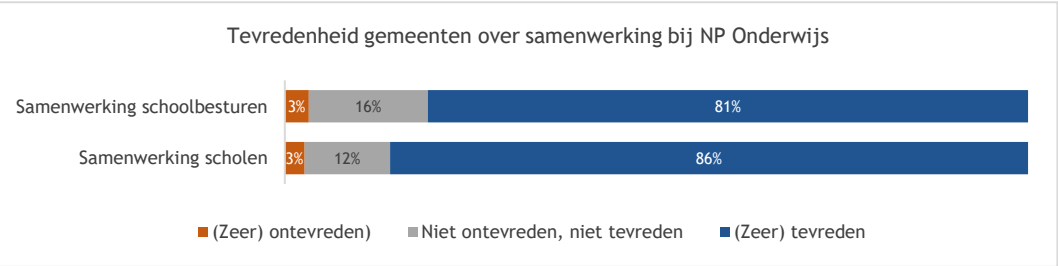
Deze groep thuiszitters wordt vaak in één adem genoemd met de groep leerlingen uit problematische thuissituaties:

> *'We zien een toenemende groep leerlingen die uitvalt uit het huidige onderwijssysteem. Door groei in thuisproblematiek (onder meer armoede) en gebrek aan grenzen. Problematiek wordt complexer waardoor er meer leerlingen lijken te zijn die niet (meer) kunnen functioneren in het onderwijs. Het huidige onderwijssysteem lijkt nog onvoldoende op te kunnen anticiperen op die vragen en verschillen tussen leerlingen. Door te grote klassen en een onderwijssysteem dat ook qua opzet /structuur en prestatiegerichtheid onvoldoende ruimte biedt voor maatwerk.'.*

De overige groepen die men noemt zijn doelgroepen van de vve, peuters en kleuters en leerlingen die door corona sociale vaardigheden missen.

> *'De (doelgroep) kinderen die geboren zijn in coronatijd en nu in de leeftijd VE vallen.'*

Op de vraag hoe tevreden gemeenten zijn over de samenwerking met schoolbesturen en scholen zegt ruim 80 procent van de gemeenten dat zij (zeer) tevreden zijn (figuur 5.18). Iets meer gemeenten zijn (zeer) tevreden over de samenwerking met afzonderlijke scholen (86%) dan met schoolbesturen (81%).

Figuur 5.18: Hoe tevreden bent u over samenwerking met schoolbesturen en scholen in het kader van het NP Onderwijs? (vragenlijst gemeenten 2024; n = 231)

Aan het eind van de vragenlijst is aan gemeenten gevraagd wat het NP Onderwijs, los van de resultaten bij leerlingen, heeft opgeleverd. In totaal 211 gemeenten gaven bruikbare antwoorden, soms met verschillende aspecten daarin. Zij noemden samen 281 leerervaringen, waarvan het woord ‘samenwerking’ het vaakst werd genoemd. In figuur 5.19 zijn deze antwoorden in een woordmap weergegeven.

Figuur 5.19: Woordmap: Wat zijn, los van resultaten bij leerlingen, voor uw gemeente de belangrijkste leerervaringen die zijn opgedaan bij de uitvoering van interventies in het kader van het NP Onderwijs? N=211.

Allereerst onderstrepen drie van de tien gemeenten het belang van goede *samenwerking met scholen en andere stakeholders* om de problemen effectief aan te kunnen pakken. Ook het actief betrekken van gemeenten bij het NP Onderwijs ziet men als positief. Aandachtspunten die men geeft in het kader van deze samenwerking zijn de tijd en energie die nodig is om de samenwerking goed op te zetten.

> *‘Verdeling van samenwerking; scholen zetten in op leerprestaties en gemeente op welbevinden. Aansluiten bij bestaande interventies en wensen van de scholen.’*
>
> *‘Samenwerking tussen welzijnsorganisaties onderling en met de scholen is bevorderd’.*
>
> *‘Door de gemeente ook NP Onderwijsmiddelen toe te kennen, kan je als gemeente echt iets aanbieden aan de scholen en kinderopvang. Wij hebben in gezamenlijkheid besloten hoe we het (restant) van de NP Onderwijsmiddelen zo duurzaam en divers mogelijk kunnen inzetten voor alle kinderen in onze gemeente. Daarvoor hebben we bewust gekozen om lokale partners te betrekken voor een efficiënte samenwerking’.*
>
> *‘De onverwachte en gehaaste inzet/besteding van de middelen is zeer inefficiënt. Leidt ook tot slechte afspraken tussen partijen.’*
>
> *‘Er is best veel tijd nodig om tot een goede afstemmingen en samenwerking met scholen te komen. Er is veel lokale diversiteit in de behoeften bij de verschillende partners’; ‘Dat het voorbereidend proces tijd kost en inzet op samenwerking zodat uitvoering best lang duurt als je het goed wilt doen’.*
>
> *‘Als gemeente hebben we erg nauw samengewerkt met al onze partners van 0 tot 18 jaar om tot een nieuwe samenwerking en tot interventies te komen. Dit heeft veel voeten in de aarde gehad en heeft ons veel geleerd. We hopen het nu, met de middelen die er nog zijn, dan ook echt anders en beter voor de jeugd te maken.’*

De samenwerking als zodanig en de aandacht en energie die naar de samenwerking is gegaan, is voor sommigen voor verbetering vatbaar en zorgt voor aandachtspunten voor de toekomst. De overkoepelende blik van de gemeente kan daarbij helpen.

'Dat de samenwerking tussen scholen omtrent het delen van kennis en kunde nog niet optimaal is. Zo heeft de ene school veel ervaring met anderstalige leerlingen, de ander zorg, de ander veiligheid, enz. Ook hebben wij signalen opgevangen vanuit de kinderopvang dat er meer peuters op de groepen zijn die extra aandacht nodig hebben. Dit zijn wij nu aan het verkennen.'

Inhoudelijk wordt door een paar gemeenten melding gemaakt van behaalde resultaten op welbevinden en taalstimulering, en de aandacht die hiervoor in de toekomst nodig blijft.

'Dat het verbeteren van welbevinden en psychische problematiek langdurige inzet, pedagogisch partnerschap en wijzigingen in de context van opgroeien en opvoeden vraagt'; 'Preventieve inzet op welbevinden van jongeren is hierdoor vergroot'; 'Dat we een impuls konden geven aan activiteiten die kinderen kunnen bevorderen in taalverbetering, sociaal welbevinden'.

Gemeenten constateren ook dat de tijdelijkheid van de middelen en de op handen zijnde bezuinigingen belemmerend kunnen werken in de continuïteit van de ontstane samenwerkingsrelaties en activiteiten. Een op de vijf gemeenten maakte een opmerkingen over de financiën. Nagenoeg allemaal gaan die over de tijdelijkheid van de middelen die het inzetten van structurele veranderingen belemmeren.

'De banden tussen gemeente, onderwijs en andere partners zijn enorm versterkt. Dit is waardevol voor de toekomst. Er wordt nu nog meer in samenhang gekeken wat nodig en helpend is voor de jeugd in onze gemeente. Heel wat mooie, helpende activiteiten hebben we binnen onze maatschappelijke agenda een plek kunnen geven. Hier zijn middelen voor vrijgemaakt. Voor andere zinvolle activiteiten geldt helaas dat ze stoppen. Het bleek lastig om met incidenteel geld, duurzame investeringen te doen. Dit hebben wij wel zoveel mogelijk geprobeerd.'

'Het heeft een impuls gegeven aan de samenwerking met het onderwijs. De korte lijnen leveren veel op in de vroegsignalering en in het vroegtijdig samenwerken. Het probleem zit wel in het feit dat we in één keer een grote financiële impuls hebben gegeven, die we nu al langere tijd proberen te verlengen met eigen middelen. Maar waarvan we dit niet kunnen borgen met de beschikbare middelen die er zijn en de mogelijk op stapel staande bezuinigingen. De zorg zit er wel in dat alles wat is opgebouwd langzaam zal verminderen.

'Dat het tijd kost om een goed plan te maken en hiervoor uren nodig zijn. Daarnaast dat het weinig zin heeft iets op te zetten wat je vervolgens niet kan continueren omdat er geen middelen meer voor zijn. In onze gemeente is dit de volle overtuiging van zowel kinderopvang, onderwijs als gemeente en de brede welzijnsinstelling. Op zich was het wel een bijzondere ervaring om een keer plannen te kunnen maken zonder financiële beperking.'

'Borging blijft een probleem. Beschikbare extra middelen zijn tijdelijk. Wat doen we daarna? Sommige initiatieven kosten blijvend geld.'

'Dat dit soort impulsen vanuit het Rijk zeer veel ambtelijke capaciteit vragen en ook verwachtingen wekt bij de onderwijspartners dat alles voortgezet wordt na afloop van het NPO. De gemeente is straks de boeman als de financiering stopt. Externe partijen begrijpen niet hoe dat werkt binnen de overheid.'

Er zijn ook gemeenten die vanaf het begin deze tijdelijkheid als uitgangspunt hebben genomen en al bij de stat hebben geanticipeerd op het wegvallen van deze middelen op termijn.

'De belangrijkste les die we hebben geleerd is vooraf samen met partners het doel van de interventie bepalen en ook uitgaan van een structurele verandering (bij succes). Dat maakt dat partners zich ook committeren nadat de tijdelijke financiële middelen verdwijnen. De voordelen daarvan beginnen we nu te ervaren.'

'Een belangrijke leerervaring is dat scholen zelf veel middelen beschikbaar hebben gekregen in het kader van de NPO en daardoor moesten woekeren met tijd om deze en gemeentelijke initiatieven binnen het lesprogramma verwerkt te krijgen. De krapte op de arbeidsmarkt maakte de vijver om uit te vissen nog kleiner om de interventies te kunnen uitvoeren. Meer in het algemeen is het jammer dat de middelen niet structureel zijn. We hebben tijdelijke interventies uitgevoerd, maar ook ingezet om te investeren in lesprogramma's of in initiatieven geïnvesteerd waarmee de scholen ook in de toekomst nog profijt van hebben.'

We eindigen met een gemeente die positief terugkijkt op het NP Onderwijs en het gezamenlijk en doelgericht werken als belangrijke uitkomst ziet van de NP Onderwijsmiddelen in de afgelopen drie jaren.

> *'Dat we doelgerichter (en op basis van feiten en cijfers) met elkaar het gesprek aan gaan over wat we doen, waarom we dit doen en hoe. Daarbij bespreken we ook ieders rol in het totaal. Hopelijk kunnen we deze vernieuwde werkvorm vasthouden.'*

5.5 Conclusies NP Onderwijs in gemeenten

Terugblik op 2023-2024

Uit de resultaten van de enquête, waaraan 231 gemeenten deelnamen, komt naar voren dat gemeenten in het tweede en derde jaar het grootste deel van het budget hebben besteed. In het opstartjaar besteedden ze 15 procent van het totale budget. In het studiejaar 2024-2025 resteert nog 22 procent. In 2023-2024 heeft 94 procent van de gemeenten budget besteed. Driekwart voerde de plannen uit zoals voorgenomen. Personeelstekorten in het onderwijs waren voor gemeenten het grootste struikelblok bij de uitvoering van het NP Onderwijs. Ook gemeentelijke capaciteit werd door een op de vijf gemeenten als belemmering genoemd.

De meeste gemeenten hebben middelen besteed aan drie typen maatregelen waarvan maatregelen met betrekking tot *zorg en welzijn* (gericht op het tegengaan van coronavertragingen op het sociaal-emotionele vlak) het vaakst voorkwamen. Het betrof hier vooral de inzet van schoolmaatschappelijk werk en extra jeugdhulp in de school. Op de tweede plaats stonden *bovenschoolse maatregelen* (met name activiteiten op het gebied van sport, cultuur, techniek, weerbaarheid, voorlezen en ouderbetrokkenheid) gevolgd door het *bevorderen van samenwerking* en maatregelen in de *voorschoolse periode* (extra begeleiding in de groep en inspanning gericht op de toeleiding van de kinderen).

Een kwart (minder dan vorig jaar) zette middelen in ten behoeve van *thuiszitters*. Nagenoeg alle gemeenten hebben zich gericht op het basisonderwijs; driekwart richtte zich (ook) op het voortgezet onderwijs. Iets meer dan de helft van de gemeenten zette de middelen in ten behoeve van specifieke doelgroepen, waarbij leerlingen met problemen rond welbevinden het vaakst genoemd werden. Bijna alle gemeenten werkten in 2023-2024, naast scholen, ook samen met andere partijen (jongerenwerk, kinderopvang, bibliotheken, sociaal werk). Gemeenten zijn over deze partijen (zeer) tevreden.

Vooruitblik 2024-2025

Ruim de helft van de gemeenten zet in dit schooljaar (2024-2025) de maatregelen ongewijzigd voort. Een derde van de gemeenten is voornemens om aanpassingen door te voeren; zij hebben nieuwe inzichten opgedaan, stakeholders hebben andere wensen of het proces verloopt anders dan verwacht. Aanpassingen hebben vooral betrekking op intensivering van activiteiten om welbevinden te bevorderen, samenwerking te stimuleren en thuiszitten tegen te gaan.

Huidige situatie

Op dit moment maken 150 van de deelnemende gemeenten (70%) zich nog steeds zorgen over bepaalde groepen leerlingen, met name gemeenten in stedelijke gebieden. De zorgen gaan vooral uit naar leerlingen die te maken hebben met multiproblematiek. Gemeenten noemen in dit kader vaak de groep thuiszitters, leerlingen die kampen met een laag welzijn of psychische problematiek en nieuwkomers, in combinatie met (bijvoorbeeld) armoedeproblematiek. Daarnaast zijn volgens gemeenten in het algemeen, los van corona, kinderen in de voorschoolse periode extra kwetsbaar.

Duurzame borging

Ruim de helft van de gemeenten wil de maatregelen ook na beëindiging van het NP Onderwijs voortzetten. Ruim 80 procent doelt daarbij op activiteiten die gericht zijn op zorg en welzijn in de school of verlengde leertijd om coronavertragingen op sociaal en emotioneel vlak in te halen of op maatregelen om samenwerking te bevorderen. Ook noemen gemeenten frequent dat zij activiteiten continueren die gericht zijn op taal- en leesbevordering.

Opbrengsten

Ruim de helft van de gemeenten beschikt over informatie om effecten van de maatregelen te volgen. Zij baseren zich hierbij vooral op informatie van de uitvoerders van de maatregelen en schoolleiders en op informatie van partijen waarmee men samenwerkt. Terugkijkend op de afgelopen drie jaren concluderen we dat bijna alle gemeenten middelen hebben ingezet op het verbeteren van welbevinden; de helft besteedde de middelen eveneens aan taalactiviteiten, gevolgd door het verbeteren van motivatie. Welke ontwikkelingen constateren gemeenten op deze terreinen? Hierover kan slechts een klein deel van de gemeenten een uitspraak doen.

Het aantal gemeenten dat wel een uitspraak kan doen is het hoogst als het gaat om activiteiten voor het verbeteren van welbevinden (117 gemeenten) en motivatie (48 gemeenten). Een op de drie gemeenten *die middelen inzette op welbevinden of motivatie* ziet een verbetering. In totaal schrijven 72 gemeenten een verbetering van het welbevinden toe aan het NP Onderwijs en 34 gemeenten zijn van mening dat een verbeterde motivatie toe te schrijven is aan het NP Onderwijs. Op de overige doelgebieden is de groep die een uitspraak kan doen over resultaten en de relatie met het NP Onderwijs klein. Ondanks dat het voor gemeenten lastig is om een uitspraak te doen over concrete resultaten, is driekwart (zeer) tevreden over resultaten die men heeft bereikt met middelen uit het NP Onderwijs. Slechts drie gemeenten zijn ontevreden. Ook over de samenwerking met scholen en schoolbesturen is meer dan 80 procent van de gemeenten (zeer) tevreden.

Welke overige leerervaringen kunnen gemeenten meenemen uit het NP Onderwijs? Uit de open antwoorden leiden we af dat er met name een impuls is gegeven aan lokale en regionale samenwerking, zowel met scholen als met andere stakeholders. Dit wordt door de meeste gemeenten als waardevol ervaren en vraagt om continuering en uitbreiding. Deze samenwerking, waarin veel tijd en energie moet worden gestoken en die niet overal vanaf het begin goed van de grond is gekomen, is een voorwaarde om problemen effectief aan te kunnen pakken. Een tweede aspect dat door veel gemeenten wordt genoemd, is de tijdelijkheid van de middelen. De extra middelen hebben geholpen bij het aanpakken van de problemen. Gemeenten betreuren dat de middelen niet structureel zijn, waardoor het behoud van de behaalde resultaten niet gewaarborgd is. Een derde aandachtspunt betreft de aard van de problemen. Door het NP Onderwijs hebben gemeenten zicht gekregen op de complexiteit van de problemen. Zij maken zich zorgen over het welbevinden en de psychische gesteldheid van jongeren.

6 NP Onderwijs in Caribisch Nederland

6.1 Scholen in Caribisch Nederland

In het kader van deze implementatiemonitor is eveneens onderzoek uitgevoerd in *Caribisch Nederland* (de drie Nederlandse gemeenten Bonaire, Sint Eustatius en Saba). In totaal bevinden zich op deze drie eilanden twaalf basisscholen en drie vo-scholen. In het onderzoek is ervoor gekozen om steeds met vier scholen verdiepende gesprekken te voeren.[11] Deze keuze voor de scholen is gebaseerd op de verhouding basis-onderwijs en voortgezet onderwijs en de vertegenwoordiging van de drie eilanden. Gaandeweg het traject bleek dat scholen in de wijze waarin men vormgaf aan het NP Onderwijs behoorlijk te verschillen. Elk eiland heeft te maken met eigen problematiek (grote diversiteit schoolpopulatie, armoede, traditioneel veel achterstanden), en de invloed van de pandemie verschilt per eiland, wat het trekken van een eenduidige conclusie bemoeilijkte. Over het geheel genomen waren er grote verschillen in de beleving van effecten van corona op de leerprestaties, de executieve vaardigheden en het welbevinden van leerlingen. Daarnaast constateerden de onderzoekers grote verschillen tussen de eilanden in ervaren lerarentekorten. De NP Onderwijsmiddelen werden door scholen in Caribisch Nederland met open armen ontvangen omdat zij hiermee, zoals de meeste scholen beaamden, ‘eindelijk’ de mogelijkheid hadden iets extra’s te doen om de (soms schrijnende) multiproblematiek effectief aan te pakken.

6.2 Kenmerken van de scholen

Tijdens de duur van NP Onderwijs en de evaluatie hiervan hebben er veel bestuurlijke wisselingen plaatsgevonden op de scholen in Caribisch Nederland waar gesprekken mee zijn gevoerd. Ondanks dat dezelfde vier scholen gevolgd werden, is met verschillende schooldirecteuren per school gesproken. Merkbaar was dat daarbij de overdracht wat betreft de planning en uitvoering van het NP Onderwijs te wensen over liet bij de nieuwe schoolleiders. Ook onder het onderwijspersoneel is veel verloop. Dit heeft te maken met het lerarentekort en korte-termijn-verblijven van geworven personeel op de eilanden. Kenmerkend voor scholen in Caribisch Nederland zijn de onderwijsachterstanden, waarvan de taalachterstand de voornaamste is en doorwerkt op andere vakken. Leerlingen hebben verschillende moedertalen, zoals Engels, Spaans en Papiamentu. Zoals gezegd is dit eiland-eigen problematiek die ook voor de coronapandemie al bestond. Schoolleiders kunnen moeilijk onderscheid maken tussen bestaande problematiek en gevolgen van de coronacrisis. In de laatste gesprekken werden zorgen steeds minder toegeschreven aan corona.

6.3 Uitvoering van het NP Onderwijs

De middelen vanuit het NP Onderwijs worden in Caribisch Nederland ingezet voor het aanpakken van een breed scala aan problemen en achterstanden. Uit de gesprekken kwam naar voren dat het programma een goede aanleiding was en de kans bood om zaken nu goed aan te pakken. Eén van de scholen gaf tijdens het gesprek in september 2024 aan dat ze bezig zijn met meer planmatig werk en het opzetten van strategisch beleid, omdat hier nog veel winst te behalen valt. Zo’n ontwikkeling is vooral van toepassing bij een hoger leerlingenaantal. Afgelopen jaar zijn er geen grote veranderingen geweest wat betreft de inzet van middelen. De scholen hebben grotendeels dezelfde plannen doorgezet, of hadden deze al afgerond.

[11] De laatste gesprekken zijn met drie van deze vier scholen gevoerd, omdat de schoolleiding van de vierde school vanwege veel personele wisselingen geen zicht had op het het NP Onderwijs.

Interventies

Waar de interventies van de geïnterviewde scholen in grote lijnen mee te maken hadden:

- professionalisering van onderwijspersoneel; met name op het gebied van differentiatie en inclusiviteit;
- inzet extra personeel, ten behoeve van leerlingondersteuning in de brede zin. Meer individuele ondersteuning, remedial teachers, maatwerk, steunlessen, loopbaanoriëntatiebegeleider, invallers. Mensen die voor deze functies worden aangenomen, kunnen vaak meerdere rollen vervullen;
- welbevinden van leerlingen: sociaal-emotionele ontwikkeling, sociale vaardigheden. Hier werden regelmatig sportieve en culturele activiteiten voor georganiseerd;
- lesmateriaal digitaal: tablets en smartboards. Ook trainingen/projecten over digitale vaardigheden voor zowel personeel als leerlingen;
- taalvaardigheid; Nederlands.

Belangrijke succesfactor voor een succesvolle implementatie en uitvoering van de interventies is het vinden van het juiste personeel, en om deze mensen ook weten te binden aan de school. Personeelstekort kan hier een belemmering vormen. Ook is het van belang om de interventies goed af te bakenen. Wat moet het opleveren, en hoe wordt dat gemonitord?

Budget

Een aanzienlijk deel van het budget werd bij de gesproken scholen op Caribisch Nederland besteed aan de inzet van externe partijen. Bij aanvang van het programma werden bijvoorbeeld adviesbureaus ingezet, die scholen hielpen om een plan te maken voor de besteding van de middelen. Ook werden externe partijen ingezet voor het verzorgen van activiteiten voor leerlingen, extra ondersteuning en training/coaching van het onderwijspersoneel.

De omvang van het budget dat scholen ontvingen werd bepaald op basis van het leerlingaantal. Kleine scholen gaven aan niet voldoende te hebben ontvangen voor de gewenste plannen, terwijl een grote school juist een overschot had en moeite had om het volledige budget (zinnig) uit te geven binnen de looptijd van het programma. Wat bij de laatste gespreksronde ook naar voren kwam aangaande het budget van het NP Onderwijs, is dat er tijdens het afgelopen schooljaar overlap is ontstaan met de subsidie basisvaardigheden. Deze subsidie heeft deels dezelfde doelen als het NP Onderwijs, waardoor activiteiten op beide subsidies verhaald kunnen worden. Bij de schoolleiders was het soms niet duidelijk uit welk potje bepaalde interventies werden of moesten worden betaald.

Opbrengsten

De opbrengsten worden gemonitord door middel van toetsen/examens, leerlingvolgsysteem (LVS-BES), enquêtes, de schoolscan, leerlingbesprekingen en de algemene indruk. Ondanks dat toetsresultaten en het gebruik van een leerlingvolgsysteem wel worden genoemd als middelen om resultaten te monitoren, zijn de schoolleiders terughoudend in hun uitspraken over de ontwikkelingen op de leerprestaties en in hoeverre veranderingen hierin kunnen worden toegeschreven aan de interventies in het kader van het NP Onderwijs. Wel werd benoemd dat hoewel meer planmatig werken niet direct een interventie was, de subsidie wel een aanjager was van die ontwikkeling. In grote lijnen zijn de volgende opbrengsten behaald:

- een verbeterde sfeer op school;
- meer tevredenheid bij leerlingen en ouders;
- verbeterde pedagogisch-didactische vaardigheden bij leraren;
- een betere onderwijskwaliteit.

Borging

Niet alle interventies kunnen worden doorgezet nadat het geld besteed is. Met name nieuw aangesteld personeel kan niet volledig worden behouden. Opbrengsten van professionalisering en interne scholing kunnen beter geborgd worden. Ook worden sommige interventies verder gefinancierd door de subsidie basisvaardigheden, omdat de doelen daarvan overlappen met de beoogde doelen van het NP Onderwijs.

Begeleiding

Bij de geïnterviewde scholen was er behoefte aan meer/goede ondersteuning van OCW bij het besteden van de middelen, waarbij rekening wordt gehouden met de unieke situatie in Caribisch Nederland, op het specifieke eiland en op de specifieke school/leerlingpopulatie in de vorm van meedenken en het aanreiken van goede voorbeelden. Ook is er grote behoefte aan het langer mogen benutten van subsidies, zodat er genoeg mogelijkheid is om de middelen op een meer gecontroleerde en duurzame manier uit te geven. Zeker wanneer het om grotere subsidiebedragen gaat die minder duidelijk geoormerkt zijn, is er ook behoefte aan hulp in de startfase bij het maken van plannen over hóe de subsidies in te zetten. Ook werd in de gesprekken aangegeven dat bij een eventueel toekomstig programma zoals het NP Onderwijs het nodig is dat scholen zich ook gaan verantwoorden. Dit kan zorgen voor meer reflectie op de ingezette acties en de implementatie hiervan, wat een positieve invloed kan hebben op de uiteindelijke opbrengsten. Extra begeleiding gedurende het traject was dus welkom geweest.

6.4 Conclusies NP Onderwijs in Caribisch Nederland

De situatie waarin scholen op Caribisch Nederland zich bevinden verschilt zeer van de situatie voor scholen in Europees Nederland. De ervaringen in deze regio's zijn daardoor niet vergelijkbaar. Ook verschilt de situatie per school (binnen CN) sterk. De scholen verschillen onderling in leerlingaantal, de hoogte van de NP Onderwijsmiddelen en de impact die corona heeft gehad op de school. Een gemene deler is dat scholen de middelen aanwenden om problemen en achterstanden aan te pakken die grotendeels al bestonden vóór de coronapandemie en door de coronapandemie zijn versterkt. Het programma heeft in het geheel een positieve invloed gehad, maar het is lastig om hier concrete resultaten aan te koppelen. Deze opbrengsten worden deels geborgd, maar niet volledig. Met name de extra inzet van extra personeel zal weer afgeschaald moeten worden. De scholen op Caribisch Nederland hadden achteraf gezien behoefte aan meer begeleiding bij het maken van de plannen voor de besteding van de middelen en ondersteuning bij (zelf)evaluatie gedurende het programma. Daarnaast is er vanuit een deel van de scholen de wens om de uitgave van de middelen over een langere periode te spreiden.

Bijlagen

Typering van de respons

Tabel bijlage 1: Respons schoolleiders naar achterstandsscore

	Non-respons	Gedeeltelijk	Verwerkt	Totaal vestigingen	Respons % totaal	Respons % verwerkt
Basisonderwijs						
Kwintiel 1	467	242	513	1.222	62%	42%
Kwintiel 2	480	245	503	1.228	61%	41%
Kwintiel 3	479	216	534	1.229	61%	43%
Kwintiel 4	429	228	573	1.230	65%	47%
Kwintiel 5	409	217	600	1.226	67%	49%
Totaal basisonderwijs	*2.264*	*1.148*	*2.723*	*6.135*	*63%*	*44%*
Voortgezet onderwijs						
Kwintiel 1	98	46	134	278	65%	48%
Kwintiel 2	87	38	160	285	69%	56%
Kwintiel 3	67	55	166	288	77%	58%
Kwintiel 4	83	45	153	281	70%	54%
Kwintiel 5	72	48	163	283	75%	58%
Totaal voortgezet onderwijs	*407*	*232*	*776*	*1.415*	*71%*	*55%*
Totaal						
Kwintiel 1	565	288	647	1.500	62%	43%
Kwintiel 2	567	283	663	1.513	63%	44%
Kwintiel 3	546	271	700	1.517	64%	46%
Kwintiel 4	512	273	726	1.511	66%	48%
Kwintiel 5	481	265	763	1.509	68%	51%
Totaal	*2.671*	*1.380*	*3.499*	*7.550*	*65%*	*46%*

Tabel bijlage 2: Respons schoolleiders naar stedelijkheid

	Non-respons	Gedeeltelijk	Verwerkt	Totaal vestigingen	Respons % totaal	Respons % verwerkt
Basisonderwijs						
Zeer sterk stedelijk	430	224	542	1.196	64%	45%
Sterk stedelijk	584	312	816	1.712	66%	48%
Matig stedelijk	416	220	457	1.093	62%	42%
Weinig stedelijk	636	322	764	1.722	63%	44%
Niet stedelijk	285	108	284	677	58%	42%
Totaal basisonderwijs	*2.351*	*1.186*	*2.863*	*6.400*	*63%*	*45%*
Speciaal onderwijs						
Zeer sterk stedelijk	59	48	64	171	65%	37%
Sterk stedelijk	54	40	110	204	74%	54%
Matig stedelijk	27	11	38	76	64%	50%
Weinig stedelijk	25	22	37	84	70%	44%
Niet stedelijk	3	2	3	8	63%	38%
Totaal speciaal onderwijs	*168*	*123*	*252*	*543*	*69%*	*46%*
Voortgezet onderwijs						
Zeer sterk stedelijk	121	67	234	422	71%	55%
Sterk stedelijk	146	80	251	477	69%	53%
Matig stedelijk	64	32	131	227	72%	58%
Weinig stedelijk	62	43	140	245	75%	57%
Niet stedelijk	21	17	30	68	69%	44%
Totaal voortgezet onderwijs	*414*	*239*	*786*	*1.439*	*71%*	*55%*
Totaal						
Zeer sterk stedelijk	610	339	840	1.789	66%	47%
Sterk stedelijk	784	432	1.177	2.393	67%	49%
Matig stedelijk	507	263	626	1.396	64%	45%
Weinig stedelijk	723	387	941	2.051	65%	46%
Niet stedelijk	309	127	317	753	59%	42%
Totaal	*2.933*	*1.548*	*3.901*	*8.382*	*65%*	*47%*

Tabel bijlage 3: Representativiteit van de respons van schoolleiders naar achterstandsscore

	Respons	Populatie	Verschil
Basisonderwijs			
Kwintiel 1	19%	20%	-1%-punt
Kwintiel 2	18%	20%	-2%-punt
Kwintiel 3	20%	20%	-0%-punt
Kwintiel 4	21%	20%	1%-punt
Kwintiel 5	22%	20%	2%-punt
Totaal basisonderwijs	*100%*	*100%*	-
Voortgezet onderwijs			
Kwintiel 1	17%	20%	-2%-punt
Kwintiel 2	21%	20%	0%-punt
Kwintiel 3	21%	20%	1%-punt
Kwintiel 4	20%	20%	-0%-punt
Kwintiel 5	21%	20%	1%-punt
Totaal voortgezet onderwijs	*100%*	*100%*	-
Totaal			
Kwintiel 1	18%	20%	-1%-punt
Kwintiel 2	19%	20%	-1%-punt
Kwintiel 3	20%	20%	-0%-punt
Kwintiel 4	21%	20%	1%-punt
Kwintiel 5	22%	20%	2%-punt
Totaal	*100%*	*100%*	-

Tabel bijlage 4: Representativiteit van de respons van schoolleiders naar stedelijkheid

	Respons	Populatie	Verschil
Basisonderwijs			
Zeer sterk stedelijk	19%	19%	0%-punt
Sterk stedelijk	29%	27%	2%-punt
Matig stedelijk	16%	17%	-1%-punt
Weinig stedelijk	27%	27%	-0%-punt
Niet stedelijk	10%	11%	-1%-punt
Totaal basisonderwijs	*100%*	*100%*	-
Speciaal onderwijs			
Zeer sterk stedelijk	25%	31%	-6%-punt
Sterk stedelijk	44%	38%	6%-punt
Matig stedelijk	15%	14%	1%-punt
Weinig stedelijk	15%	15%	-1%-punt
Niet stedelijk	1%	1%	-0%-punt
Totaal speciaal onderwijs	*100%*	*100%*	-
Voortgezet onderwijs			
Zeer sterk stedelijk	30%	29%	0%-punt
Sterk stedelijk	32%	33%	-1%-punt
Matig stedelijk	17%	16%	1%-punt
Weinig stedelijk	18%	17%	1%-punt
Niet stedelijk	4%	5%	-1%-punt
Totaal voortgezet onderwijs	*100%*	*100%*	-
Totaal			
Zeer sterk stedelijk	22%	21%	0%-punt
Sterk stedelijk	30%	29%	2%-punt
Matig stedelijk	16%	17%	-1%-punt
Weinig stedelijk	24%	24%	-0%-punt
Niet stedelijk	8%	9%	-1%-punt
Totaal	*100%*	*100%*	-

Tabel bijlage 5: Respons personeel naar achterstandsscore

	Gedeeltelijk	Volledig	Populatie (kolom%)	Respons (kolom%)
Basisonderwijs				
Kwintiel 1	534	366	15%	20%
Kwintiel 2	569	375	15%	20%
Kwintiel 3	813	499	20%	20%
Kwintiel 4	834	533	22%	20%
Kwintiel 5	987	668	27%	20%
Totaal basisonderwijs	3.737	2.441	100%	100%
Voortgezet onderwijs				
Kwintiel 1	351	157	11%	20%
Kwintiel 2	478	260	19%	20%
Kwintiel 3	412	194	14%	20%
Kwintiel 4	598	380	27%	20%
Kwintiel 5	648	397	29%	20%
Totaal voortgezet onderwijs	*2.487*	*1.388*	*100%*	*100%*
Totaal				
Kwintiel 1	885	523	14%	20%
Kwintiel 2	1.047	635	17%	20%
Kwintiel 3	1.225	693	18%	20%
Kwintiel 4	1.432	913	24%	20%
Kwintiel 5	1.635	1.065	28%	20%
Totaal	*6.224*	*3.829*	100%	100%

Tabel bijlage 6: Respons personeel naar stedelijkheid

	Gedeeltelijk	Volledig	Populatie (kolom%)	Respons (kolom%)
Basisonderwijs				
Kwintiel 1	812	477	19%	18%
Kwintiel 2	1.387	880	27%	34%
Kwintiel 3	634	433	17%	17%
Kwintiel 4	863	590	27%	23%
Kwintiel 5	312	224	11%	9%
Totaal basisonderwijs	*4.008*	*2.604*	*100%*	*100%*
Speciaal onderwijs				
Kwintiel 1	174	83	31%	26%
Kwintiel 2	208	122	38%	38%
Kwintiel 3	86	43	14%	13%
Kwintiel 4	123	71	15%	22%
Kwintiel 5	4	2	1%	1%
Totaal speciaal onderwijs	*595*	*321*	*100%*	*100%*
Voortgezet onderwijs				
Kwintiel 1	685	359	29%	26%
Kwintiel 2	805	469	33%	34%
Kwintiel 3	439	241	16%	17%
Kwintiel 4	467	257	17%	18%
Kwintiel 5	122	65	5%	5%
Totaal voortgezet onderwijs	*2.518*	*1.391*	*100%*	*100%*
Totaal				
Kwintiel 1	1.671	919	21%	21%
Kwintiel 2	2.400	1.471	29%	34%
Kwintiel 3	1.159	717	17%	17%
Kwintiel 4	1.453	918	24%	21%
Kwintiel 5	438	291	9%	7%
Totaal	*7121*	*4316*	*100%*	*100%*

Tabel bijlage 7: Respons gemeenten naar stedelijkheid en achterstandsscore

	Non-respons	Gedeel-telijk	Verwerkt	Totaal gemeente	Respons % totaal	Respons % verwerkt	Populatie (kolom%)	Respons (kolom%)
Stedelijkheid								
Zeer sterk stedelijk	9	3	11	23	61%	48%	7%	5%
Sterk stedelijk	21	4	47	72	71%	65%	21%	20%
Matig stedelijk	20	5	52	77	74%	68%	23%	23%
Weinig stedelijk	17	12	92	121	86%	76%	35%	40%
Niet stedelijk	12	8	29	49	76%	59%	14%	13%
Totaal	*79*	*32*	*231*	*342*	*77%*	*68%*	*100%*	*100%*
Achterstandsscore								
Kwintiel 1	11	8	49	68	84%	72%	20%	21%
Kwintiel 2	19	6	44	69	72%	64%	20%	19%
Kwintiel 3	17	5	46	68	75%	68%	20%	20%
Kwintiel 4	13	5	51	69	81%	74%	20%	22%
Kwintiel 5	19	8	41	68	72%	60%	20%	18%
Totaal	*79*	*32*	*231*	*342*	*77%*	*68%*	*100%*	*100%*

Tabellen samenhang ontwikkelingen en NP Onderwijs: basisonderwijs

Tabel bijlage 8: Basisonderwijs: ontwikkelingen van leerprestaties taal/Nederlands en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst schoolleiders)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	51%	40	9%	57	0%	1
Nauwelijks	33%	26	36%	224	2%	31
Een beetje	15%	12	48%	295	61%	934
Grotendeels	1%	1	6%	40	36%	555
Volledig	0%	0	0%	2	1%	13
Totaal	100%	79	100%	618	100%	1.534

Tabel bijlage 9: Basisonderwijs: ontwikkelingen van leerprestaties rekenen/wiskunde en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst schoolleiders)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	37%	42	9%	52	0%	6
Nauwelijks	44%	51	39%	221	2%	28
Een beetje	17%	20	48%	273	55%	831
Grotendeels	2%	2	4%	25	41%	616
Volledig	0%	0	0%	1	2%	27
Totaal	100%	115	100%	572	100%	1.508

Tabel bijlage 10: Basisonderwijs: ontwikkelingen van leerprestaties op overige vakken en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst schoolleiders)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	38%	3	8%	17	0%	1
Nauwelijks	38%	3	35%	76	3%	20
Een beetje	25%	2	53%	115	58%	442
Grotendeels	0%	0	5%	11	38%	291
Volledig	0%	0	0%	0	2%	12
Totaal	100%	8	100%	219	100%	766

Tabel bijlage 11: Basisonderwijs: ontwikkelingen van welbevinden en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst schoolleiders)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	47%	20	9%	31	0%	3
Nauwelijks	30%	13	36%	123	2%	32
Een beetje	23%	10	49%	166	51%	767
Grotendeels	0%	0	5%	18	45%	680
Volledig	0%	0	0%	0	2%	33
Totaal	100%	43	100%	338	100%	1.515

Tabel bijlage 12: Basisonderwijs: ontwikkelingen van executieve vaardigheden en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst schoolleiders)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	50%	4	8%	21	0%	0
Nauwelijks	38%	3	40%	104	2%	17
Een beetje	13%	1	50%	130	60%	449
Grotendeels	0%	0	3%	7	36%	273
Volledig	0%	0	0%	0	2%	15
Totaal	100%	8	100%	262	100%	754

Tabel bijlage 13: Basisonderwijs: ontwikkelingen van motivatie en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst schoolleiders)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	33%	2	9%	18	0%	0
Nauwelijks	17%	1	35%	72	3%	16
Een beetje	50%	3	50%	102	56%	309
Grotendeels	0%	0	5%	11	39%	216
Volledig	0%	0	0%	0	1%	6
Totaal	100%	6	100%	203	100%	547

Tabel bijlage 14: Basisonderwijs: ontwikkelingen van leerprestaties taal/Nederlands en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst personeel)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	32%	34	12%	43	0%	1
Nauwelijks	46%	43	30%	140	2%	18
Een beetje	19%	22	52%	208	53%	601
Grotendeels	3%	4	5%	31	44%	577
Volledig	0%	0	1%	4	1%	17
Totaal	100%	103	100%	426	100%	1214

Tabel bijlage 15: Basisonderwijs: ontwikkelingen van leerprestaties rekenen/wiskunde en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst personeel)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	25%	14	9%	35	0%	0
Nauwelijks	51%	28	38%	128	1%	12
Een beetje	15%	13	49%	169	50%	586
Grotendeels	3%	3	3%	14	47%	591
Volledig	6%	2	1%	4	2%	27
Totaal	100%	60	100%	350	100%	1216

Tabel bijlage 16: Basisonderwijs: ontwikkelingen van leerprestaties op de overige vakken en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst personeel)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	9%	2	11%	21	0%	0
Nauwelijks	21%	3	32%	68	1%	6
Een beetje	53%	6	54%	102	52%	350
Grotendeels	17%	2	3%	8	44%	317
Volledig	0%	0	0%	1	3%	23
Totaal	100%	13	100%	200	100%	696

Tabel bijlage 17: Basisonderwijs: ontwikkelingen van welbevinden en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst personeel)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	37%	12	7%	18	0%	2
Nauwelijks	40%	13	32%	91	2%	21
Een beetje	14%	6	55%	132	44%	516
Grotendeels	9%	4	5%	13	51%	557
Volledig	0%	0	0%	0	4%	47
Totaal	100%	35	100%	254	100%	1143

Tabel bijlage 18: Basisonderwijs: ontwikkelingen van executieve vaardigheden en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst personeel)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	29%	7	9%	17	0%	1
Nauwelijks	31%	11	35%	67	2%	9
Een beetje	32%	9	51%	107	53%	320
Grotendeels	6%	3	4%	13	43%	272
Volledig	2%	1	0%	2	3%	17
Totaal	100%	31	100%	206	100%	619

Tabel bijlage 19: Basisonderwijs: ontwikkelingen van motivatie en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst personeel)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	26%	3	3%	8	0%	0
Nauwelijks	40%	7	41%	56	2%	7
Een beetje	22%	4	51%	77	50%	245
Grotendeels	8%	1	5%	9	47%	216
Volledig	5%	1	0%	1	2%	12
Totaal	100%	16	100%	151	100%	480

Tabellen samenhang ontwikkelingen en NP Onderwijs: (voortgezet) speciaal onderwijs

Tabel bijlage 20: (Voortgezet) speciaal onderwijs: ontwikkelingen van leerprestaties taal/Nederlands en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst schoolleiders)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	0%	0	15%	8	0%	0
Nauwelijks	100%	2	33%	18	0%	0
Een beetje	0%	0	49%	27	74%	75
Grotendeels	0%	0	2%	1	25%	25
Volledig	0%	0	2%	1	1%	1
Totaal	100%	2	100%	55	100%	101

Tabel bijlage 21: (Voortgezet) speciaal onderwijs: ontwikkelingen van leerprestaties rekenen/wiskunde en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst schoolleiders)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	0%	0	24%	8	0%	0
Nauwelijks	0%	0	27%	9	4%	3
Een beetje	100%	1	48%	16	65%	53
Grotendeels	0%	0	0%	0	30%	25
Volledig	0%	0	0%	0	1%	1
Totaal	100%	1	100%	33	100%	82

Tabel bijlage 22: (Voortgezet) speciaal onderwijs: ontwikkelingen van leerprestaties op overige vakken en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst schoolleiders)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	0%	0	11%	3	0%	0
Nauwelijks	0%	0	39%	11	3%	2
Een beetje	0%	0	50%	14	68%	54
Grotendeels	0%	0	0%	0	28%	22
Volledig	0%	0	0%	0	1%	1
Totaal	0%	0	100%	28	100%	79

Tabel bijlage 23: (Voortgezet) speciaal onderwijs: ontwikkelingen van welbevinden en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst schoolleiders)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	100%	1	9%	4	0%	0
Nauwelijks	0%	0	32%	15	1%	1
Een beetje	0%	0	51%	24	60%	91
Grotendeels	0%	0	6%	3	39%	59
Volledig	0%	0	2%	1	1%	1
Totaal	100%	1	100%	47	100%	152

Tabel bijlage 24: (Voortgezet) speciaal onderwijs: ontwikkelingen van executieve vaardigheden en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst schoolleiders)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	50%	1	8%	2	0%	0
Nauwelijks	50%	1	48%	12	0%	0
Een beetje	0%	0	40%	10	65%	41
Grotendeels	0%	0	0%	0	35%	22
Volledig	0%	0	4%	1	0%	0
Totaal	100%	2	100%	25	100%	63

Tabel bijlage 25: (Voortgezet) speciaal onderwijs: ontwikkelingen van motivatie en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst schoolleiders)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	0%	0	15%	4	0%	0
Nauwelijks	0%	0	22%	6	3%	2
Een beetje	0%	0	56%	15	70%	50
Grotendeels	0%	0	4%	1	27%	19
Volledig	0%	0	4%	1	0%	0
Totaal	0%	0	100%	27	100%	71

Tabel bijlage 26: (Voortgezet) speciaal onderwijs: ontwikkelingen van leerprestaties taal/Nederlands en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst personeel)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	13%	1	14%	6	0%	0
Nauwelijks	5%	1	38%	14	1%	1
Een beetje	82%	3	45%	23	68%	55
Grotendeels	0%	0	3%	2	31%	33
Volledig	0%	0	0%	0	1%	1
Totaal	100%	5	100%	45	100%	90

Tabel bijlage 27: (Voortgezet) speciaal onderwijs: ontwikkelingen van leerprestaties rekenen/wiskunde en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst personeel)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	0%	0	4%	4	0%	0
Nauwelijks	0%	0	47%	9	0%	0
Een beetje	100%	2	49%	14	69%	51
Grotendeels	0%	0	0%	0	30%	27
Volledig	0%	0	0%	0	1%	1
Totaal	100%	2	100%	27	100%	79

Tabel bijlage 28: (Voortgezet) speciaal onderwijs: ontwikkelingen van leerprestaties op de overige vakken en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst personeel)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	0%	0	5%	4	0%	0
Nauwelijks	0%	0	27%	6	3%	2
Een beetje	0%	0	62%	15	64%	43
Grotendeels	0%	0	6%	2	33%	33
Volledig	0%	0	0%	0	0%	1
Totaal	0%	0	100%	27	100%	79

Tabel bijlage 29: (Voortgezet) speciaal onderwijs: ontwikkelingen van welbevinden en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst personeel)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	0%	0	0%	0	0%	0
Nauwelijks	0%	0	33%	13	0%	1
Een beetje	84%	3	64%	16	56%	60
Grotendeels	16%	1	2%	1	43%	61
Volledig	0%	0	0%	0	1%	3
Totaal	100%	4	100%	30	100%	125

Tabel bijlage 30: (Voortgezet) speciaal onderwijs: ontwikkelingen van executieve vaardigheden en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst personeel)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	0%	0	2%	2	0%	0
Nauwelijks	45%	1	58%	10	6%	2
Een beetje	55%	1	40%	13	62%	38
Grotendeels	0%	0	0%	0	32%	33
Volledig	0%	0	0%	0	1%	2
Totaal	100%	2	100%	25	100%	75

Tabel bijlage 31: (Voortgezet) speciaal onderwijs: ontwikkelingen van motivatie en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst personeel)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	0%	0	19%	3	0%	0
Nauwelijks	0%	0	43%	9	0%	0
Een beetje	100%	2	37%	10	52%	30
Grotendeels	0%	0	1%	1	47%	26
Volledig	0%	0	0%	0	1%	1
Totaal	100%	2	100%	23	100%	57

Tabellen samenhang ontwikkelingen en NP Onderwijs: voortgezet onderwijs

Tabel bijlage 32: Voortgezet onderwijs: ontwikkelingen van leerprestaties taal/Nederlands en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst schoolleiders)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	55%	27	12%	32	0%	0
Nauwelijks	37%	18	35%	91	3%	8
Een beetje	8%	4	46%	119	68%	167
Grotendeels	0%	0	7%	17	29%	71
Volledig	0%	0	1%	2	0%	0
Totaal	100%	49	100%	261	100%	246

Tabel bijlage 33: Voortgezet onderwijs: ontwikkelingen van leerprestaties rekenen/wiskunde en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst schoolleiders)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	46%	12	9%	18	0%	0
Nauwelijks	46%	12	35%	70	3%	7
Een beetje	8%	2	49%	97	67%	178
Grotendeels	0%	0	6%	11	30%	78
Volledig	0%	0	1%	2	0%	1
Totaal	100%	26	100%	198	100%	264

Tabel bijlage 34: Voortgezet onderwijs: ontwikkelingen van leerprestaties op beroepsgerichte vakken en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst schoolleiders)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	0%	0	7%	4	0%	0
Nauwelijks	0%	0	29%	16	3%	4
Een beetje	0%	0	55%	30	56%	72
Grotendeels	0%	0	9%	5	41%	52
Volledig	0%	0	0%	0	0%	0
Totaal	0%	0	100%	55	100%	128

Tabel bijlage 35: Voortgezet onderwijs: ontwikkelingen van leerprestaties op overige vakken en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst schoolleiders)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	40%	4	7%	11	0%	0
Nauwelijks	50%	5	30%	48	1%	3
Een beetje	10%	1	57%	92	73%	184
Grotendeels	0%	0	6%	10	25%	64
Volledig	0%	0	1%	1	0%	0
Totaal	100%	10	100%	162	100%	251

Tabel bijlage 36: Voortgezet onderwijs: ontwikkelingen van welbevinden en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst schoolleiders)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	64%	39	10%	14	0%	2
Nauwelijks	30%	18	34%	47	1%	6
Een beetje	7%	4	42%	59	45%	240
Grotendeels	0%	0	14%	19	51%	270
Volledig	0%	0	0%	0	2%	10
Totaal	100%	61	100%	139	100%	528

Tabel bijlage 37: Voortgezet onderwijs: ontwikkelingen van executieve vaardigheden en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst schoolleiders)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	64%	9	7%	12	0%	0
Nauwelijks	36%	5	39%	64	2%	5
Een beetje	0%	0	50%	83	62%	179
Grotendeels	0%	0	4%	6	35%	102
Volledig	0%	0	0%	0	1%	3
Totaal	100%	14	100%	165	100%	289

Tabel bijlage 38: Voortgezet onderwijs: ontwikkelingen van motivatie en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst schoolleiders)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	48%	19	11%	23	0%	0
Nauwelijks	40%	16	34%	75	3%	7
Een beetje	13%	5	51%	111	70%	149
Grotendeels	0%	0	5%	10	26%	56
Volledig	0%	0	0%	0	1%	2
Totaal	100%	40	100%	219	100%	214

Tabel bijlage 39: Voortgezet onderwijs: ontwikkelingen van leerprestaties taal/Nederlands en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst personeel)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	56%	19	16%	24	0%	1
Nauwelijks	24%	33	35%	74	7%	8
Een beetje	18%	12	44%	84	59%	147
Grotendeels	2%	4	5%	6	32%	86
Volledig	0%	0	0%	0	1%	3
Totaal	100%	68	100%	188	100%	245

Tabel bijlage 40: Voortgezet onderwijs: ontwikkelingen van leerprestaties rekenen/wiskunde en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst personeel)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	66%	11	7%	15	0%	1
Nauwelijks	16%	19	33%	65	0%	1
Een beetje	14%	7	53%	83	53%	122
Grotendeels	5%	3	6%	6	46%	95
Volledig	0%	0	0%	0	1%	5
Totaal	100%	40	100%	169	100%	224

Tabel bijlage 41: Voortgezet onderwijs: ontwikkelingen van leerprestaties op de beroepsgerichte vakken en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst personeel)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	5%	2	12%	5	0%	0
Nauwelijks	60%	5	22%	19	1%	4
Een beetje	34%	6	66%	37	57%	72
Grotendeels	0%	0	0%	0	36%	51
Volledig	0%	0	0%	0	6%	1
Totaal	100%	13	100%	61	100%	128

Tabel bijlage 42: Voortgezet onderwijs: ontwikkelingen van leerprestaties op de overige vakken en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst personeel)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	30%	14	7%	16	0%	1
Nauwelijks	67%	20	26%	59	0%	3
Een beetje	3%	5	60%	73	66%	171
Grotendeels	0%	0	7%	9	33%	104
Volledig	0%	0	0%	1	0%	2
Totaal	100%	39	100%	158	100%	281

Tabel bijlage 43: Voortgezet onderwijs: ontwikkelingen van welbevinden en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst personeel)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	42%	19	4%	20	0%	1
Nauwelijks	47%	23	42%	81	1%	10
Een beetje	12%	19	51%	86	60%	281
Grotendeels	0%	0	3%	6	35%	206
Volledig	0%	0	0%	0	4%	16
Totaal	100%	61	100%	193	100%	514

Tabel bijlage 44: Voortgezet onderwijs: ontwikkelingen van executieve vaardigheden en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst personeel)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	71%	13	12%	18	0%	0
Nauwelijks	14%	10	43%	79	1%	4
Een beetje	13%	10	43%	80	53%	168
Grotendeels	2%	3	2%	3	46%	115
Volledig	0%	0	0%	0	0%	2
Totaal	100%	36	100%	180	100%	289

Tabel bijlage 45: Voortgezet onderwijs: ontwikkelingen van motivatie en de mate waarin deze zijn toe te schrijven aan interventies in het kader van het NP Onderwijs (vragenlijst personeel)

Ontwikkeling →	Verslechterd		Niet veranderd		Verbeterd	
Toeschrijven aan NP Onderwijs ↓	%	n	%	n	%	n
Helemaal niet	46%	23	5%	17	0%	0
Nauwelijks	48%	19	43%	76	1%	9
Een beetje	4%	8	52%	83	72%	138
Grotendeels	2%	3	0%	1	26%	61
Volledig	0%	0	0%	0	0%	2
Totaal	100%	53	100%	177	100%	210

Eerder verschenen rapporten in deze reeks

Berg, E. van den, Pritsch, D. , Broek, A. van den & Wel, J. van der (2023). Implementatiemonitor Nationaal Programma Onderwijs. Vijfde meting in het funderend onderwijs. Amsterdam: Regioplan (i.s.m. SEO Economisch Onderzoek en ResearchNed).

Berg, E. van den, I. van Eijkern, Broek, A. van den & Wel, J. van der (2023). Implementatiemonitor Nationaal Programma Onderwijs. Vierde meting in het funderend onderwijs. Amsterdam: Regioplan (i.s.m. SEO Economisch Onderzoek en ResearchNed).

Berg, E. van den, I. van Eijkern, A. van den Broek & J. van der Wel (2023). Implementatiemonitor Nationaal Programma Onderwijs. Derde meting in het funderend onderwijs. Amsterdam: Regioplan (i.s.m. SEO Economisch Onderzoek en ResearchNed).

Berg, E. van den, I. van Eijkern, A. van den Broek & J. van der Wel (2022). Implementatiemonitor Nationaal Programma Onderwijs. Tweede deelonderzoek funderend onderwijs. Amsterdam: Regioplan (i.s.m. SEO Economisch Onderzoek en ResearchNed).

Cuppen. J, A. van den Broek & A. Muja (2021). Eerste deelonderzoek implementatiemonitor Nationaal Programma Onderwijs. Resultaten inventariserende vragenlijst funderend onderwijs. Nijmegen: ResearchNed.

ResearchNed